

วารสาร JBVDSR

วนัมฏองแหกรพุทธศาสตรปริทรรศน์

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) ปี 2568

Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak
Vol.12 No.1 (January - June) 2025

Graduate School, Surin Campus Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วารสารวณัฏโฆงแหรภพุทธศาสตรปริทรรศน์

Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak

ISSN: 2465-3683 (Print)

ISSN: 2730-3098 (Online)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568

Vol.12 No.1 January - June 2025

- **กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ**

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

- **วัตถุประสงค์**

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารวณัฏโฆงแหรภพุทธศาสตรปริทรรศน์ (Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak) บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ เป็นวารสารวิชาการ ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) คือ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม เป็นวารสารมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเน้นองค์ความรู้ในมิติศาสนา ปรัชญา การศึกษา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ และมานุษยวิทยา แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

- ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่านต่อบทความ

- ทรัพย์สินและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารวณัฏโฆงแหรภพุทธศาสตรปริทรรศน์ บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความเท่านั้น และไม่ถือเป็นทรัพย์สินของผู้รับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวณัฏโฆงแหรภพุทธศาสตรปริทรรศน์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

คณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisors)

พระพรหมวัชรธีรจารย์, ศ.ดร.
พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ.ดร.
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.
พระปัญญาวชิรบัณฑิต, รศ.ดร.
พระครูศรีสุนทรสรกิจ, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.ธนุ ศรีทอง

อธิการบดี
รองอธิการบดี วิทยาเขตสุรินทร์
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิทยาเขตสุรินทร์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตสุรินทร์

บรรณาธิการ (Chief Editor)

รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

รองบรรณาธิการ (Deputy Editor)

อ.ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor)

พระปลัดกิตติ ยุติธโร, ผศ.ดร.
อ.ดร.ภักขวัชร สุขเสน

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

หน่วยงานภายใน

พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณโณ, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.ธนุ ศรีทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานภายนอก

รศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง
ผศ.ดร.ปัญญาธิ สาลี
ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน
พระมหาสมณวิมล ปุริสสุตโม, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม
รศ.ดร.อัศวิน หนีไม้หอม
ผศ.ดร.สุชาติ บุญชัยยานนท์

มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลง (Peer Reviewer)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศ.ดร.วัชร งามวิจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.มารุต พัฒนา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.อภิวัฒน์ โพธิ์सान	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ศิราณี จุฑาปะมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร.สุนันท์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร.อัศวิน หนีไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ประชัน คเนวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.บัญญัติ สาลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมัย วรรณอุดร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.ศุภชนกฤษ ยอดสละ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.สาคร อัมจักร	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุชาติ บุษย์ชยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.พิรวัส อินทวิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.นฤมล ภูสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อ.ดร.มนูญ สอนโพนงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.ดร.สงวน หล้าโพนทัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สุรัชย์ พุดชู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วุฒิพงษ์ รอดบำรุง	นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อมูลและพิสูจน์อักษร: นายเจนณรงค์ ทะนะอัน นายธเนศ ทองอัม

ออกแบบปก: พระมหามานะ ปิยภาณี

พิมพ์ที่: บริษัท ไอพรินทร์แอนด์ เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด

433/8-9 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

คำอนุโมทนาพจน์ รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้จัดตั้งเมื่อปี พุทธศักราช 2531 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม และด้านทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะพันธกิจในด้านการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสทางการ ศึกษาให้แก่ ผู้ต้องการศึกษาและเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีแหล่งศึกษาในพื้นที่ที่ไม่ต้องเดินทางไปศึกษา ที่ต่างจังหวัด ซึ่งจะสามารถช่วยสนองงานคณะสงฆ์ในขณะที่กำลังศึกษาได้อีกทางหนึ่ง และเป้าหมายใน การผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีศักยภาพที่จะ พัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการส่งเสริม พระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม และด้านทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยได้มีการนำ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้รับอนุมัติจากสภา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในระดับปริญญาโท และ ปริญญาเอก ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัย สงฆ์สุรินทร์ จึงได้จัดทำวารสารวรมัญญองแหรพุทธศาสนปริทรรศน์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา 2) เพื่อให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญาแก่สังคม 3) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทาง พระพุทธศาสนาและปรัชญา และ 4) เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ในนามของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ขอนุโมทนาและ ขอบุณยกอบรรณาธิการวารสารวรมัญญองแหรพุทธศาสนปริทรรศน์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและ ภายนอก และคณะทำงานทุกภาคส่วนทำงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ด้วยกำลังกายและสติปัญญา ทำให้วารสารฉบับนี้มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขออำนวยการให้ทุกท่านจงเจริญด้วยพรทั้ง 4 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลทุกเมื่อเทอญ

พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ.ดร.

รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

สำหรับปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ของวารสารวณัฏฐองแหกรพุทธศาสตรปริทรรศน์ (Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak) บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ซึ่งเป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เน้นองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ศาสนา ปรัชญา การศึกษา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ และมานุษยวิทยา องค์ความรู้ดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์หลักของวารสาร บทความที่ได้รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเข้มงวด พิถีพิถัน เพื่อให้ได้บทความถูกต้อง ครบถ้วน ได้มาตรฐานวิชาการ มีความน่าสนใจ มีคุณค่าต่อการพัฒนาวิชาการและภูมิปัญญา โดยวารสารได้ดำเนินการตีพิมพ์บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) ที่มีคุณภาพ ทั้งได้นำข้อสังเกตและเสนอแนะจากผู้อ่านผู้ติดตามวารสารมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับผลงานที่ถูกเลือกนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ภายในเล่มปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2568 นี้ มีจำนวน 30 บทความ ซึ่งปรับเพิ่มจากปีที่ 11 อีก 15 เรื่องตามมติของกองบรรณาธิการ ซึ่งประกอบด้วย

บทความวิจัย (Research Article) จำนวน 28 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตาบูก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 3 การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 4 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลหนองแตง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 5 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลหนองแตง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 6 แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 7 การปรับตัวหลังสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

เรื่องที่ 8 แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

เรื่องที่ 9 แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

เรื่องที่ 11 การจัดการเรียนรู้ เรื่องปราชญ์ภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

เรื่องที่ 12 การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่องที่ 13 บายศรีในพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์

เรื่องที่ 14 ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล

เรื่องที่ 15 การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่องที่ 16 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนาตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีลธรรม 2 จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 17 การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เรื่องที่ 18 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

เรื่องที่ 19 ผลการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะวิชาฟุตบอล หน่วยการส่งลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องที่ 20 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยจากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย

เรื่องที่ 21 การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลระเปียงเตี้ย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

เรื่องที่ 22 การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 23 การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษา

เรื่องที่ 24 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

เรื่องที่ 25 ผลการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เรื่องที่ 26 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เรื่องที่ 27 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เขื่อง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

เรื่องที่ 28 ผลการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทความวิชาการ (Academic Article) จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษ

เรื่องที่ 2 ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล

สำหรับฉบับนี้ก็เช่นเคยทางกองบรรณาธิการยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของวารสารวิชาการ ซึ่งบทความที่น่าสนใจตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความล้วนผ่านการกลั่นกรองจากนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ แลคมคม น่าสนใจ ถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการ โดยทางกองบรรณาธิการมีความมุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุด หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงและพัฒนาวารสารทางกองบรรณาธิการยินดีน้อมรับทุกความเห็นด้วยความเต็มใจและยินดีนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้วารสารนี้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
อนุโมทนาพจน์ ร่องอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์	ก
บทบรรณาธิการ	ข
สารบัญ	ง
บทความวิจัย : Research Article	
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาบูก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ พิสิฐพงศ์ บรรลือทรัพย์, พระปลัดสุระ ญาณธโร และ พระครูปริยัติปัญญาโสภณ	1-16
การบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงตาสา จังหวัดสุรินทร์ พระสุวรรณบรรพจ มานิต, พระมหาวิศิต ธีรวิโส และ วรภูมิ มูลสิน	17-32
การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ พระกิตติศักดิ์ กิตติสกุโก, พระมหาวิศิต ธีรวิโส และ วรภูมิ มูลสิน	33-44
วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชน ตำบลหนองแตก อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ พระปรีชา ปิยวัฒน์ (ท่อนแก้ว), พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒน์ และ ภัฏฐวัชร สุขแสน	45-58
วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลหนองแตก อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ พระสุพรรณ กิตติคุตโต (ชญาแก้ว), ภัฏฐวัชร สุขแสน และพระปลัดกิตติ ยุติธโร	59-72
แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ พระครูสังฆรักษ์เสรี อภินันโท (พินิจ), พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒน์ และ ภัฏฐวัชร สุขแสน	73-88

การปรับตัวหลังสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จุฬาลักษณ์ ชัยสนาม, พิมพ์พร ภูครองเพชร	89-100
แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นนธวัฒน์ อัครกตัญญู, เกษม แสงนนท์ และ วิเศษ ชินวงศ์	101-114
แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ พระสมหมาย กตปุญโญ (วิเศษชาติ), พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวงโณ และ พระครูศรีปริชากร	115-126
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วรัญญา ทองล้วน, สุรางคณา มัณยานนท์ และสมหมาย สร้อยนาคพงษ์	127-140
การจัดการเรียนรู้ เรื่องปราชญ์ศรีภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชลธิชา ไหมทอง, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร	141-156
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดารา เอียน, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร	157-166
บายศรีในพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ พระศรีณย์ สุนทโร/ปานะโปย, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และธงชัย สุขแสง	167-184
ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล ธนกร แสงสุกาว, เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม	185-198
การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นฤมล หมูนคำ, สมร ทวีบุญ	199-212

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนาตามหลักพุทธยปานิ สูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศักรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร วิภาพร ทวีศักดิ์, ธนุ ศรีทอง และสถาพร ภาคพรหม	213-226
การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน รัตนพร นิระมนต์, สุรางคนา มัณยานนท์ และสุรศักดิ์ หลาบมาลา	227-240
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปัญจลักษณ์ ไญ่ผา, สมร ทวีบุญ	241-256
ผลการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะวิชาฟุตบอล หน่วยการส่งลูกบอลด้วย ข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ธนเดช มุทาลัย, เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม	257-270
การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย สถาพร ปุ่มเป้า	271-286
การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอ ลำดวน จังหวัดสุรินทร พระมหามานะ ปิยภาณี, พระมหาวิติต ธีรวโร, วรภูมิ มูลสิน และวัลลภ สุรทศ	287-304
การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จิตรัตน์ ประสาทศรี, ศันสนีย์ บุญเฉลียว และเจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม	305-314
การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ กระบวนการจิตศึกษา เพ็ญวิไล หุ่นทอง, สิริพัฒน์ ลาภจิต, ประทวน วันนิจ และสุวัฒน์ อุ่นทานนท์	315-326
การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้ว ชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร ศิริพันธ์ สีสรรค์, สุรางคนา มัณยานนท์	327-344

ผลการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3	345-358
ธีรวัฒน์ ลอดภัย, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม	
การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	359-372
สมฤทัย มงคล	
ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ	373-390
ศุภาวีร์ ศรีโท, สุรางคนา มัณยานนท์ และสมหมาย สร้อยนาคนพงษ์	
ผลการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	391-408
กนกนภา โกกะพันธ์, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม และประสิทธิ์ นิมจินดา	

บทความวิชาการ : Academic Article

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษ	409-424
พระเสกสรรค์ ฐานยุตโต (ศรีทน), พระครูปริยัติกิตติวรรณ (กิตติวัฒน์/ได้ทุกทาง), พระอธิการอำพน จารุโณ (ดาราศาสตร์), พระครูสุตธรรมาภิรัต (สุธมมาภิรัต/ยืนยง) และพระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒน์	
ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล	425-440
สุทธิพงศ์ เสมสูงเนิน, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ (มะเตือ)	
ภาคผนวก	441
คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ	442-452
จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ (Publication Ethics)	453-455

การประกยูกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะของ
องคค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัตสุรินทร์
APPLICATION OF BUDDHADHAMMA TO ENHANCE PUBLIC SERVICES
OF THE TAKOOK SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
KHWAO SINARIN DISTRICT, SURIN PROVINCE

พิสิฐพงค์ บรรลือทรรพ์¹, พระปลัดสุระ ญาณธโร², พระครูปริยัติปัญญาโสภณ³
Phisitphong Banluesap¹, Phrapalad Sura Yantharo², Phrakru Pariyatpanyasophon³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³
E-mail: pisitpong.b@gmail.com

ได้รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 26 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 28 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะขององคค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัตสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการสาธารณะขององคค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัตสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางการประกยูกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององคค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัตสุรินทร์เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็น ความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององคค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัตสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.821)

2) ผลการเปรียบเทียบการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน และ การศึกษา แตกต่างกัน

3) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการวางแผน ควรส่งเสริมความรู้และสร้างความศรัทธาในงานที่ทำ ด้านการปฏิบัติตามแผน จะต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้มีจิตอาสาความรักในงาน ความมีใจที่ตั้งมั่น ด้านการตรวจสอบ ควรส่งเสริมให้บุคคลกรมีจิตตะเพราะการมีใจที่จดจ่อและความรับผิดชอบจะทำให้เกิดความรอบรู้และรอบคอบ ด้านการปรับปรุง ต้องมีการจัดระเบียบการให้บริการสาธารณะโดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ปฏิบัติภารกิจตามแผนงาน

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, บริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research article has the objectives as follows: 1) To study the level of public services provided by the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province; 2) To compare the public services provided by the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province, categorized by personal factors and 3) To propose guidelines for applying Buddhist principles to promote public services of the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province. This is a mixed-methods study, The research instruments were quantitative and qualitative research, and the samples of this study were 374 people and 10 key informants. The research instruments used in this study include questionnaires and interviews. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were, as follows:

1) Level of opinion: Opinions that affect the public services of the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province, are generally at a high level ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.821)

2) The results of comparing the public services provided by the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province,

classified by personal factors, found that gender, age, and monthly income did not show significant differences, while education level showed a significant difference.

3) Guidelines for applying Buddhist principles to promote public service by the Takuk Subdistrict Administrative Organization, Khwao Sinarin District, Surin Province, found that in terms of planning, it is necessary to promote knowledge and instill faith in the work being done. In terms of plan implementation, there must be learning about being a volunteer, having a love for the work, and having a dedicated mindset. In terms of inspection, it is important to encourage personnel to be mindful and responsible, which will lead to being knowledgeable and meticulous. In terms of improvement, public service must be organized in order of priority, and missions should be carried out according to planned schedules.

Keywords: Buddhadhamma, public service, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 3) กำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่าภายใต้ยุทธศาสตร์หนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งโครงการกิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและวิสัยทัศน์ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561), 2548: 3)

หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบล มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทอันเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ปัญหาและการตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้บริหารจัดการกันเอง เพราะประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจในปัญหาของท้องถิ่นของตนเองดี อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานการปกครองที่เป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลักว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้

การกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง (พระธีระพงศ์ ธีรปัญญา (จันทนา), 2556: 145)

โดยมีวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น คือ 1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ 2) เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง 3) เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน (โกวิท พวงงาม, 2552: 33)

การให้บริการประชาชน เป็นงานหรือกิจกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทำหน้าที่ส่งต่อการบริการแก่ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยรวม ซึ่งเป็นงานบริการหรือกิจกรรมทุกประเภทที่รัฐบาลหรือเอกชน จัดทำขึ้นในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการมาขอรับบริการการให้บริการประชาชนตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานต่างๆ ที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความพอใจ เต็มใจในการให้บริการสาธารณะเพื่อประชาชน วิริยะ (ความเพียร) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความวิริยะอุตสาหะในการให้บริการสาธารณะเพื่อประชาชน จิตตะ (ความคิด) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะเพื่อประชาชน วิมังสา (ความไตร่ตรอง) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความคิดไตร่ตรองว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนได้ประโยชน์จากการบริการสาธารณะอย่างสูงสุด (ธีระพล บุญตารวะ, 2563: 185)

การดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูกได้สร้างความเจริญเติบโตและความสะดวกสบายในการบริการสาธารณะได้ผลเป็นที่น่าพอใจสังเกตได้จากการสอบถามจากประชาชนภายในท้องถิ่น และถึงแม้จะมีข้อร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนทางองค์การบริหารส่วนตำบลตากูกก็จะออกไปร่วมแก้ไขปัญหานั้น ๆ เสมอ ซึ่งแนวทางพัฒนาขั้นต่อไปควรที่จะกำหนดสัดส่วนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีควบคู่กันในส่วนที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก มียุทธศาสตร์หลักที่จะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จรวม 5 ยุทธศาสตร์ และมีแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก ซึ่งเป็นการสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้บรรลุเป้าประสงค์ (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก, 2566 – 2570: 200)

องค์การบริหารส่วนตำบลตากูกร่วมกับคณะทำงานโครงการบูรณาการชุมชนระดับตำบล ได้ดำเนินการจัดทำประชาคมเพื่อจัดทำแผนบูรณาการชุมชนระดับตำบล ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้หลัก SWOT Analysis และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยใช้วิธีการ

Rating Scales มีเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ ประเมินปัญหา ขนาดของกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์ ความร้ายแรงและความเร่งด่วน โดยเฉพาะปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ ปัญหาการศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามลำดับโดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ต้องการให้ “สังคมอยู่กันอย่างสงบสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี” ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาโอกาสการพัฒนาในอนาคตโดยการวิเคราะห์ใช้หลัก SWOT ปรากฏว่า ชุมชนดั้งเดิมมีบ้านเรือนของประชาชนปลูกสร้างอยู่อย่างหนาแน่น ขาดระบบการวางผังที่ได้มาตรฐาน เด็กและเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่ศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น เด็กและเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพติด ปัญหาหนี้สิน และความปลอดภัยในทรัพย์สิน ประชาชนยังขาดความเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของตน ชุมชนได้รับข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง ประชาชนยังมีค่านิยมที่ใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตการเกษตร และการปศุสัตว์ของประชาชนขาดการจัดการระบบการจัดการที่ดี (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก, 2566 – 2570: 204)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Survey Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured)

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรคือประชาชนที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ในตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,700 คน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยในวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามวิธีของ ทาโร ยามาเน่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

(1) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย

(2) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แบบสอบถาม ให้ตรงกับขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

(3) นำแบบสอบถามแก้ไขเสร็จแล้วเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน 5 ท่าน

(4) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ได้ค่า มากกว่า .05 ขึ้นไปทุกข้อ

(5) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

(6) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

(2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

(3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูป/ท่าน ประกอบด้วย

- 1) ตัวแทนฝ่ายสงฆ์ จำนวน 2 รูป
- 2) ข้าราชการฝ่ายการเมือง จำนวน 2 ท่าน
- 3) ตัวแทนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก จำนวน 1 ท่าน
- 4) ข้าราชการฝ่ายประจำ จำนวน 1 ท่าน
- 5) ตัวแทนผู้นำชุมชนจำนวน 2 ท่าน
- 6) ตัวแทนโรงเรียนจำนวน 1 ท่าน
- 7) ตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตากูก จำนวน 1 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
- 2) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ (Experts) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
- 3) การนำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาปรับแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- 4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

สรุปผลระดับความคิดเห็น ความคิดเห็นที่มีผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตาถูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (จากแบบสอบถาม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$ S.D. = 0.821) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

- 1) ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.993)
- 2) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะ : หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$ S.D. = 0.871)
- 3) ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$ S.D. = 0.879)
- 4) ด้านการปรับปรุงการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 0.917)
- 5) ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.935)

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตาถูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

1. เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (ค่า $t = 0.743$ Sig. = 0.448) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 การวิจัย
2. อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (ค่า $F = 2.247$, Sig. = 0.064) ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 การวิจัย
3. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (ค่า $F = 3.250$, Sig. = 0.012) แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ตั้งไว้ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
4. อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (ค่า $F = 0.975$, Sig. = 0.421) ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 การวิจัย
5. รายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (ค่า $F = 0.560$, Sig. = 0.983) ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5 การวิจัย

แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1) แนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ด้านการวางแผน

ควรส่งเสริมความรู้และสร้างเสริมศรัทธาในงานที่ทำ การวางแผนควรเป็นไปตามความจำเป็นและเป็นความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง ไม่วางแผนเพียงเพื่อความต้องการของบุคคลกรผู้ให้บริการสาธารณะเอง การเอาใจใส่และความสามัคคีในองค์กรที่ต้องมี การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในองค์กรเพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นทีมเพื่อให้การวางแผนการให้บริการสาธารณะให้กับประชาชนได้ถูกต้องและตรงจุดมากที่สุด

2) แนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ด้านการปฏิบัติตามแผน

หากบุคคลกรในองค์กรมีความใส่ใจและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้น้อย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และการติดต่อประสานงานกับชุมชนที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้มีจิตอาสาความรักในงาน ความมีใจที่ตั้งมั่นทุ่มเทเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักการปฏิบัติตามแผนจะมีประสิทธิภาพ การพัฒนางานก็จะมีผลก้าวหน้ามากขึ้นด้วย

3) แนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ด้านการตรวจสอบ

ถ้าบุคลากรผู้ให้บริการสาธารณะขาดการตรวจสอบที่มีความโปร่งใส มีการตรวจสอบที่มีความน่าเชื่อถือน้อย บุคลากรเกิดความท้อแท้ขาดกำลังใจในการทำงาน ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีจิตตะเพราะการมีใจที่จดจ่อและความรับผิดชอบจะทำให้เกิดความรู้และรอบคอบการตัดสินใจที่ผิดพลาดก็จะน้อยที่สำคัญก็ควรมีหลักวิมังสาเพื่อทบทวนตนเองและองค์กรเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4) แนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ด้านการปรับปรุงการดำเนินการ

ด้านการปรับปรุงการดำเนินการนั้น ต้องมีการจัดระเบียบการให้บริการสาธารณะโดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ปฏิบัติภารกิจตามแผนงาน ไม่มุ่งประโยชน์ส่วนตน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากขึ้น มีการอบรมหลักธรรมให้กับบุคลากร งานจะสำเร็จและดีก็เพราะมีบุคลากรที่นำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการบริการด้วย

5) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4

ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้หลักพุทธธรรมหลักอิทธิบาท 4 เพราะนอกจากจะมีความรู้ในงานแล้วบุคลากรควรมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย คุณธรรมนั้นก็เกิดจากการยึดหลักปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม หลักอิทธิบาท 4 ที่ประกอบด้วย ฉันทะ (การมีใจรักสิ่งที่ทำ) วิริยะ (ความเพียร ความมุ่งมั่นทุ่มเท) จิตตะ (ใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำความรับผิดชอบ) วิมังสา (การทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ โดย ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จากแบบสอบถาม) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน จากแบบสอบถาม พบว่า (1) ด้านการวางแผน (2) ด้านการปฏิบัติตามแผน (3) ด้านการตรวจสอบ (4) ด้านการปรับปรุงการดำเนินการ (5) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการให้บริการสาธารณะ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.993) อบต.บริการชุมชนและสังคมให้มีไฟฟ้าส่องสว่าง เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ให้บริการด้านการคมนาคมสะดวก ปลอดภัยในการสัญจรอย่างเสมอภาคทุกหมู่บ้าน มีถนนที่ได้มาตรฐานและมีระบบระบายน้ำน้ำไหลสะดวก รองลงมา คือ ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะ : หลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. =

0.871) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 0.879) มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนา มีการจัดการที่ดี มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เบญจวรรณ วรรณทวีสุข (2556) การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาล ตำบลแสนตุง อำเภอลาสิมิง จังหวัดตราด ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอลาสิมิง จังหวัดตราด คือ ด้านการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านการปรับปรุงการดำเนินการ ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 0.917) อดบ. มีการส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและปฏิบัติตามโดยมีจิตสำนึกในการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการตรวจสอบ ($\bar{X}$ = 3.51, S.D. = 0.935) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอลาสิมิง จังหวัดสุรินทร์ (การเปรียบเทียบ ตามสมมติฐานการวิจัย 5 ข้อ)

- 1). สมมติฐานที่ 1 จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน (t = 0.743, Sig. = 0.448) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
- 2). สมมติฐานที่ 2 จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F =2.247, Sig.=0.064) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
- 3). สมมติฐานที่ 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน (F =3.250, Sig.=0.012) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
- 4). สมมติฐานที่ 4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F =0.975, Sig.= 0.421) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
- 5). สมมติฐานที่ 5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F = 0.560, Sig.= 0.983) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอลาสิมิง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการบริหาร 5 ด้านของอดบ.ตากูก คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงการดำเนินการและด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะ โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1) **ด้านการวางแผน** พบว่าการวางแผนการบริการสาธารณะอบต.ตาถูก ควรต้องพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ผู้บริหารต้องรักในงานของตนอยู่เสมอ ควรกระทำด้วยความด้วยมุ่งมั่นตั้งใจให้งานสำเร็จ เอาใจใส่การวางแผนการแบ่งงานการให้บริการที่ถูกต้องตามลำดับความสำคัญ มุ่งเน้นถึงความสะดวกสบายให้บริการสาธารณะ คำนึงถึงความความปลอดภัยและประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้รับ มีความสุจริต ยุติธรรม เพียรทำในงานให้สำเร็จ ด้วยความรักในงาน รักในองค์กร และรักผู้ร่วมงาน เต็มใจในการช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญาภา เมธีวรฉัตร ได้วิจัยเรื่อง พัฒนาศักยภาพกรมุขยตามหลักอทิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านฉันทะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพกรมุขยตามหลักอทิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังษีวิทยา ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพกรมุขย โดยบุคลากรมีความพอใจที่ทำการพัฒนาศักยภาพกรมุขย รักและพอใจในการที่จะได้รับการพัฒนาตนเอง พึงพอใจในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

2) **ด้านการปฏิบัติตามแผน** อบต.ตาถูก ควรรับดำเนินการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้ด้วยความรอบคอบ หลังการจัดการปรับแผนงานจนเป็นที่พอใจแล้วผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อบต.ควรต้องมีความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย มีจิตฝักใฝ่ที่จะให้งานของตนนั้นบรรลุผลสำเร็จ ทำการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ ตัดสินใจทำงานด้วยความเป็นกลาง ควรต้องหมั่น ไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผล หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องอยู่เสมอ เมื่อพบข้อผิดพลาดให้คิดวางแผนหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น หน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนันท์ กิตติสัทโท (สายพิมพ์พงษ์) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อทิบาท 4 ในการทำงาน ศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลเกวียนจังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ธรรมะที่เรียกว่า อทิบาท 4 เป็นธรรมะที่แสดงให้เห็นถึงหลักการทำงานให้บรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสามารถนำไปใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพได้ทุกประเภท

3) **ด้านตรวจสอบ** มีการดูแลติดตามกิจการงานต่าง ๆ อย่างเอาใจใส่ หมั่นตรวจสอบและป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดในการบริหารองค์กร การบริหารแผนงาน โครงการ งบประมาณ เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด มีการตรวจสอบการให้บริการสาธารณะเพื่อส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และหมั่นพิจารณาไตร่ตรองข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดต่าง ๆ แล้วนำมาพิจารณาเพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไปหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชาตรี แนวจำปา** ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อทิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อทิบาท 4 ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรักความ
พอใจในงานปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบ
ความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

4) ด้านการปรับปรุงการดำเนินการ ผู้บริหารควรหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจ
ตราต้องตระหนักถึงปัญหา เมื่อพบข้อผิดพลาดให้คิดวางแผนหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นใช้ปัญญา
ไตร่ตรองสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของตนเองมิให้ต่างพร้อยไม่ วอกแวก
ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ละโมภในทรัพย์สินเงินทองของสมนาคุณอันเป็นเหตุให้ตนและองค์กรต้องต่างพร้อย
คุณธรรมนี้จะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมายสร้างจิตสำนึกโดย
ตระหนักถึงผลกระทบในการให้บริการสาธารณะ ควรมีการให้คำปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินการต่อไป หน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช
ตันเจริญ และคณะ คุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการของ องค์การบริหารส่วนตำบล
หนอง ชุมพลเหนือ อำเภอยะโฮย จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับ
มาก และคุณภาพการให้บริการสาธารณะ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ต้อง
ปรับปรุงสร้างความเข้าใจ มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้รับบริการ สร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ความ
เป็นรูปธรรมของบริการและการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้รับบริการให้
ดียิ่งขึ้น

5) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการสาธารณะ : อิทธิบาท 4
อบต.ตาถูก ควรต้องมีความตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ทำด้วยใจรักในงาน งานจึงจะสำเร็จ งานมี
ประสิทธิภาพ ควรมีการอบรมความรู้ทั้งเทคนิควิธีต่าง ๆ ทำการทบทวนพิจารณาในปัญหา
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นนำมาแก้ไขโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ และนำหลักพุทธธรรมมาใช้เพื่อ
การบริการสาธารณะที่มีความรู้และคุณธรรมควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการวางแผน การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตาถูก
อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์ ในการวางแผนกำหนดการทำงานหรือนโยบายขององค์การ ควร
เปิดรับความคิดเห็นในทุกภาคส่วน เพื่อให้นโยบายขององค์การสอดคล้องกับความต้องการของ
ประชาชนในพื้นที่

2) ด้านการปฏิบัติตามแผนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ตา
ถูก อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้กำลังใจสร้างแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความรักความผูกพัน ตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรด้วยหลักอิทธิบาทธรรม คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

3) ด้านตรวจสอบแผนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนตลอดถึงประชาชนสามารถตรวจสอบการให้บริการ โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริการสาธารณะที่ไม่ ตรงจุด

4) ด้านการปรับปรุงการดำเนินการการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้บริหารควรหมั่นตรวจสอบการให้บริการของบุคลากรและมอบนโยบายให้บุคลากรในองค์ได้หมั่นตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อให้เห็นข้อบกพร่องและตั้งใจปรับปรุงพัฒนาข้อบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การบริการสาธารณะดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตากูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกรวมถึงจะได้อรรถาธิบายปัญหาและความต้องการด้านการบริการสาธารณะที่แท้จริงจาก

2) เพื่อให้การบริการสาธารณะที่ตรงตามความต้องการของประชาชนควรศึกษาถึงกรอบการให้บริการสาธารณะให้เหมาะสมกับชุมชน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศึกษาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

โกวิท พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

ชาติรี แนวจำปา. (2552). “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธีระพล บุญตารวะ. (2563) “การให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรม”. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. 8 (2). (พฤษภาคม-สิงหาคม): 185.

เบญจวรรณ วรรณทวิสุข. (2556). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแสนตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด”. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปะยะนุช ตันเจรญ และคณะ. (2561) “คุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนืออำเภอย่อยจังหวัดเพชรบุรี”. *วารสารสารสนเทศ*. ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-ธันวาคม) : 105-106.
- พระธีระพงศ์ ธีรปญโญ (จันทนา). (2556). “ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระสุนนท์ กิตติสทโท (สายพิมพ์พงษ์). (2551). “การประยุกต์ใช้อธิบาท 4 ในการทำงานศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561).
- วิชญภา เมธีวรฉัตร. “พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังศวิทยา จังหวัดนครสวรรค์”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลตากูก. (2566). *แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตากูก (2566 –2570)*. อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์.

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์
ADMINISTRATORS FOLLOWING THE PRINCIPLES OF BUDDHIST
GOVERNANCE OF THE NONG PHAI SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SAMRONG
THAP SUBDISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสุวรรณบรรพจ มานิต¹, พระมหาวิศิต ธีรวโส² และ วรภุริ มูลสิน³

Phra Suvannabanphod Manito¹, Phramaha Wisit Theeravangso² and Worasbhuri Moolsin³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³

E-mail: jato454545@gmail.com

ได้รับบทความ: 13 มิถุนายน 2567; แก้ไขบทความ: 8 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 10 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อนำเสนอการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.901 กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 0.05 และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

2) ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย

3) แนวทางการบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลแนวพุทธ พบว่า 1) ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐาน มีการขยายเขตไฟฟ้าให้แสงสว่างได้อย่างทั่วถึง 2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และการสร้างรายได้ ให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้มีอาชีพที่เหมาะสมสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 4) ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ 5) ด้านการพัฒนากการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักพรหมวิหาร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aims to 1) study the administrative level of Nong Phai Lom Subdistrict Administrative Organization, Samrong Thap District, Surin Province, 2) compare the public's opinions on the administration of Nong Phai Lom Subdistrict Administrative Organization, Samrong Thap District, Surin Province, 3) present the administration based on the Buddhist principles of Nong Phai Lom Subdistrict Administrative Organization, Samrong Thap District, Surin Province. The quantitative research used a questionnaire with a reliability value of 0.901 with a sample population of 380 people. The data were analyzed by finding the frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance at a statistical significance level of 0.05 used in this research. The qualitative research used in-depth interviews with 10 key informants using the content analysis technique with context, presented as arranged with a table showing the frequency distribution of key informants.

Research results

1) The public's opinions on the administration of Nong Phai Lom Subdistrict Administrative Organization, Samrong Thap District Surin Province found that the overall public opinion level was at a moderate level ($\bar{X} = 3.40$)

2) People with gender, age, education level, occupation, and income had similar opinions on the administration, so the research hypothesis was rejected.

3) The administration approach according to the principles of Buddhist good governance found that 1. In terms of developing transportation routes and infrastructure, there was an expansion of electricity to provide comprehensive lighting. 2. In terms of developing agricultural economy and generating income, advice and assistance were given to find appropriate occupations that were consistent with local wisdom. 3. In terms of developing society and quality of life, there was training to provide knowledge about health care. 4. In terms of developing natural resources and the environment, there was promotion of public participation in forest conservation. 5. In terms of developing good governance, there was a clear goal setting and response to public expectations.

Keywords: Administration, Principles of Brahmaviharap, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี ล้วนเป็นปัจจัยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก พัฒนาการและการเติบโตทางด้าน อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนชนบทแบบเดิม ๆ ค่อย ๆ เปลี่ยนสภาพเป็นสังคมเมือง ด้านสังคมวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ทำให้สังคมและวัฒนธรรมมีความซับซ้อนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าทางสังคมดังกล่าวมีผลทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย จนต้องมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อสร้างให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น อันนำไปสู่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ ในปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556: 35)

การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบ และหลักธรรมาภิบาล ยังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (พนารัตน์ มาศฉมาดล, 2560: 14-15) รัฐบาลเป็นผู้นำในการวางนโยบายขับเคลื่อนประเทศ การดำเนินนโยบายด้านต่าง ๆ ภายใต้กฎหมาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคมด้วย ถึงแม้ประเทศไทยได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในภาครัฐและภาคเอกชนเป็นเวลาพอสมควร แต่ไม่สามารถที่จะแก้ไข ปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ทั้งหมด เพียงแต่ทำให้ปัญหาเหล่านั้นเบาบางลง แต่ถือเป็น

เป้าหมายที่ประเทศไทยจะต้องเดินไป ให้ถึงและยังต้องพัฒนาหลักธรรมาภิบาลควบคู่ไปกับการพัฒนา ระบบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสากลของธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญ (พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม, 2564: 34-46) การนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารนั้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้องค์กรนั้นมีความก้าวหน้าพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืนในอนาคตการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ได้รับความเป็นธรรมและความเสมอภาค สามารถได้รับผลงานตามงานที่ตนทำได้อย่างเต็มที่ และได้รับความดีความชอบอย่างเป็นธรรมสมเหตุสมผลตามผลงานของตน ๆ คำว่า พรหมวิหาร 4 เป็นหลักคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, 2543: 79)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม เป็นหน่วยงานขนาดกลาง ที่มีประชากรส่วนใหญ่ อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีมีประเพณีท้องถิ่นที่เชิดชูได้ประกอบ อาชีพการเกษตรเป็นหลัก โดยใช้ แนวทางเกษตรอินทรีย์มีกลุ่มอาชีพมากมาย จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ คุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่ม พัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชากรในท้องถิ่นตามประเด็นการ พัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ ปัญหาด้าน สังคม ประชาชนขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขยายเขตด้าน การบริการไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง เส้นทางสัญจรไปมาไม่สะดวก ปัญหาด้านแหล่งน้ำปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านการเมืองการบริหาร ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองการ ปกครอง การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางราชการไปยังประชาชน ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้บางครั้ง อาจได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน (แผนพัฒนาท้องถิ่น, 2561-2565: 4)

จากปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรใน หน่วยงานทำงานใกล้ชิดกับประชาชน การให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่ จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชนในประเทศ การพัฒนาให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในชนบท ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม 1. การพัฒนาเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐาน 2. การ พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรและการสร้างรายได้ 3. การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต 4.การพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. การพัฒนาการบริหาร กิจกรรมบ้านเมืองที่ดี ซึ่งยุทธศาสตร์ เป็นทิศทางการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด ที่ผลักดันให้กิจกรรมที่ดำเนินการให้บรรลุจุดหมาย ปลายทางที่ได้กำหนดไว้ในอนาคต โดยการวิเคราะห์หาทางเลือกต่าง ๆ และตัดสินใจเลือกแนวทาง ที่ดีที่สุด เพื่อปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงจากจุดที่อยู่ในปัจจุบันไปสู่ตำแหน่งที่ต้องการ หรือจุดหมาย ปลายทางในอนาคตที่กำหนด (แผนพัฒนาท้องถิ่น, 2561-2565: 5)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อผลการวิจัยไปใช้เป็น แนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปวางแผนกำหนด นโยบายการบริหาร ในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและนำ ข้อมูลไปใช้พัฒนาการทำงานขององค์กรต่อไป

ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อนำเสนอการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือเป็นการ วิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิง คุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ และได้ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ การรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลหนอง ไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 380 คน การรวบรวม แบบแจกใบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และการวิเคราะห์สถิติ สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในเขตพื้นที่ในตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7,518 คน นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งหมด 380 คนโดยใช้สมการของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555: 45) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และเมื่อได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วย หลักพรหมวิหาร 4 แนวคิดและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดที่ เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล บริบทพื้นที่วิจัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จึงได้กำหนดให้ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

รายได้ และหลักพรหมวิหาร 4 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ หลักการบริหารการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม 5 ด้าน ตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม ได้แก่ 1) การพัฒนาเส้นทางคมนาคม และ โครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และการสร้างรายได้ 3) การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต 4) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 5) การพัฒนาการบริหาร กิจการบ้านเมือง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชน 2) กลุ่มพระสงฆ์ 3) กลุ่มราชการ สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียง ประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 สถานภาพทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.95 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 92 คิดเป็นร้อยละ 24.21 มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากการศึกษาระดับประถม จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 44.47 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.63 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.63

1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม พบว่า

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอ สำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และ โครงสร้าง พื้นฐาน	3.46	0.76	ปานกลาง
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และการ สร้างรายได้	3.44	0.62	ปานกลาง

1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม พบว่า
(ต่อ)

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอ สำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต	3.43	0.66	ปานกลาง
4. ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	3.36	0.65	ปานกลาง
5. ด้านการพัฒนาการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	3.40	0.65	ปานกลาง
ภาพรวม	3.40	0.58	ปานกลาง

1.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
แนวพุทธ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดย
ภาพรวม

สมมติฐานที่	ตัวแปรทดสอบ	ค่า t	ค่า F	ค่า sig	ผลการวิเคราะห์	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	-2.42	-	0.56	-	✓
2	อายุ		1.323	0.259	-	✓
3	ระดับการศึกษา		1.436	0.221	-	✓

4	อาชีพ	1.377	0.232	-	✓
5	รายได้ต่อเดือน	0.290	0.484	-	✓

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากผลการวิเคราะห์แนวทาง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงตาบ จังหวัดสุรินทร์ จะเห็นได้ว่ามุ่งเน้นการบริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม มีการบริหารงานเป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น ผู้บริหารต้องใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีความสุขและเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ ซึ่งจะเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยการประยุกต์พรหมวิหาร 4 ซึ่งจะเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นได้อาจต้องนำหลักธรรมในพระไตรปิฎก คือ พรหมวิหาร 4 อันประกอบด้วย เมตตา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและประพฤติดีต่อทุกคน กรุณา ไม่เลือกปฏิบัติ ให้คำปรึกษาแก่ประชาชนตามความเหมาะสม และให้ความช่วยเหลือ มุทิตา สนับสนุน และแสดงออกถึงความยินดี อุเบกขา เที่ยงธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) 2558: 124) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อมทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และ โครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบล มีความปรารถนาให้ประชาชนมีการสัญจรไปมาสะดวก โดยการให้บริการชุมชนและสังคมมีถนนการสัญจรสะดวก มีไฟฟ้าเพิ่มแสงสว่าง เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ

2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และการสร้างรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีความปรารถนาให้ประชาชนมีรายได้ พึ่งพาตนเองได้ เสริมสร้างให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร ให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ด้วยตนเอง

3. ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนตำบล มีความปรารถนาให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยอันตราย มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งข้อมูลข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องสุขภาพอนามัยของหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

4. ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล มีความปรารถนาให้ประชาชน ตระหนักถึงในการอนุรักษ์ทรัพยากรไม่ให้เสื่อมโทรม โดยการจัดกิจกรรมปลูกป่า ปลูกต้นไม้ ในวันสำคัญต่างๆ เพื่อสร้างความสมดุลทางธรรมชาติที่ยั่งยืน และลดปัญหา มลภาวะฝุ่นละอองและอากาศเป็นพิษ

5. ด้านการพัฒนากิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และปฏิบัติภารกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและสามารถตรวจสอบได้ องค์การบริหาร

ส่วนตำบล ต้องดำเนินการโดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยสรุปตามภาพรวม ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อมบริการชุมชนและสังคมให้มีไฟฟ้าเพิ่มแสงสว่าง สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองอยู่เสมอในการพัฒนาเศรษฐกิจและให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางปฏิบัติ ให้ความรู้ด้านกฎหมาย ให้คำปรึกษาเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจอม จารุณโณ (หงษ์ทอง) (2556: 42) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ สอนจันทร์ (2559: 151) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง และประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลางยังต้องมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปเช่นเดียวกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สรุปได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ($t = -2.42$, Sig. = 0.56) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา ไชยบิล (2559:141) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองนครพนม จังหวัด

นครพนม” ผลการวิจัย ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน ($F = 1.25$, $Sig. = 0.28$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประยุต ญาณเมธี (วาชัยญะ) (2558:132) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ($F = 1.22$, $Sig. = 0.30$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจักรพงษ์ พลวโร (มงคลชัยฤกษ์) (2558: 145) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผลการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

4) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.31$, $Sig. = 0.86$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีรวัฒน์ ธีรวิพัฒน์ (บุญเป็ง) (2565: 207) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักราชสังคหัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักราชสังคหัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ

บริหารงานตามราชสังคหวัดอุตรมขององคการบริหารสวนตำบลมั่งคั่ง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

5) ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.39$, $Sig. = 0.81$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ วรณกุล (2559: 12) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก และ 2) ประชาชนที่มี เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3.แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

1) ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการแบ่งงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการสาธารณะอย่างชัดเจนด้วยความเป็นกลางและเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของคณินันท์ พลเคน (2566: 165) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีแนวทางการให้บริการประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยมีการเน้นในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการติดตั้งเสาไฟฟ้าสาธารณะ และการก่อสร้างปรับปรุงแก้ไขถนนสาธารณะ ได้อย่างทั่วถึง

2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรและการสร้าง มีการให้คำปรึกษาจัดให้มีการอบรม และออกไปศึกษาดูงาน ไปเรียนรู้นอกสถานที่เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ และการสร้างรายได้ ควรให้คำแนะนำประชาชนและช่วยเหลือให้มีอาชีพที่เหมาะสม ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิต และมีการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง ควรมีการรู้จักวางเฉย ทำใจเป็นกลางและมีการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เที่ยงตรง ไม่มีพฤติกรรมแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งฝักแบ่งฝ่ายภายในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัด กัลยวรรณ์ กนต์วิโร (ปรานสระระพงค์) (2564: 89) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยประยุกต์ใช้หลักทวารวาสธรรมของกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต มีการจัดให้มีการดูแลผู้สูงอายุ เด็กและผู้พิการ ในชุมชนด้วยความหวังดี และการได้รับสิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุ เด็กและผู้พิการ ควรให้คำปรึกษาเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน เพื่อการมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า ให้ความช่วยเหลือประชาชนให้เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ กิตติกรมัยสันต์ (2566: 155) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่งเสริมการดูแลสุขภาพร่างกายออกกำลังกายอยู่เสมอ ๆ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจเบิกบาน ด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม ควรให้มีการปลูกป่าโดยปลูกไม้ยืนต้น ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่ง วรรณดิษฐ์ (2566: 143) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลม่วงเตี้ย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม เข้าใจถึงแผนงานหรือโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลจัดขึ้น เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการลงมือปฏิบัติในการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มจากตนเองเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

5) ด้านการพัฒนาการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อมมีการปฏิบัติงานควรมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเสมอทำให้การบริหารงานของ อบต.มีทิศทางที่ดีขึ้น และทำให้ประชาชนมีความศรัทธามากยิ่งขึ้น ได้รับความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การใช้กฎระเบียบต่าง ๆ มีความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลิสรา อินอัญชัย (2566: 146) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่อีกทั้งยังต้องยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลักเพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่สำคัญต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม ได้เป็นอย่างดี

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดมาตรการ แผนงาน และนโยบาย โครงการ เพื่อให้สามารถอนุมัติงบประมาณที่จะเขาไปส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ

2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและให้บริการเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งอาจเป็นการลดขั้นตอนการให้บริการหรือเอกสาร เพื่อให้การบริการรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

3) องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้หน่วยงานขับเคลื่อนนโยบาย หรือกำหนดแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในความตระหนัก และส่งเสริมสร้างจิตสำนึกถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานให้มีคุณภาพและควรนำแนวทางที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม เพื่อให้เกิดความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวัน

3) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ควรให้บริการด้วยความเท่าเทียมกันกับทุกคน ให้เกียรติผู้มารับบริการ และการทำงานควรมีความเหมือนกันอย่างสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานที่สามารถให้บริการประชาชน

3) สร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่ความเข้มแข็งของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา อินอัญชัย. (2566). “การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *การคิดเชิงอนาคต*. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย.
- คณิสันท์ พลเคน. (2566). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์”. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิเคราะห์และวิจัยข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพมหานคร: บิสนิตส์อาร์แอนด์ดี.
- พนารัตน์ มาศมมาตล. (2560). *ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช*. จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2566.
- พระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม. (2564). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ. *วารสาร มหาจุฬานาครทรรศน์*. 8 (4): 34-46.
- พระจอม จารุณโณ (หงษ์ทอง). (2556). “ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจักรพงษ์ พลวโร (มงคลชัยฤกษ์). (2558). “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธีรวัฒน์ ธีรวิฑูโน (บุญเป็ง). (2565). “การบริหารงานตามหลักราชสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน”. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดกัลยวรรธน กนต์วีโร (ปรานสระพะวงศ์). (2566). “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ของกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี”. *สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธม ในเครือบริษัทสำนักพิมพ์เพ็ทแอนดโฮม จำกัด .
- พระมหาประยुท ญาณเมธ (วาชัยญะ). (2558). “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผูบริหารองคการบริหารสวนต่าบล อำเภอพระประแดง จังหวัตสมุทรปราการ”. *วิทยานิพนธพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระพีพัฒน์ กิตติธรมย์สันต์. (2566). “การประกยุดหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององคการบริหารสวนต่าบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัตน่าน”. *สารนิพนธรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่ง วรรณดิษฐ์. (2566). “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลต่าบลม่วงเตี้ย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัตอ่างทอง”. *สารนิพนธพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรลักษณ วรรณกุล. (2559). “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององคการบริหารสวนต่าบลในอำเภอบางปะหัน จังหวัตพระนครศรีอยุธยา”. *การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน). (2543) . *รวมธรรมะ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นตังแอนดพับลิชซิงมหาชน.
- สุวรีย์ ศิริโกการธรมย์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุวัฏ สอนจันทร. (2559). “ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษัทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัตนนทบุรี”. *ดุษฎีนิพนธรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารสวนต่าบลหนองไผ่ล้อม. (พ.ศ 2561-2565). ประกาศองคการบริหารสวนต่าบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัตสุรินทร์
- อุระษา ไชยบิล. (2559). “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององคการบริหารสวนต่าบลในเขตอำเภอเมืองนครพนม จังหวัตนครพนม”. *วิทยานิพนธรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่การบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES FOR THE ADMINISTRATION OF
CHUEPLUENG SUBDISTRICT AT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
PRASAT DISTRICT TN SURIN PROVINCE

พระกิตติศักดิ์ กิตติสโกโก¹, พระมหาวิศิต ธีรวโร² และ วรภุริ มูลสิน³

Phra Kitisak Kittisako¹, Phramaha Wisit Dhiravamsa² and Worabhuri Moolsin³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³

E-mail: Kitisak@mcugmail.com¹

ได้รับบทความ: 14 มิถุนายน 2567; แก้ไขบทความ: 8 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 12 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักสราณิธรรมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ระเียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากการแจกแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.988 ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.41)

2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย

3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสราณิธรรมในการบริหารงาน พบว่า มีความปรารถนาดีทางกายวาจาใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยไม่เลือกปฏิบัติแนะนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม บริการสราณอย่างเหมาะสมทั่วถึง ยึดหลักความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพ รับความเห็นต่างมีความเห็นชอบร่วมกัน ร่วมมือพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนสงบสุข

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักพุทธธรรม, การบริหารงาน

Abstract

This research article has the objectives as follows: 1) to study the administration of Chueplueng Sub-district Administrative Organization, Prasat District, Surin Province, 2) to compare the opinions of the people towards the administration of the Chueplueng Sub-district Administrative Organization, Prasat District, Surin Province 3) to propose guidelines for applying the principles of Saraniyadham in the administration of Chueplueng Sub-district Administrative Organization, Prasat District, Surin Province. The research methodology is a combination of methods, namely quantitative research and qualitative research. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.988 with a sample population of 380 photographs. The statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation, and one-way analysis of variance at the level of statistical significance used in this research was 0.05 and qualitative research by using In-depth interviews with key informants, 10 photographs/person, Content analysis techniques with context were used, and the findings were presented in an essay format, accompanied by a frequency distribution table of the key informants.

The research findings are as follows:

1) The level of public opinion on the administration of the Chuepleng Subdistrict Administrative Organization, Prasat District, Surin Province, was at a moderate level overall ($\bar{X} = 3.41$).

2) People with different genders, ages, education levels, occupations, and incomes had no differing opinions on the administration, so the research hypothesis was rejected.

3) The application of the Saraniya Dharma principle in administration revealed good will in body, speech, and mind, helping each other without discrimination, providing useful information that considers the public interest, offering public services appropriately and comprehensively, adhering to the principles of equality and freedom, accepting different opinions, reaching mutual agreement, and cooperating to develop the local area to create a peaceful community.

Keywords: Application, Principles of Buddhism, Administration

บทนำ

ปัจจุบันสภาวะการณ์ของโลก ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีผลทำให้ระบบราชการไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับ กระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับปรุงรูปแบบในการบริหารจัดการใหม่ ที่เน้นการบริการเชิง ยุทธศาสตร์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ความคุ้มค่าและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม นำมาสู่การเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารราชการและเสริมสร้างระบบราชการให้มีความเข้มแข็งและมีขีดสมรรถนะสูง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: ฉ)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ พร้อมให้ความสำคัญ กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วม พยายามหาแนวทางกระบวนการใหม่ในการ แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน (อนุจิตร ชินสาร, 2565: ออนไลน์)

องค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง ได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วน ท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นอุดมคติซึ่งเป็น จุดมุ่งหมาย และคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุในอนาคตข้างหน้า โดยยึดแนวทางวิถีชีวิตตามแบบ พุทธ ความคาดหวังในอนาคตต้องเป็นชุมชนที่สงบสุขน่าอยู่และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีและสนองตาม นโยบายของรัฐบาลได้วิสัยทัศน์ “คุณภาพชีวิตดี เกษตรอินทรีย์ก้าวหน้า ชาวประชาามีสุข ซึ่งองค์การ บริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิงได้ร่วมกับประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษา ความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น (แผนพัฒนาท้องถิ่น, 2561-2566: 1)

นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในการบริหารงานจัดการขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนให้ ลุล่วงไปด้วยดี หลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุขความสันติความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง เป็นหลักธรรมที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในองค์การได้ หลักธรรมดังกล่าว คือ สาราณียธรรมธรรม เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน เป็นหลักการอยู่ร่วมกัน ประกอบด้วย 1) การอนุเคราะห์ช่วยเหลือกิจธุระด้วย ความเต็มใจจนงานสำเร็จ 2) แนะนำตักเตือนบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ด้วยความหวังดี 3) การคิดดี สิ่งที่เป็นประโยชน์ 4) แบ่งปันผลประโยชน์เพื่อความสงเคราะห์ 5) มีความประพฤติสุจริตดีงามเสมอ กันรักษาระเบียบวินัย 6) การเคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สังคม ให้เกิดความสงบสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547: 187)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการ ประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท

จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย แบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. วิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปในเขตพื้นที่ของในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7,598 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบง่ายในเขตตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์จำนวน 380 คน ที่ได้จากสูตรของ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักสาราณียธรรม 6 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารงาน แนวคิด ทฤษฎีองค์การบริหารส่วนตำบล และบริบทพื้นที่วิจัย โดยคำถามครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา โดยมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 ด้าน รวม 36 ข้อ ซึ่งแต่ละตัวเลือกรจะมีมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม 6) เพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

2. วิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 2 รูป กลุ่มผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ข้าราชการ 8 คน สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อสัมภาษณ์ตามที่ใช้วิธีจัดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจัดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 สถานภาพทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 380 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 เพศชายมีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 อายุ ส่วนมากมีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ระดับการศึกษา ส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 อาชีพ ส่วนมากมีอาชีพเกษตรกร จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 และรายได้ส่วนมากมีรายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	3.45	0.65	ปานกลาง
2. ด้านการจัดการองค์กร	3.45	0.64	ปานกลาง
3. ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	3.38	0.64	ปานกลาง
4. ด้านการประสานงาน	3.36	0.65	ปานกลาง
5. ด้านการควบคุม	3.42	0.62	ปานกลาง
6. ด้านการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6	3.38	0.66	ปานกลาง
ภาพรวม	3.41	0.57	ปานกลาง

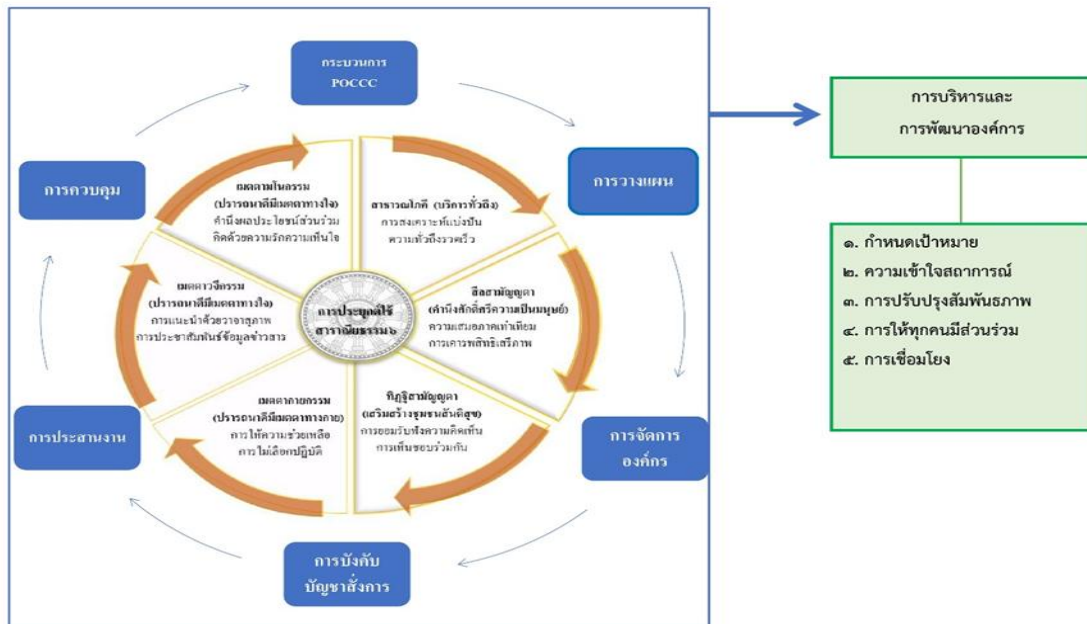

1.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	ตัวแปรทดสอบ	ค่า t	ค่า F	ค่า sig	ผลการวิเคราะห์	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	-2.42	-	0.56	-	✓
2	อายุ		1.323	0.259	-	✓
3	ระดับการศึกษา		1.436	0.221	-	✓
4	อาชีพ		1.377	0.232	-	✓
5	รายได้ต่อเดือน		0.290	0.884	-	✓

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากผลการวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการวางแผน การจัดการองค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงานและด้านการควบคุมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ส่งผลให้องค์การมีการพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอโดยอาศัยหลักการ กำหนดเป้าหมายเข้าใจในสถานการณ์ การปรับปรุงสัมพันธภาพ และเพื่อการมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน การควบคุมขับเคลื่อนชุมชนสู่ความเจริญก้าวหน้าซึ่งประกอบด้วย 1. หลักเมตตา 3 ประการ ได้แก่ ปราบปรามดีทางกายวาจาใจ 2. สาธารณโภคี : การสงเคราะห์แบ่งปันและความทั่วถึงในการบริหารงาน 3. สีสัมมัญญตา : ความเสมอภาคเท่าเทียมเคารพสิทธิเสรีภาพ 4. ทิฏฐิสามัญญตา : การยอมรับฟังความคิดเห็นขอร่วมกัน สามารถสรุปเป็นตาราง ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.41$ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจินตวัฒน์ จารุพทโน (วิจารณ์ปรีชา) (2565: 87) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการดำเนินการกิจกรรม 5 ส ตามกระบวนการ POCCC ประกอบด้วย P = (Planning) การวางแผน O = (Organizing) การจัดองค์การ C = (Commanding) C = (Coordinating) การประสานงาน การบังคับบัญชาสั่งการ C = (Controlling) การควบคุม มีระดับปฏิบัติการในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการกิจกรรม 5 ส ตามกระบวนการ POCCC ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.42$, $\sigma = 0.559$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกิตติคุณ วรรณโม (สว่างเพียร) (2558: 97) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหาร

จัดการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลเมืองพิจิตรของ จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ รายได้แตกต่างกัน มีระดับความเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วรรณวิสุข (2556: 77) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแสนตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประยุต ญาณเมธี (วาชัยญะ) (2558: 94) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตำบล ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บุคลากรต่อการบริหารงาน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อายุ พบว่า ต่างกันมีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) (2563: 85) ได้ ศึกษาเรื่องบทบาทของนักรการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีอาชีพมีความคิดเห็นต่อ นักรการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พ่วงทอง (2559: 98) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ พบว่ารายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพที่ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

1) ด้านการวางแผน เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดนโยบายวางแผน ดำเนินการด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีความเห็นชอบร่วมกัน มีความปรารถนาดีช่วยเหลือเกื้อกูล โดยไม่เลือกปฏิบัติ ควรพูดคุยสื่อสารด้วยวาจาคำพูดที่สุภาพในการ บริกษาหารือปรึกษาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำในการวางแผนดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนใน ชุมชนได้รับทราบ ควรคิดคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครู นทวิวัฒน์ วีระมโ (มีนุสรณ์) (2553: 76) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสา ราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย

พบว จ้าหน้าทควรไมลือกปฏิบัติในการใหบริการ กล้าวาจาสุภาพ ใหเกียรตบริการดวความเต็มใจ และยอมรบัฟงความคตเห็นนามาแกไขปรบปรนตามสภาพจริง

2) ด้าเนการจ้ดการองคการ เพื่อใหเกตผลตามเป้าหมาย ควรกำหนดหน้าทความรบัผดชอบอย่างชัดเจน ใหบุคลากรพร้อมทจะปฏิบัติหน้าทอย่างประสทธิภาพ มีเมตตาปรารณาดิแบงปันอื้อประโยชน์ใหกับประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม เสมอภาคเท่าเทียม ใหอยู่ในภายใต้เงื่อนไขกฎระเบียบแบบแผนรบัผดชอบต่อหน้าทปฏิบัติหน้าท ซือสัตย์ สุจริตธรรม ไมประพฤตผดศีลธรรม และจาริตประเพณีอันดีงาม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวม และควรรบัฟงข้อคตเห็นของบุคลากร ซึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา โพธิ์ทอง (2559: 89) ได้ศีกษาเรื่อง การประกยุคท้ใช้หลักสารณียธรรมเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ผลการวิจัยพบว ควรรบัฟงคตเห็นของผู้ร่วมงานเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าท ยึดเป้าหมายขององคการเป็นหลักในการปฏิบัติภารกิจใหสำเร็จ ใหคำแนะนำแกด้วความเต็มใจ ทำความเข้าใจระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีความราบร้น

3) ด้าเนการบังคับบัญชาสั่งการ ควรสั่งการให้มีการชัดเจนใช้คำพูดท้สุภาพ แจ้งข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ใหทราบโดยทั่วกัน ใหเข้าร่วมประชุมรบัฟงความคตเห็น ข้อเสนอแนะ แกไขปัญหาอย่างเร่งด่วนท้ประชาชนนำเสนอและเห็นชอบร่วมกันแล้วดำเนินสาธารณประโยชน์ ซึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ แก้วนะ (2561: 84) ได้ศีกษาเรื่อง การบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว ด้าเนการสื่อสารต้องอธิบายและการสั่งการใหชัดเจน ควรให้ความเสมอภาคระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว รบัฟงความคตเห็นของลูกจ้าง

4) ด้าเนการประสานงาน องค์กรบริหารส่วนตำบลควรใหการช่วยเหลือประชาชนด้วการติดต้อประสานงาน แจ้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารใหประชาชนได้รับทราบ ประสานงานใหทั่วถึง เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แสวงหาผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไมปิดบังข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยานนท์ ไสเสริม (2562: 76) ได้ศีกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักสารณียธรรม 6 ของมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว การประกยุคท้ใช้หลักสารณียธรรมในการปฏิบัติหน้าทเป็นการสร้างความสามัคคีปรองดองกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามเป้าหมาย

5) ด้าเนการควบคุม เพื่อใหเกตผลสัมฤทธิ์และมีประสทธิภาพในการควบคุมควรตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาให้เป็นไปตามประสทธิภาพและนำมาปรบปรนแกไขโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือในการปฏิบัติงานใหบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ควรปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ซึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล บงกชกาญจน์ นาวาเอก (2554: 81) ได้ศีกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักสารณียธรรมของบุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยานกองการบินทหารเรือกองเรือยุทธการ ผลการวิจัยพบว มีการอบรมวินัยแก่ผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ แนะนำด้ววาจาสุภาพ การสร้างจิตสำนึกในการแบงปันและรู้จักการเสียสละ ใหแก่ผู้อื่น ส่งเสริมการปฏิบัติใหถูกต้องตามระเบียบวินัยอยู่เสมอ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และรบัฟงการแสดงความคิดเห็นของทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรขับเคลื่อนนโยบาย กำหนดวางแผนส่งเสริมให้สหกิจชุมชนนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว
- 2) ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ควรสร้างชุมชนการเรียนรู้ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมและวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับหลักธรรมพุทธศาสนา โดยเน้นการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาหัวข้อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม 6 ที่เหมาะสมในการบริหารงานในปัจจุบันในด้านเทคโนโลยี โลกาภิวัตน์ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ชยานนท์ ไสเสริม. (2562). “แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นภดล บงกชกาญจน์ นาวาเอก. (2554). “การปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยานกองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นภดล บงกชกาญจน์ นาวาเอก. (2562). “การปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยานกองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นางสาววิไลวรรณ พ่วงทอง. (2559). “ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. *การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต*. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

- นางสาวสุกัญญา โพธิ์ทอง. (2559). การประกะยุกตทใช้หลักสาราณทยธรรมเพือการปฏบัตงานของบุคคลากร
กรมบงคคคต กระทบวงยุกตธรรม. *วทยานพนธพุทธศาสตรมหาบณตท สาขาวชารัฐ
ประกาสนศาสตร. บณตทวทยาลย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- นายสุวรรณ แก้วนะ. (2561). การบรหารจาดการการใชแรงงานตางด้าวของผูประกอบการในอาเภอ
บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *สารนพนธรัฐประกาสนศาสตรมหาบณตท สาขาวชารัฐ
ประกาสนศาสตร. บณตทวทยาลย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- เบญจวรรณ วรรณทว. (2556). “ความพึงพอใจของประชาชนตอการใหบรการสาธารณะของเทศบาล
ต่าบลแสนตุง อำเภอลาสมิง จังหวัดตราด”. *วทยานพนธรัฐประกาสนศาสตรมหาบณตท
สาขาวชารการจาดการภาครฐและภาคเอกชน. บณตทวทยาลย : มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- แผนพัฒนาทองถัน องค์การบรหารส่วนต่าบลเชือเพลิง. (พ.ศ. 2561-2566). ประกาศองค์การบรหาร
ส่วนต่าบลเชือเพลิง อำเภอลาสาทจังหวัดสุรท.
- พระกตตคคุณ วรธมโม (สวางเพียร). (2558). “ประสทผลลการบรหารจาดการตามแผนการกระจาย
อำนาจใหแกองค์กรปกครองส่วนทองถันในเทศบาลเมืองพิจิตรของจังหวัดพิจิตร”.
*วทยานพนธพุทธศาสตรมหาบณตท สาขาวชารัฐประกาสนศาสตร. บณตทวทยาลย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- พระครูนนทวรวฒน วรธมโม (มโนสรณ). (2553). “การบรหารงานเทศบาลต่าบลตามหลักสาราณทย
ธรรม 6 : กรณศกษาเทศบาลต่าบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”.
*วทยานพนธพุทธศาสตรมหาบณตท สาขาวชารการจาดการเชิงพุทธ. บณตทวทยาลย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2547). *ธรรมนุชชวต. พมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บรชท
สหธรรมกจกาด.*
- พระมหาจันทวฒน จารุจฒโน (วچارณปรรษา). (2565). “รูปแบบการบรหารวัดสร้างสุขดวยกิจกรรม
5 ส จังหวัดสทงห์บุรี”. *วทยานพนธพุทธศาสตรคุษภฏบณตท สาขาวชารการจาดการเชิงพุทธ.
บณตทวทยาลย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- พระมหาประกะยุทธ ญาณเมธ (วาชัยญะ). (2558). “การบรหารงานตามหลักพรหมวหารธรรมของ
ผูปบรหารองค์การบรหารส่วนต่าบลต่าบล ในอำเภอละประกะแดง จังหวัดสมุทรปราการ”.
*วทยานพนธพุทธศาสตรมหาบณตท สาขาวชารัฐประกาสนศาสตร. บณตทวทยาลย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- พระศกลวธน จิตตปญญ (วงววงษ์). (2563). “บทบาทของนัการเมืองทองถันในการพัฒนาเทศบาลต่าบล
นาขนาด อำเภอลาสาทพนม จังหวัดนครพนม”. *สารนพนธรัฐศาสตรมหาบณตทวทยาลย.
บณตทวทยาลย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวทยาลย.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศกษาแห่งชาติ. (2545). *สภาพและปญหาการบรหารการศกษาและการจาด
การศกษากันพื้นฐานของสถานศกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ว.ท.ศ.*

อนุจิตร ชินสาร. (2563). การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. ThaiJO. (21 กันยายน 2565). จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/247387/169223>.

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชน ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

AN ANALYSIS OF THE PRINCIPLES OF BUDDHADHARMA APPEARING IN THE BOON KHAO PRADAP DIN TRADITION OF KHON TAEK SUB- DISTRICT COMMUNITIES, SANGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระปรีชา ปิยวณโณ (ท่อนแก้ว)¹, พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณโณ² และ ภักขวัชร สุขเสน³
PhraPreecha Piyavanno (Thonkaew)¹, Phrakrubaidika Weang Kitiwanno² and Phatchavat Suksen³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand¹⁻³
E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 23 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาคติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย 2) ศึกษารูปแบบและพิธีกรรมในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน 3) ประชาชนชาวบ้าน/มัคทายก จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 30 รูป/คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

คติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย บุญข้าวประดับดินเป็นหนึ่งในประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นประเพณีของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน สะท้อนถึงคติความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นกุศโลบายให้ชาวพุทธได้ทำบุญกุศลและบริจาคทาน ประเพณีนี้มีปรากฏในชุมชนชาวตำบลขอนแก่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 จนถึงปัจจุบัน

รูปแบบและพิธีกรรม การทำบุญข้าวประดับดิน เป็นประเพณีหนึ่งในฮีตสิบสอง นิยมทำกันในวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้า หรือที่เรียกว่า บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นบุญที่ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ข้าวประดับดิน ได้แก่ ข้าวและอาหารคาวหวาน พร้อมหมากพลู บุหรี่ที่ห่อด้วยใบตอง กล้วย นำไปวางไว้ตามใต้ต้นไม้ แว่นไว้ตามกิ่งไม้ ตามบริเวณ

กำแพงวัดบ้าง หรือวางไว้ตามพื้นดิน เรียกว่า "ห่อข้าวน้อย" นำภัตตาหารไปถวายแด่พระภิกษุสามเณร แล้วอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตายโดยกรวดน้ำไปให้

หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา 2) หลักสามัคคีธรรม 3) หลักทศ 6 และ 4) หลักปัพพะเปตพลี และควรมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีบุญข้าวประดับดินเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, ประเพณี, บุญข้าวประดับดิน

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the belief in Boon Khao Pradap Din Tradition in Thai society, 2) to study the patterns and ceremony in the Boon Khao Pradap Din tradition of Khon Taek sub-district communities, Sangkha district, Surin province, and 3) to analysis the Buddha Dharma appearing in the Boon Khao Pradap Din tradition of Khon Taek sub-district communities, Sangkha district, Surin province. This is qualitative research done by studying documentaries, related research work, and in-depth interviews with the key informant groups consisted of 4 groups: 1) Monks, 5 monks; 2) Executives/community leaders/local leaders, 10 people; 3) Village elders/tourists, 5 people; 4) Local people, 10 people, totaling 30 monks/people. A descriptive analysis was also made respectively.

The research results were as follows:

1.The belief in Boon Khao Pradap Din tradition in Thai society found that Boon Khao Pradap Din tradition is one of 12 Heet 14 Kong. This tradition is a tradition of Esan people that has been practiced for a long time, reflecting the local beliefs and culture and is a charity for Buddhists to make merits and donate alms. This tradition has appeared in Khon Taek sub-district Communities, Sangkha District since 2514 B.E. until now.

2.The patterns and ceremony in in the Boon Khao Pradap Din tradition of Khon Taek Sub-district Communities, Sangkha district, Surin province has been the one tradition in 12 Heet, which is commonly done the waning moon 14th night of the ninth month, also known as the ninth month of merit. The Boon Khao Pradap Din tradition is a merit made to dedicate charity to the hunger ghost (called Peta in some Isaan localities) or relatives and friends who have died. The Khao Pradap Din consists of steamed rice and sweet and savory dishes with betel nuts, cigarettes

wrapped in banana leaves, and bananas, placed under trees, hanging on the tree branches, along the temple walls, or placed on the ground. This is called “Hor Khaw Noi” (Little Rice Wrapper) along with inviting the spirits of relatives and friends. The last step is to offer alms food to monks and novices and then dedicate charity to the deceased by pouring the water.

3.The Buddha Dharma appearing in the Boon Khao Pradap Din tradition of Khon Taek Sub-district communities, Sangkha district, Surin province, namely; 1) the three bases of meritorious actions (Puññakiriya-vatthu) include generosity (Dāna), morality (Sīla) and mental development (Bhāvanā), 2) the states of conciliation, 3) the six directions (Disā) and 4) the dedicating merit to the departed (Pubbapetapālī), and the Boon Khao Pradap Din tradition this a tradition that should be preserved and continued the Boon Khao Pradap Din tradition, so that future generations can study and learn.

Keywords: Buddhadharma, Tradition, Boon Khao Pradap Din

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาได้มีบทบาทเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทยหรือดินแดนสุวรรณภูมิในปัจจุบันรับรู้กันโดยทั่วไปว่าเป็นภูมิประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนมาตั้งแต่สมัยยุคพระเจ้าอโศกมหาราช หลังจากได้ทำการส่งยานาคครั้งที่ 3 สิ้นสุดลง ปี พ.ศ. 234 (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540: 153) จนถึงปัจจุบัน 2000 กว่าปีมาแล้ว ประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความเกี่ยวเนื่องผูกพันกับพุทธศาสนามายาวนาน จึงทำให้พระพุทธศาสนากับชาติไทยมีความสัมพันธ์ผูกพันแนบแน่น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันควบคู่กันมาตามประวัติศาสตร์ที่ได้จารึกบันทึกไว้และได้ศึกษากันโดยทั่วไป เริ่มตั้งแต่สมัยอาณาจักรกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยเฉพาะยุคสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ทรงมีนโยบายทั้งด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2540: 134-146)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ลักษณะสังคมส่วนใหญ่เป็นชนบทมีสภาพความเป็นอยู่เรียบง่าย มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณี ฉะนั้นความเป็นมาของชาวอีสานจึงมีรูปแบบที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็น อาชีพ ค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวอีสานมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชาวอีสานมีขนบธรรมเนียมประเพณีการเคารพผีบรรพบุรุษ ผีแถน ผีฟ้า โดยเฉพาะความเชื่อที่เกี่ยวกับเรื่องผีนั่น ชาวอีสานถือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเป็นอย่างมาก

อีสานเป็นแผ่นดินที่อุดมไปด้วยสมบัติทางภูมิปัญญา ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในรอบหนึ่งปีจึงมีพิธีกรรมทุกเดือน ซึ่งแสดงออกถึงความเชื่อและความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคมหรือระหว่างคนกับธรรมชาติและระหว่างคนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ดังกรณิงานบุญประเพณีของชาวอีสานจนไม่อาจประเมินค่าได้ ที่สามารถเห็นได้ในปัจจุบัน คือ ศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ พิธีกรรมทางศาสนาเพื่อความมั่นคงของชุมชนที่มีอยู่มากมาย ประเพณี ก็เป็นหนึ่งในมรดกที่บ่งบอกได้ถึงความสำเร็จรุ่งเรืองของชาวอีสานนี้ได้ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น และมีส่วนช่วยให้ชาติดำรงความเป็นชาติของตนอยู่ตลอดไป (ขันเตียน นามเกต, 2556: 2)

ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติที่เก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น ฮีตสิบสอง คือประเพณี 12 เดือนของชาวอีสานที่ต่างจากประเพณี 12 เดือนของภาคอื่นหลายประเพณี คองสิบสี่ คือแนววิถีที่ควรที่ต้องปฏิบัติ 14 ประการเปรียบได้ว่าเป็นกฎหมายที่ต้องทำตามอย่างเข้มงวดซึ่งมีทั้งพิธีของเจ้าฟ้ามหากษัตริย์ พระภิกษุสงฆ์และประชาชนทั่วไป ฮีตสิบสอง คองสิบสี่นี้ เป็นภูมิปัญญาที่มรดกอันล้ำค่าของปราชญ์อีสานที่ทุกคนควรศึกษาและทำความเข้าใจในพื้นฐานความเชื่อคติเดิมชาวอีสานมากขึ้น เป็นส่วนที่ทำให้ชาวอีสานมีความสุขร่มเย็นมาโดยตลอดเพราะมีการยึดมั่นที่เปรียบเหมือนธรรมนูญชีวิตชาวอีสานตราบเท่าจนถึงปัจจุบัน โดยฮีตสิบสองคองสิบสี่นี้ จะประกอบไปด้วย ฮีต 12 ฮีต และคอง 4 ประเภท มี 14 คอง ได้แก่ ฮีต บุญเข้ากรรม(บุญเดือนอ้าย) ฮีต บุญคูณลาน เดือนยี่ ฮีต บุญข้าวจี่(เดือนสาม) ฮีต บุญเวสหรือบุญมหาชาติ (เดือนสี่) ฮีต บุญสงกรานต์ (บุญเดือนห้า) ฮีตบุญบั้งไฟ (บุญเดือนหก) ฮีตบุญข้าชะ(บุญเดือนเจ็ด) ฮีตบุญเข้าพรรษา ฮีตบุญข้าวประดับดิน ฮีตบุญข้าวสาก ฮีตบุญออกพรรษา ฮีตบุญกฐิน ฮีตสิบสอง เป็นประเพณีการทำบุญที่มีประจำเดือนชาวอีสาน ประสมประสานระหว่างแนวคิดของพระพุทธเจ้า พราหมณ์และผี ก่อนที่ศาสนาพุทธเข้าสู่ไทย โดยเฉพาะดินแดนอีสานนั้นประเพณีตามฮีตคองเดือนต่าง ๆ มีมานาน

ฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่ชาวอีสานยังถือปฏิบัติกันอยู่คือฮีตบุญเข้ากรรม บุญเวส บุญสงกรานต์ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าชะ บุญข้าวประดับดิน อาจเป็นเพราะสภาพสังคมที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามโลกสมัยใหม่ มีส่วนทำให้จิตใจความเชื่อและทัศนคติเปลี่ยนแปลง จึงละเลยในการปฏิบัติตามวิถีดั้งเดิมของบรรพบุรุษทำให้ฮีตบางอย่างได้หายไปจากวิถีชีวิตของชาวอีสานในบางพื้นที่

บุญข้าวประดับดินหรือเรียกอีกอย่างว่าบุญเดือนเก้าข้าวประดับดิน ในแถบอีสานใต้ยังคงมีให้เห็นและถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดอยู่ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไป

แลว และสตรนรทหรือเปรต ประเพณีบุญขาวประดับดิน บุญเดือนเก้า เปนนทหน่งประเพณีทสสทอ
กันมาในภาคอีสาน โดยบุญขาวประดับดิน เปนนงานประเพณีทถูกจัดซนในวันแรม 14 ค้า เดือนเก้า
ของทุก ๆ ปท ทนนในการทบุญขาวประดับดินนน ชาวบ้านจะนำขาวปลา อาหาร คาวหวาน ผลไม้
หมาก พลู บุหรี่ มาทอด้วยใบตอง และทเป็นทอเล็ก ๆ ก่อนจะนำไปวางตามโคนต้นไม้ใหญ่หรือตาม
พื้นดินบริเวณรอบ ๆ เจดีย์ หรือโบสถ์ โดยการทบุญขาวประดับดินนี้ ชาวบ้านเชื่อว่า เปนนการทบุญ
เพ่ออุทศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว รวมถึงอุทศส่วนกุศลให้แก่สตรนรท หรือเปรตนอกจากนี้ บุญ
ขาวประดับดิน ยังถอว่าเป็นการให้ทานแก่ผู้ยากไร้รวมทั้งสตรทที่ไม่มีเจ้าของ ทต้องหิว อดม่อกินม่อมา
ตลอดทปีอกด้วย เพราะการทตั้งอาหารไว้ทพื้นทำให้สตรทเหล่านั้นสามารถเข้ามากินอาหารได้อย่าง
เต็มท

ตำบลขอนแก่นเปนนทตำบลหน่งในเขตพื้นที่อำเภอสังขะ จงหวดสุรินทร์ ประชาชนส่วน
ใหญ่นับถอศาสนาพุทธเปนนหลัก และยังยึดถอปฏิบัติตามครรลองฮีตสิบสองคองสิบสออยู่ โดยเฉพาะ
ประเพณีบุญขาวประดับดินนน ชาวตำบลขอนแก่นยังคงปฏิบัติสสๆ กันมาอย่างเคร่งครัด เพ่อเปนนการ
อนุรักษสสสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติไทย โดยมีความเชื่อว่าเปนนการตอบแทนบุญการท
ล่วงลับไปแล้ว

ดังนั้น ผู้วจยจงสนใจศีกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมทปรากฏในประเพณีบุญขาวประดับ
ดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จงหวดสุรินทร์ เพ่อเปนนการอนุรักษวัฒนธรรมประเพณีอัน
ดีงามของชาวอีสานได้และเปนนแบบอย่างให้บุตรหลานได้สสทอต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวจย

- 2.1 เพ่อศีกษาคติความเช่อเกยวกับประเพณีบุญขาวประดับดินในสังคมไทย
- 2.2 เพ่อศีกษารูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีบุญขาวประดับดินของชาวพุทธตำบล
ขอนแก่น อำเภอสังขะ จงหวดสุรินทร์
- 2.3 เพ่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมทปรากฏในประเพณีบุญขาวประดับดินของชุมชนตำบล
ขอนแก่น อำเภอสังขะ จงหวดสุรินทร์

3. ขอบเขตการวจย

ในการศีกษาวจยครั้งนี้ ผู้วจยกำหนดขอบเขตของการวจยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

- 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ 2539
- 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวจยทเกยวข้อง
หนังสือทเป็นข้อมูลบทความงานวจยต่าง ๆ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ 1) คติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย 2) รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน 3) ปราชญ์ชาวบ้าน/มัคทายก จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 30 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามประเด็นสำคัญ กล่าวคือ หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4.2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินมาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ

4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

5. ผลการการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้มีรายละเอียดสรุปไว้ดังนี้

5.1 คติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย พบว่า 1) คติความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรม คือ ความเชื่อ เป็นการยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคม 2) ประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย มีต้นกำเนิดคือมีความเชื่อว่าการทำบุญในวันนั้นนั้น เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ด้วยเหตุนี้ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญทางพระพุทธศาสนาจึงมีการปฏิบัติกันสืบมาเรียกว่า ฮีตสิบสอง อันเป็นประเพณีของชาวอีสาน จึงเป็นมูลเหตุที่มาของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของประเพณีบุญข้าวประดับดินสืบมา 3) คุณค่าที่ปรากฏในบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย บุญข้าวประดับดิน เป็นประเพณีในฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ซึ่งมีความสำคัญต่อประเพณีทางสังคมอีสานเป็นอย่างมาก ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวอีสานตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ดังนั้นจึงมีความเชื่อมโยงส่งผลถึงข้อปฏิบัติในวิถีชีวิตของคนชาวอีสานทั้งด้านพิธีกรรมและประเพณี ถือเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง ฉะนั้นประเพณีบุญข้าวประดับดินจึงมีคุณค่าหลากหลายด้านในการดำเนินชีวิตของชาวอีสาน ได้แก่ 1. คุณค่าด้านสังคม 2. คุณค่าด้านจิตใจ 3. คุณค่าด้านความสามัคคีของชุมชน 4. คุณค่าด้านศาสนาและวัฒนธรรม

5.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดิน ในตอนเย็นของวันแรม 13 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านเตรียมจัดอาหารคาวหวาน และหมากพลู บุหรี่ไว้กะให้ได้ 4 ส่วน ส่วนหนึ่งเลี้ยงดูกันภายในครอบครัว ส่วนที่สองแจกให้ญาติพี่น้อง ส่วนที่สามอุทิศให้ญาติที่ตายไปแล้ว และส่วนที่นำไปถวายพระสงฆ์ ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีนี้ เช่น 1.ช่วยสืบทอดประเพณีอันดีงามของชุมชน 2.สร้างความรักสามัคคีให้เกิดในชุมชน 3.สร้างการเรียนรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ 4.ปลูกฝังการเป็นคนกตัญญูรู้คุณ 5.เรียนรู้การเสียสละ 6.ขัดเกลาจิตใจให้ดีขึ้น เป็นต้น

5.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีหลักธรรมหลายประการที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดิน ประกอบด้วย 1) บุญกิริยาวัตถุ ได้แก่ ที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญ หรือแห่งการทำความดีนั่นเอง มีสาระสำคัญ มี 3 อย่าง ได้แก่ (1) ทานมัย (2) สีลมัย (3) ภาวนามัย 2) ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมแรงทางกาย ทางวาจา และทางใจของผู้คนในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความดีงามและผลประโยชน์ที่ทุกคนพึงได้รับอย่างเท่าเทียมกัน 3) ทิศ 6 หมายถึง ด้าน ข้างทาง แดบ คือ บุคคลต่าง ๆ ที่เราเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย ดังนี้ (1)ปรตัมมทิศ ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดาบิดา (2) ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์ (3) ปัจฉิมทิศ ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตรภรรยา (4) อุตตรทิศ ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรอามาตย์ (5) เหมฐิมทิศ ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง ทาสกรรมกร (6) อุปริมทิศทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณะพราหมณ์ 4) ปุพเพตปตฺติ เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว (ที.ปา. 11/198-204/202-206)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องนี้มีข้อค้นพบจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

6.1 คติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย พบว่า 1) คติความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรม คือ ความเชื่อ เป็นการยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคม แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความยำเกรง 2) ประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย ความเป็นมาของประเพณีบุญข้าวประดับดิน นั้นมีต้นกำเนิดคือมีความเชื่อว่าการทำบุญในวันนั้น เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ด้วยเหตุนี้ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญทางพระพุทธศาสนาจึงมีการปฏิบัติกันสืบมาเรียกว่า ฮีตสิบสอง อันเป็นประเพณีของชาวอีสาน จึงเป็นมูลเหตุที่มาของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของประเพณีบุญข้าวประดับดินสืบมา 3) คุณค่าที่ปรากฏในบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย บุญข้าวประดับดิน เป็นประเพณีในฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ซึ่งมีความสำคัญต่อประเพณีทางสังคมอีสานเป็นอย่างมาก ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวอีสานตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ดังนั้นจึงมีความเชื่อมโยงส่งผลถึงข้อปฏิบัติในวิถีชีวิตของคนชาวอีสานทั้งด้านพิธีกรรมและประเพณี ถือเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง ฉะนั้นประเพณีบุญข้าวประดับดินจึงมีคุณค่าหลากหลายด้านในการดำเนินชีวิตของชาวอีสาน ได้แก่ 1. คุณค่าด้านสังคม 2. คุณค่าด้านจิตใจ 3. คุณค่าด้านความสามัคคีของชุมชน 4. คุณค่าด้านศาสนาและวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ของชาวอีสานที่มีวัฒนธรรมที่งดงามสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอรุณ อรุณธมโม (สุกะโกศล) (2538: ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

“อทรพลของอรรธกถารธรมบทต่อพธกรรมและประเพณีของชาวอีสาน” ผลจากการศกษพบว่ ประเพณีธตลสบสองบางประเพณีมาจากความเชื่อดั้งเดมในนทานชั้นอรรธกถาของธรมบทดงจะเห็น จากประเพณี“บุญคุณลาน” ซงชาวอีสานนยมทานาข้าวเป็นอาศพหลักมีข้าวเป็นอาหารประจำวัน หากได้ข้าวมากก็จะแบ่งขายพอได้ค่าใช้อย่างในครอบคร้วคนเหล่านนี้มีความกตัญญูรู้คุณลิ่งที่ให ประโยชนแก่ตน ข้าวเป็นพขที่มีคุณต่อคนเรางจึงมีความเชื่อว่าข้าวมีวญญานหรือขวัญประจำอยู่ตาม ความเชื่อดั้งเดมคือการยอมรับความคักดีลธธของธรมชาติ ความเชื่อว่ามีชีวิตในทุกลิ่งดงนั้นเมือทา การเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วก่อนจะขนข้าวขึ้นฉางข้าว ชาวอีสานจะทำบุญเพื่อความเป็นลริมคลเพิ่ม ความ มั่งมีศรีสุขแก่ครอบคร้วและเพื่ออัญเชยขวัญข้าวให้มาอยู่ประจำจะได้กินข้าวไม่เปลืองทานาก็ได้ผลดี ในฤดุกาลต่อไป แต่ปัจจุบันยุคสมัยเปลยนแปลงไปตามกาลเวลาแห่งกระแศยุคโลกาวิวัฒน์ บุญ ประเพณีดั้งเดมของชาวอีสานเริ่มเลือนหายจากประชานชาวอีสานจะมีเพียงประเพณีบางเดอน เท่านั้นที่ยังคงอยู่ให้ลูกหลานได้เห็น แต่ในบางพื้นที่ก็ยังคงอนุรักษ์สืบทอดครบทุกธตของชาวอีสาน ดงเช่นงานวิจัยของ พระสุษี ชาครธมโม (ศรมาตย์) (2553: ก) ได้ศกษาวิจัยเรื่อง “ศกษาวิเคราะห์การ เปลยนแปลงของประเพณีธตลสบสอง: ศกษากรณี ตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จงหวัดขอนแก่น” ผล จากการศกษพบว่...ประเพณีธตลสบสอง พบว่ เขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จงหวัด ขอนแก่นด้านประเพณี ธตลสบสอง ยังคงประพดปฏิบัติกันครบอยู่ทุกประเพณี แต่มีการปรับเปลี่ยน ไปตามเนือหาสาระวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นไปตามกาลเวลา และได้รู้ถึงหลักการและข้อประพดติ ปฏิบัติตามประเพณี ธตลสบสอง ในแต่ละเดอน ประเพณีที่เกี่ยวกับพระสงฆ์โดยตรง ประเพณีลักษณะ นีจะมี 6 ประเพณี หรือ 6 เดอน คือ บุญเข้ากรรม บุญข้าวจี บุญผะเหวด บุญเข้าพรรษา บุญออก พรรษาและบุญกฐิน ประเพณีที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน ประเพณีลักษณะนี้จะเกี่ยวกับการขอพรหรือ บวงสรวงลิ่งคักดีลธธให้ลดบันดาลความ อุดมสมบูนธ์ทางธรมชาติให้ เช่น ฟ้าฝน ข้าวปลาอาหาร เป็นต้น จะมีอยู่ 2 ประเพณี คือ บุญคุณลาน และบุญบังไฟ ประเพณีที่เกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการ ดำรงชีพ ประเพณีลักษณะนี้เกิดขึ้นภายใต้ความเชื่อว่า ลิ่งคักดีลธธจะอำนวยความสุข สวัสดิภาพให้ มี 2 ประเพณีคือ บุญสงกรานต์และบุญซำฮะ ประเพณีที่เกี่ยวกับความกตัญญู ประเพณีลักษณะนี้จะ เน้นที่การทำบุญอุทิศเป็นสำคัญมี 2 ประเพณีคือ บุญข้าวประดับดินและบุญข้าวสาก... และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ นันทิดา ปจจัยโคธา (2543: ก) ได้ศกษาวิจัยเรื่อง “ทศนคติของนักศกษาสถาบันราช ภัฏมหาสารคามที่มีต่อประเพณีธตลสบสองคองลสบสี่” พบว่ ประเพณีธตลสบสองนั้นยังคงมีความ จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของชาวอีสานในบางพื้นที่อยู่แม้จะมีความเจริญในด้านเทคโนโลยีแล้วก็ตาม โดยผลศกษาวิจัยพบว่ นักศกษาเพศชายอายุระหว่าง 17 – 19 ปีซึ่งกำลังศกษาอยู่ในคณะวิทยาการ จัดการส่วนใหญ่คิดว่าประเพณีธต 12 นั้นมีประโยชน์ในด้านวัฒนธรรมมากที่สุดส่วนด้านประเพณี นักศกษาู้จักจากการสืบทอดของหมู่บ้านและอยากเข้าร่วมประเพณีของชุมชนและนักศกษาส่วนใหญ่ คิดว่าจำเป็นต้องให้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีนี้ให้สืบทอดต่อไป

6.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสหัส จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ความหมายของบุญข้าวประดับดิน คือ บุญข้าวประดับดิน คือ บุญที่ทำในวันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า (ประมาณเดือนสิงหาคม) เป็นการนำข้าวปลา อาหาร คาวหวาน ผลไม้ หมากร พลุ บุหรี่ อย่างละเล็ก อย่างละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางตามโคนต้นไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินบริเวณรอบๆ เจดีย์หรือโบสถ์ เป็นการทำบุญที่ชาวบ้านจัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว 2) มูลเหตุของประเพณีบุญข้าวประดับดิน เกิดจากญาติของพระเจ้าพิมพิสารได้ยกยอกเงินของวัดของสงฆ์ต่างๆ ไปเป็นของตนเองที่สุดก็ตายไปเป็นเปรต เกิดในนรก ครั้นพระเจ้าพิมพิสารถวายทานแด่พระพุทธเจ้าแล้วมิได้อุทิศให้ญาติที่ตาย กลางคืนพวกญาติที่ตายมาแสดงตัวเปล่งเสียงน่ากลัวให้ปรากฏใกล้พระราชนิเวศน์ รุ่งเช้าได้เสด็จไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทูลเหตุให้ทราบ พระเจ้าพิมพิสารจึงถวายทานอีกแล้วอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติที่ตายไปจึงได้รับส่วนกุศลการทำบุญข้าวประดับดิน ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติผู้ตายแล้วถือเป็นประเพณี ที่ต้องทำเป็นประจำทุกปี 3) รูปแบบพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดิน ในตอนเย็นของวันแรม 13 ค่ำ เดือน 9 ญาติโยมเตรียมจัดอาหารคาวหวาน และหมากรพลุ บุหรี่ไว้กะให้ได้ 4 ส่วน ส่วนหนึ่งเลี้ยงดูกันภายในครอบครัว ส่วนที่สองแจกให้ญาติพี่น้อง ส่วนที่สามอุทิศให้ญาติที่ตายไปแล้ว และส่วนที่สี่นำไปถวายพระสงฆ์ ในส่วนที่สาม ญาติโยมจะห่อข้าวน้อย ซึ่งมีวิธีการห่อคือ ใช้ใบตองห่อ ขนาดเท่าฝ่ามือ ส่วนความยาวนั้นให้ยาวสุดซีกของใบตอง 4) ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีบุญข้าวประดับดิน เป็นการอนุรักษสืบสานประเพณีดั้งเดิมของบรรพบุรุษไทยได้มาอย่างยาวนาน แสดงให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีบุญข้าวประดับดิน เช่น 1.ช่วยสืบทอดประเพณีอันดีงามของชุมชน 2.สร้างความรักสามัคคีให้เกิดในชุมชน 3.สร้างการเรียนรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ 4.ปลูกฝังการเป็นคนกตัญญูรู้คุณ 5.เรียนรู้การเสียสละ 6.ขัดเกลาจิตใจให้ดีขึ้น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันเตียน นามเกตุ (2556: ก) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาชาติความเชื่อประเพณีบุญเดือนเก้า(ข้าวประดับดิน)” พบว่า ประเพณีบุญเดือนเก้าเป็นหนึ่งใน ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวอีสานที่มีประวัติความเป็นมาจากการตั้งแต่มัยพุทธกาลที่เล่าสืบต่อกันในนิทานธรรมบทโดยปรารภถึงญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่ตายไปเกิดเป็นเปรตในนรกตลอดพุทธันดร จึงได้ทำบุญอุทิศให้ไปซึ่งเป็นการทำบุญให้แก่ญาติที่ตายไปทำให้ทุกข์ทรมานเบาบางไป ที่แฝงไว้ซึ่งความกตัญญูทศเวทิจนเกิดเป็นประเพณีที่ยอมรับและปฏิบัติร่วมกันในชุมชน ทั้งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจมีความเป็นเอกลักษณ์สืบเนื่องต่อกันมาถึงปัจจุบัน ความเชื่อในการทำบุญเดือนเก้าสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุญ - บาป การเวียนว่ายตายเกิดที่มาจากนิทานธรรมบทที่ชาวอีสานยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมาจนเป็นแนวจารีตประเพณีที่มีความเชื่อว่าเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากผลแห่งกรรม ที่พบเห็นการยึดถือเป็นแนวปฏิบัติทั่วไปในภาคอีสานสาเหตุสำคัญที่เรียกบุญเดือนเก้านี้เพราะกำหนดขึ้นในเดือนเก้าและเมื่อเดือนเก้าต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปเพื่อที่ญาติจะได้รับส่วน

บุญเพื่อให้มีความสุขบรรเทาความทุกข์ที่ได้รับเป็นการทำบุญด้วยการให้ทานข้าวปลาอาหาร เมื่อได้ทำแล้วก่อให้เกิดความสุขด้านจิตใจที่ญาติพี่น้องได้รับบุญกุศลและเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ความเชื่อนี้ส่งผลต่อประเพณีบุญเดือนเก้าและพิธีกรรมสืบต่อมาในภาคอีสานซึ่งความเชื่อที่ปรากฏในบุญเดือนเก้า

6.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบล

ขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีหลักธรรมหลายประการที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดิน ประกอบด้วย 1) บุญกิริยาวัตถุ ได้แก่ ที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญ หรือแห่งการทำความดีนั่นเอง มีสาระสำคัญ มี 3 อย่าง ได้แก่ (1) ทานมัย หมายถึง บุญที่สำเร็จด้วยการให้ทาน (2) สีลมัย หมายถึง บุญที่สำเร็จด้วยการรักษาศีล (3) ภาวนามัย บุญที่สำเร็จด้วยการเจริญภาวนา หลักธรรมทั้ง 3 ประการนี้กล่าวเฉพาะศีลนั้นเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจของคนทำให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรมสังคมไม่เดือดร้อนก็เพราะมีศีลนี้เอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูกาญจนกิจจารักษ์ (บัณฑิตบุญอาจ) (2564: ก) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การพัฒนามนุษย์สู่ความเป็นเทวดาตามหลักบุญกิริยาวัตถุ” ผลจากการศึกษาพบว่า มนุษย์จะเกิดเป็นเทวดาชั้นกามาวจรได้ต้องพัฒนาตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ประการคือ (1) พัฒนาตามหลักการให้ทาน โดยก่อนให้ทานฝึกทำให้ดีด้วยการระลึกว่า “เราจะให้ทาน เราจะฝังขุมทรัพย์อันเป็นเหตุติดตามตนไปได้” ขณะกำลังให้ทานฝึกทำจิตให้เลื่อมใสด้วยการระลึกว่า “เราจะถือเอาสิ่งที่เป็นสาระจากทรัพย์อันหาสาระมิได้” เมื่อให้ทานแล้วฝึกทำให้เบิกบานด้วยการระลึกว่า “ขึ้นชื่อว่าทานที่บัณฑิตบัญญัติแล้ว เราก็ได้ดำเนินตามแล้วช่างดีจริงหนอ” และฝึกให้ทานด้วยมือตนเอง (2) พัฒนาตามหลักการรักษาศีล โดยการฝึกสำรวมกายวาจาใจให้เรียบร้อย ด้วยการสมาทานศีล 5 โดยกำหนดให้เป็นนิจศีล หรือสมาทานศีล ๘ โดยกำหนดให้เป็นอุโบสถศีล และ (3) พัฒนาตามหลักการเจริญภาวนา โดยการฝึกอบรมจิตให้สงบ และโดยการฝึกอบรมปัญญาให้เกิด พระมหาอุทิศ ศิริวรรณ (2536: 36-37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เปรตในพระไตรปิฎก” ผลจากการศึกษาสรุปความได้ว่า ความเชื่อเรื่องเปรตมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมประเพณี คตินิยมต่างๆ ของชาวพุทธนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น คุณธรรมข้อ กตัญญู คือเรื่องการตอบแทนบุญคุณ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเกรงกลัวบาป เพราะมีความเชื่อเรื่องโลกหน้าแฝงอยู่ และกลัวว่าจะต้องตายไปเกิดเป็นเปรตชดใช้ผลกรรมชั่ว สะท้อนให้เห็นถึง ผลแห่งการบูชา จะเห็นว่ามีการนำไทยธรรมมาถวายเป็นพุทธบูชาเพื่ออุทิศผลบุญไปให้แก่เปรต ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ระหว่างวงศาภคณาญาติและวัดกับบ้าน จะเห็นว่าพิธีกรรม ประเพณี คตินิยมต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้มีผลทำให้ ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดิน มีอยู่หลายส่วนที่ควรส่งเสริม ผู้วิจัยได้ให้ประเด็นข้อเสนอแนะแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันนำไปปฏิบัติปรับใช้ตามบริบทของแต่ละฝ่าย เพื่อบูรณาการร่วมกัน ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นด้านความสามัคคี ความรัก ปราบปรามคดีต่อผู้อื่น มีจิตใจอันแผ่เมตตาและทำประโยชน์แก่มนุษยทั้งหลาย เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนที่มีความเดือดร้อน จากภัยต่างๆ

2. ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความสำคัญกับงานทางด้านพระพุทธศาสนา เช่น การส่งเสริมสั่งสอนศีลธรรมให้ประชาชน หรือการจัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามประเพณีในเดือนต่างๆ เช่นวันวิสาขบูชา เป็นต้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานภาครัฐเช่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในแนวโน้มนี้ให้มากเพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดองค์ความรู้ที่เกิดจากประเพณีของชาวอีสานและควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมบุญประเพณีของไทยให้ครบทุกเดือน ตามทำนองฮีตสิบสอง คองสิบสี่

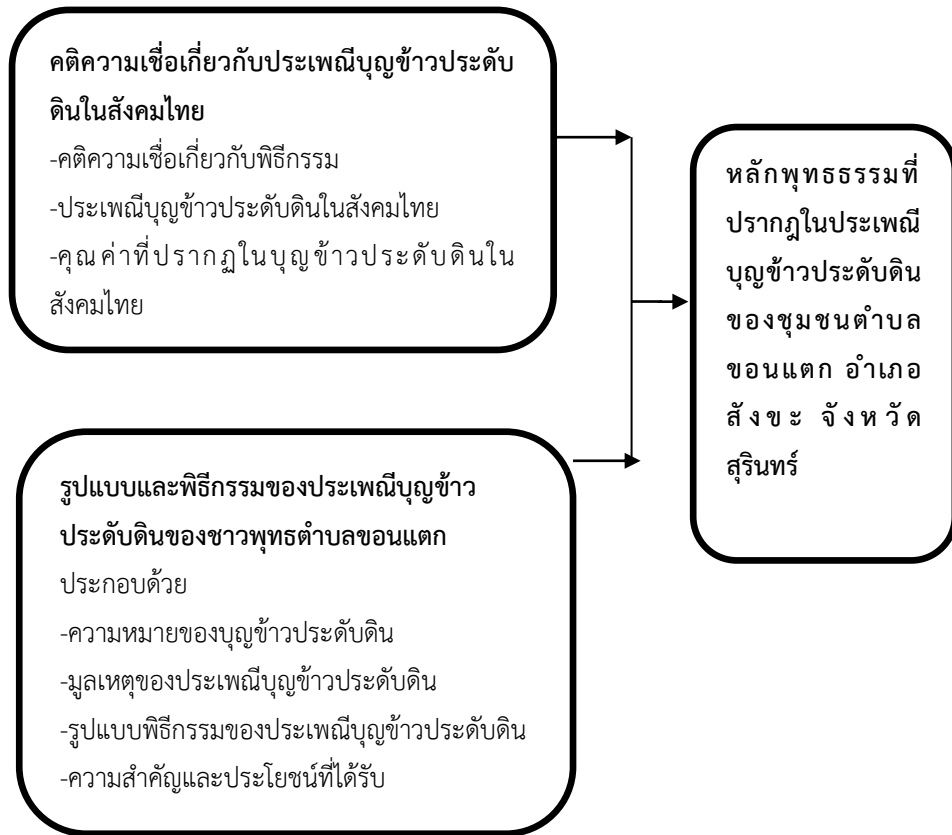
7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับฮีตสิบสอง คองสิบสี่ อันเป็นประเพณีของชาวอีสานทั้งดงตามเป็นการอนุรักษ์สืบทอดของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอีสาน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับคติธรรมความเชื่อในประเพณีของชาวอีสาน

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์” ทำให้เห็นคติความเชื่อคติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินในสังคมไทย รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธตำบลขอนแก่น และหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ กล่าวคือ บุญกิริยาวัตถุ 3 ประการ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ชั้นเตียน นามเกตุ. (2556). “การศึกษาคติความเชื่อประเพณีบุญเดือนเก้า (ข้าวประดับดิน)”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นันทิดา ปัจจโยโคธา. (2543). “ทัศนคติของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่”. รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระครูกาญจนกิจจารักษ์ (บัณฑิต บุญอาจ). (2564). “การศึกษาวิเคราะห์การพัฒนามนุษย์สู่ความเป็นเทวดาตามหลักบุญกิริยาวัตถุ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2540). พระพุทธศาสนาในอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

- พระมหาอรุณ อรุณธมโม (สุกะโกศล). (2538). “อิทธิพลของอรรถกถาธรรมบทต่อพิธีกรรมและ
ประเพณีของชาวอีสาน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอุทิศ ศิริวรรณ. (2536). “เปรตในพระไตรปิฎก”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระสุชี ชาครธมโม (ศรีมัตย์). (2553). “ศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประเพณีฮีตสิบสอง:
ศึกษากรณี ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (2540). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ. กรุงเทพมหานคร:
มหา มกุฏราชวิทยาลัย.

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

AN ANALYSIS OF THE PRINCIPLES OF BUDDHADHARMA APPEARING IN THE TRADITION OF MAKING MERIT TOGETHER AMONG THE BUDDHISTS KHON TAEK SUB-DISTRICT, SANGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสุพรรณ กิตติคุตโต (ชฎาแก้ว)¹, ภักขวัชร สุขเสน² และพระปลัดกิตติ ยุตติธโร³

PhraSupan Kittikhutto (Chadakaew)¹, Phatchavat Suksen² and Phrapalad Kitti Yuttidharo³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³

E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 23 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาบริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษารูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยสองส่วนคือ ภาคเอกสารโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 35 รูป/คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ตำบลขอนแก่น ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2514 โดยมีนายแห่ม แห่มทอง และญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน ต่อมาภายหลังมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรก ใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตร

รูปแบบและพิธีกรรม การทำบุญร่วมมิตรเป็นประเพณีการทำบุญของชุมชนชาวกูยตำบลขอนแก่น เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวกูยที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นงานพิธีอย่างหนึ่ง ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธี คือ การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร

และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร มี 4 อย่างคือ พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขับร้องทำนองสรภัญญะ

หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา 3) หลักสามัคคีธรรม ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือร่างกายต่อกัน (เมตตากายกรรม) 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน (เมตตาวจิกรรม) 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน (เมตตา มโนกรรม) 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน(สาธารณโภคี) 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา (สีลสามัญญตา) 6) มีความเห็นร่วมกันทำงานโดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น (ทวิญญสามัญญตา) และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, ประเพณี, การทำบุญร่วมมิตร

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the conditions of the Buddhist communities in Khon Taek Sub-district, Sangkha district, Surin province, 2) to study the pattern and tradition of making merit together among the Buddhists in Khon Taek sub-district, Sangkha district, Surin province, and 3) to analysis the Buddha Dharma appearing in the tradition of making merit together among the Buddhists Khon Taek sub-district, Sangkha district, Surin province. This is a qualitative research consisting of two parts: the documentary part by analyzing data from Tripitaka, academic documents on Buddhism, and related research; and the field part by interviewing 35 key informants. A descriptive analysis was also made respectively.

The results of the study are as follows: -

The background of the Buddhist communities in Khon Taek Sub-district, Sangkha District, Surin Province found that the majority of this sub-district are Buddhists. Khon Taek sub-district was founded, in 2514 B.E. (1971 C.E.), by Mr. Heam Heamtong and his relatives and councils were emigrated from Champasak City, Lao People's Democratic Republic. They were the founder of the village. Future, there was Mr. Thiam Manirat as the first Village headman. The SUAI language has been used in communication in these communities. The cultures, traditions, and beliefs

include; Boon Khow Je tradition, Boon Phra Ved tradition, and Boon Roun Mitra Tradition (the harmonious meritorious deed).

The pattern and tradition of making merit together is the tradition of meritorious deeds of the Kui Community Khon Taek Sub-district to promote the cultural merit of the Kui Community. It has been around for more than 30 years and is organized as a kind of ceremony. The sequence of the ordinance is the preparation of the place, the preparation of equipment, the preparation of the personal preparation, and schedule preparation. As for the elements of the tradition of making merit with friends, there are four things; rituals, ceremonies, master of ceremony (MC), and the singing melody Sarabhanya's chanting activity.

The Buddha Dharma appears in the tradition of making merit together namely; 1) the three bases of meritorious actions (*Puññakiriyā-vatthu*) include generosity (*Dāna*), morality (*Sīla*) and mental development (*Bhāvanā*), 2) the Bases of social solidarity viz; 1) generosity (*Dāna*), 2) kindly speech (*Piyavāca*), 3) life of service (*Atthacāriyā*), and 4) even and equal treatment (*Samānattatā*). 3) The principle of conciliation Dharma, but another the principles of Buddhadharma namely; the state of conciliation (*Sāranīyadhamma*) viz; 1) to be amiable in deed (*Mettākāyakamma*), 2) to be amiable in word (*Mettāvacikamma*), 3) to be amiable in thought (*Mettāmanokamma*), 4) to share any lawful gains with virtuous fellows (*Sādhāranabhogitā*), 5) to keep without blemish the rules of conduct along with one's fellows (*Sīlasāmaññatā*), 6) to be endowed with right view (*Ditthisamaññatā*). Lastly, there is a preservation and continuation of the tradition of making merit and friendship of the Buddhists in Khon Taek Sub-district from the past to the present.

Keywords: Buddhadharma, Tradition, Making Merit Together

1. บทนำ

การดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยส่วนใหญ่ดำเนินตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและความเจริญทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน แต่ก่อนที่พระพุทธศาสนาจะเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยนั้น ความเชื่อความ ศรัทธาในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เคยสืบทอดกันมาในยุคก่อนที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่ง เรืองนั้น ถือว่ายังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยพอสมควร วัฒนธรรมประเพณี

ทางด้านพิธีกรรมซึ่งชาวพุทธทุกคนปฏิเสธไม่ได้ว่า สิ่งที่มีอิทธิพลทางหลักความเชื่อของสังคมไทย คือศาสนา พราหมณ์ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคแถบสุวรรณภูมิมาก่อน และยังมีอิทธิพลสืบต่อกันมาจนถึงยุคปัจจุบัน (พระภิกษุชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ), 2556: ก)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นหลักคำสอนในเรื่องของการทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญจิตภาวนา ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย หากจะกล่าวถึงพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นย้ำในเรื่องของการสร้างวัฒนธรรมของการให้ให้เกิดกับสังคมก็ว่าได้ พระพุทธศาสนานี้ให้ความสำคัญกับการทำบุญมาก เพราะการทำบุญช่วยให้เรามีความสุขแม้กระทั่งวันสิ้นลม มีพุทธภาษิตว่า บุญย่อมทำให้เกิดสุขในเวลาสิ้นชีวิต คือ ถ้าหากเราทำบุญเป็นเรา ก็จะมีสุขได้แม้กระทั่งวันสิ้นลม ไม่เหมือนกับเงินทอง ชื่อเสียง และเกียรติยศที่สามารถให้เราหายทรมานหรือตายอย่างสงบได้ ตรงข้ามกับบุญ สามารถให้ความสุขแก่เราทั้งในขณะที่ทำหลังทำ ต่อเนื่องไปจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต นึกถึงบุญที่ได้ทำมาเมื่อไรก็มีสุข และเมื่อถึงยามล่วงลับดับขันธไป บุญก็จะช่วยนำพาเราไปสู่สุคติ

บุญ หรือ ปุญญะ หมายถึง กุศลกรรมหรือธรรมชาติด้านชำระ (กรมพระจันทบุรีนฤนาถ, 2538: 80) บุญ ตามความหมายแห่งพระไตรปิฎกและคัมภีร์ในพระพุทธศาสนาแล้ว มุ่งเอาผล คือความสุข ความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจอันก่อให้เกิดความผ่องแผ้ว สงบและเกิดความพอใจที่จะกระทำความดีให้สูงยิ่งๆ ขึ้นไป ดังนัยแห่งพระพุทธพจน์ที่ว่า “...ถ้าบุคคลจะพึงทำบุญ ควรทำบุญนั้นบ่อย ๆ ควรทำความใจในบุญนั้น เพราะว่า การสั่งสมบุญนำความสุขมาให้” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/19/30) บุญ เมื่อกล่าวโดยผลเป็นชื่อของความสุขอันจะเกิดแก่ผู้บำเพ็ญ เป็นต้นว่า ให้เกิดความปลอดภัย ปราศจากกิเลสธรรม มีโลก โกรธ หลง เป็นต้น คนไทยมีความเข้าใจคำว่า “บุญ” เรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ทำบุญให้ทาน โดยคำว่า “ทำบุญ” ในที่นี้คนทั่วไปมักหมายถึงการทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนด้วยความเต็มใจ แต่คำว่าบุญในทางพระพุทธศาสนามีความหมายมากกว่าการให้ “บุญ” หมายถึง ความดี ฉะนั้น การทำความดีก็คือ การทำบุญการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา

การทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ.2516 (รวม 48 ปี) เป็นการระดมแนวความคิดจากผู้คนในตำบลขอนแก่น หลายสาขา อาชีพ เพื่อใช้แนวคิดหลอมเป็นหนึ่งเดียว เพื่อช่วยกัน บำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง จุดเริ่มต้นฝ่ายสงฆ์โดยมีเจ้าอธิการนิรันดร์ กนตมโม เจ้าคณะตำบลขอนแก่น เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ซึ่งมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ระดมแนวความคิดหาจุดยืนการทำบุญร่วมมิตรสังฆตำบลขอนแก่น ในยุคนี้มีความเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นการรวมพลังของชาวพุทธทั้งตำบล มาเป็นกิจกรรมเดียวกัน หมุนเวียนไปตามวัดต่างๆ ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่เกิดศรัทธาอันแรงกล้า ชักชวนกันไปร่วมทำบุญร่วมมิตร

เป็นจำนวนมาก ผู้ใหญ่จะประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายเพลทำให้ทุกคนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างพลังของชุมชนมาดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยกัน กลุ่มเยาวชนได้กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ช่วงนี้ทำการทำบุญร่วมมิตรสัจจะของชาวพุทธตำบลขอนแก่นมีความเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นตำบลนำร่องโครงการทำบุญร่วมมิตรสัจจะตำบลขอนแก่น จนทำให้บางตำบลเข้ามาศึกษารูปแบบวิธีการปฏิบัติ เพื่อนำไปขยายผล เช่น ตำบลสังขะ ตำบลพระแก้ว ตำบลตาคง ตำบลหนองแขว เป็นต้น การทำบุญร่วมมิตรสัจจะตำบลขอนแก่น เจริญรุ่งเรืองมาได้ โดยมีเจ้าอธิการนิรัน กนตธมโม อดีตเจ้าคณะตำบลขอนแก่นในขณะนั้น เป็นแรงสนับสนุน และมีการขับเคลื่อนกิจกรรมการทำบุญร่วมมิตรสัจจะมาโดยลำดับโดยมีเจ้าคณะตำบลขอนแก่นในแต่ละรุ่นเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมมาโดยลำดับจวบจนถึงปัจจุบัน (นายสุริวัฒน์ อัครชาติ, สัมภาษณ์: 10 มีนาคม 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานประเพณีอันดีงามของชาวพุทธในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อศึกษารูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เป็นข้อมูลบทความงานวิจัยต่าง ๆ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ 1) บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น 2) ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น 3) หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ 2) กลุ่มผู้นำชุมชน 3) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน และ 4) กลุ่มประชาชนในพื้นที่

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 15 คน 3) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 35 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษารวบรวมเอกสาร ชุดความรู้ และความเป็นมาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบวันและเวลาที่กำหนดไว้

3) จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร

4.2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมมาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ

4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้มีรายละเอียดสรุปไว้ดังนี้

5.1 บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สภาพชุมชน ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาวชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือ ตำบลขอนแก่น วัฒนธรรม/ประเพณี/ความเชื่อของชุมชน ที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น

5.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ งานประเพณีบุญร่วมมิตรที่สืบสานวัฒนธรรมการทำบุญชุมชนชาวกวย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวกวย และหารายได้สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ภายในวัด งานบุญร่วมมิตรเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยของตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและพิเศษแตกต่างจากชุมชนพื้นเมืองชาวสุรินทร์ชุมชนอื่นอันแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาในทุกๆ ปี ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวตำบลขอนแก่นนี้ จัดเป็นทานพิธี กล่าวคือ พิธีถวายทานต่าง ๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้เป็นทาน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะช่วงเข้าพรรษาลอดสามเดือนของทุกๆปี ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธีประกอบด้วย การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร ประกอบด้วย พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขับร้องทำนองสรภัญญะ

5.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา 3) หลักสามัคคีธรรม

ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือแรงกายต่อกัน 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา 6) มีความเห็นร่วมกันทำงานโดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นให้กับคนรุ่นหลังได้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญและน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาวชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือตำบลขอนแก่น วัฒนธรรม/ประเพณี/ความเชื่อของชุมชน ที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น สะท้อนการปรับตัวของชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย ที่เป็นเช่นนี้เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือชุมชนนั้นๆได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาส โพธิสาร (2548: ก) ได้ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพุทธวัฒนธรรมในเขตอีสานใต้” รายงานการวิจัยพบว่าพื้นที่เขตอีสานใต้มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมรถิ่นไทย (ไทยเขมร) ไทยโคราช ไทยจีน และแขก ปาทาน (ชาวปากีสถาน) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นกลุ่มที่น่าสนใจเพราะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่น้อยกว่า 300 ปี และอาศัยอยู่หนาแน่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า พยายามเรียนรู้บริบทรอบตัว เช่น ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศและกลุ่มชาติพันธุ์ข้างเคียง อัตลักษณ์เด่นของชาวกูยในช่วงหลักสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า พอใจกับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจระบบนิเวศกับอำนาจเหนือธรรมชาติ สร้างพิธีกรรมให้เป็นรูปธรรมความเชื่อสูงเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ผสมผสานกับวัฒนธรรมพุทธและพราหมณ์ให้เป็นรูปแบบของชาวกูย เช่น ผีปู่ตา ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดการ

ไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวภูยกต้องเผชิญกับกระแสจากภายนอกเข้ามาครอบงำจากอำนาจรัฐและทุนนิยมส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และการดำรงรักษาความเป็นชุมชนและรัฐชาติ ลักษณะบริบทของการปรับตัวได้แก่ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนาและการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับสังคมสมัยใหม่

6.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ งานประเพณีบุญร่วมมิตรที่สืบสานวัฒนธรรมการทำบุญชุมชนชาวภูยก เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวภูยก และหารายได้สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ภายในวัด งานบุญร่วมมิตรเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชาวภูยก ของตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและพิเศษแตกต่างจากชุมชนพื้นเมืองชาวสุรินทร์ชุมชนอื่นอันแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาในทุกๆ ปี ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวตำบลขอนแก่นนี้ จัดเป็นทานพิธี กล่าวคือ พิธีถวายทานต่าง ๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้เป็นทาน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะช่วงเข้าพรรษาดำเนินการตลอดสามเดือนของทุกๆปี ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธี ประกอบด้วย การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร ประกอบด้วย พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขับร้องทำนองสรภัญญะ ประเพณีดังกล่าวนี้สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน กล่าวคือความเป็นชาวพุทธที่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นก็คือเรื่องทานหรือการให้นั่นเอง จะเห็นได้ว่าการทำบุญนั้นประกอบด้วยหลักการใหญ่ๆ 3 อย่าง คือ ทาน ศีล และภาวนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมชัย ปริมุตโต และคณะ (2562: 314) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า การทำบุญ คือ การทำความดีทางกายวาจาและใจ กล่าวโดยย่อมี 3 อย่าง คือ 1) การให้ทาน 2) การรักษาศีล 3) การเจริญภาวนา กล่าวโดยพิสดารมี 7 อย่าง คือ 1) การอ่อนน้อมถ่อมตน 2) การชวนชวายนในกิจที่ชอบ 3) การอุทิศส่วนบุญให้บรรพบุรุษ 4) การอนุโมทนาส่วนบุญ 5) การฟังธรรม 6) การแสดงธรรม และ 7) การทำความเห็นให้ถูกต้อง

6.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เพราะเป็นที่ตั้งแห่งบุญ โดยเฉพาะเรื่องศีลนั้น หากสังคมมีศีลธรรมอันดีงามย่อมจะมีแต่สันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภรณ์ พุกกะมาน และคณะ (2568: 230) ได้ศึกษาเรื่อง

“การศึกษาการสอนศีล เพื่อสร้างเสริมพุทธธรรม จริยธรรมในสังคมไทย” พบว่า ผู้มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีวิมุตติ ด้วยการละชั่ว ประพฤติ ย่อมเป็นผลดี เป็นคุณค่าในสังคม ผู้มีศีลเท่านั้นที่จะเสริมสร้างพุทธธรรมจริยาได้ในสังคมการเสริมสร้างพุทธธรรมจริยาในสังคม จึงจำเป็นต้องมีการสอนศีล การศึกษาศีล การปฏิบัติศีล และการทรงผลของศีลในแต่ละคน หากพุทธบริษัททุกคนยอมรับศีล นำเอาศีลมาเป็นข้อวัตรปฏิบัติขัดเกลาพฤติกรรมของตนอย่างจริงจังเคร่งครัด จนเกิดผลของศีลทรงขึ้นในตนได้จริง ศีลเท่านั้นที่แก้ปัญหาส่วนบุคคลและส่วนสังคมไทยได้ 2) *หลักสังคหวัตถุ* 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักธรรมนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีการให้ การใช้วาจาในการสื่อสารที่เป็นที่รัก มีการประพฤติตนที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีการวางตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายนั่นเอง อนึ่งประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นนับได้ว่าเป็นการพัฒนาคนในชุมชนให้มีศีล สมาธิ และปัญญา ไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตัน หล้ากอง (2532: 61) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนในพุทธศาสนา” สรุปความได้ว่าวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือบุคคลตามหลักศีลสมาธิและปัญญาทั้ง 3 ประการกล่าวโดยสรุปเมื่อเล็งถึงผลการพัฒนามี 3 อย่างได้แก่ 1) การพัฒนาให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมายและอยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนและสังคมโดยการสอนให้งดเว้นจากกายทุจริตวจีทุจริตและประพฤติกายสุจริตวจีสุจริตอันเป็นไปตามหลักของศีลเรียกว่ากายภาวนาคือการพัฒนาด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและทางวาจา 2) การพัฒนาให้เป็นคนมีจิตใจ และอารมณ์ที่มั่นคง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ชุมชนคนอื่น และสังคมเป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยการสอนให้งดเว้นจากความโลภความพยาบาทแล้วให้ประพฤติกัมมโนสุจริตเป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักการของสมาธิซึ่งเรียกว่าจิตภาวนา 3) การพัฒนาให้คนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นสัมมาทิฐิเป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักการของปัญญาเรียกว่าปัญญาภาวนานอกจากนี้การพัฒนาที่ทำให้บุคคลเข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้งจนถึงสัมมาญาณและบรรลู่ถึงสัมมาวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงก็จัดอยู่ในปัญญาภาวนาเช่นเดียวกันการบำเพ็ญความดีตามวิธีการพัฒนาข้อที่ 2 โดยสรุปคือการประพฤติกายสุจริตวจีสุจริตและมโนสุจริตส่วนการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์คือการปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานเพื่อมุ่งขจัดกิเลสต่าง ๆ ที่นอนเนื่องอยู่ในจิตใจเช่นความอยากได้ (โลภะ) ความประทุษร้าย (โทสะ) และความลุ่มหลง (โมหะ) เป็นต้นให้หมดสิ้นไปเป็นการดับกิเลสดับทุกข์หรือบรรลุนิพพานเป็นที่สุดด้วยเหตุนี้เองวิธีการทั้ง 3 ประการนี้จึงเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาสำหรับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนาบุคคลโดยทั่วไปให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสามารถทำให้บุคคลบรรลู่ถึงการหลุดพ้นจากทุกข์หรือปัญหาที่ตนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันซึ่งวิธีการพัฒนาทั้ง 3 ประการนี้เป็นวิธีการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 หรือหลักไตรสิกขา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พศวีร์ พงษ์พิจิตรและคณะ (2565: 48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ

ธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลจากการวิจัยพบว่า 1. การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพหรือวาจาเป็นที่รัก) และด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านทาน (การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน 2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การคิดก่อนพูด มีสติในการพูด ใคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง และมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม 3) ด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ได้แก่ การปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพฤติที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดถึงส่วนรวม และ 4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ได้แก่ การปฏิบัติตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย 3) *หลักสามัคคีธรรม* ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ *หลักสาราณียธรรม* 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือแรงกายต่อกัน 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา 6) มีความเห็นร่วมกันทำงานโดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแตกให้คนรุ่นหลังได้สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแตก อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีอยู่หลายส่วนที่ควรส่งเสริม ผู้วิจัยได้ให้ประเด็นข้อเสนอแนะแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันนำไปปฏิบัติปรับใช้ตามบริบทของแต่ละฝ่าย เพื่อบูรณาการร่วมกัน ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นด้านความสามัคคี ความรัก ปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีจิตใจอันแผ่เมตตาและทำประโยชน์แก่มนุษย์ทั้งหลาย เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนที่มีความเดือดร้อน จากภัยต่างๆ

2. ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความสำคัญกับงานทางด้านพระพุทธศาสนา เช่น การส่งเสริมสั่งสอนศีลธรรมให้ประชาชน หรือการจัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่นวันวิสาขบูชา เป็นต้น

3. ควรมีการดำเนินการบริหารงานวัดด้านอวาสสัปปายะภายในวัดมากขึ้นโดยจัดวัดให้เป็นระเบียบมีแบบแผนงดงามดูแลสถานที่ในวัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

วัดต้องสำรวจวิเคราะห์บริบทขององค์กรให้ รอบด้านในเรื่องของสัปปายะทั้ง 7 นำมาแยกกลุ่มของบริบทที่ได้ แยกตามทฤษฎี SWOT Analysis ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนาองค์กรของตนเอง ผู้นำในองค์กรควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการวัดมีการวางแผนควบคุมสั่งการและการกำหนดเป้าหมายและความคุ้มค่าในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

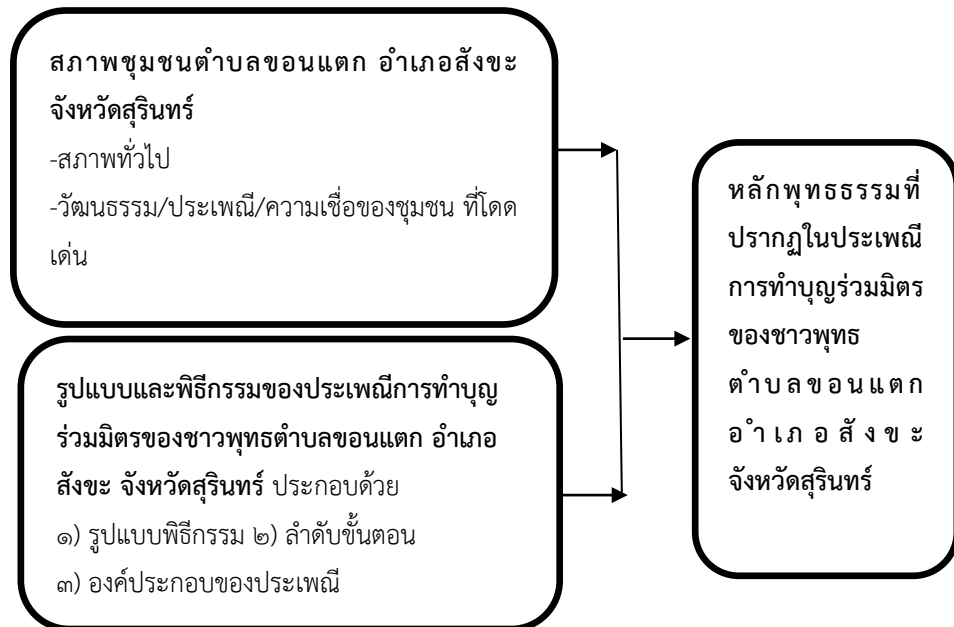
7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยถึงภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสัปปายะ 4 เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมของผู้นำแบบใดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประสบผลสำเร็จ

2. ควรศึกษาโดยการนำหลักธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานมาทำการศึกษาเพิ่มเติม เช่น ฆราวาส 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพระจันทบุรีนฤนาท. (2538). *ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สังสกฤต*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญตัน หล้ากอง. (2532). “แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนในพุทธศาสนา”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระภิกษุชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ). (2556). “การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดรวัญอีสาน”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชัย ปริมุฑโต และคณะ. (2562). “ศึกษาวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”. *วารสารสันติศึกษาปริทรศ มจร*, 7 (ฉบับเพิ่มเติม): 314-325.
- พศวีร์ พงษ์พิจิตรและคณะ. (2565). “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(1) 2565: 47-65.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิลาส โปธิสาร. (2548). การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพุทธวัฒนธรรมเขตอีสานใต้. *รายงานการวิจัย*.
ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.
- อาภรณ์ พุกกะมานและคณะ. (2538). “การศึกษาการสอนศิลปะเพื่อสร้างเสริมพุทธธรรมจริยธรรมใน
สังคมไทย”. *รายงานผลการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจริญผล.
- สัมภาษณ์. นายสุริวัฒน์ อัครชาติ. 10 มีนาคม 2567. องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ
จังหวัดสุรินทร์.

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการ
ในเขตอำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์
GUIDELINES FOR DEVELOPING LEADERSHIP ACCORDING
TO THE BUDDHA DHAMMA OF THE ADMINISTRATIVE MONKS IN
BUACHET DISTRICT SURIN PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์เสรี อภินนโท (พินิจ)¹, พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒนโธ² และ ภักชวชัย สุขเสน³
Phrakhrusangkharak Saree Aphinunto (Pinit)¹, Phrakrubaidika Weang Kitiwanno²
and Phatchavat Suksen³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand¹⁻³
E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 23 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม 2) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยสองส่วนคือ ภาคเอกสารโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 25 คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม คือผู้นำที่ปฏิบัติตามหลักหลักสัปปริสธรรม 7 ได้แก่ 1) อัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ 2) อตถัญญตา คือ รู้จักผล 3) อตตัญญตา คือ รู้ตน 4) มตตัญญตา คือ รู้จักประมาณ 5) กาลัญญตา คือ รู้จักเวลา 6) ปริสสญญตา คือ รู้ชุมชน รู้ 7) ปุคคัลโปปปริญญตา คือ รู้จักบุคคล

สภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ พระสังฆาธิการส่วนมากขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก เพราะขาดความรู้พื้นฐานกับหลักการบริหารงานกิจการของคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการควรพัฒนาตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 คือ 1) ด้านธัมมัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนาพระสังฆาธิการในเรื่องหลักเกณฑ์ระเบียบวิธีการปกครองของคณะสงฆ์ไทย 2) ด้านอัตถัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในหลักธรรม อริยสัจ 4 และสอนให้รู้จัก ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว 3) ด้านอัตตัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการ ให้เข้าใจในตนเอง 4) ด้านมัตตัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจเรื่อง มัชฌิมปฏิปทา ทางสายกลาง คือวางตนให้พอดี ต้องรู้จักประมาณตนเอง 5) ด้านกาลัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในระเบียบ กฎ กติกา มารยาททางสังคม และธรรมเนียมปฏิบัติ 6) ด้านปริสญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พัฒนาพระสังฆาธิการให้รู้จัก สังคมส่วนรวม 7) ด้านบุคคลปโรปรัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจตนเองให้มาก เมื่อเข้าใจตนเองดีแล้ว ย่อมจะเข้าใจผู้อื่นดีด้วย

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม, พระสังฆาธิการ

Abstract

This research article has three objectives; 1) to study leadership according to the Buddhaddhamma, 2) to study the conditions of the monks in Buachet district, Surin Province, and 3) to study the guidelines for developing leadership according to the Buddhaddhamma of the monks in Buachert district, Surin Province. This is a qualitative research consisting of two parts: the documentary part by analyzing data from Tripitaka, Buddhist academic documents, related research, and the field part by interviewing 25 key informants and presenting the research results using descriptive analysis.

The results of the study are as follows: -

The leadership according to the Buddhaddhamma found that the leaders have to practice the seven Sappurisa-dhamma (qualities of a good man) viz; 1) Dhammaññutâ (knowing the law), 2) Attaññutâ (knowing the purpose), 3) Attaññutâ (knowing oneself), 4) Mattaññutâ (moderation), 5) Kâlaññutâ (knowing the proper time), 6) Parisaññutâ (knowing the society) and 7) Puggalaññutâ (Knowing the different individuals)

The conditions of monks found that the almost monks lack confidence in themselves, and do not dare to express themselves, because they lack basic

knowledge of the principle of the management of the Sangha affairs of the monastic community, and the rules of the Supreme Sangha Council.

The guidelines for developing leadership according to the Buddhadhamma of the monks in Buachert district, Surin Province found that the monks should practice the seven Sappurisa-dhamma (qualities of a good man). The details are as follows; 1) Dhammaññutâ (knowing the law): there should be training and seminars for monks on the rules and procedures of the Thai Sangha community. 2) Attaññutâ (knowing the purpose): there should be training and seminars for monks to understand the Four Noble Truths, and to know another teaching such as; Do good things and good things will happen to you. Do bad things and bad things will happen to you. 3) Attaññutâ (knowing oneself): there should be training and seminar for monks for the bishops to understand themselves, 4) Mattaññutâ (moderation): there should be training and seminar for monks to understand the Middle Path. Therefore, when monks well understand themselves, they will also know how to estimate themselves too, 5) Kâlaññutâ (knowing the proper time): there should be training and seminar for monks to understand the regulations, rules, disciplines, traditions, traditions and customs and society, 6) Parisaññutâ (knowing the society): there should be training and seminar for monks to knowing the society and association in society from the various dimensions and 7) Puggalaññutâ (Knowing the different individuals): there should be training and seminar for monks to understand clearly themselves. Therefore, when monks well understand themselves, they will also understand others well.

Keywords: Guidelines for Developing, Leadership according to the Buddhadhamma, Administrative Monks

1. บทนำ

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (Leadership) นั้น เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำคือการเป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคน ซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ ก็เปลี่ยนตัวของคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตน ทั้งในการปรับเปลี่ยน

ทัศนคติของบุคคลให้มีความต้องการที่ถูกต้องดีงามและให้หมู่ชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคน เพราะความสุขเกิดจากการสนองความต้องการ ถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วย เมื่อทำอะไรตรงกับความต้องการ ก็ทำให้เขาสนใจและมีความสุขคนก็จะร่วมมือทำอย่างเป็นไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จ จึงพร้อมที่จะทำและทำได้ง่าย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำกระทำการที่ผิดความต้องการของคน ทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นทุกข์และสิ่งที่ทำก็ยากจะสำเร็จ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2539: 533)

ภาวะผู้นำเชิงพุทธมีลักษณะ คือ (1) จักขุมา หมายถึง มีปัญญามองการณ์ไกล ต้องสามารถวางแผน และฉลาดในการใช้คน คุณสมบัติข้อนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill คือ ความชำนาญในการใช้ความคิด (2) วิรูโ หมายถึง จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คุณสมบัติข้อนี้ตรงกับคำว่า Technical Skill คือ ความชำนาญด้านเทคนิค (3) นิสสยสัมปันโน หมายถึง พึงพาอาศัยคนอื่นได้ เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี คุณสมบัติข้อนี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill คือ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ (พระราชมุนี (ประยูร ธมมจิตโต), 2541: 6) ในสังคมขนาดเล็ก เริ่มตั้งแต่ ครอบครัว หมู่บ้าน จนกระทั่งขนาดใหญ่ เช่น ประเทศชาติ ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จ ผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องทำการบริหาร วางแผน สั่งการ ควบคุมและดูแล ให้บุคลากรขององค์กรสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ เพราะฉะนั้น ผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในธรรมิกสูตรพระพุทธเจ้าได้ตรัสภาวะผู้นำเป็นคาถาพุทธภาษิตว่า

เมื่อฝูงโคข้ามน้ำไป ถ้าจำฝูงไปคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ไปคดเคี้ยวตามกัน ในเมื่อจำฝูงไปคดเคี้ยว ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมตามไปด้วย หากพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นทุกข์

เมื่อฝูงโคข้ามน้ำไป ถ้าโคจำฝูงไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกัน ในเมื่อโคจำฝูงไปตรง ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติชอบธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติชอบธรรมตามไปด้วย หากพระราชาตั้งอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นสุข (อง.จตุกก. (ไทย) 21/70/115-116)

คณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบทอดและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ที่ได้บัญญัติไว้ ประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้นับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลายาวนาน ฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทยในทุกยุคทุกสมัยพระสงฆ์จึงมี

บทบาทสำคัญที่จะทำหน้าที่เผยแผ่ความธรรมะให้แก่ประชาชนได้รับทราบได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จึงมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและ ดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนากับสังคมไทยคณะสงฆ์ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในพุทธบริษัท 4 ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการทำหน้าที่เผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าที่พระองค์ ได้ทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พุทธบริษัทได้นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อตนเองและสังคม

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ จึงมีความสำคัญในการที่จะ เป็นผู้นำกิจกรรมต่าง ด้วยความเต็มใจเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ ประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์ของ การใช้ อิทธิพลหรือกระบวนการ เพื่อให้เขามีความเต็มใจ กระตือรือร้นเพื่อการปฏิบัติจนบรรลุ ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการฝึกอบรม ศึกษาหาความรู้รอบด้าน มี ปฏิภาณไหว พริบ มีคตินิยมประจำใจ จึงจะสามารถบริหารกิจการวัดในความรับผิดชอบของตนโดย ให้ครอบคลุม การกิจทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการปกครองด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์พระสังฆาธิการควรมีภาวะ ของความเป็นผู้นำ เพื่อที่จรรโลงพระพุทธศาสนาและช่วยสงเคราะห์ประชาชนตามหลักธรรมคำสั่ง สอนของพระพุทธเจ้า โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและกฎหมายพระพุทธานุญาตพระพุทธศาสนาจึงจะ รุ่งเรืองและพัฒนาไปได้ ผู้วิจัยเห็นว่าพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ควรได้รับการ พัฒนาภาวะผู้นำนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัดในการ ปกครองแสดงบทบาทในภาวะ ผู้นำงานทั้ง 6 ด้านเข้าใจปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหา

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธ ธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหาร จัดการวัดให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการวัดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

3.ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ 2539

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เป็นข้อมูลบทความงานวิจัยต่าง ๆ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ ภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม สภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ และ แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย มีอยู่ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสังฆาธิการ 2) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 3) กลุ่มราชการ 4) กลุ่มนักวิชาการ 5) กลุ่มประชาชนทั่วไป

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีอยู่ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน 3) กลุ่มราชการ จำนวน 2 คน 4) กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 คน 5) กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน รวมจำนวน 25 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดกล่าวคือ เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยมี 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลอาโพน ตำบลตาวัง ตำบลสะเดา ตำบลสำเภาลูล ตำบลบัวเขต ตำบลจรัสในอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษารวบรวมเอกสาร ชุดความรู้ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบวันและเวลาที่กำหนดไว้

3) จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

4.2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการ มาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ

4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

5. ผลการการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม

ผู้นำ หมายถึง ตัวบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่นในกลุ่ม บุคคลที่ได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็นหัวหน้า “นายโก” และ “วินายโก” ไวยากรณ์อย่างหนึ่งที่เรียกพระพุทเจ้า ก็คือ นายก ซึ่งแปลว่า ผู้นำ ความเป็นผู้นำคือนายสารถิที่ตี ไปถึงจุดหมายปลายทางได้รวดเร็วและปลอดภัย เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงาน มีศาสตร์ หรือ ศิลปะ ความสามารถที่จะชักนำ จูงใจ ต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงานในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการกำหนดแนวทางของกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักพุทธธรรมสำหรับผู้นำ คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1) ธัมมัญญตา คือ รู้หลักการธัมมัญญตา 2) อัตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้จุดหมาย รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล 3) อัตตัญญตา คือ รู้ตน รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติ มีความสามารถอย่างไร และต้องรู้จักพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ 4) มัตตัญญตา คือ รู้จักประมาณ รู้จักความพอดี กล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่างๆ 5) กาลัญญตา คือ รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่างๆ หรือทำงานให้ทันกับเวลา 6) ปริสัญญตา คือ รู้ชุมชน รู้สังคม 7) ปุคคลปโรปรัญญตา คือ รู้จักบุคคล การรู้บุคคล (อง.สท.ตท. (ไทย) 23/68/143-146)

5.2 สภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

ปัญหาด้านสภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ พบว่า พระสังฆาธิการส่วนมากขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก เพราะขาดความรู้พื้นฐาน กับหลักการบริหารงานกิจการของคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม สาเหตุของปัญหา คือ พระสังฆาธิการ ขาดความรู้ ต่ออำนาจหน้าที่ปฏิบัติ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และไม่มี ความรู้ในเรื่องที่จะตัดสินใจที่ถูกต้อง เพราะขาดประสบการณ์ ด้านความรู้ความสามารถ ในการ บริหารจัดการงานคณะสงฆ์ ปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควร ไม่กล้าเสียสละ เพราะไม่เข้าใจสภาพความเป็น จริ่งของการทำงาน ขาดการติดต่อประสานงานกับผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าตนเอง หรือผู้อยู่ใต้บังคับ บัญชา ไม่ชอบแสวงหาความรู้ เพราะมั่นใจในตนเองมากเกินไป มีอัตตาถือว่าตนบวชนานไม่รับฟัง ความคิดเห็นของรูปอื่น ไม่มีไหวพริบปฏิภาณในการปกครอง จึงเป็นสาเหตุของการบริหารงานของ คณะสงฆ์ ที่ไม่ก้าวหน้าไปข้างหน้าให้ทันกับยุคกับสมัย เพราะถือแต่ธรรมเนียมปฏิบัติแบบเก่า ๆ เช่นเดิม

5.3 แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอ บัวเขต จังหวัดสุรินทร์

5.3.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม: ด้านอัมมัญญาตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนาพระสังฆาธิการในเรื่องหลักเกณฑ์ ระเบียบวิธีการปกครองของคณะสงฆ์ไทย กฎของมหาเถรสมาคม และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรศึกษาให้เข้าใจถึงสัจจะธรรมตามความเป็น จริ่ง ให้ผู้นำมีความรู้ในสิ่งที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ที่จะทำให้งานกับผู้ตามไปด้วยกันอย่างมีความสุข ควรมอง สังคมให้เกี่ยวเนื่องกันเสมอ มองเหตุในปัจจุบัน และคิดถึงผลที่จะได้รับในอนาคต ทำทั้งวันนี้และ อนาคตให้ดีควบคู่กันไปด้วย รู้จักเหตุของปัญหาต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกต้อง ไม่ใช่แก้ปัญหาก็ ปลายเหตุ โดยให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

5.3.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม: ด้านอตัณญญาตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในหลักธรรม อริยสัจ 4 และสอนให้รู้จัก ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ผู้นำต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในผลที่จะตามมาในด้านดี และนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ ทั้งสองฝ่าย ควรรู้จักผลในสิ่งที่ตนกำลังจะทำ เพราะจะได้ทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น และสิ่งที่จะตามมา ว่าผล ๆ นั้นสุจริตหรือเปล่า ให้มองเห็นทั้งรูปธรรม และนามธรรม ความมุ่งหมายในการทำงานการ ปกครอง รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ การคิดและการตัดสินใจในการปกครองของ ตนเอง เพราะจะได้หาแนวทางการแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

5.3.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม: ด้านอตัณญญาตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการ ให้เข้าใจในตนเอง เช่น อ่านตัวให้ออก บอกตัวเองให้ได้ ใช้ ตัวเองให้เป็น เห็นตัวเองให้ชัด ดัดตัวเองให้ถูก และปลูกคุณธรรม ผู้นำจะต้องรู้จักตนเองให้ถ่องแท้ ว่า

เราอยู่ในสถานะใด และควรปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในหน้าที่นั้น ควรทำงานตามหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย รู้จักหน้าที่การทำงานตามความสามารถของตนเอง ควรรู้จักปรับปรุงตนให้เหมาะสมแก่การเป็นผู้นำอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับการปฏิบัติงานต่อไป อนึ่งในการอบรมสัมมนานั้นควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกลงมือปฏิบัติในระหว่างการอบรมเพื่อให้เกิดทักษะในสิ่งที่กำลังเรียนรู้

5.3.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม: ด้านมัตตัญญูตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจเรื่อง มัชฌิมปฏิปทา ทางสายกลาง คือวางตนให้พอดี ต้องรู้จักประมาณตนเอง คือ รู้จักว่าผู้นำกับผู้ตาม มีความสำคัญเอื้ออาทรกันมากน้อยแค่ไหน จะทำสิ่งใดต้องพอประมาณ ไม่ทำให้สิ่งที่เกินตัวมากนัก ควรนำหลักของความสันโดษมาใช้ กล่าวคือ ยถาพลสันโดษ คือทำงานตามกำลังของตนเอง ทำงานแต่พอตัวไม่ทำงานนั้นให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ รู้จัก คิด วิเคราะห์ ถึงวัตถุประสงค์ที่จะใช้ในการบริหารงาน เพื่อที่จะได้ประหยัดสุดและเกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตนเองในการบริหารงานคณะสงฆ์ ควรรู้ว่าอันไหนตนควรทำหรือไม่ควรทำ ชี้แนะการบริหารงานคณะสงฆ์ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ว่าสิ่งไหนควรพอ สิ่งไหนควรนำมาใส่เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3.5 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม: ด้านกาลัญญูตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในระเบียบ กฎ กติกา มารยาททางสังคม และธรรมเนียมปฏิบัติ เคร่งครัดในการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ตามเพื่อไม่ให้เสียความรู้สึกด้วยกันทั้งสองฝ่าย ควรทำงานตามเวลาที่กำหนดไว้ คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ และเรียงลำดับงานก่อนหลังให้ถูกต้องตามเวลาที่กำหนด ในการทำงานควรมีแผนโดยกำหนดกรอบเวลาในการทำงาน ให้เหมาะสมกับชิ้นงานนั้น ๆ นึกถึงประโยชน์ของคณะสงฆ์ ไม่ใช่ว่าจะเอาแต่ประโยชน์ตนเป็นใหญ่ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจการงานนั้น ๆ เช่น แบ่งเวลาทำให้ถูกต้อง หะ ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา และควรรู้เท่าทันกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นกับองค์การของตนอีก

5.3.6 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม: ด้านปริสัญญูตาพบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พัฒนาพระสังฆาธิการให้รู้จัก สังคมส่วนรวม แต่ละสังคมว่ามีแนวทางอย่างไร เช่นคำว่า เข้าเมืองตาหลิ่วให้หลิ่วตาตาม รู้เขารู้เรา หรือเอาใจเขามาใส่ใจเรา ผู้นำต้องเรียนรู้เข้าใจในจารีตประเพณีของชุมชนนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญ เป็นมาอย่างไร คล้อยตามก่อนแล้วค่อยชี้แจง ในสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควรเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง เอาใจใส่ในพระพุทธศาสนา ไม่ยึดพุทธศาสนาเป็นพุทธพาณิชย์ ต้องรู้จักสถานะของอุบาสก อุบาสิกา ว่าเป็นอย่างไ และต้องมีสาราณียธรรมเป็นธรรมประจำใจ ควรมีการออกเผยแผ่ธรรมะ และออกพบปะประชาชนจัดการปฏิบัติธรรม หรือสร้างกิจกรรมให้มีส่วนร่วม

ของประชาชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีวัดกับบ้าน และดำเนินงานไปด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอันสูงสุด

5.3.7 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปบุริสธรรม: ด้านบุคคลโปรปรัญญตา พบว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจตนเองให้มาก เมื่อเข้าใจตนเองดีแล้วย่อมจะเข้าใจผู้อื่นดีด้วย เพื่อการขับเคลื่อนไปในทางที่ดี ควรจัดตำแหน่งของพระสังฆาธิการให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องดำรงในความยุติธรรม และเว้นอคติ ควรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีภูมิรู้ภูมิธรรม ทั้งทางโลกและทางธรรม มาให้ความรู้ในการจัดการบริหารงานของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองของตนและรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดีแนะนำสั่งสอน ให้รู้จักบุคคล โดยให้พิจารณาจากความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 ประเด็นภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ภาวะผู้นำตามหลักสัปบุริสธรรม หมายถึง คุณธรรม 7 ประการ ของบุคคลที่เป็นผู้นำที่นำมาพัฒนาและบริหารงานในด้านต่างๆ ขององค์กรนั้นๆ ให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยหลักธรรมดังต่อไปนี้ 1) ด้านธัมมัญญตา (การรู้จักเหตุ) หมายถึง ผู้นำที่เข้าใจระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยยึดหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นผู้นำที่ประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน ทุกด้านสามารถรู้จักเหตุแห่งปัญหาต่างๆ และแก้ปัญหาตามเหตุได้ดี โดยยึดเอาพระธรรมวินัยเป็นหลักที่ถูกต้องซึ่งได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาช่วยแก้ไขปัญหให้กับคณะสงฆ์ 2) ด้านอัตถัญญตา (การรู้จักผล) หมายถึง ผู้นำที่มีเป้าหมายในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยยึดประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นหลักในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยที่มีการคิดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ มาพัฒนากิจการคณะสงฆ์มีความมุ่งมั่นที่จะนำคณะสงฆ์ไปสู่เป้าหมายตั้งไว้และทุ่มเทกำลังใจกำลังกายเพื่องานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 3) ด้านอัตตัญญตา (การรู้จักตน) หมายถึง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการบริหารงานคณะสงฆ์เปี่ยมด้วยความรู้ ความสามารถ วางตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตใจโอบอ้อมอารีและมีความเสียสละ ในการบริหารคณะสงฆ์และรู้จักควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาได้ทุกสถานการณ์ 4) ด้านมัตตัญญตา (การรู้จักประมาณ) หมายถึง ผู้กำหนดแผนหรือนโยบายในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีความเหมาะสมที่บริหารงบประมาณคุ้มค่าได้เป็นอย่างดี ในการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความสันโดษ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้นำโดย

ยธลักรมขมิมาปรททา และยธนดในปรจยสธตามกำล้งของตน 5) ดำนกาลัญญดา (การรู้จกเวลา) หมายถึง ผู้นำทจธทำนโยบายนหรือโครงการการบริหารกจรการคณสงษ้เหมาะสมกบเวลาสามารถจธลัดบความสาคัญของปรญหากอนและหล้งได้แกไขปรญหาทเกดขันได้ท้นต่อเหตุการณและบริหารจธการเวลาเป็นตัวอย่างทดีในการบริหารจธการเวลา ใหเกดปรโยชนกบองคร์ของสงษ้สูงสดบริหารงานททำได้สธสรสมบูรณ์ โดยทไม่ได้ทำงานค้งค้าง 6) ดำนปรสัญญดา (การรู้จกปรษท) หมายถึง ผู้นำทมีมนษยสัมพันธ์ทดีกบทุกคนเป็นนักรประสานงานทดีกบทุกองคร์ และใหความสาคัญกบปรโยชนส่วนรวมเป็นหลักในการพัฒนาคุณธรมและจรยธรมของเยาวยชน และ ปรชาชน เข้าใจในสภาพแวดล้อมในการบริหารคณสงษ้ 7) ดำนบุคคลปรปรัญญดา (การรู้จกบุคคล) หมายถึง ผู้นำทสามารถจธวางบุคคลได้เหมาะสมกบบงานการบริหารงานคณสงษ้ใหโอกาสและสนบสนุนคนทมีความรู้ความสามารถใหดำรงตำแหน่งทเหมาะสมทางคณสงษ้ส่งเสริมใหพระภฤษสามณธได้มีโอกาสศีกษาเล่าเรียนท้งทางโลกและทางธรมได้มากขึ้น และสรสรสรฤษบุคคลทควรสรสรสรฤษข่มบุคคลทควรข่ม ซ้งใหความสาคัญกบพระภฤษสามณธในเขตปกครองของตน สอดคล้องกบบงานวฤษยของ พระสามารถ อานนโท (2548: ก) ได้ทำการศึกษาเร่อง “ภาวะผู้นำตามลักรสัปรสธธรม” พบว่า ผู้นำโดยทัวไปและผู้นำตามลักรสัปรสธธรมเป็นผู้นำทมีลักรณะเป็นศูนย์รวมมีลักรการ มีจุดมุ่งหมายในการทำงาน มีการปรเมธตน มีการรู้จกปรมาณความพอดีนทุกกรณี รู้จกเวลาทเหมาะสมในการดำเนนการ กจรการ รู้ระเปียบโครงสร้างของส้งคม ตลอดจนรู้จกปรเภทบุคคลทควรคบหา ทำใหสามารถเป็นผู้นำทเหมาะสมกบหน้าทและนำความสงบมาสู่ส้งคมได้

6.2 ประเด็นสภาพภาวะผู้นำของพระสงฆาธการในเขตอำเภอบัวเขต จ้งหวัดสุรทรนท

ปรญหาดำนภาวะผู้นำของพระสงฆาธการในเขตอำเภอบัวเขต จ้งหวัดสุรทรนท พบว่า พระสงฆาธการส่วนมากขาดความเช่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก เพราะขาดความรู้พื้นฐานกบลักรการบริหารงานกจรการของคณสงษ้ กฎมหาเถรสมาคม และเม่อเกดข้อผดพลาดแล้วทำให้งานเกดความเสี่ยหายและเสี่ยเวลาแกไข เพราะไม่มีลักรการในการแกไขปรญหา ยังขาดเหตุผลในการปรบฏธงานคณสงษ้ ถ้อส้งทเคยปรบฏธมาแต่ก่อนเป็นลักร ไม่ค่อยแกไขหรือพัฒนาตนเอง ทำให้งานของคณสงษ้ไม่เดินหน้าหรืออยู่แบบเดม ๆ พระสงฆาธการบางรูปใชอารมณ แสดงสีกหน้าทไม่พอใจกบผู้ได้บ้งคับบัญชา และวางตัวไม่เหมาะสม เม่อผู้ได้บ้งคับบัญชาเข้าไปปรฤษหาหรือธดต่อประสานงานคณสงษ้ ไม่รู้จกปรมาณ ตนเอง ในการปรบฏธงานคณสงษ้ ไม่รู้ว่าอันไหนตนควรทำหรือตนไม่ควรทำ ไม่ใหความสาคัญในการบริหารงานคณสงษ้เท่าทควร มีความล่าช้าในการบริหารงาน ทำใหเสี่ยเวลาไม่ท้นต่อเหตุการณ อย่างเช่นการประชุมของคณสงษ้ ขาดประชุมบ่อย อ้างว่าธดกจรณมธบ้าง อ้างร้อนอ้างหนาวบ้าง พระสงฆาธการทเป็นเจ้าคณะในระดับต่าง ๆ ยังเข้าไม่ถึงพระสงฆาธการทอยู่ได้บ้งคับบัญชา เท่าทควรขาดการธดต่อประสานงานกบผู้ได้บ้งคับบัญชา หรือกลุ่มบุคคลทมีคุณปรโยชนต่อการบริหารงานคณสงษ้ ไม่มีการคธเลือกพระสงฆาธการทมีความสามารถพอ มาทำงานคณสงษ้

ผลงานจึงออกมาไม่ดี และไม่บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูไพศาลสุทธานุรักษ์ จรณสมปนโน (เถาะรอด) (2556: ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) พระภิกษุที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อ การประยุกต์พรหมวิหาร 4 บริหารการปกครองคณะสงฆ์ ในอำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่พระภิกษุที่มีวุฒิ การศึกษาทางบาลี และวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการปกครองคณะ สงฆ์ โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกัน 2) ปัญหาในการปกครองคณะสงฆ์ คือ พระสงฆ์บางรูปไม่เข้าใจพระธรรมวินัยและกฎหมายอาญาอาศรัย ขาดความรู้ความสามารถ ในการ บริหารและจัดการงานภายในองค์กร จึงควรจัดการอบรมพระภิกษุ สามเณร ให้ศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมและควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อีกทั้งควรทำงานอย่างมีระบบเป็น แนวทางเดียวกัน และมีเครือข่ายร่วมมือกัน โดย การใช้ความรู้ความสามารถของบุคคลากรให้เต็ม ศักยภาพ พัฒนาบุคคลากรให้มีความประพฤติดีที่ เรียบร้อยดีงามตามหลักพระธรรมวินัย มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง รวมทั้งการยกย่อง พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบในกิจวัตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาไว้ว่า พระสังฆาธิการควรหาหลัก นโยบาย และทำความเข้าใจกับคณะสงฆ์ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุหรือสามเณร ให้เข้าใจในการ ทำงานนั้นๆ โดยพร้อมเพรียงกัน ให้รู้จักเนื้องานในการทำงาน านั้น โดยแบ่งภาระอำนาจงานให้รูปอื่น ได้มีส่วนทำด้วยควรมีการจัดประชุมคณะสงฆ์ การสัมมนาหรืออบรมเพื่อสร้างแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการ บริหารงานคณะสงฆ์ให้ดีขึ้นเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะงานคณะ สงฆ์บางเรื่องพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ที่น้อยกว่าอาจไม่เข้าใจในงานๆ นั้น หรืออาจมี ความคิดที่ดีกว่านั้นที่จะปรึกษาให้งานคณะสงฆ์ออกมาดีก็เป็นได้ควรมีการแบ่งงานตามระดับอาวุโส มากกว่านี้เพื่อให้เห็นความชัดเจนในงานมากขึ้น และมีการเคารพกันในการทำงานมากขึ้น ควรเลือก พระสังฆาธิการให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานเพื่อการบริหารงานคณะสงฆ์จึงจะได้งานที่ดีมีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้พระสังฆาธิการที่เป็นเจ้าคณะในระดับผู้ปกครองควรมีการลงพื้นที่บ่อย ๆ เพื่อพูดคุยพบปะกับพระสังฆาธิการที่อยู่ใต้บังคับบัญชา แบบกันเองและสนิทสนมกัน ควรมีการ ประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ คือเข้าถึง เข้าใจและพัฒนา และมีความเมตตาความเอื้อเพื่อ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอเวลาเมื่อมีเรื่องสำคัญของการทำงาน พระสังฆาธิการควรคำนึงถึงประโยชน์ ของคณะสงฆ์ ไม่ใช่จะเอาแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ พระสังฆาธิการต้องมาก่อนเวลาในการ ประชุม เพื่อที่จะทำให้ทันต่อเวลาในการประชุม หรือการบริหารงานคณะสงฆ์ ต้องใช้ความสามารถที่ มีอย่างเต็มที่บริหารงานคณะสงฆ์ ให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างเต็มรูปแบบควรรู้จักการปฏิบัติงานคณะ สงฆ์ ควรรู้ว่าอันไหนตนควรทำหรือไม่ควรทำควรวางตนให้เป็นที่ยอมรับของพระภิกษุสามเณร ให้

โอกาสแก่พระภิกษุสามเณรที่มีความสามารถช่วยงานคณะสงฆ์ ควรจัดการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ทำงานตามความถนัดของตนเอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานอย่างมีความสุข และผลงานออกมาดีเป็นที่น่าพึงพอใจทั้งสองฝ่าย

6.3 ประเด็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรมของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธธรรม กล่าวคือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ได้ดังนี้ (1) ด้านธัมมัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการในเรื่องหลักเกณฑ์ ระเบียบวิธีการปกครองของคณะสงฆ์ไทย กฎของมหาเถรสมาคม และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรศึกษาให้เข้าใจถึงสัจจะธรรมตามความเป็นจริง ให้ผู้นำมีความรู้ในสิ่งที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ที่จะทำให้งานกับผู้ตามไปด้วยกันอย่างมีความสุข ควรมองสังคมให้เกี่ยวเนื่องกันเสมอ มองเหตุในปัจจุบัน (2) ด้านอัทธัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในหลักธรรม อริยสัจ 4 และสอนให้รู้จัก ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ผู้นำต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในผลที่จะตามมาในด้านดี และนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ควรรู้จักผลในสิ่งที่ตนกำลังจะทำ (3) ด้านอิตถัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในตนเอง เช่น อ่านตัวให้ออก บอกตัวเองให้ได้ ใช้ตัวเองให้เป็น เห็นตัวเองให้ชัด ดัดตัวเองให้ถูก และปลูกฝังคุณธรรม (4) ด้านมัตถัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจเรื่อง มัชฌิมปฏิปทา ทางสายกลาง คือวางตนให้พอดี ต้องรู้จักประมาณตนเอง คือ รู้จักว่าผู้นำกับผู้ตาม มีความสำคัญเอื้ออาทรกันมากน้อยแค่ไหน จะทำอะไรต้องพอประมาณ ไม่ทำให้สิ่งที่เกินตัวมากนัก ควรนำหลักของความสันโดษมาใช้ ทำงานแต่พอดีไม่ทำงานนั้นให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ รู้จัก คิด วิเคราะห์ ถึงวัตถุประสงค์ที่จะใช้ในการบริหารงาน เพื่อที่จะได้ประหยัดสุดและเกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตนเองในการบริหารงานคณะสงฆ์ ควรรู้ว่าอันไหนตนควรทำหรือไม่ควรทำ ชี้แนะการบริหารงานคณะสงฆ์ แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ว่าสิ่งไหนควรพอ สิ่งไหนควรนำมาใส่เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (5) ด้านกาลัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจในระเบียบ กฎ กติกา มารยาททางสังคม และธรรมเนียมปฏิบัติเคร่งครัดในการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ตามเพื่อไม่ให้เสียความรู้สึกร่วมกันทั้งสองฝ่าย ควรทำงานตามเวลาที่กำหนดไว้ คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ และเรียงลำดับงานก่อนหลังให้ถูกต้องตามเวลาที่กำหนดในการทำงานควรมีแผนโดยกำหนดกรอบเวลาในการทำงาน ให้เหมาะสมกับชิ้นงานนั้น ๆ นึกถึงประโยชน์ของคณะสงฆ์เป็นหลัก (6) ด้านปริสัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พัฒนาพระสังฆาธิการให้รู้จัก สังคมส่วนรวม แต่ละสังคมว่ามีแนวทางอย่างไร เช่นคำว่า เข้าเมืองตาหลิ่ว ให้หลิ่วตาตาม รู้เขารู้เรา หรือเอาใจเขามาใส่ใจเรา ผู้นำต้องเรียนรู้เข้าใจ ในจารีตประเพณีของชุมชนนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญ เป็นมาอย่างไร คล้อยตามก่อนแล้วค่อยชี้แจง ในสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควรเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง เอาใจใส่ในพระพุทธศาสนา ไม่ยึดพุทธศาสนาเป็นพุทธพาณิชย์ ต้องรู้จักสถานะของอุบาสก อุบาสิกา ว่าเป็นอย่างไรร และต้องมีสาราณียธรรมเป็นธรรมประจำใจ ควรมีการออกเผยแผ่ธรรมะ และออกพบปะ

ประชาชนจัดการปฏิบัติธรรม หรือสร้างกิจกรรมให้มีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความสามัคคี วัดกับบ้าน และดำเนินงานไปด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอันสูงสุด (7) ด้านบุคคลปโรปรัญญตา ควรมีการอบรม สัมมนา พระสังฆาธิการให้เข้าใจตนเองให้มาก เมื่อเข้าใจตนเองดีแล้วย่อมจะเข้าใจผู้อื่นดีด้วย เพื่อการขับเคลื่อนไปในทางที่ดี ควรจัดตำแหน่งของพระสังฆาธิการให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องดำรงในความยุติธรรม และเว้นอคติ ควรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีภูมิรู้ภูมิธรรม ทั้งทางโลกและทางธรรม มาให้ความรู้ในการจัดการบริหารงานของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองของตน และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดีแนะนำสั่งสอน ให้รู้จักบุคคล โดยให้พิจารณาจากความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัด วฑฒโน (บุตรสวัสดิ์) (2551: ก) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปบุริสธรรม 7" พบว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ด้นนั้นย่อมประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ หลักการครองตน ครองคนและครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเกิดการพัฒนาดน พัฒนาคน และพัฒนาระบบการทำงาน ให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งสองด้าน คือ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้คุณภาพด้านจิตใจ และคุณภาพด้านความสามารถ นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้นำที่ดีตามหลักสัปบุริสธรรม 7 ในพระพุทธศาสนา จะต้องยึดหลักธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญ

7. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในสังคมปัจจุบันได้มีความตระหนักถึงคุณธรรมสำหรับผู้นำเป็นอย่างมากเพราะหลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักเกณฑ์เป็นแกนกลางที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมให้มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนี้หลักธรรมก็ยังเป็นที่มาสำคัญของกฎเกณฑ์ข้อบังคับในทางศีลธรรมเป็นระเบียบทางสังคมอันเป็นการควบคุมภายในด้านจิตใจที่กฎหมายมิอาจเข้ามาควบคุมได้ สิ่งนี้คือคุณค่าของหลักพุทธธรรมที่จะนำมาแก้ไขปัญหาสังคมโดยเฉพาะเริ่มจากผู้นำในการปกครองและการบริหารเพราะเมื่อแก้ไขปัญหาในระดับผู้นำได้แล้วก็จะเป็นตัวอย่งในระดับอื่นๆ ได้ โดยการนำเอาพุทธวิธีในการแก้ปัญหาของพระพุทธเจ้าซึ่งพระพุทธองค์เคยใช้ได้ผลมาแล้ว มาทำเป็นโครงสร้างในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) สามารถสร้างเป็นแบบจำลองสร้างหลักสูตรภาวะผู้นำเชิงพุทธสำหรับพัฒนาผู้นำ
- 2) นำผลงานการวิจัยในส่วนที่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้นำ ไปปรับใช้ในองค์กรทางด้านการบริหาร
- 3) ใช้หลักการแก้ปัญหาต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าเคยใช้มาปรับใช้โดยเน้นไปที่การพัฒนาปัจเจกบุคคล มากกว่าการสร้างระบบ

4) นำหลักการที่ส่งเสริมภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาไปสร้างผู้นำตัวอย่างทางสังคม และผู้นำทางจิตวิญญาณด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พระสังฆาธิการควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น

1) พระสังฆาธิการที่เป็นระดับเจ้าคณะผู้ปกครองควรจัดให้มีการสัมมนาภายใน องค์การคณะสงฆ์ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ๆ ให้กับพระภิกษุที่อยู่ในเขตปกครอง

2) พระสังฆาธิการที่เป็นระดับเจ้าคณะผู้ปกครองควรมีความสุ่ม ช่มตนเอง หากมีแรง กัดดัน หรือสิ่งเสียดสีที่จะทำให้ไม่พอใจ

3) พระสังฆาธิการที่เป็นระดับเจ้าคณะผู้ปกครอง ควรมีการจัดกิจกรรมเพิ่ม ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงานมากยิ่งขึ้น

4) พระสังฆาธิการที่เป็นเจ้าคณะผู้ปกครอง ควรมอบหมายความรับผิดชอบงานให้ตรง กับความสามารถของพระภิกษุ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างสูงสุด

7.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1) ควรศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆครอบคลุมทั้งใน การบริหารตนและกิจการอื่น ๆ

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ ในองค์กรอื่นๆ

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ พบว่า แนวทางการพัฒนาตามหลักพุทธธรรมดังกล่าวจะทำให้ พระสังฆาธิการ เป็นผู้ครองตน ครองคน ครองงานได้ดี ทำให้เกิดความเจริญในตนเอง พระพุทธศาสนา และสังคมตลอดไป แนวทางของผู้นำที่นำหลักสัปปุริสธรรม 7 อย่างมาใช้จะทำให้ เกิดการพัฒนาการเข้าใจในการปฏิบัติตนเอง สื่อสารต่อคนรอบข้าง คือผู้ตาม กับชุมชน ได้อย่าง สามัคคี กลมเกลียว ความเจริญก็จะเกิดขึ้นต่อตัวผู้นำ ผู้ตาม และชุมชนนั้น ๆ แนวทางที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น ถ้านำไปประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นปกติในการบริหารงานของคณะสงฆ์แล้ว ย่อมจะนำประโยชน์ ความสุข ความเจริญ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดคุณอนเนกอนันต์แก่ผู้นำ และผู้ตามได้เป็นอย่างดี จะมีผลเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างมีแนวทางในการพัฒนา ของตัวเอง สามารถก้าวไปสู่การบริหารงานของคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี และบรรลุมรรคผลประสงคที่ตั่งไว้ อย่างสูงสุด จากแนวทางที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ถ้ามีการนำทุกข้อไปใช้จริงหรือนำไปใช้บางข้อ ก็จะมี

ทำให้งานนั้น สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และยังสามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้พระสังฆาธิการที่ได้รับการอบรมมีความมั่นใจตนเองมากยิ่งขึ้น สามารถบริหารงานคณะสงฆ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เกิดความรักและสามัคคีกลมเกลียวระหว่างผู้บังคับบัญชาและใต้บังคับบัญชาและมีความเสียสละต่อส่วนรวมมากขึ้น เป็นแนวทางที่จะพัฒนาพระสังฆาธิการ ของคณะสงฆ์ไทยให้เป็นพระนักปกครองที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถตลอดถึงการคิดและการตัดสินใจ และมีหลักการในการทำงานที่ดีขึ้น แนวทางการพัฒนาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเป็นบริหารงานของคณะสงฆ์ และยังเป็นการขับเคลื่อนขององค์กรสงฆ์ไปสู่เป้าหมายที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งประสิทธิผลต่อไป แนวทางดังกล่าวนี้จะทำให้องค์กรของคณะสงฆ์เจริญก้าวหน้าโดยอาศัยหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการประพฤติปฏิบัติสืบต่อไป

ดังนั้น พระสังฆาธิการที่สามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวจึงจะเป็นผู้ครองตน ครองคน ครองงาน ได้ดี ทำให้เกิดความเจริญในตนเอง พระพุทธศาสนา และสังคมตลอดไป ผู้นำที่นำหลักสัปปุริสธรรม 7 อย่างมาใช้ จะทำให้เกิดการพัฒนาการเข้าใจ ในการปฏิบัติตนเอง สื่อสารต่อคนรอบข้าง คือผู้ตามกับชุมชน ได้อย่างสามัคคี กลมเกลียว ความเจริญก็จะเกิดขึ้นต่อตัวผู้นำ ผู้ตาม และชุมชนนั้น ๆ นำไปประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นปกติในการบริหารงานของคณะสงฆ์แล้ว ย่อมจะนำประโยชน์ ความสุข ความเจริญ และดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดคุณอนันต์แก่ผู้นำและผู้ตาม ได้เป็นอย่างดี จะมีผลเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูไพศาลสุทธานุรักษ์ จรณสมปนฺโน (เถาะรอด). (2556). “การปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลพบุรี. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนฺี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2541). *รวมปาฐกถาธรรม ชุดเพื่อชีวิตที่ดีงาม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- พระสามารถ อานนฺโท. (2548). “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม”. *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระณนฺต วฑฺฒโน (บุตรสวัสดิ์). (2551). “การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2539). *ภาวะผู้นำ: หลักการและทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร: อักษราพัฒนา.

การปรับตัวหลังสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง
บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ADJUSTING AFTER THE COVID-19 SITUATION OF THE PUMPKIN
PILLOW ENTERPRISE GROUP BAN LAT PHATTHANA,
SI SUK SUBDISTRICT, KANTHARAWICHAI DISTRICT
MAHA SARAKHAM PROVINCE

จุฬาลักษณ์ ชัยสนาม¹, พิมพ์พร ภูครองเพชร²

Julalak Saysanam¹, Pimporn phukrongpet¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹⁻²

Faculty of Humanities and Social Sciences Maha Sarakham University¹⁻²

E-mail: pimporn.p@msu.ac.th²

ได้รับบทความ: 26 มกราคม 2567; แก้ไขบทความ: 26 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 23 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง บ้านลาดพัฒนา ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม อภิปรายกลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 26 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เหนียวนิกร เลขานุการ สมาชิกกลุ่มและกลุ่มลูกค้า คุณสมบัติเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจและนำความรู้มาใช้กับคนในกลุ่ม ดำเนินการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาจำแนกข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นหัวข้อการศึกษาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า

การปรับตัวของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สถานการณ์โควิด โดยมีการปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวด้านร่างกาย มีการดูแลด้านสุขภาพและรักษาความสะอาด เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ การปรับตัวทางการตลาด กลุ่มวิสาหกิจก็ได้ปรับรูปแบบการตลาดในหลายๆ ช่องทาง เพื่อให้กลุ่มกลับมาตีตลาดอีกครั้ง มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายและการตลาด การจัดทำแผ่นพับ ลด แลก แจก แถม การออกบูทโชว์ผลิตภัณฑ์ ต่างๆ ในหน่วยงานรัฐ และงานเอกชน ที่มีการจัดขึ้น การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ การปรับบทบาทหน้าที่เล็กน้อย ตามสถานการณ์ ตามความเหมาะสม ในการปฏิบัติงานเพื่อให้

สามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย และการปรับตัวด้านการผลิต มีการปรับการผลิตมากขึ้น เนื่องจาก มีกลุ่มลูกค้ากลับมาให้ความสนใจ ในผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจเหมือนเดิมจากการประชาสัมพันธ์ใน Facebook Line และการบอกปากต่อปาก

คำสำคัญ : กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, การปรับตัว, โควิด-19

Abstract

The objective of this research is to study the adjustment of the Pillow Pakkong Enterprise Group, Ban Lat Phatthana. Qualitative research was conducted. Data were collected using participant observation, group discussions, and interviews with key informants, totaling 26 people, including the president, vice president, treasurer, secretary, group members, and customer groups. The qualifications are those who have experience in operating since the group was founded. Have knowledge, understand and apply knowledge to people in the group. Purpose selection was carried out, data analysis was done by classifying the data into categories according to the study topics and analyzed by content analysis. and presented descriptively

The results of the study found that

Adaptation of the Pumpkin Pillow Enterprise Group, Ban Lat Phatthana, Si Suk Subdistrict, Kantharawichai District Maha Sarakham Province COVID situation There are 4 areas of adaptation: physical adaptation; Health care is taken care of and cleanliness is maintained. To prevent the spread of infection marketing adaptation The group has adjusted its marketing format in many channels in order for the group to hit the market again, with advertising, public relations, sales promotion and marketing. Preparation of pub sheets, discounts, exchanges, giveaways, freebies, and setting up booths to display various products. in government agencies and private events that are organized role adjustment Adjusting roles slightly according to the situation as appropriate in performing tasks in order to be able to work according to goals and production adjustments Production has been adjusted due to a group of customers returning to be interested in the product. The products requested by the group were the same as before. Publicize on Facebook Line and word of mouth.

Keywords: Community enterprises, Adaptation, COVID-19

บทนำ

วสาทกทจุมชนเกดจากการรวมตัวกันของกลุมประชาชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน โดยมีคนในชุมชนร่วมกันคด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าและร่วมกันรับผิดชอบที่เกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งการดำ เนนทกการของวสาทกทจุมชนเป็นเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าโดยมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนทำธุรกิจชุมชนที่นำเอาภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของชุมชนมาใช้ในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีโอกาสเรียนรู้วิธีการจัดการธุรกิจที่ไม่สลับ ซับ ซ้อน รู้จักการทำ งานร่วมกันเพื่อส่วนร่วมและเพื่อตัวเองตลอดจนได้เรียนรู้ถึงการจัดการผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและมีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางด้านการเศรษฐกิจ สังคม และการรู้จักใช้ทรัพยากรภายในชุมชน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการใช้ภูมิปัญญาชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (พัพฒน ยอดพฤตการณ, 2554: 113)

กลุ่มวสาทกทจุมชนพททอง เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2538 ตั้งอยู่เลขท 21 หมู่ 17 บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัทมหารศาคาม โดยการสืบทอดภูมิปัญญาจากเครือญาติมาเป็นเวลานานหลายปี เริ่มจากการทำหมอนพททอง เพื่อใช้ในการงานพิธีต่างๆ ต่อมาได้พัฒนาความคิดและได้ลงมือทำเอง ทำให้มีผลิทดณท์หมอนพททองในรูปแบบ ขนาด และ สีสันที่สวยงามมากยิ่งขึ้น มอบเป็นของฝากของที่ระลึกทัวไป ในงาน ประเพณีต่างๆ ต่อมากลุ่มได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิทดณท์ให้มีความโดดเด่น และน่าสนใจกับกลุ่มผู้บริโภคที่มีอยู่หลายหลายและมีพฤติกรรมกาเลือกซื้อที่แตกต่างกัน กลุ่มจึงมีการพัฒนาผลิทดณท์อย่างต่อเนื่อง โดยการนำสมุนไพร่ครัวหลังบ้านมาใช้คู่กับหมอนเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิทดณท์ หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาจากหมอนพททอง จนกลายมาเป็นหมอนรองคอในรูปแบบต่างๆ และพัฒนาการนำนาโนเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้ผลิทดณท์ มีความน่าสนใจที่โดดเด่นมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันผลิทดณท์ ของกลุ่มสามารถส่งขายไปได้ทั้งในและต่างประเทศ ทำให้สมาชิกมี รายได้อย่างยั่งยืน นำมาสู่การจดทะเบียนกลุ่มวสาทกทจุมชนเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2548 มีสมาชิกเข้าร่วมครั้งแรก 20 คน

จากสถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมาส่งผลให้กลุ่มวสาทกทจุมชน ต้องหยุดการผลิตผลิทดณท์ เนื่องจากชุมชนมีมาตรการเฝ้าระวัง งดการจัดงานกิจกรรมหรือรวมกลุ่มคนจำนวนมาก มีการเว้นระยะห่างทางสังคม จึงทำให้กลุ่มวสาทกทจุมชน ไม่สามารถรวมตัวกันที่จะผลิทดณท์หมอนพททองขายส่งได้ ทำให้ขาดรายได้ในช่วงที่ผ่านมา และมีผลิทดณท์ ที่ตกค้างอยู่หลายชิ้น ส่งผลให้ผลิทดณท์ ขาดการส่งออก และขาดเงินหมุนเวียนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์มาผลิตผลิทดณท์ใหม่ๆ หลังจากสถานการณ์โควิดดีขึ้น ทำให้กลุ่มวสาทกทจุมชนได้มีการรวมตัวกันอีกครั้งเพื่อที่จะดำเนินการจำหน่ายผลิทดณท์ที่คั่งค้างของกลุ่ม แต่เนื่องจากผลิทดณท์ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งช่องทางในการจำหน่ายมีช่องทางกาจำหน่ายช่องทางเดียวคือจำหน่ายที่หน้าร้านของกลุ่มวสาทกทจุมชน ซึ่งกลุ่มลูกค้าเข้าถึงได้ยาก

ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง บ้านลาดพัฒนา ภายหลังสถานการณ์การโควิด-19 เพื่อศึกษาการปรับตัวของกลุ่มหมอนฟักทอง กลุ่มมีการดำเนินการอย่างไร และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปรับตัวของกลุ่มหมอนฟักทอง หลังสถานการณ์โควิด-19 บ้านลาดพัฒนา ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การจดบันทึกภาคสนาม (field notes) สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ของชุมชนอภิปรายกลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview Guideline) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การจดบันทึกภาคสนาม (field notes) การอภิปรายกลุ่ม โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นแนวทางตามประเด็นการศึกษาและเครื่องมือสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายการตลาด/ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายผลิต ลูกค้า โดยดำเนินการเลือกแบบเจาะจง คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบัน มีความรู้ความเข้าใจและนำความรู้มาใช้กับกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 26 คน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึกเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยตรงก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดเวลาและสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์และตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสารหนังสือ บทความ สื่อสารสนเทศ ตลอดจนถึงเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาเอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตลอดเวลาที่ทำการวิจัย โดยมีการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต การบันทึกภาพ นำมาจำแนกข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นหัวข้อการศึกษาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

การปรับตัวของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง หลังสถานการณ์โควิด-19

การศึกษาพบว่าการปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวด้านร่างกาย การปรับตัวทางการตลาด การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ การปรับตัวด้านการผลิต ดังนี้

1. **การปรับตัวด้านร่างกาย** การปรับตัวด้านร่างกาย กลุ่มวิสาหกิจได้ดำเนินการติดตามข่าวสารการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด มีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ มีการจัดเตรียมหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ล้างมือ ลดการพบปะผู้คน เว้นระยะห่าง หมั่นสังเกตอาการของตัวเองและสมาชิกกลุ่มเมื่อมีอาการไม่สบาย

ตาราง 1 เปรียบเทียบการปรับตัวด้านร่างกายก่อนและหลังโควิด

การปรับตัวด้านร่างกาย (ก่อนโควิด)	การปรับตัวด้านร่างกาย (หลังโควิด)
การปรับตัวด้านร่างกายก่อนเข้าสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการติดตามข่าวสารการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ มีการจัดเตรียมหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ล้างมือ ลดการพบปะผู้คน เว้นระยะห่าง เพื่อเป็นการป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่เชื้อ ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ลดการปฏิสัมพันธ์ เน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น	การปรับตัวด้านร่างกายหลังโควิด กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพและรักษาความสะอาด เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ โดยการให้สมาชิกสวมใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือทำความสะอาดด้วยเจลแอลกอฮอล์อย่างถูกวิธี และเฝ้าระวังสังเกตอาการตัวเองและสมาชิก รวมถึงการส่งเสริมให้ดูแลสุขภาพร่างกายโดยการออกกำลังกาย กินอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพอนามัย

2. **การปรับตัวทางการตลาด** จากการสำรวจความต้องการของกลุ่มลูกค้าในช่วงโควิดพบว่า มีความต้องการช่องทางในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาดแบบออนไลน์จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่กลุ่มวิสาหกิจสามารถประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในภาวะวิกฤตนี้ได้ อาทิเช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) นอกจากนี้

กลุ่มวิสาหกิจยังสามารถดำเนินการขายผ่านการ “ออนไลน์ ไลฟ์ สตรีม” ภายใต้โครงการ “ปั้น SMEs ค้าออนไลน์สู้วิกฤตโควิด19” จากทาง กสอ.โดยมีหลักสูตรอบรมหลากหลาย เช่น การกระตุ้นยอดขายด้วยกูเกิ้ลแอดเวิร์ด (Google Adwords) การขายผลิตภัณฑ์ ผ่านยูทูป (You Tube) และเทคนิคกระตุ้นยอดขายด้วยภาพถ่ายและวิดีโอ เพื่อเพิ่มทักษะด้านการตลาดแพลตฟอร์มออนไลน์ และสร้างยอดขายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งตอบโจทย์ได้ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ในขณะที่ต้องเว้นระยะห่าง Social Distancing การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการทำงาน ทั้งในด้านการผลิตและการบริหารจัดการ รวมถึงการสร้างสรรคนวัตกรรมใหม่ ตลอดจนการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการที่แตกต่าง มีเอกลักษณ์ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด ความรู้ และเทคโนโลยี มาปรับใช้เพื่อสร้างเรื่องราว พัฒนาให้เกิดความแตกต่างสร้างจุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจ ด้วยอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเพื่อจำหน่ายและขายออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งเป็นการสนองตอบต่อความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการนำความรู้และเทคโนโลยีไปใช้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ และบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าจนถึงขั้นตอนการให้บริการหลังการขายต่อไป อีกทั้งยังสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้หลายช่องทาง เช่น ขอบปี่ ลาซาต้า เพจ หรือ กลุ่มขายผลิตภัณฑ์ ออนไลน์

ผลิตภัณฑ์ (Products) มีคุณภาพและรูปแบบดีไซ์ตรงตามความต้องการของลูกค้า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผลิตภัณฑ์มีความคงทน ใช้งานได้ดี มีความสวยงาม อีกทั้งมีคุณสมบัติพิเศษมีความปลอดภัย เน้นการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพซึ่งเป็นที่ต้องการใช้ช่วงสถานการณ์โควิด

การกำหนดราคา (Pricing) ราคาเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ไม่แพงเกินไป สามารถเจาะตลาดได้ทุกกลุ่ม

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เน้นช่องทางการกระจายผลิตภัณฑ์ ที่ครอบคลุมและทั่วถึงสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายทุกกลุ่ม มีช่องทางการขาย เพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) หน้าร้าน การออกบูทขายตลาดหน่วยงานต่างๆ

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายและการตลาด การจัดทำแผ่นพับ ลด แลก แจก แถม ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ย่อยยับเคลื่อนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่การแข่งขันได้

ตาราง 2 เปรียบเทียบการปรับตัวทางการตลาดก่อนและหลังโควิด

การปรับตัวทางการตลาด (ก่อนโควิด)	การปรับตัวทางการตลาด (หลังโควิด)
การปรับตัวทางการตลาดก่อนสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มวิสาหกิจ ดำเนินการปรับลดต้นทุนค่าใช้จ่าย สังเกตกลุ่มลูกค้า พฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้บริโภคชะลอการใช้จ่ายเพราะรายรับลดลง การปรับรูปแบบการตลาดแบบใหม่ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มช่องทางการเข้าถึงและการจำหน่าย เนื่องจากในช่วงสถานการณ์โควิดส่งผลกระทบต่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์	ในช่วงหลังสถานการณ์โควิด กลุ่มวิสาหกิจ ดำเนินการปรับรูปแบบการตลาดจากเดิมขายที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจ และการออกร้านต่างๆ เพิ่มช่องทางในการจำหน่ายแบบออนไลน์ เช่น ขายผ่าน Facebook Line ฯลฯ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายและการตลาด การจัดทำแผ่นพับ ลด แลก แจก แถม การออกบูธโชว์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในหน่วยงานรัฐ และงานเอกชนที่มีการจัดขึ้น

3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Rolefunction mode) จากการดำเนินการศึกษาพบว่า ประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการขับเคลื่อนกลุ่มให้อยู่รอด มีประสบการณ์ในการทำงานและมีการแบ่งหน้าที่กันทำชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อประสานงาน ติดต่อการตลาด สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ที่มีความสามารถมีทักษะและมีความชำนาญ สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ในช่วงสถานการณ์โควิดส่งผลกระทบต่อสมาชิกกลุ่ม ดำเนินการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมกันแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุกระบวนการ มีการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติงานตามที่กลุ่มกำหนด สมาชิกทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนากระบวนการผลิตอย่างสม่ำเสมอโดยการฝึกทักษะจากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่อื่นๆ

ตาราง 3 เปรียบเทียบการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ ก่อนและหลังโควิด

การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (ก่อนโควิด)	การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (หลังโควิด)
การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่ม ดำเนินการวางแผนที่มีความยืดหยุ่นพร้อมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ	ในช่วงหลังสถานการณ์โควิด กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการปรับบทบาทหน้าที่ตามสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มวิสาหกิจ เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจมีการจัดทำแผนที่มีความยืดหยุ่นจึงสามารถดำเนินการปรับบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งดำเนินการเรียนรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ดี

4.การปรับตัวด้านการผลิต การศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการปรับกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์ การบริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งรูปแบบการบริการบริโภคของลูกค้าเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสถานการณ์โควิด จึงดำเนินการจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเฉพาะเน้นการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ การผลิตตามจำนวนการสั่งซื้อเพื่อลดการคงเหลือของผลิตภัณฑ์ การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่เสมอเพื่อคุณภาพที่ดีของผลิตภัณฑ์ พัฒนามาตรฐานการผลิตและบรรจุภัณฑ์ พัฒนาราสัญลักษณ์ โลโก้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานและคุณภาพ

รูปที่ 1-2 ผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจหมอนฝักทอง

ตาราง 4 เปรียบเทียบการปรบถวถ้านการผลตกอนและหล้งคโวด

การปรบถวถ้านการผลตก (กอนคโวด)	การปรบถวถ้านการผลตก (หล้งคโวด)
ในชวงกอนสถานการณคโวด กลุมวสาทกทจ ดำเนนการประชมเพอหาแนวทางการลดต้นทุนในการผลตก พฒนาผลตกถนของกลุมวสาทกทจ ใหสอดคลอ้งกับความตองการของผบรโภคที่เปลยนไปเนองจากในชวงสถานการณคโวดแพรระบาด ผบรโภคมีความตองการผลตกถนเพอสุขภาพเพมมากขึ้น	ชวงหล้งสถานการณคโวดกลุมวสาทกทจ ดำเนนการพฒนาผลตกถนที่ตรงความตองการของผบรโภค ผลตกถนเพอสุขภาพ ดำเนนการผลตกมากขึ้น เนองจากมีกลุมลูกค้ำใหความสนใจในผลตกถน กลุมวสาทกทจดำเนนการประชาสมพนธ์ผาน Facebook และ Line เพมช่นเพอเพมชองทางในการสงผลตกถน สงผลใหกลุมสามารถดำเนนการจกการผลตกเพมช่นและสอดคลอ้งกับความตองการของผบรโภค

การปรบถวของกลุมวสาทกทจหมอนพททองในชวงสถานการณคโวด-19 ที่สงผลกระทบทอ กลุมวสาทกทจทงการผลตก การจําหนายผลตกถน สงผลกระทบทอรายของสมาชิกกลุมที่ลดลง กลุมวสาทกทจดำเนนการปรบกระบวนการผลตก รุปแบบผลตกถนที่สอดคลอ้งกับสถานการณ ดำนการตลาด การสงเสริมการขาย โดยดำเนนการพฒนาชองทางการจกจําหนายทางออนไลน์เพมช่น การปรบเปลยนการสงมอบผลตกถนเป้นแบบรุปแบบเดลเวอร่ อททงเข้าร่วมทกกรรมคอรการตางๆ กับบุคลการที่มีความเชียวชาญเพอนํารองคความรูเพอดำเนนการพฒนากระบวนการปรบถวของกลุม ในชวงหล้งวฤทธ COVID-19 ใหสอดคลอ้งกับสถานการณ ปรบกำล้งการผลตกผลตกถน และการนำเทคโนโลยีมาชวยในการดำเนนงาน และสามารถไปพฒนากระบวนการดำเนนงานของกลุมไดอยาง ยึดหญ่น พรอมรบกับการเปลยนแปลงของสถานการณ

อภปรายผลการวจย

การปรบถวของกลุมหมอนพททอง อสม. บำนลาดพฒนา กอน-หล้งสถานการณการแพรระบาดคโวด-19 ตำบลศรสุช อำเภอกันทรวชย จ้งหวดมหาสารคาม จากการศึกษาพบว่า 1.การปรบถวถ้านร่างกายการปรบถวถ้านร่างกายเป้นการประเมณพฤตกรรมที่เกยวชองกับความตองการพ้นฐานถ้านร่างกายสามารถประเมณได้จากการสังเกต การวัด การตรจจร่างกาย การทํางานตามมาตรฐานทางส้งคม ปอ้งกันตนเองจากเชื้อ บุคคลมีความม่่นค้งในถ้านร่างกาย จิตใจ และสามารถปรบเปลยนร่างกายตนเองตามสถานการณที่เกดช่นในส้งคม สามารถแสดงบทบาทของตนเองไดอยางเหมาะสม 2.การปรบถวทางการตลาด โดยกลุมวสาทกทจมีการปรบการตลาด สํารวจความตองการของกลุมลูกค้ำในชวงคโวด ทําการตลาดแบบออนไลน์ โดยกลุมวสาทกทจสามารถประยุกท้ใช้แพลตฟอร์ม

ออนไลน์เข้ามาเป็นช่องทางเสริม เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในภาวะวิกฤตได้ อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจเรียนรู้การออนไลน์ ไลฟ์สดริม การกระตุ้นยอดขายด้วยกูเกิ้ลแอดเวิร์ด (Google Adwords) การขายผลิตภัณฑ์ ผ่านยูทูบ (You Tube) และเทคนิคกระตุ้นยอดขายด้วยภาพถ่ายและวีดีโอ เพื่อเพิ่มทักษะด้านการตลาด แพลตฟอร์มออนไลน์ และสร้างยอดขายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งตอบโจทย์ได้ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ในขณะที่ทุกคนต้องเว้นระยะห่าง Social Distancing นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการทำงาน ทั้งในด้านการผลิต และการบริหารจัดการ รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ตลอดจนการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการ ที่แตกต่าง มีเอกลักษณ์ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.การแบ่งหน้าที่กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน การติดต่อประสานงาน การตลาด ดำเนินการตามความถนัดและความสามารถของสมาชิก จึงทำให้สามารถช่วยกันบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง หากเกิดปัญหาขึ้นกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยกันวิเคราะห์ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุกกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์กัน ส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนากระบวนการผลิตอย่างสม่ำเสมอโดยการฝึกทักษะจากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4.กลุ่มวิสาหกิจมีการปรับกำลังการผลิต หรือบริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มลูกค้า รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตหรือการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเฉพาะผลิตให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การผลิตตามจำนวนของลูกค้า เนื่องจากจะเป็นการลดต้นทุนและผลิตภัณฑ์ไม่คงค้างในกลุ่มวิสาหกิจ อีกทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างมาตรฐานพัฒนาบรรจุภัณฑ์ พัฒนาตราสัญลักษณ์ โลโก้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีความน่าสนใจมีเอกลักษณ์โดดเด่น มีบรรจุภัณฑ์สวยงามทันสมัย ได้มาตรฐานคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนกุลมล อ่อนสำลี (2564: 195-206) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งให้เห็นถึงการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย วิธีการศึกษาเรียบเรียงจากแนวคิดวิสาหกิจชุมชนสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทฤษฎีการปรับตัวและการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งพบว่าซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่เกิดจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน จึงทำให้วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจมหภาคขับเคลื่อนไปได้ถึงแม้ว่าจะเกิดวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่วิสาหกิจชุมชนก็ได้รับผลกระทบเช่นกันหากแต่ถ้ามีการปรับตัว วิสาหกิจชุมชนจะเป็นผู้อยู่รอด และอาจกลายเป็นผู้ยุ่งเศรษฐกิจระดับมหภาคได้อีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

การปรับตัวของกลุ่มวิสาหกิจหมอนฟักทอง ผลการวิจัย พบว่า 1.การปรับตัวด้านร่างกาย มีการดูแลด้านสุขภาพและรักษาความสะอาด เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ปรับพฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกวิธี และหมั่นสังเกตเมื่อไม่สบาย รวมถึงการดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขอนามัย 2.การปรับตัวทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจก็ได้ปรับรูปแบบการตลาดในหลายๆ ช่องทางการขายแบบออนไลน์ ดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายและการตลาด จัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นลด แลก แจก แถม การออกบูทโชว์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในหน่วยงานรัฐ และงานเอกชน ดำเนินการขายผลิตภัณฑ์ในช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook Line ฯลฯ 3.การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่กลุ่มวิสาหกิจ มีการปรับบทบาทหน้าที่เล็กน้อย ตามสถานการณ์ ตามความเหมาะสม ในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย 4.การปรับตัวด้านการผลิต มีการปรับการผลิตผลิตภัณฑ์ หรือบริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มลูกค้า รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตหรือการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเฉพาะผลิตให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การผลิตตามจำนวนของลูกค้า เนื่องจากจะเป็นการลดต้นทุนและผลิตภัณฑ์ไม่คงค้างในกลุ่มวิสาหกิจ

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลุ่มวิสาหกิจควรมีแนวทางในการปรับตัว เช่นการตลาดออนไลน์มีความสำคัญในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 จึงควรมีหน่วยงานต่างๆ มาให้ความรู้ วิธีการจัดการตลาดออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอน

2.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาสามารถนำทฤษฎีการปรับตัวไปใช้เป็นแบบอย่างการปรับตัวภายในกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีการขับเคลื่อนเกิดความเข้มแข็ง และกลุ่มสามารถขับเคลื่อนไปได้ และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่ม วิสาหกิจชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

3.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรศึกษาเปรียบเทียบกับวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพและเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และชนนต์ดี พุ่มพฤษ. (2565). “ทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติ COVID-19 ของไทย”. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(1), 1–19.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2563). “การปรับตัวของธุรกิจหลังยุค COVID – 19”. *วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย*, 12(2), 99 – 110
- พัฒน์กมล อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 23(1), 195-206.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. 2554. *Colourful Ocean ในประโยคบอกเล่า*. [ระบบออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/home/details/business/ceoblogs/pipat/20110519/391418/Colourful-Ocean-ในประโยคบอกเล่า.html>. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 กันยายน 2565)
- ศุทธิกานต์ คงคล้าย และวินิตรา สีสะพัฒนา. (2564). “การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจชุมชนในภาวะวิกฤติโควิด (Covid-19) : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยหอมทองทุ่งคาวิด”. *บทความวิจัยในการประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติครั้งที่ 9 เรื่อง “การยกระดับงานวิจัยสู่นวัตกรรม”*, 761 – 779.

แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

THE GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION IN DIGITAL
AGE BASED ON IDDHIPADA 4 OF SCHOOL PRINCIPALS UNDER SURIN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นนธวัธ อัครกตัญญู¹, เกษม แสงนนท์² และ วิเศษ ชินวงศ์³
Nonthawat Akkarakatanyou¹, Kasem Saengnon² and Wiset Chinnawong³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus¹⁻³
E-mail: wonder.marx10@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2567; แก้ไขบทความ: 22 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 24 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 2) ศึกษาวิธีการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน ในปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน และใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก
- 2) วิธีการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารจัดการ

ประชุมเพื่อสร้างความตระหนักการสร้างแรงจูงใจ การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ และการกำหนดนโยบายของโรงเรียน

3) แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา และควรจัดทำรายงานการใช้สื่อนวัตกรรม

คำสำคัญ : การบริหารงานด้านวิชาการ, ยุคดิจิทัล, หลักอิทธิบาท 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objective of this research were 1) to study the condition of an academic affairs administration in digital age of the school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2, 2) to study the method for academic affairs administration in digital age based on Iddhipada 4 of the school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to propose the guidelines for academic affairs administration in digital age based on Iddhipada 4 of the school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2. The mixed methods research was used in the research. The questionnaires were used for collecting quantitative data with the sample group of 132. The interview form was used for collecting qualitative data from 7 experts. Quantitative data were analyzed by averages, standard deviations and content analysis.

The research findings were

1) The conditions of an academic affairs administration in digital age of school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2 were at a high level in overall of 5 aspects.

2) The method for academic affairs administration in digital age based on Iddhipada 4 of school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2 were school principals hold meetings to create understanding, create motivation, organize training to develop knowledge, and set school policies.

3) The guidelines for academic affairs administration in digital age based on Iddhipada 4 of school principals under Surin Primary Educational Service Area Office 2 were school principals should create a joint agreement to comply with school

policies, organize training to develop knowledge about educational technology, and prepare reports on the use of innovative media.

Keywords : Academic Affairs Administration, Digital Age, Iddhipada 4, School Principals

บทนำ

สภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ในอัตราที่รวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษายุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ และแนวทางการบริหาร ของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kochhar (2011: 19) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นการบูรณาการความพยายามของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องบูรณาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม รวมถึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งในประเด็นนี้หลักของการบริหารจึงมีความสำคัญในการบริหาร กล่าวคือ หลักของการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัล (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2566: ออนไลน์)

ในแวดวงการศึกษาที่มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของโลกที่เปลี่ยนไปเพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวให้กับสถาบันการศึกษา Waller et al. (2019: 73-83) ได้วิเคราะห์ว่าวงการศึกษามีการปรับตัวอยู่เสมอให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น ในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคโลกไร้พรมแดน และยุคอุตสาหกรรม เป็นต้น การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณุชา จงปटना (2562: 3) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมครู และบุคลากรให้นำเทคโนโลยีบูรณาการในการทำงานภายในสถานศึกษาได้

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เพื่อบ่มบ่มให้ผู้เรียนบรรลุเป้าประสงค์ของการศึกษากำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเข้ามามีบทบาทในระดับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัล จึงมีความจำเป็นอย่างสูงที่

ผู้บริหารต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนั่นก็คือการนำเอาหลักอริยบท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน

หลักอริยบท 4 คือ แนวทางสู่ความสำเร็จ เครื่องมือที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความตั้งใจในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความอยากที่จะทำอย่างสม่ำเสมอ และมีความต้องการให้คุณภาพดียิ่งขึ้น 2) วิริยะ ความเพียร คือ ความขยันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น และความอดทนไม่ยอมแพ้ 3) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือ การมีสมาธิใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ ไม่ปล่อยใจไปไหน 4) วิมังสา การวิเคราะห์ คือ การใช้ความคิดพิจารณาและวิเคราะห์เหตุของสิ่งต่าง ๆ และหาแนวทางในการแก้ไขหรือปรับปรุง เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.), 2551: 213)

จากรายงานผล การติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า มาตรฐานที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 (2566: ออนไลน์) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลาย ๆ ด้านยังไม่ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลัก ดังนั้น การบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารจัดการให้ได้อย่างเหมาะสม ภายใต้หลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจค้นคว้า เรื่อง แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งศึกษา 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการสอน 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อนำเอาองค์แนวคิดที่ได้ มาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในเขตพื้นที่อำเภอโนนนารายณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 202 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู อำเภอโนนนารายณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 132 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานด้านวิชาการ ในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ลักษณะ มาตราส่วนประมาณค่า มีแนวทางดังนี้ 5 แสดงถึง ได้ดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด 4 แสดงถึง ได้ดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ มาก 3 แสดงถึง ได้ดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง 2 แสดงถึง ได้ดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ น้อย 1 แสดงถึง ได้ดำเนินการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด สำหรับการแปลความหมายของคะแนน กำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 แสดงถึง เกณฑ์มากที่สุด คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 แสดงถึง เกณฑ์มาก คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 แสดงถึง เกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 แสดงถึง เกณฑ์น้อย คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 แสดงถึง เกณฑ์น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลสภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินสภาพการบริหารงาน ด้านต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 เพื่อหาระดับสภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 4 กลุ่ม มีคุณสมบัติดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์หรือนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์การบริหารการศึกษา 5 ปี ขึ้นไป

2) จบการศึกษาปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์การบริหารโรงเรียน

2) จบการศึกษาปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) มีวิทยฐานะตั้งแต่ชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้านการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีผลงานด้านการบริหารเป็นที่ยอมรับจากต้นสังกัด

กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน กำหนดแนวทางของการคัดเลือก ดังนี้

1) มีประสบการณ์ทำงาน ไม่น้อยกว่า 5 ปี ดำรงตำแหน่งระดับผู้อำนวยการวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้านการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 1 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ

2) มีประสบการณ์การไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

กลุ่มที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญในหลักธรรมพุทธศาสนา จำนวน 1 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1) เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ
- 2) เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาหรือมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับด้านวิชาการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในด้านของวิธีและ แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยคัดเลือกจากข้อคำถามค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านละ 2 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ในด้านวิธี และแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)
- 4.2 นำผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้กับอาจารย์ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา จากนั้นจึงปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- 4.3 แก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ
- 4.4 สรุปผลแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

- 1.1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 124 คน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ข้อมูลตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	16	12.90
ผู้อำนวยการสถานศึกษา		
ครูผู้สอน	108	87.10
รวม	124	100

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 และครูผู้สอน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10

1.2 สภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) สภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ลำดับ	สภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2	n = 124		
		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.00	0.72	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.20	0.70	มาก
3	ด้านการจัดการสื่อการสอน	3.91	0.76	มาก
4	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.02	0.67	มาก
5	ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.94	0.75	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.03	0.72	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การสนับสนุนให้มีจัดเก็บข้อมูลรูปแบบไฟล์ดิจิทัล และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ สนับสนุนให้มีการสร้างสื่อนวัตกรรม ส่งเสริมให้ผู้สอนวิเคราะห์บทเรียน และมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) ด้านการจัดการสื่อการสอน ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย และ มีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ มีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษารูปแบบไฟล์ดิจิทัล สามารถเข้าถึงด้วยคิวอาร์โค้ด มีการประชุมโดยใช้โปรแกรม video conference โดยใช้แพลตฟอร์มที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย (5) ด้านการวัดผลและ ประเมินผล ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบแอปพลิเคชันประเมินผู้เรียนโดยให้ครู และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ มีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานเพื่อคุณภาพที่สูงขึ้น (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีการศึกษา (3) ด้านการจัดการสื่อการสอน ได้แก่ ควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา และควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ (4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมการเข้าร่วมการอบรม พัฒนาความรู้ และควรมีการประชุมโดยใช้โปรแกรม video conference เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา (5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ ควรสร้างคณะทำงานเพื่อสนับสนุนระหว่างการทำนงการดำเนนกิจกรรม ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ พร้อมจัดทำคู่มือการใช้งาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ทั้ง 5 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่เกณฑ์ มาก ซึ่งจัดลำดับจากมากหาไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอน สาเหตุเกิดจากการตั้งรูปแบบ และนโยบายที่เหมาะสมกับการทำงาน ตรงกับการศึกษาของยุพิน ขุนทอง (2560 : บทคัดย่อ)

ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕ ปรากฏว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ผู้บริหารมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ตรงต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง

2. วิธีการบริหารงานด้านวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการประชุมวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา และสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรได้วิเคราะห์ผลการประเมิน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 และยังสอดคล้องกับ เสริมสุข โชติช่วงฉัตรชัย (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แสดงให้เห็นถึงด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินงานสูงสุด

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเห็นว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์บทเรียน ส่งเสริมให้สร้างสื่อการสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้เป็นเพราะ ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ สอดรับกับแนวคิดของ ยุพิน ขุนทอง (2560: บทคัดย่อ) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 อันแสดงให้เห็นถึง มีการปฏิบัติสูงสุด 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านการจัดการสื่อการสอน จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองด้านการสร้างสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนตามความสนใจ สอดคล้องกับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับงานวิจัยของพรชมน พินทุสมิต (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก สถานศึกษาควรปรับปรุง ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการอำนวยความสะดวกสิ่งต่างๆ

2.4 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูใช้โปรแกรม video conference เพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา

มการกำหนดนโยบายของสถานศีกษา มการบวรการนเทศภายในสถานศีกษาหลายช่องทาง ซ่งเกตคนก สวยค้ำซ้าว (2561: บทค้ดย่อ) ด้มุงคั่นควำเกยวกับ การบวรการงานวษาการของโรงเรยน ราชนบวรณะ สำนกงานเขตพ้นทการศีกษามัธยมศีกษา เขต 9 ผลค้อ สถานศีกษามการนเทศ และ การบวรการเรยนรู้ในรูปแบบทหลากหลาย

2.5 ด้านการวัดผลและประเมนผล จากการศีกษาพบว่า ผู้บวรการได้สร้างแรงจูงใจ ให้ตระหนักต่อประโยชน์ทได้รับจากอุปกรณ์อเล็กทรอนิกส์ ซ่งสอตค้ล้องกับ ฉันทะ วรียะ และ จิตตะ ตามหลักอทธิบาท 4 ท้งน้เป็นเพราะ ผู้บวรการสถานศีกษามนโยบายการวัดและประเมนผลโดยใช้ เทคโนโลยิติจิทัล สอตค้ล้องกับงานวิจัยของ ปรชิต สุนทร (2560: บทค้ดย่อ) ด้ทำการศีกษาเร่อง การบวรการงานวษาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศีกษาซ้นพ้นฐาน สังกัดสำกงานเขตพ้นทการศีกษา มัธยมศีกษาเขต 4 พบว่า ผู้อำนวยการ ครูและ ผู้ปกครอง และมีการนำผลการประเมนไปใช้ พัฒนา การบวรการจัดการเรยนรู้

3. แนวทางการบวรการงานด้านวษาการในยุคดิจิทัลตามหลักอทธิบาท 4 ของผู้บวรการ สถานศีกษา สังกัดสำกงานเขตพ้นทการศีกษาประถมศีกษาสุนทร เขต 2 มิดังน้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ควรสงเสริมบุคลากรปฏิบัติตามนโยบาย สถานศีกษา ควรติดตาม ประเมนผลอย่างต่อเนื่อง ซ่งสอตค้ล้องกับ ฉันทะ วรียะ จิตตะ และวิม้งสา ตามหลักอทธิบาท 4 ท้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรสถานศีกษายังขาดการติดตาม ประเมนผลอย่าง ต่อเนื่อง ซ่ง มุนา จารง (2560, บทค้ดย่อ) ด้ศีกษาการบวรการงานวษาการของผู้บวรการสถานศีกษา ตามทศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือขายตลิ่งซ้น สังกัดสำกงานเขตพ้นทการศีกษาประถมศีกษายะลา เขต 2 ผลค้อ ผู้บวรการควรจัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามทหน่วยงานต้นสังกัดด้กำหนด

3.2 ด้านการจัดการเรยนการสอน จากการวิจัยพบว่า ควรกำหนดเป็นนโยบาย ของโรงเรยน สอนโดยมุงเน้นให้ผู้เรยนเกิตองค์ควมรู้ สร้างครูแกนนำของโรงเรยน เพื่อกอยช่วยเหลือ เพื่อนครูแก้ปัญหการใชงานต่าง ๆ สอตรับกับ ฉันทะ วรียะ และวิม้งสา ตามหลักอทธิบาท 4 ท้งน้ เป็นเพราะ ครูย้งวางแผนการสอนไม่ตรงก้นนโยบายของโรงเรยน ซ่งสอตค้ล้องกับงานวิจัย ของพรชรมน พินทุสมิต (2560, บทค้ดย่อ) ด้ทำการศีกษาเร่อง การปฏิบัติงานด้านการบวรการ วษาการของผู้บวรการสถานศีกษาระดับประถมศีกษาในจังหวัดปทุมธานี ผลค้อ โรงเรยนต้องจัดการ เรยนการสอนทมุงเน้นให้ผู้เรยนเกิตองค์ควมรู้ด้วยตัวเอง

3.3 ด้านการจัดการสื่อการสอน จากการศีกษาพบว่า ผู้บวรการควรพิจารณา ถึงประโยชน์จากการใช้สื่ออเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่นับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ อำนวยควมสะดวกต่าง ๆ สาเหตุเกิตจาก ยังขาดการติดตาม ประเมนผลการใช้สื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง สอตรับกับ วรียะ วิม้งสา ตามหลักอทธิบาท 4 เชื่อมโยงกับ พชญพิชา จันทา (2563, บทค้ดย่อ) ทคั่นควำเกยวกับ แนวทางการบวรการงานวษาการของผู้บวรการสถานศีกษา สังกัดสำกงานเขตพ้นทการศีกษา

ประณตศึกษานครนายก แสดงให้เห็นว่า ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีการติดตาม และรายงานการใช้สื่อเทคโนโลยี

3.4 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ควรแต่งตั้งคณะทำงาน ส่งเสริมเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้เรื่องการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบคิวอาร์โค้ด ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูยังขาดความเข้าใจเรื่องกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พัชัญญา จันทา (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า มีการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการ

3.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ควรส่งเสริมความร่วมมือจากผู้ปกครอง ด้านการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังไม่มีเครื่องมือวัด และประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ศิวพร ละครเพชร (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท สอดรับกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สื่อดิจิทัล ร่วมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนด สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเอง เรื่องของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และแต่งตั้งครูแกนนำในโรงเรียน เพื่อคอยช่วยเหลือเพื่อนครูในการแก้ปัญหาการใช้งานต่าง ๆ

2.3 ด้านการจัดการสื่อการสอน ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ และให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดทักษะ

2.4 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการประชุมสร้างความเข้าใจ มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลและนำเสนอในรูปแบบ QR-Code

2.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินผู้เรียน ควรวิเคราะห์ความเหมาะสม ในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาประเมินผลการเรียนรู้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการบริหารงานด้านวิชาการในโลกยุคใหม่ (BANI world) ตามหลักอริยสัจ 4

3.2 ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโลกยุคใหม่ (BANI world) ตามหลักอิทธิบาท 4

3.3 ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านวิชาการในโรงเรียนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เกตกนก สวยคำข้าว. (2561). “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). “การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัชัญพิชา จันทา. (2563). “แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรหมมน พินทุสมิต. (2560). “การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มูนา จารง. (2560). “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ยุพิน ขุนทอง. (2560). “การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25”. *วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรัญญา จงปัดนา. (2562). “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอนุบาล
ทรัพย์ปัญญาตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี”. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*.
(OJED) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 14(2): 1-12.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความ
คิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2566*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sm2.go.th/index/> [17
มิถุนายน 2566]
- เสริมสุข โชติช่วงฉัตรชัย. (2557). “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีนครินทร์สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2566). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/.html>
[5 มีนาคม 2566]
- S.K., Kochhar. (2 0 1 1). *Secondary School Administration*. New Delhi: Sterling
Publishers.
- Waller, R., Lemoine, P., Mense, E., Garretson, C. & Richardson, M. (2019). Global higher
education in a VUCA world: Concerns and projections. *Journal of
Education and Development*, 3(2), 73-83.

แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรม
ในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
GUIDELINES FOR PROMOTING COMMUNITY PEACE WITH
BUDDHIST PRINCIPLES IN KHON TAEK SUB-DISTRICT,
SANGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสมหมาย กตปุณโญ (วิเศษชาติ)¹, พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณโณ² และ พระครูศรีปริชากร³
Phra Sommai Katapunyo (Wisachat)¹, Phrakrubaidika Weang Kitiwanno²
and PhraKhrusripichakorn³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand¹⁻³
E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 28 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาแนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เสนอแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน/นักวิชาการ จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมเป็น 25 รูป/คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ในอดีต ตำบลขอนแก่นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จนถึงปี พ.ศ. 2514 ได้แยกการปกครองเป็นตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้ก่อตั้ง คือ นายเทียม มณีรัตน์ ผู้เป็นกำนันคนแรก สื่อสารด้วยภาษาส่วยอันเป็นภาษาถิ่นมาจนถึงปัจจุบันนี้

แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท สันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเจียม ความสะอาด ความเย็นใจ สุขมี 2 อย่าง คือ 1) สุขทางกาย 2) สุขทางใจ หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ 1) สาราณียธรรม 6 2) ศีล 5 3) สังคหวัตถุ 4 ส่วน

หลักพุทธธรรมอื่นที่มีส่วนในการสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ 1) พรหมวิหาร 2) สามัคคีธรรม 3) มัชฌิมาปฏิปทา

แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนตำบลขอนแก่น ชุมชนมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมมีสาราณียธรรม 6 ศีล 5 ในการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมชุมชนให้เกิดสันติสุขตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริม, ชุมชนสันติสุข, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the background of the community in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin Province, 2) to study the concept of the community peace according to the Theravada Buddhism, and 3) to present the guideline for promoting the community peace in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province. This is qualitative research done by studying documentaries, related research work, and in-depth interviews with 4 groups of key informants: 1) a group of monks, 5 monks; 2) a group of government executives/local leaders, 5 people; 3) a group of local scholars/academics, 5 people; 4) a group of local people, 10 people, totaling 25 monks/people. A descriptive analysis was also made respectively.

The research results were as follows:

The background of the community in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province found that in the past, Khon Taek sub-district under the government of Sangha district, Surin province until 2514 B.E. (1971 C.E.) the administration was separated into Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province. They were the founder of the village. Future, there was Mr. Thiam Manirat as the first Village headman. The SUAI language has been used in communication in these communities until the present.

The concept of community peace according to Theravada Buddhism, peace means happiness with the characteristics of stillness, convenience, and calmness. There are two kinds, namely bodily happiness (Kāyika-sukha), and mental happiness (Cetasika-sukha), the 6 states of conciliations (Sāranīyadhamma), the five precepts, 3) the four principles of services. Besides, another Buddhist principle that contributes to building a peaceful society viz. 1) the holy abiding (Brahmavihara), 2) the state of conciliation, and 3) the Middle Path (Majjhimāpatipadā)

To present the guideline for promoting community peace in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province found that the communities have

integrated the Buddhist principle viz the 6 state of conciliations (Sārāṇiyadhamma) and the five precepts, etc., in the way of life for promoting the community peace according to the Buddhist principle.

Keywords: Guidelines for Promoting, Community Peace, Buddhist Principles

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการพัฒนาชาติ ความเป็นพุทธและความเป็นไทยจึงมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกกันไม่ออก ผู้คนในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ขุนนาง และประชาชน ต่างก็ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมคำสอนตามหลักพุทธธรรมมาใช้แบบเนื่องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างกลมกลืน เช่น การสมาทานรักษาศีล 5 ศีล 8 เพื่อเป็นหลักประกันความสงบสุขของสังคมโดยรวม ป้องกันการเบียดเบียนทำร้ายซึ่งกันและกัน อีกทั้งช่วยในการพัฒนาประเทศให้อยู่อย่างสงบร่มเย็น เป็นปัจจัย เอื้อต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศได้อีกทางหนึ่ง วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ล้วนมีรากฐานมาจากพุทธธรรมเป็นวิถีชีวิตแบบพุทธ นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามากมายจนพระพุทธศาสนานั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย และสร้างสังคมให้เกิดความสามัคคีมีสันติสุขในชุมชนได้ ความสามัคคีนั้น หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน กิริยาที่พร้อมเพรียงกัน ทำร่วมมือร่วมใจกันทำ เช่น กรูณสามัคคี ผ้าป่าสามัคคี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1178)

พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นศาสนาแห่งสันติสุขที่ก่อให้เกิดสันติภาพ และการเน้นการรู้จักให้อภัยอย่างแท้จริง เพราะพระพุทธศาสนา สอนให้เรามีความรัก รวมไปถึงการให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในวัฒนธรรมของสังคมไทยชาวพุทธ เมื่อเราพลั้งเผลอ ทำผิดต่อกัน เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน เกิดความขัดแย้งกันเราก็จะแสดงความรักความเมตตาและมักให้อภัยซึ่งกันและกัน ข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมคำสอนมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความคิด และการประพฤติปฏิบัติดีของคนไทย การทำความดีต่อกันในระหว่างวงศ์ญาติ มิตรสหาย เป็นคุณสมบัติที่ต้องเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพราะสามารถสมัครสมาน ยึดเหนี่ยวน้ำใจให้รักใคร่กัน ให้นึกถึงกันด้วยความขอบคุณ โลกคือชุมชนที่ตั้งอยู่ด้วยสันติสุข ก็เพราะอาศัย ศีล อาศัย สังคหธรรม คือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้รักกัน เป็นความดีที่นิยมยกย่องเชิดชูของโลกทุกสมัย ทั้งอดีต อนาคต และปัจจุบัน

ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ลาดจากทิศใต้ มาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ พื้นที่เป็นที่ลุ่มและดอนขนาดเล็กสลับกันไป มีลำห้วยและคลองหลายแห่ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะของดินเป็นดินร่วนปนทราย ประชาชนมีการประกอบอาชีพทางการเกษตร อย่างหลากหลาย เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ มีผลผลิต ทาง

การเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย มะม่วง กล้วย พืชผักผลไม้ นานาชนิด อาณาเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขนดกอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ อำเภอสงขลา มีระยะทางห่างจากอำเภอสงขลาประมาณ 12 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ทิศเหนือติดต่อกับตำบลแจนแวนและตำบลหนองแวง อำเภอสครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ติดต่อกับตำบลสังขะอำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลพระแก้ว อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลฉกรรจ์ อำเภอสครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ขนาดพื้นที่ ตำบลขนดก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 50.74 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 30,444 ไร่คิดเป็นร้อยละ 7.02 ของพื้นที่ทั้งจังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 4,567 ไร่คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทำการเกษตร 24,355 ไร่คิดเป็นร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ป่า 1,523 ไร่คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมด ด้านการปกครอง ตำบลขนดก โดยมีแนวเขตการปกครองรวม 17 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านขนดก หมู่ที่ 2 บ้านตอกตรา หมู่ที่ 3 บ้านโตน้อย หมู่ที่ 4 บ้านหัวกระบือ หมู่ที่ 5 บ้านสวาท หมู่ที่ 6 บ้านโคกปรือ หมู่ที่ 7 บ้านอาวอก หมู่ที่ 8 บ้านขามน้อย หมู่ที่ 9 บ้านหนองปลาขาว หมู่ที่ 10 บ้านสุขสำราญ หมู่ที่ 11 บ้านแจนแวน หมู่ที่ 12 บ้านผักไหม หมู่ที่ 13 บ้านหนองคูพัฒนา หมู่ที่ 14 บ้านไทยสามัคคี หมู่ที่ 15 บ้านหนองตะเคียนหมู่ที่ 16 บ้านหนองปรือ หมู่ที่ 17 บ้านขนดกพัฒนา ประชากรในตำบลขนดกสื่อสารด้วยภาษาถิ่นเขมรบ้าง ภาษาลาวบ้าง ภาษาส่วยบ้างตามโอกาส ตำบลขนดกมีประชากรในพื้นที่รวมทั้งสิ้น 10,213 คนแยกเป็นชาย 5,117 คน หญิง 5,059 คนมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,554 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 201 คนต่อตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลขนดก, 2565) ประชาชนในตำบลขนดกส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขนดกได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหมหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขนดก” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้นายแหมหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือ ตำบลขนดก

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า ชุมชนตำบลขนดกมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็น ชุมชนเขมร ชุมชนลาว ชุมชนส่วยหรือกูย เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายด้านทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ประชาชนในบริบทเขตพื้นที่ตำบลขนดก ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ยึดเอาหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำเนินชีวิตจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก แต่ละกลุ่มล้วนมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองที่เด่นชัด โดยยึดหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแบบในการ

ดำเนินชีวิตของคนในชุมชนดังกล่าว ดำรงชีวิตด้วยการหลีกเลี่ยงจากการเบียดเบียนกันและกันด้วยกาย วาจา มีท่าทีปรารถนาดีต่อกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยการส่งเสริมคนในชุมชนให้รักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีชุมชนดั้งเดิม กิจกรรมชุมชนต่าง ๆ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนสังคมตามหลักการสร้างชุมชนสันติสุข และมีสภาพความเป็นอยู่ ร่วมกันในรูปแบบของชุมชนสันติสุข ยึดมั่นในความรัก ความสามัคคี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 2.3 เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เป็นข้อมูลบทความงานวิจัยต่าง ๆ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ 1) ศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมสันติสุขจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น 3) กลุ่มประชาชนชาวบ้าน/นักวิชาการ และ 4) ประชาชนในพื้นที่

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) กลุ่มประชาชนชาวบ้าน/นักวิชาการ จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมเป็น 25 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษารวบรวมเอกสาร ชุดความรู้ และความเป็นมาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ การอยู่ร่วมกันของชุมชน สถานศึกษา และวัด

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบวันและเวลาที่กำหนดไว้

3) จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4.2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมมาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ

4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

5. ผลการการวิจัย

5.1 สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษาพบว่า จากการศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักในเขตพื้นที่ตำบลขอนแก่น สรุปได้ดังนี้ ในอดีต ตำบลขอนแก่นขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จนถึงปี พ.ศ. 2514 ได้แยกการปกครองเป็นตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จากคำบอกเล่าผู้ก่อตั้งตำบล คือ นาย

เทียม มณีรัตน์ กำหนดคนแรกเล่าวว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อ บ้านขอนแก่น ประชาชนในเขตตำบลจึงใช้ภาษาส่วยเป็นส่วนใหญ่ มาจนถึงปัจจุบันนี้

5.2 แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลจากการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย 1) แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทสันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเจียบ ความสะดวก ความเย็นใจโดยที่สุขมีหลายระดับ สุขของชาวบ้านอันเกิดจากคาม สุขจากการบวชอันปลอดโปร่งจากคาม สุขทางกาย สุขทางใจ ความระงับดับไป ห่างกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความร้าวร้อนวุ่นวุ่น มัว ความสงบระงับ สงบกาย สงบใจ เป็นความสุขที่เกิดจากภาวะแห่งความสงบ 2) หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 และ 3) หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา

5.3 แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลขอนแก่นมีการบูรณาการวิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา วิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่สามารถเป็นไปเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา ตามแนวหลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุขโดยใช้หลักศีล 5 เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนสันติสุข กล่าวคือ 1) ด้านกายภาพ คือการบริหารจัดการกฎกติกาของชุมชนให้เป็นระบบและมีความเข้าแข็ง 2) ด้านพฤติกรรม คือการเน้นย้ำให้ชุมชนรักษาศีลห้าอย่างเคร่งครัดทำให้เป็นวัฒนธรรมของชุมชน 3) ด้านจิตใจ คือมีผู้นำทางจิตวิญญาณที่เป็นต้นแบบให้ประพติปฏิบัติตามอย่างสบายใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของชุมชน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้ นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าวว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาวชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอาศัยอยู่ คือ ตำบลขอนแก่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นการขยายเผ่าพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในยุคนั้น ซึ่งอพยพ

เดินทางไปเรื่อยจนถึงถิ่นฐานที่ตนจะสร้างหลักปักฐานเพื่อความเจริญงอกงามของเผ่าพันธุ์ตน สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนอีสานใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาส โพธิสาร (2548: ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมในเขตอีสานใต้” รายงานการวิจัยพบว่า พื้นที่เขตอีสานใต้มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร ถิ่นไทย(ไทยเขมร) ไทยโคราช ไทยจีน และแขก ปาทาน(ชาวปากีสถาน) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นกลุ่มที่น่าสนใจเพราะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่น้อยกว่า 300 ปี และอาศัยอยู่หนาแน่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่การทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า พยายามเรียนรู้บริบทรอบตัว เช่น ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศและกลุ่มชาติพันธุ์ข้างเคียง อัตลักษณ์เด่นของชาวกูยในช่วงหลักสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า พอใจกับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจระบบนิเวศกับอำนาจเหนือธรรมชาติ สร้างพิธีกรรมให้เป็นรูปธรรมความเชื่อสูงเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษผสมผสานกับวัฒนธรรมพุทธและพราหมณ์ให้เป็นรูปแบบของชาวกูย เช่นผีปู่ตา ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวกูยต้องเผชิญกับกระแสจากภายนอกเข้ามาครอบงำจากอำนาจรัฐและทุนนิยมส่งผลกระทบต่อปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และการดำรงรักษาความเป็นชุมชนและรัฐชาติ ลักษณะบริบทของการปรับตัวได้แก่ ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนาและการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับสังคมสมัยใหม่

6.2 แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลจากการศึกษาพบว่า แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย 1) แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทสันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเยิบ ความสะอาด ความเย็นใจโดยที่สุขมีหลายระดับ สุขของชาวบ้านอันเกิดจากกาม สุขจากการบวชอันปลอดโปร่งจากกาม สุขทางกาย สุขทางใจ ความระงับดับไป ท่างกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความเร่าร้อน ว้าวุ่นขุ่นมัว ความสงบระงับ สงบกาย สงบใจ เป็นความสุขที่เกิดจากภาวะแห่งความสงบ 2) หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม ศีล 5 สังคหัตถ์ 4 และ 3) หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา ที่เป็นเช่นนี้ เพราะหากชุมชนนำไปปฏิบัติจริงก็จักเป็นหลักธรรมที่สามารถสร้างชุมชนให้เกิดสันติสุขได้ สังคมย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเอื้อเฟื้อเอื้ออารีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทนา อังสุรังสี (2533: 212) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวกูยในสังคมเมืองและชนบทที่อยู่ในและนอกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์” สรุปความได้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ใน 3 พื้นที่ ยังคงมีค่านิยมและปฏิบัติตามเบญจศีล สอดคล้องตามหลักทฤษฎี คือ มีความเห็นว่า เบญจศีล มีความสำคัญมากและบัญญัติไว้ให้ทุกคนปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของสังคม และถือว่าการถือศีลนำไปสู่สุคติ พรั่งพร้อมด้วย

ทรัพย์และถึงความดับทุกข์ได้ ทั้งยังเห็นว่า เบญจศีลไม่ขัดกับสภาพสังคมปัจจุบัน การประกอบอาชีพ และการพัฒนาความเจริญของชาติ แต่ยังมีประชากรบางส่วนในพื้นที่ที่ทำการวิจัยมีค่านิยมและการปฏิบัติต่อเบญจศีลเบี่ยงเบน และเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัย 3 ประการ คือ อาชีพ ความเจริญทางวัตถุและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเขตเมือง ดังนั้น หมู่บ้านชนบทจะยังคงรักษาค่านิยมและการปฏิบัติต่อเบญจศีล ได้ถูกต้องมากกว่าหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเขตเมืองมากกว่า

6.3 แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนตำบลขอนแก่น จากการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลขอนแก่นมีการบูรณาการวิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา วิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่สามารถเป็นไปเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา ตามแนวหลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม 6 ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 และ หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา เป็นเหตุนำไปสู่รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขได้ตามหลักทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดจรรย์พันธ์ กิตติภาโร (บุญกาญจน์) (2560: ก) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสร้างสันติสุขของชุมชนตามหลักพระพุทธศาสนาในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลจากการศึกษา พบว่า... 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสันติสุขของชุมชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักพุทธธรรม ได้แก่ (1) หลักพรหมวิหาร 4 เช่น หลักเมตตา หมายถึงคนในชุมชนต้องอยู่ด้วยความมีเมตตา หลักกรุณา หมายถึงคนในชุมชนต้องประกอบด้วยเมตตาธรรม หลักมุทิตา หมายถึงคนในชุมชนต้องแสดงมุทิตาจิตต่อเพื่อนร่วมสังคม หลักอุเบกขา หมายถึง คนในชุมชนต้องใช้หลักอุเบกขาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง การใช้ภูมิปัญญาได้การเคารพผู้ใหญ่ การเข้าวัดในวันพระเพื่อฝึกตนให้อยู่คุณงามความดี และ (3) หลักกฎหมาย สังคมใดก็ตามหากอยู่ด้วยการเคารพกฎหมาย สังคมนั้นย่อมเกิดสันติสุข 3) รูปแบบการสร้างสันติของชุมชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สามารถอธิบายได้ดังนี้ ชุมชนบางกรวยเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ริมคลองบางกอกน้อยมาแต่เดิม ตลอดระยะทางที่ใช้ในสัญจรในอดีตนั้นเป็นทางน้ำ และผู้คนมักสร้างวัดเพื่อใช้ในการประกอบศาสนกิจของพระภิกษุและเป็นที่แสวงบุญของคนในชุมชน ดังนั้น ชุมชนบางกรวยจึงเป็นชุมชนที่ฝึกฝนในพุทธธรรม ดังจะเห็นได้จากมีการเข้าวัดฟังธรรมในวันพระ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับวัดอยู่เป็นประจำทำให้ผู้คนอาศัยอยู่ในชุมชนบางกรวยใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนที่ก่อให้เกิดสันติสุขอย่างต่อเนื่อง โดยการกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจน จึงจะทำให้ชุมชนเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดเป็นนโยบาย และแผนพัฒนาด้านการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน
2. รัฐบาลควรมีนโยบายให้ผู้นำชุมชน และพระสงฆ์ จัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ ตามโอกาส ในการรักษาศีล การอบรมจิตภาวนา การอบรมปัญญา และให้หน่วยงานของรัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยยึดหลักการปฏิบัติธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
3. ควรจัดทำแผนการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักวิถีพุทธมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทั้งด้านความรู้ และความประพฤติพร้อมบูรณาการแบบยั่งยืน
4. ควรจัดทำแผนการวัดและประเมินผลโครงการที่นำไปปฏิบัติสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากร ในองค์กรเกิดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงานตามแผนแนวทางการบริหารจัดการ องค์กรว่ามีประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่วางไว้มากน้อยเพียงไร

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ ควรนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำชุมชนควรมีการจัดฝึกอบรมแก่ชาวบ้านด้านคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม ภายใต้แนวคิดของการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกเพื่อเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชน
2. ผู้นำชุมชนควรจัดให้มีโครงการสร้างเสริมรายได้แก่ชุมชน เพื่อเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้แก่ชาวบ้าน เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเลี้ยงจิ้งหรีด โครงการเลี้ยงกบ เป็นต้น ชาวบ้านจะได้มีงานทำมีกินมีใช้และมีความสุข

7.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

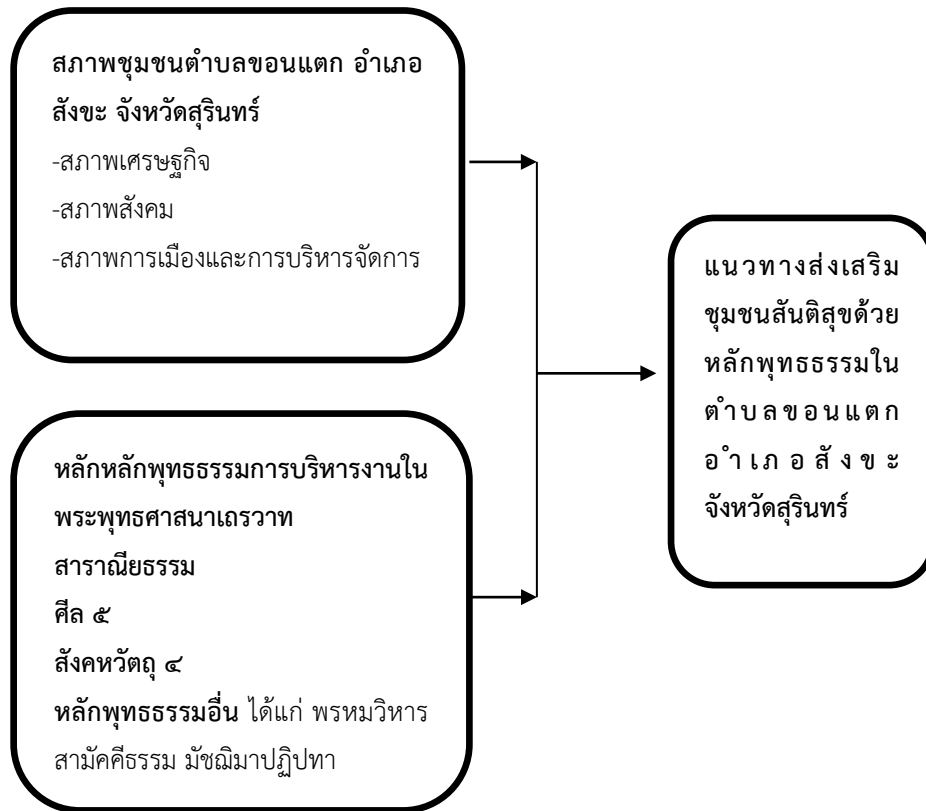
ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบแนวการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมระหว่างองค์กร
2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐ
3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับสัมมาชีพชุมชน

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- นนทนา อังสุรังสี. (2533). “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวพุทธในสังคมเมือง และชนบทที่อยู่ในและนอกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองโดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระครูปลัดจรรย์พันธ์ กิตติภาโร (บุญญาบุญจัน). (2560). “รูปแบบการสร้างสันติสุขของชุมชนตามหลักพระพุทธศาสนาในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาลังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด.

- วิลาส โพธิสาร. (2548). การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพุทธวัฒนธรรมเขตอีสานใต้. *รายงานการวิจัย*.
ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.
องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. (2565). *ประวัติและข้อมูลสภาพ*
ทั่วไป. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/cpPXd> (22 พฤศจิกายน 2565).

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE AND TEACHER'S JOB
PERFORMANCE MOTIVATION IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY
EXPANSION SCHOOLS IN KHONG CHIAM DISTRICT, UBON
RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

วรัญญา ทองล้วน¹, สุรางคณา มัณยานนท์² และ สมหมาย สร้อยนาคพงษ์³

Waranya Thongluan¹, Surangkana Manyanon² and Sommai Sroinakpong³

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻³

Ratchathani University¹⁻³

E-mail: noonwnttt@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 8 ธันวาคม 2566; แก้ไขบทความ: 27 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 28 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 130 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 97.69 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .49 - .72 และ .47 - .82 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และ .97 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะของงาน รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเรา เรากับเพื่อนร่วมงาน และเรากับผู้ใต้บังคับบัญชา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยอมรับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The study had three primary objectives: 1. To analyze the leadership qualities of school administrators in the digital era. 2. To examine the factors that motivated teachers in their job performance. 3. To investigate the relationship between digital age leadership in schools and the motivational aspects of teachers' job performance. The research included a sample of 130 administrators and teachers from schools focused on expanding educational opportunities in the Khong Chiam District. Out of these, 127 responses were obtained, accounting for 97.69% of the total. A 5-level rating scale questionnaire, with reliability scores of .95 and .97, was used. Methods of analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The key findings were:

1. Leadership of school administrators in the digital age was generally rated high, with systemic improvement being the most prominent aspect, followed by excellence in professional practice. The digital-age learning culture received the lowest average score.

2. Overall, teachers' job performance motivation was high. The work itself was the most motivating factor, followed by interpersonal relations with superiors, peers, and subordinates. Recognition scored the lowest in terms of motivational impact.

3. A significant positive correlation was found between the leadership of school administrators in the digital age and teachers' job performance motivation was positively correlated at a high level statistically significant at the .01 level.

Keywords: Digital Age School Leadership, Teacher Job Performance Motivation, Educational Opportunity Expansion Schools

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้นำทางการศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทองค์กรของตนเอง และผู้บริหารของรัฐต้องร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน นอกจากนี้ ต้องแสดงบทบาทในการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล อันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กรแล้ว และยังทำให้องค์กรเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ซึ่ง International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ได้เสนอมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ การเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัล (Digital-Age learning culture) ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ (Excellence in professional practice) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systemic improvement) และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship) ซึ่งมาตรฐานชาติดังกล่าว ได้ถูกกำหนดและนำมาใช้เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2564: ง) ที่ได้ระบุไว้ว่าผู้นำทางการศึกษา ควรมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลในยุคปัจจุบัน ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูง ยกระดับ

คุณภาพและประสิทธิภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดและให้บริการการศึกษาทุกระดับ พัฒนา ศักยภาพของการบริหารจัดการให้ก้าวสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล และผลิตและพัฒนากำลังคนที่มี คุณภาพ ดังนั้น ผู้นำทางการศึกษา จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย รัฐบาล และบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลในยุคปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ ใน ด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อารีย์ น้ำใจดี และ พิษณุภา ยืนยาว (2562: 1643) ได้ กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคดิจิทัลนั้น เป็นความท้าทายครั้งยิ่งใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษา เป็น ผู้มีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรให้เป็นองค์กรยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการศึกษา แห่งศตวรรษที่ 21 หลักคิดในการนำไปสู่การพัฒนาคนได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้จะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ยุคดิจิทัล องค์กรที่จะมีการทำงานที่ทันสมัย รวดเร็ว แม่นยำ และเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาปัญหาการ บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของนักวิชาการและนักการ ศึกษาหลายท่าน วิสัยพร พิทักษา (2561: 4-5) พบว่า การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของ สถานศึกษา ยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ระบบการจัดเก็บ และการรายงานข้อมูล สารสนเทศไม่เอื้อต่อการใช้งาน ทำให้การบริหารจัดการไม่เกิดประสิทธิผลตามแผนงานที่กำหนด ส่งผลต่อการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุผลตามนโยบายใน ระดับสูง จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา รวมทั้ง สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พัฒนาขึ้นโดย Herzberg et al., (1959: 133-155) ได้เสนอว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัย จูงใจ (Motivation Factor) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ความรับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้า และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและการบริหาร 2) ด้านการปกครองบังคับบัญชา 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านสภาพการทำงาน และ 5) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ส่วน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557: 30) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน ว่า การจูงใจ (Motivation) เป็นการกระตุ้น เร้า ให้เกิดพลังในการปฏิบัติงานเพื่อความพึงพอใจในการ ทำงาน ซึ่งมีสิ่งจูงใจ 10 ด้าน ได้แก่ 1) ความสำเร็จ 2) การยอมรับ 3) ลักษณะของงาน 4) ความ รับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้า 6) นโยบายและการบริหาร 7) การให้การนิเทศ 8) เงินเดือนและ ผลประโยชน์ตอบแทน 9) ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บังคับบัญชากับเรา เรากับเพื่อนร่วมงาน และเรา

กับผู้ได้บังคับบัญชา และ 10) สภาพการทำงาน ที่ทำงาน บรรยากาศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจ จึงมี ผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในการพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้า อันจะนำความสำเร็จไปสู่เป้าหมาย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีจำนวน 9 โรงเรียน จากการศึกษารolesโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบปัญหาเช่น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงไม่มีการจัดประชุม รวมตัวกันสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แต่เปลี่ยนรูปแบบในการประชุมเป็นแบบ Video Conference และประชุมผ่านระบบ Google Meet ปัญหาที่พบคือ ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรส่งผลให้ การประชุมไม่ราบรื่น ขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม ส่วน ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการระบบการเรียนรู้โรงเรียนด้วย นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล “เขตพื้นที่การศึกษาก้าวหน้า พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน” แต่ พบปัญหา/อุปสรรค คือ เนื่องจากบุคลากรบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญกับการใช้โปรแกรม ประกอบ กับบุคลากรมีภาระงานมาก ทำให้มีปัญหาการนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และ โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 พบปัญหา เช่น บางโรงเรียนสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังไม่เสถียร ครูและบุคลากรยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการ ติดต่อสื่อสารการดำเนินการยังไม่ครบกระบวนการ หลายโรงเรียนยังใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On-hand และแบบอื่น ๆ ซึ่งทำให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2564: 22-144)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ซึ่ง คาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สามารถนำมาเป็นข้อมูลใช้วางแผนพัฒนาภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ที่ เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาในปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล อีกทั้งผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับการปฏิบัติงาน ใน การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเกิดการร่วมมือร่วมใจกัน ใน การปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้ง อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน รวมมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 196 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) และศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557: 30)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ระหว่าง .49 - .72 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และตอนที่ 3 แรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ระหว่าง .47 - .82 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ ที่
1.	ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์	4.28	.34	มาก	4
2.	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.26	.41	มาก	5
3.	ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	4.36	.41	มาก	2
4.	ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	4.37	.36	มาก	1
5.	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.34	.41	มาก	3
รวม		4.32	.36	มาก	

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ ที่
1.	ด้านความสำเร็จ	4.27	.51	มาก	9
2.	ด้านการยอมรับ	4.10	.24	มาก	10
3.	ด้านลักษณะของงาน	4.45	.47	มาก	1
4.	ด้านความรับผิดชอบ	4.29	.49	มาก	8
5.	ด้านความก้าวหน้า	4.31	.46	มาก	7
6.	ด้านนโยบายและการบริหาร	4.42	.46	มาก	3
7.	ด้านการให้การนิเทศ	4.36	.49	มาก	6
8.	ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน	4.40	.42	มาก	4
9.	ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บังคับบัญชากับเรา เรากับเพื่อนร่วมงาน และเรากับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.42	.49	มาก	2
10.	ด้านสภาพการทำงาน ที่ทำงาน บรรยากาศ	4.38	.51	มาก	5
รวม		4.34	.38	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ตัวแปร	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)	(Y ₇)	(Y ₈)	(Y ₉)	(Y ₁₀)	(Y)
(X ₁)	.837**	.459**	.512**	.900**	.911**	.639**	.822**	.685**	.572**	.527**	.840**
(X ₂)	.834**	.629**	.548**	.896**	.932**	.662**	.854**	.698**	.585**	.541**	.870**
(X ₃)	.767**	.577**	.658**	.848**	.878**	.764**	.941**	.851**	.667**	.580**	.915**
(X ₄)	.783**	.437**	.583**	.823**	.870**	.670**	.826**	.699**	.601**	.500**	.831**
(X ₅)	.828**	.592**	.643**	.892**	.906**	.748**	.974**	.849**	.676**	.588**	.936**
(X)	.856**	.575**	.625**	.922**	.951**	.739**	.938**	.804**	.658**	.580**	.931**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภปรายผลการวฤษย

อภปรายผลในประเด้น ดั่งตอไปนั

1. ภาวะผู้นำของผุ้บริหารสถานศีกษาในยุคดิจิทัล โรงเรยนขยายโอกาสทางการศีกษาในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนังานเขตพ้นที่การศีกษาประถมศีกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ท้งนัอาจเป็นเพราะว่า ผุ้บริหารแสดงออกถึงการปรับตัวให้เท่าทันต่อการเกดขึ้นอย่างรวดเร้วในทุก ๆ วัน ของเทคโนโลยีใหม่ ๆ คือ นวัตกรรม นันเอง หากผุ้บริหารไม่สามารถสร้างนวัตกรรมจากการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที องค์การอื่นที่เป็นคู่แข่งอาจใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ขององค์การตนเองได้ ซึ่งต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และแหล่งเรยนรู้ที่มีคุณค่า และส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในสถานศีกษา โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบทความของ กระรัตทองใสพร และคณะ (2566: 269) ที่ได้เขียนไว้ในบทความเรื่อ ภาวะผู้นำของผุ้บริหารสถานศีกษาในยุคดิจิทัล ความตอนหนึ่งไว้ว่า ผุ้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ผุ้บริหารทุกองค์การจำเป็นต้องตระหนักเรื่อเท่าทันถึงเทคโนโลยี ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงสำคัญในทุกองค์การ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์การ เพื่อสร้างองค์การให้มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศีกษาให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมใหม่เพื่อการเรยนรู้ทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับผลการวฤษยของ กรณัฐฐ์ ตาแปง (2563: 35) ที่ศีกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางการศีกษาของผุ้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรยนขยายโอกาสทางการศีกษา โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรยนขยายโอกาสทางการศีกษา ในอำเภอโขงเจียม สังกัดสำนังานเขตพ้นที่การศีกษาประถมศีกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ท้งนัอาจเป็นเพราะว่า ครูได้รับมอบหมายมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนตามความยากง่ายของงาน ผุ้บริหารสถานศีกษาได้ให้คำแนะนำและยกย่อง การปฏิบัติงานของครูผุ้สอน มีความเป็นกันเองช่วยเหลือซึ่งกันละกันเพื่อกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน มีการมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับ ธนพรรธ อนุเวช (2564: 8) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านลักษณะของงาน ครูต้องได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติที่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของครู เป็นงานที่น่าสนใจมีความท้าทาย มีการอำนวยความสะดวกในการทำงาน ส่งเสริมต่อความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ครูเกดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที จนเกดประสพการณ์ในการทำงาน และมีความสุข ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การและตนเอง และยังสอดคล้องกับผลการวฤษยของ สิริปัญญ์ ศรีนอก (2557: 85-86) ที่ศีกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกทางด้านความก้าวหน้า ในการปฏิบัติงาน ทั้งเรื่องการเลื่อนเงินเดือน และตำแหน่งด้วยความยุติธรรม โปร่งใส และความสามารถของตนเอง ครูเห็นว่ามีโอกาสความก้าวหน้าทางหน้าที่ โอกาสได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในองค์กร การมีโอกาสศึกษาความรู้เพิ่มเติม ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมและสูงขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บังเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานในองค์กรมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น บุคลากรมีความรู้สึกมั่นคงในหน้าที่การทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารติดตาม เยี่ยมชม ช่วยดูแล สอบถาม นิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ อีกทั้งมีการบริหารงานด้วยความยุติธรรมให้ความสำคัญกับทุกคนในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน อนึ่งจากผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงที่สุด กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีทักษะและความรู้ด้านดิจิทัลหลายด้านที่ช่วยให้การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งทักษะความรู้ด้านสารสนเทศ และอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ใช้สื่อทางโลกดิจิทัลอย่างเข้าใจและรู้เท่าทัน ในการค้นหาข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด มีการบริหารจัดการ กำกับตนเอง ได้ รวมถึงรู้เท่าทันและสามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่นเดียวกับกับ ญัฎฐา ปัทมานุสรณ์ (2564: 64) ที่ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจด้านความก้าวหน้า ครูต้องพัฒนาตนเองเข้ารับการอบรมต่าง ๆ ให้ตนเองมีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ ร่างกาย จิตใจอยู่เสมอ สนับสนุนให้ครูมีผลงานและมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ได้รับการยอมรับจากสังคมมีการพัฒนาทักษะ อบรม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเอง ตลอดจนได้รับการพัฒนาคุณวุฒิสูงมากยิ่งขึ้น เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาและสร้างความเจริญก้าวหน้าในการทำงานของตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ สมวงศ์ (2564: 86) ที่ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุง และปรับใช้กับสถานศึกษา เพื่อใช้แนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตรงกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานต่อไป

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดอบรมการบริหารการศึกษาที่เน้นสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หรือทักษะด้านดิจิทัลเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงโลก ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และให้มีการทำงานร่วมกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและใช้ในการจัดการเรียนการสอนและควรสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีของทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด และเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

2.2.2 ผู้บริหารควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพร้อมกับเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และควรจัดทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อตอบสนองแต่ละความต้องการในการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

2.3.1 ครูควรรู้สึกภูมิใจกับผลงานและความสำเร็จในการทำงาน และควรทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2.3.2 ครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนทำให้เกิดการยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถจากผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน และ เพื่อนร่วมงาน และสนับสนุนชื่นชมผลงาน การถูกกล่าวถึง และถูกยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

2.3.3 ครูควรพยายามปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จได้โดยไม่ต้องมีหัวหน้างานกำกับดูแล และควรการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของส่วนรวมได้จนครบถ้วนสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง

2.3.4 ครูควรมีความภาคภูมิใจกับการเลื่อนตำแหน่งและได้รับความดีความชอบจากความรู้ความสามารถและผลงานที่ปรากฏ และควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการเข้าร่วมการอบรม พัฒนาทักษะด้านการสอน สัมมนา และศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือแนวทางการพัฒนาเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับตัวแปรอื่น ๆ อาทิ ความผูกพันต่อองค์กรของครู องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา จรรยาบรรณวิชาชีพของครู ประสิทธิภาพของครู หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นต้น

3.3 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สมวงศ์. (2564). “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- กรณ์ภูฏา ตาแปง. (2563). “บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3”. *การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.*
- กะรัต ทองใสพร กิตติมา ศรีขำ เขมรัตน์ บุญสุข และ มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(2), 261-270.
- ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์. (2564). “ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ธนพรรธ อนุเวช. (2564). “แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *ไฉ่ด้อยการบริหาร. นนทบุรี: ตีรณสาร.*

- วิสัยพร พิทักษา. (2561). “รูปแบบการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ 2564. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 3.
- สิริปัญญา ศรีนอก. (2557). “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อารีย์ น้ำใจดี และ พิษณุภา ยืนยาว. (2562). ผู้นำกับการบริหารการศึกษายุคดิจิทัล. การประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 “วิจัยสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทยสู่
Disruptive Society”. 11 – 12 กรกฎาคม 2562 (1643-1650). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital
Era). สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2566, จาก [https://www.truelookpanya.com/blog/
content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir—](https://www.truelookpanya.com/blog/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir—)
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. (1959). *The motivation to work*. (2nd ed.)
New York: John Wiley.
- International Society for Technology in Education. (15 May 2009). *National
educational technology standard for administrators*. International Society
for Technology Education. [https://id.iste.org/docs/pdfs/20-
14_ISTE_Standards-A_PDF.pdf](https://id.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_Standards-A_PDF.pdf)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การจัดการเรียนรู้ เรื่องปราสาทศิขรภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

LEARNING MANAGEMENT OF PRASAT SIKHORAPHUM IN
LEARNING AREA SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE FOR
MATHAYOM 3 STUDENTS, USING THE HISTORICAL METHOD

ชลธิชา ไหมทอง¹, อธิวัตร ศรีสมบัติ² และ สิริพัฒน์ ลาภจิตร³
Chonthicha Maithong¹, Ittiwat Srisombat² and Siripat Labjit³
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹⁻³
Surindrarajabhat University¹⁻³
E-mail: 64054000304@srnu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 23 ตุลาคม 2566; แก้ไขบทความ: 17 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 29 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศิขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอสือภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขวาวใหญ่วิทยา จำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน) แบบวัดความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า

1) ประวัติและความเป็นมาปราสาทศิขรภูมิ สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 ในสมัยพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 2 ปราสาทศิขรภูมิถูกสร้างขึ้นเป็นเทวสถานตามคติความเชื่อของศาสนาฮินดูในลัทธิไศวนิกาย ต่อมาได้มีการบูรณะปราสาทขึ้น เป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธ นิกายมหายาน สันนิษฐานว่า ปราสาทต้องมีการบูรณะในช่วงพ.ศ.2302 เป็นต้นมา ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็น

ปราสาท 5 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง ลักษณะทางศิลปกรรม ตรงกับศิลปะแบบนครวัด สมัยเมืองพระนคร

2) ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในระดับดีมาก

3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 คิดเป็นร้อยละ 83.90

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, วิธีการทางประวัติศาสตร์, ปราสาทศิขรภูมิ

Abstract

This thesis aims 1) to study the history of Prasat Sikhoraphum in Rangaeng Sub-district, Sikhoraphum district, Surin province, 2) to develop learning management using historical methods using the learning resources of Prasat Sikhoraphum 3) to study student satisfaction with learning arrangements in teaching by using historical methods as the learning resources regarding Prasat Sikhoraphum. The leading informant group consisted of 7 people, and the sample group was 12 Mathayom 3 students at Khaowyaiwittaya School, selected by using the purposively-mixed methods research and study from related documents, books, and research. The research tools used were In-depth interviews, a Learning management plan, Academic achievement test (Pretest - Posttest), Measurement of ability to use historical methods and Questionnaire on satisfaction with teaching and learning activities using historical methods. Quantitative data were analyzed using computer programs. Statistics used included mean, standard deviation, percentage; qualitative data was analyzed by using descriptive content analysis method.

The research results of the study found that:

1) Prasat Sikhoraphum was built around the 17th century during the reign of King Suryavarman II and was built to be a temple according to the beliefs of Hinduism Shaivism. The castle was restored to become a place of worship in the Mahayana Buddhism sect. It is assumed that the court must have been converted

from 1759 onwards. The architectural characteristics are five castles located on a laterite base. Artistic elements correspond to the art of Angkor Wat in Phra Nakhon period. Sikhoraphum District began to be founded around 17th century, with diverse cultures, including languages, religions, traditions, and economy.

2) Academic achievement after studying is significantly higher than before studying at a significance level of .05 Students took a test before class. The average score was 12.50 standard deviation. Equal to 4.42, equivalent to 41.67 percent, and they took a test after studying. They got an average score of 21.08. The standard deviation is 2.68 or 70.28 percent, and can use the historical approach methods, at an excellent level.

3) Students' satisfaction with teaching and learning by using historical approach methods towards the learning resources of Prasat Sikhoraphum was at a good level. The average value was 4.32 or 86.32 percent.

Keywords : Learning Management, Historical Method, Prasat Sikhoraphum

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” จากข้อบัญญัติข้างต้น ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นลำดับแรก โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีและมีประสิทธิภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดจุดหมายของหลักสูตรไว้ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ (พรทิพย์ วงศ์ไพบุลย์, 2560 : 327 – 328)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตของมนุษย์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คุณครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นจากเนื้อหาที่เรียน ด้วยวิธีการสืบค้นหาคำตอบด้วยตนเอง คุณครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการผู้เรียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ได้มากที่สุด (สุคน ระเบียบโอษฐ์, 2565 : 141-156) นอกจากนี้แล้ว ไพฑูรย์ มีกุล (2544) ได้กล่าวถึง วิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า เป็นวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการศึกษา

เรื่องราวในอดีตที่เน้นความสำคัญในการตรวจสอบข้อมูลและตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อันนำไปสู่การค้นพบความเป็นจริงของเรื่องราวในอดีต และเกิดทักษะการคิดจากความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องราวในอดีตจากข้อมูลหลักฐานและการตีความ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถช่วยฝึกให้เกิดการเรียนรู้ที่มีวิจารณญาณบนพื้นฐานของเหตุผลในการวิเคราะห์ตัดสินใจ และอาจนำมาสู่การวางแผนสำหรับอนาคตได้อย่างรอบคอบรัดกุม และทำให้การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เกิดคุณค่าและความหมายอย่างแท้จริง

ปราสาทศีขรภูมิ ตั้งอยู่ที่บ้านปราสาท ตำบลระแงง อำเภอสีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยมีลักษณะเป็นปรางค์หมู่ 5 องค์ สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 ตามคติลัทธิไศวนิกาย ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 22 มีการบูรณะเพิ่มเติมที่องค์ปราสาทด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ด้วยศิลปะแบบล้านช้าง พร้อมมีการจารึกอักษรธรรมอีสาน ณ ปราสาทด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ (สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 194) ประสพการณ์ในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนไม่เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ชุมชนของตนเอง ทั้งที่อำเภอสีขรภูมิ มีอารยธรรมอันเก่าแก่ที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรม คือ ปราสาทศีขรภูมิ ขณะเดียวกันนักเรียนไม่สามารถลำดับเหตุการณ์และเชื่อมโยงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างต่ำ การศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ นักเรียนจะได้ทราบประวัติและความเป็นมา โครงสร้างและลักษณะทางสถาปัตยกรรม รวมไปถึงได้เห็นและได้สัมผัสกับความงดงามของภาพแกะสลักและลวดลายปราสาทศีขรภูมิ สร้างความสำนึกและภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง โดยการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการเชื่อมโยงการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งก็ได้สอดคล้องกับ ลาวัลย์ วิทยาอุทมิกุล และคณะ (2543 : 7) ได้กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ การกำหนดประเด็นปัญหาเรื่องที่จะศึกษา การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบเชิงประวัติศาสตร์ การสังเคราะห์ ตีความและการนำเสนอ ซึ่งการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนมีความรู้ เรื่องประวัติและความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทศีขรภูมิ และภาพแกะสลักและลวดลายปราสาทศีขรภูมิ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ปราสาทศีขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอสีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอสีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้
ปราสาทศีขรภูมิ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทาง
ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศีขรภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย
ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขวาวใหญ่วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
จำนวน 12 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ประกอบไปด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3)
แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน) 4) แบบวัดความสามารถในการใช้วิธีการทาง
ประวัติศาสตร์ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการทาง
ประวัติศาสตร์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็น
เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ และ
พัฒนาการอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปราสาทศีขรภูมิ โดยจะศึกษาประวัติ
ความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ และพัฒนาการอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2.2 ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน รวม 7 คาบเรียน

2.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนำเสนอแผนฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการสอน
เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไข รวมไปถึงพิจารณาความเหมาะสมและชี้แนะถึงข้อบกพร่องของเนื้อหา
จำนวน 3 ท่านและดำเนินการแก้ไขและปรับปรุง ตามคำแนะนำ จากนั้นนำแผนฯ ที่ปรับปรุงแก้ไข
แล้ว ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน)

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง
แบบทดสอบ

3.2 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมการวัดด้านพุทธานุภาพ ทักษะพิสัย จิตพิสัย

3.3 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียนที่สร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของปริมาณของข้อคำถาม การใช้ภาษาที่ถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียนที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และดำเนินการหาค่าดัชนีความยากง่ายของข้อสอบ

4. แบบวัดความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

4.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน

4.2 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมการวัดด้านพุทธานุภาพ ทักษะพิสัย จิตพิสัย

4.3 นำแบบวัดความสามารถที่สร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม การใช้ภาษาที่ถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.4 นำแบบวัดความสามารถที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และดำเนินการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบ (Rating Scale)

5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

5.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

5.2 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมไปถึงวิธีการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความครอบคลุมของคำถามให้มีความเหมาะสมต่อจำนวนข้อคำถาม โดยใช้ภาษาและรูปแบบของคำถามที่ความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (Content Validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และดำเนินการหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้สถิติขั้นต้น ดังนี้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วย t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศีขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอสีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

ปราสาทศีขรภูมิ ตั้งอยู่ข้างวัดบ้านปราสาท บ้านปราสาท ตำบลระแงง อำเภอสีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สันนิษฐาน เริ่มสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 17 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทศีขรภูมิเป็นปราสาทอิฐ 5 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศตะวันออก โดยมีปราสาทประธานตั้งอยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยปราสาทมุมอีก 4 หลัง มีคูน้ำล้อมรอบ มีทางเข้าทางด้านทิศตะวันออก และลักษณะทางศิลปกรรมปราสาทศีขรภูมิ เป็นศาสนสถานในลัทธิไศวนิกาย และในพ.ศ. 2302 เป็นต้นมา สันนิษฐานว่า มีการบูรณะเพิ่มเติมที่องค์ปราสาทแถวหลังฝั่งทิศใต้ เป็นแบบศิลปะล้านช้าง และพบจารึกอักษรธรรม ปรากฏอยู่ ณ ปราสาทบวรารทิศตะวันออกเฉียงใต้ ขณะเดียวกันเมื่อศึกษาและวิเคราะห์ จากหลักฐานเบื้องต้นที่ยังปรากฏร่องรอย คือ ลักษณะผังเมือง โบราณวัตถุและสถานที่ต่าง ๆ ทำให้สันนิษฐานว่าในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่น้อยกว่า 2 สมัย คือ วัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมเขมร จากหลักฐานโบราณสถานแบบเขมรที่ปรากฏ คือปราสาทศีขรภูมิ มีลักษณะโครงสร้างสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่ทำให้ทราบว่าศาสนสถานแห่งนี้เป็นเทวสถานในศาสนาพราหมณ์ที่ตรงกับศิลปะแบบนครวัดในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 เป็นพระราชโอรสของพระเจ้ากษัตริย์นครวัดที่สมรสกับนเรนทรลักษมี (กฤษณา พินศรี, 2553 : 49) เมื่อปี พ.ศ. 1656 พระองค์เจ้าสุริยวรมันที่ 2 ได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ และในปี พ.ศ. 1661 จึงได้จัดพิธีราชาภิเษกขึ้น เพื่อให้กษัตริย์กลายเป็นตัวแทนของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของพระองค์มีฐานะเป็นกษัตริย์แห่งจักรวาลหรือ เทวราชา การสร้างปราสาทแบบอารยธรรมขอมโบราณเป็นการจำลองจักรวาลให้เป็นสถานที่ประทับของเทพพระเจ้ามาตั้งไว้บนโลกมนุษย์ ตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู มักเชื่อว่าเขาพระสุเมรุเป็นที่อยู่หรือที่ประทับของพระวิษณุ แต่ในทางพุทธศาสนามีความเชื่อว่าบนยอดของพระสุเมรุเป็นที่ตั้งของเทวราชาผู้เป็นใหญ่แห่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (เกียรติจักร ชัยเจียร, 2549 : 18-20) ดังนั้น ปราสาทศีขรภูมิได้ถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่มีท้องถิ่น ได้แก่ อิฐสีแดง และศิลาแลง และหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ซึ่งน่าจะมีความเชื่อเกี่ยวข้องกับโลกสวรรค์และโลกมนุษย์ หรืออาจใช้เป็นสถานที่ในการประกอบพิธีทางศาสนาในอดีตก็เป็นได้

อย่างไรก็ตาม ปราสาทศีขรภูมิ ก็เป็นศาสนสถานแห่งหนึ่งที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรม และลักษณะทางศิลปกรรมแบบศิลปะแบบนครวัดที่สร้างขึ้นราว พ.ศ. 1650 – 1720 ตามคติความ

เชื้อศาสนาฮินดู ลัทธิไศวะ ดังที่หลักฐานได้ปรากฏให้เห็น คือ ภาพจำหลักทับหลังเล่าเรื่องพระศิวะนาฏราช (กฤษฎา พินศรี, 2553 : 107)

ต่อมาสมัยอยุธยาตอนปลาย ได้มีการบูรณะปราสาทบวรารด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นแบบศิลปะล้านช้าง ส่วนยอดปราสาทมีความคล้ายคลึงกับเจดีย์หรือพระธาตุลาว หากสังเกตภาพจำหลักหน้ากรอบประตูปราสาทประธานจะพบว่า มีภาพสลักนางอัปสรถือดอกบัว สวมผ้านุ่งซีกชาย ผ่าออกมาด้านข้าง ซึ่งมีคล้ายคลึงกับภาพสลักแบบนครวัด จากการศึกษาภาคสนาม พบลักษณะแผนผังการสร้างปราสาท ตั้งอยู่ในพื้นที่ 10 ไร่ 2 งาน 7 ตารางวา มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมตัวปราสาทตั้งอยู่ตรงกลางของพื้นที่ทั้งหมด มีคูน้ำล้อมรอบ 2 ด้าน คือ ทิศเหนือและใต้ คูน้ำทิศเหนือมีลักษณะคล้ายอักษรแอล (L) ส่วนทิศใต้คล้ายอักษรซี (C) ทางเข้าปราสาทมี 2 ทาง ส่วนใหญ่นิยมเข้าทางด้านทิศตะวันออก

1. ลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทศีขรภูมิ

1.1 ฐานปราสาทก่อเป็นฐานปัทม์ด้วยศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม บันไดทางขึ้นและลง ก่อด้วยศิลาแลงถูกวางเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ๆ บันไดทางขึ้นปราสาท มีทั้งหมด 7 ชั้น จากพื้นดินขึ้นมา มีความสูงประมาณ 1.5 เมตร จากการสังเกตพบว่า ศิลาแลงที่ถูกวางเรียงซ้อนกัน ไม่มีการใช้ปูนเชื่อมเข้ากันแต่อย่างใด บนฐานศิลาแลงก่อเป็นตัวปราสาท 5 หลัง

1.2 ปรากฏประธานตั้งอยู่ตรงกลางหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ตัวเรือนธาตุก่อด้วยอิฐสีแดงทั้งหลัง ยอดปราสาทประธาน ปัจจุบันเหลือเพียง 3 ชั้น ยอดปราสาทก่อเลียนแบบตัวเรือนธาตุย่อส่วนเล็กลงเป็นลำดับชั้นขึ้นไป ด้านในตัวปราสาทมีบันไดและก่อเป็นฐาน เรียกว่า ชุกชี วางประดิษฐานพระพุทธรูป มีดอกไม้ ธูป และเทียนวางอยู่บน จากการสัมภาษณ์นายนิเวศ เพ็ชรเมืองฟ้า เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัตรประจำโบราณสถานปราสาทศีขรภูมิ (นิเวศ เพ็ชรเมืองฟ้า, 2566) กล่าวว่า “ประชาชนในพื้นที่อำเภอศีขรภูมิส่วนใหญ่มักเข้ามากราบไหว้ เพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนมากจะขอเรื่องการสอบเป็นข้าราชการ บางคนก็ขอลูกสาว และขอคู่ครองชาวต่างชาติ ณ ปราสาทปรากฏประธาน ซึ่งเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล บางคนมาก็สมหวัง มาแก้บนก็มี”

1.3 ปราสาทบวราร มี 4 หลัง ได้แก่ ปราสาทบวรารทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศตะวันตกเฉียงใต้ ปราสาทบวรารที่มีลักษณะโครงสร้างคล้ายกัน ได้แก่ ปราสาททิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มียอดปราสาท ประตูปราสาทหันหน้ามาทางทิศตะวันออก มีประตูหลัก 3 ด้าน ตัวเรือนธาตุมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ก่อด้วยอิฐสีแดงทั้งหลัง ปราสาททิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ด้านในเรือนธาตุไม่พบสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งประธานปราสาททิศตะวันออกเฉียงใต้ ด้านในก่อเป็นฐานอิฐสูง พบมีการวางพานบายศรี น้ำเปล่า และน้ำหวาน บนฐานมีแผ่นปูนซีเมนต์สลักเป็นรูปภาพแลสัตว์ต่าง ๆ หักอยู่ บนกรอบประตูปราสาทมีจารึกอักษรธรรมอีสาน ส่วนปราสาท

ทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีลักษณะแตกต่างจากหลังอื่น ๆ เพราะว่า ปราสาทมีความสมบูรณ์สวยงาม ปราสาทเป็นศิลปะแบบล้านช้าง ยอดปราสาทมีลักษณะแหลมขึ้นไป ตัวเรือนธาตุมีความคล้ายคลึงกับ พระธาตุลาว ยอดปราสาทหลักเป็นบัวกลุ่มจากหินทราย บริเวณยอดปราสาทมีภาพแกะสลักเป็นรูป เทพต่าง ๆ วางเรียงประดับประดาอยู่ทั้ง 4 ทิศ ด้านในก่อเป็นฐานวางตุ้กตาไม้แกะสลัก 2 ตัว และ พานบายศรี ถัดจากปราสาทศิขรภูมิไปราว 300 เมตร ไปทางด้านทิศตะวันออก มีบารายขนาดใหญ่ ผู้คนในพื้นที่ เรียกว่า “สระสี่เหลี่ยม” เป็นแหล่งน้ำสำคัญใช้ในการอุปโภคและบริโภคของชาวอำเภอ ศิขรภูมิ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากแผนผังการสร้างปราสาทและมีบารายขนาดใหญ่เป็นลักษณะ การสร้างเมืองแบบอารยธรรมขอมโบราณ

2. ลักษณะทางศิลปกรรมปราสาทศิขรภูมิ เป็นศิลปะแบบนครวัด สมัยเมืองพระนคร ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 ราว พ.ศ. 1650-1720 พบภาพแกะสลักศิลาทับหลัง ณ ปราสาทศิขรภูมิ จำนวน 3 แผ่น และภาพแกะสลักเล่าเรื่อง ดังนี้

2.1 ทับหลัง เป็นภาพสลักหินทรายมีลักษณะประณีตสวยงาม 3 แผ่น ประกอบด้วย ทับหลังพระศิวะนาฏราช กฤษณาวตาร ตอนพระกฤษณะประลองกำลังกับสิงห์และช้างและพระ กฤษณาวตาร ตอนพระกฤษณะประลองกำลังกับสิงห์สองตัว ปัจจุบันทับหลังพระศิวะนาฏราช ปรากฏ ณ ปราสาทประธาน ส่วน 2 แผ่นที่เหลือถูกเก็บไว้ ณ พิพิธภัณฑ์สถานสุรินทร์

2.2 นางอัปสรบนกรอบประตูปราสาทประธานสลักหินทราย นางอัปสรด้านซ้ายประตุมือซ้ายถือดอกบัวตูม ส่วนมือขวาชักชายผ้า มีสีหน้ายิ้มแย้ม สวมเครื่องประดับศีรษะ ไม่สวมเสื้อนุ่งผ้าซิ่น

2.3 ทวารบาลบนกรอบประตูปราสาท มี 2 ตน ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาศาสนสถาน หากสังเกตจะพบว่า มีลักษณะแตกต่างกัน คือ ทวารบาลด้านขวาจะมีใบหน้ายิ้มและสุขุม สวมเครื่องประดับ และนุ่งโจงกระเบน มือทั้ง 2 ช้างกุมกระบอง มีชื่อเรียกว่า “นนทิ” ส่วนด้านซ้าย มีลักษณะเหมือนกันกับด้านขวาแต่ใบหน้ามีลักษณะเกรี้ยวกราดและดุร้ายมีชื่อเรียกว่า “มหากาล”

ผลจากการศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศิขรภูมิ ผู้วิจัย จึงได้นำความรู้ไป จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องเรื่องปราสาทศิขรภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

3. ผลการพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ปราสาทศิขรภูมิ พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องปราสาทศิขรภูมิผู้วิจัย ได้ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสิ้น 12 คน ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.42 และคะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.68 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบ (ก่อน-หลังเรียน)

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	12	12.50	4.42	7.12	11	0.00
หลังเรียน	12	21.08	2.68			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $t_{0.01,11} = 1.7959$

ดังนั้น นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลความสามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน พบว่าความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ภาพรวมนักเรียน มีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 คิดเป็นร้อยละ 86.32 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อที่	คำถาม	N = 12		ระดับความพึงพอใจ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านครูผู้สอน	4.29	0.12	มาก
2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.35	0.23	มาก
3	ด้านวิธีการสอนและเนื้อหา	4.23	0.17	มาก
4	ด้านวัดและประเมิน	4.02	0.09	มาก
5	ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.41	0.13	มาก
6	ด้านสำนักรักท้องถิ่น	4.40	0.12	มาก
รวมทั้งหมด		4.32	0.61	มาก
คิดเป็นร้อยละ (%)		86.32		

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศิขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอศิขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปราสาทศิขรภูมิ ถูกสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 เดิมสร้างเป็นศาสนสถานตามคติความเชื่อศาสนาฮินดูในลัทธิไศวะ คือ การนับถือพระศิวะเป็นเทพเจ้าที่ปรากฏให้เห็น คือ ทับหลังบนกรอบประตูปราสาทประธาน เป็นภาพเล่าเรื่องพระศิวะนาฏราช ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณา วัฒนศิริ (2553 : 107) ได้กล่าวว่า ทับหลังพระศิวะนาฏราช มี 3 ตอน ได้แก่ ศิวนาฏราช ศิวะกิตาธารชุนมูรติ และศิวะศารเกษมมูรติ ต่อมาได้มีการบูรณะสมัยอยุธยาตอนปลาย ปราสาทบิรวารด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นแบบศิลปะแบบล้านช้าง ยอดปราสาทคล้ายคลึงกับเจดีย์หรือพระธาตุลาว นอกจากนี้แล้ว ปราสาทศิขรภูมิยังคล้ายคลึงกับปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา หากสังเกตภาพจำหลักหน้ากรอบประตูปราสาทประธานจะพบว่า มีภาพสลักนางอัปสรถือดอกบัวสวมผ้าถุงซีกชายผ้าออกมาด้านข้าง ซึ่งตรงกับช่วงศิลปะแบบนครวัดถัดจากปราสาทศิขรภูมิ ราว 300 เมตร ไปทางด้านทิศตะวันออก มีบารายขนาดใหญ่ เรียกว่า “สระสี่เหลี่ยม” ลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทศิขรภูมิ ตั้งอยู่บนพื้นที่ 10 ไร่ 2 งาน 7 ตารางวา มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ตัวปราสาทตั้งอยู่ตรงกลางของพื้นที่ทั้งหมด มีคูน้ำ 2 ผัง คือทิศเหนือมีคูน้ำคล้ายอักษรแอล (L) ส่วนทิศใต้คล้ายอักษรซี (C) ทางเข้าปราสาทอยู่ทางทิศตะวันออกของ ปราสาทศิขรภูมิ เป็นปราสาทก่ออิฐไม่สอปูน ตั้งบนฐานศิลาแลง 5 หลัง ได้แก่ ปราสาทประธาน ตั้งอยู่ตรงกลาง ปราสาทบิรวาร 4 หลัง และลักษณะทางศิลปกรรมปราสาทศิขรภูมิ ประกอบไปด้วยภาพแกะสลักและลวดลาย ดังนี้ 1) ทับหลังปราสาทศิขรภูมิ มีทั้งสิ้น 3 แผ่น ได้แก่ ทับหลังพระศิวะนาฏราช พระกฤษณาวตาร ตอนพระกฤษณะประลองกำลังกับสิงห์และช้าง และพระกฤษณาวตาร ตอนพระกฤษณะประลองกำลังกับสิงห์สองตัว 2) นางอัปสร ถือดอกบัวตูม 3) ทวารบาล 2 ตน ด้านขวาประตู ชื่อเรียกว่า นนทิ เป็นพาหนะของพระศิวะ ส่วนด้านซ้าย เรียกว่า มหากาล เป็นร่างอวตารของพระศิวะ 4) กลีบขนุนจำหลักภาพต่าง ๆ ได้แก่ นาคปัก พระวรุณทรงหงส์ ฤๅษี พระยมทรงกระบือ ท้าวภูเวรทรงคชสีห์ ซึ่งศิลปะแบบนครวัด มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17

2. ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน คือ 1) นักเรียนสามารถกำหนดประเด็นที่จะศึกษาได้ 2) นักเรียนสามารถรวบรวมหลักฐานได้ 3) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่าของหลักฐานได้ 4) นักเรียนสามารถสรุปและเชื่อมโยงข้อมูลได้ และ 5) นักเรียนสามารถนำเสนอข้อมูลได้ ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ยังสอดคล้องกับพฤติกรรมการศึกษาในเรื่องของพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา

ด้านพุทธิพิสัย (พิศิษฐ์ ตันทวนิช. 2558 : 13) ดังนั้น นักเรียนแต่ละคน มีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอน เรื่องปราชญ์ศีลธรรม โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้ นักเรียนรู้สึกสนุกกับการตั้งคำถามและหาคำตอบ พอใจกับการเรียนการสอน และไม่ทำให้นักเรียนเกิดความกดดัน หรือกังวลเกี่ยวกับการเรียนการสอนขณะอยู่ในชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขวาวใหญ่วิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะความคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา 2) ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก 3) ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล 4) ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ 5) ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ 2. คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งพิจารณาจากผลของการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้ 1) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐานวิเคราะห์ เปรียบเทียบตีความหลักฐานและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555 : ง)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจ สำหรับนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องปราชญ์ศีลธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนทั้งหมด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 คิดเป็นร้อยละ 86.32 ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบอีกแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการคิด วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภณัฐ พานา (2562 : 454-474) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ นักเรียนจึงควรได้รับการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและประเมินความน่าเชื่อถือในการนำเสนอ มุมมองและข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์นำเสนอตลอดจนการฝึกพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์และประเมินเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ด้วยใจเป็นกลางไม่ยึดติดกับความรู้ลึกลับนิยามมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ณัฏฐตา ธารินทร์(2563 : 28) เรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการทาง

ประวัติศาสตร์ร่วมกับฝั่งความคิด พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับฝั่งความคิด นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.45

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติและความเป็นมาปราสาทศิขรภูมิ ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ปราสาทศิขรภูมิ สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 พระองค์เป็นพระราชโอรสของพระเจ้ากษัตริย์นครราชสีมา ได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ เมื่อปี พ.ศ. 1656 และได้จัดพิธีราชาภิเษกขึ้นในปี พ.ศ.1661 ปราสาทศิขรภูมิ ถูกสร้างขึ้นเทวาลัยตามคติความเชื่อของศาสนาฮินดู ในลัทธิไศวนิกาย คือการนับถือพระศิวะเป็นเทพเจ้า ต่อมาได้มีการบูรณะปราสาทขึ้นเป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธ นิกายมหายาน สันนิษฐานว่า ปราสาทต้องมีการบูรณะในปี พ.ศ. 2302 เป็นต้นมา ลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทศิขรภูมิเป็นปราสาท 5 หลัง ประฐานตั้งอยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยปราสาทบริวาร 4 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง ปราสาทบริวารทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีศิลปะแบบล้านช้าง ส่วนปราสาทบริวารทิศตะวันออกเฉียงใต้ พบจารึกอักษรธรรมอีสาน ลักษณะทางศิลปกรรมปราสาทศิขรภูมิตรงกับศิลปะแบบนครวัด สมัยเมืองพระนครราว พ.ศ. 1650-1720

2. การพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับ ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 97.00

3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ปราสาทศิขรภูมิ มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 คิดเป็นร้อยละ 83.90

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่องปราสาทศิขรภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษา เรื่องปราสาทศิขรภูมิในทุกมิติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ครูผู้สอนควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับระดับชั้นของกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปทดลองจริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเหมาะสมกับนักเรียน

1.3 ครูผู้สอนควรแจ้งรายละเอียดในการวัดและประเมินผลกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแสดงผลคะแนนให้นักเรียนทราบ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตัวเองจากการทราบผลการวัดและประเมิน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องปราสาทศิขรภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องปราสาทศิขรภูมิ เป็นเพียงเนื้อหาส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นตนเอง ในเขตพื้นที่ อำเภอศิขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ควรมีการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ของจังหวัด เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ในเขตพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับครูผู้สอนจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาเป็นหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องปราสาทศิขรภูมิ ไว้เพื่อที่นักเรียนจะได้อ่านได้และศึกษาหาความรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา พิณศรี. (2553). *ศิลปกรรมแบบเขมรในจังหวัดสุรินทร์*. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

เกียรติขจร ชัยเชียร. (2549). *‘ทรศน’ ปราสาทนครวัด การประเมินค่าทางสถาปัตยกรรม*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.

ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). “การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2”. *ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์. (2560). “การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning)”. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 8(2), 327–336.
- พิศิษฐ์ ตัณทวณิช. (2558). “แนวคิดการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การจัด การศึกษาด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของบลูมและคณะฉบับปรับปรุง.” *วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 3(2) : 13-25.
- ณัทรชิตา ทะรินทร์. (2563). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อหน่วยการเรียนรู้วิชา ประวัติศาสตร์ รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด”. *Journal of Modern Learning Development*, 5(2), 26-39.
- ไพฑูรย์ มีกุล และทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. (2544). *หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานประวัติศาสตร์ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ลาวัญญ์ วิทยาอุทกกุล และคณะ. (2543). *คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ส 028 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุภณัฐ พานา ยศวีร์ สายฟ้า และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2562). “การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับ แนวคิดMagic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทาง ประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย”. *Journal of Education Studies*. 47(3) : 454-474.
- สถาบันสังคมศึกษาสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. (2563) *แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น 77 จังหวัดทั่วไทย (ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกใน พระบรมราชูปถัมภ์.
- สุคนธ์ ระเบียบโอษฐ์. (2565). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ในสังคมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน”. *Asian Journal of Arts and Culture*, 14(2), 141–156.

อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช และภัทรารวรรณ บุญจันทร์. (2561). โบราณสถานกับความเข้าใจด้าน
ประวัติศาสตร์ศิลปะ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF ONLINE LESSONS ON THAI CULTURE SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE LEARNING AREA FOR GRADE 6 STUDENTS

ดารา เอียน¹, อธิวัตร ศรีสมบัติ² และ สิริพัฒน์ ลาภจิตร³

Dara Ien¹, Ittiwat Srisombat² and Siripat Labjit³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹⁻³

Surindrarajabhat University¹⁻³

E-Mail: 64054000304@srru.ac.th¹

ได้รับบทความ: 29 ตุลาคม 2566; แก้ไขบทความ: 17 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 29 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาองค์ความรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย 2) พัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนสุรินทร์ศึกษา จำนวน 43 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 19 คน การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ บทเรียนออนไลน์ เรื่องวัฒนธรรมไทย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสำรวจความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คะแนนที่ได้มาจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หาประสิทธิภาพโดยใช้เกณฑ์ E1/E2 (80/80) คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.15/91.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้ชุดการสอนและการสอนแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในเรียน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาบทเรียนออนไลน์, วัฒนธรรมไทย

Abstract

This research aimed to 1) study knowledge on Thai culture 2) develop an online lesson on Thai culture 3) compare the academic achievement before and after learning of grade 6 students learning with an online lesson on Thai culture 4) study the satisfaction of grade 6 students learning with an online lesson on Thai culture. The population used in this research was 43 grade 6 students in the first semester of the 2023 academic year of Surin Suksa School. The sample group used in the research was 19 grade 6 students. Cluster sampling was used. The tools used in the study were online lessons on Thai culture, 5 lesson plans, an achievement test, and a satisfaction survey. Data analysis was done using scores from the achievement test of students before and after the learning activities. The efficiency was found using the E1/E2 criteria (80/80), mean score, standard deviation, and the comparison of achievement results using the t-test.

The research results found that:

The development of online lessons on Thai culture, social studies, religion and culture learning group, which the researcher created and developed, had an efficiency of 85.15/91.84, higher than the specified criteria of 80/80. The academic achievement of students after using the teaching kit and cooperative teaching was higher than before studying, with statistical significance at the .05 level, and students had a high level of satisfaction in studying.

Keywords: Development of Online Lessons, Thai Culture

บทนำ

สถานการณ์โควิด 19 ที่กำลังระบาดอย่างรุนแรงในประเทศไทย ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 สั่งปิดโรงเรียนหลายแห่งเพื่อป้องกันการติดเชื้อโควิด 19 และการแพร่กระจายของเชื้อโควิด 19 ในกลุ่มของครูและนักเรียน ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้แก่ ในรูปแบบเรียนที่โรงเรียน (On-site) เรียนผ่านดาวเทียม (On-air) เรียนผ่านแอปพลิเคชัน (On-demand) เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต (On-line) และเรียนที่บ้านด้วยเอกสาร (On-hand) ซึ่งหลายโรงเรียนปิดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันหลากหลายรูปแบบดังที่กล่าวมาข้างต้น

บทเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนรู้แบบอิสระ ไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่ แต่ต้องอาศัยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการใช้งานเข้าเรียนรับบทเรียน ออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนรู้จนกว่าจะเข้าใจได้อยู่ตลอดเวลา ตอบสนองความต้องการในการ ค้นคว้าหาความรู้ ผู้สอนก็สามารถเข้ามาอัปเดตสื่อการเรียนการสอนได้ตลอดเวลา Google Site เป็นแอปพลิเคชันออนไลน์หนึ่งที่จะช่วยในการเรียนการสอนของครู โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา แหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบไฟล์ เสียง วิดีโอ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย และไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เวลาใด ก็สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่ง ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2545, 2) ได้กล่าวว่า การสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนระบบเครือข่าย จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตามความต้องการ อย่างไม่จำกัดตลอดเวลาและสถานที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่มีความซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจในระยะเวลาอันจำกัด การเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-Learning ถือเป็นวิธีการเรียนการสอนทางเลือก (alternative way learning) ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใช้ในการนำเสนอภาพกราฟิกวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว ภาพสามมิติ เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง พบว่ายุทธนา อาจหาญ (2551, 111) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียน e-Learning วิชาฟิสิกส์ เรื่องแสงและการมองเห็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียน e-learning มีความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติของนักเรียนต่อบทเรียน e-learning โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

จากเหตุผลและความสำคัญประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาปิดทำการเรียนการสอนและได้เปลี่ยนไปใช้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เพิ่มขึ้น ในอีกรูปแบบหนึ่ง ทำให้ผู้สอนต้องตระหนักและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามากขึ้น เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตามจึงได้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บไซต์ด้วยโปรแกรม Google Site รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง

วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้
เต็มตามศักยภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่องวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยด้วยบทเรียน
ออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2566 ของโรงเรียนสุรินทรศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ มีทั้งหมด 43 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จากโรงเรียนสุรินทรศึกษา
อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 19 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบ
แบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) (เชิดศักดิ์ โฉมาสินธุ์, 2545: 62)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. บทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้แอปพลิเคชัน Google Site

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหาค่าระดับความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง
วัฒนธรรมไทย จำนวน 5 เนื้อหา 1. ความหมายของวัฒนธรรมไทย 2. ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม
3. ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค 4. หน้าที่ของวัฒนธรรมไทย 5. ประเภท
ของวัฒนธรรมไทย

- 1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย
- 1.2 ศึกษา และวิเคราะห์ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุรินทรศึกษา
- 1.3 ศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง วัฒนธรรมไทย จากแหล่งข้อมูล
ต่าง ๆ

1.4 ออกแบบ และจำแนกวัตถุประสงค์ของการเรียนเกี่ยวกับ ความหมายของ
วัฒนธรรมไทย ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันในแต่ละ

ภูมิภาค หน้าที่ของวัฒนธรรมไทย ประเภทของวัฒนธรรมไทย ปัจจัยทีมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทย ทีจะนำมาสร้างบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ดังนี้

เนื้อหา 1 ความหมายของวัฒนธรรมไทย จำนวน 1 ชั่วโมง

เนื้อหา 2 ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม จำนวน 1 ชั่วโมง

เนื้อหา 3 ปัจจัยทีทำให้วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค จำนวน 1 ชั่วโมง

เนื้อหา 4 หน้าที่ของวัฒนธรรมไทย จำนวน 1 ชั่วโมง

เนื้อหา 5 ประเภทของวัฒนธรรมไทย จำนวน 1 ชั่วโมง

1.5 นำบทเรียนออนไลน์ ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำบทเรียนออนไลน์ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 นำบทเรียนออนไลน์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุง แล้ว

นำไปใช้จริง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ประกอบการเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ได้แก่ แบบสอบก่อนการเรียน (Pre-test) จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบหลังการเรียน (Post-test) จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบคู่ขนาน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยทีเกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์

ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (จิตรพร สีละวัฒน. 2554 : 5-9)

2.3 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ ตามโครงสร้างทีกำหนดในข้อ 2.2 จำนวน 50 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ ไปทดลองใช้กับนักเรียน โรงเรียนสุรินทรศึกษา จำนวน 20 คน หาคุณภาพแบบทดสอบ แล้วนำไปใช้จริง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนทีมีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนทีมีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยทีเกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนทีมีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์

3.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ตามโครงสร้างที่กำหนดในข้อ 3.2

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน วิเคราะห์หาคุณภาพแบบสอบถาม

3.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ (%) ของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ จำนวน 20 ข้อ

2. วิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ (%) ของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละหน่วยตามบทเรียนออนไลน์ จำนวน หน่วยละ 10 ข้อ

3. วิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ (%) ของคะแนนการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ จำนวน 20 ข้อ

4. วิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ (%) ของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์

5. ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ จำนวน 20 ข้อ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

ผลการวถจย

วถยานพนธรธองนถ สรพผลดถดงนถ

1. การพฒนาบทเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย มถประสทธธภาพเทากบ 85.15 / 91.84
2. ผลสสมถทธถทางกรเรยนของนถกรรณชนนถเรียนชนนประณมศกษาปทท 6 ททเรยนโดยใชบถเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย หลงเรยนสงกวากอนเรยน อย่างมนถยสาคัญทางสทธทธถธธ .05
3. ความพถพอใจของนถกรรณชนนถเรียนททมถต่อการจถดถกรรณมการเรยนรฐโดยใชบถเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย มถความพถพอใจโดยรวมอยถนถธธธมาก โดยมถคาเฉลยเทากบ 4.42 สวนเบยงเบนมาตรฐานเทากบ 0.12

อภถปราชผลการวถจย

การพฒนาบทเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย สามารถอภถปราชผลดถดงนถ

1. ประสทธธภาพของบทเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย มถประสทธธภาพเทากบ 85.15 / 91.84 ซงแสดงวบทเรยนออนไลนททผวถจยสรถงชนนถประสทธธภาพ (E_1/E_2) เทากบ 85.15 / 91.84 สงกวาเกณธมถมาตรฐาน 80/80 ททกถหนดวถ แสดงวการพฒนาบทเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย กลุมสาระการเรยนรฐสงคมศกษา ศาสนา และวฒนธรรม นถกรรณชนนถเรียนชนนประณมศกษาปทท 6 มถประสทธธภาพตามเกณธททกถหนดวถ ททเบนชนนถนถองจาก บทเรยนออนไลนผวนกระบวนการสรถงและพฒนาถูกดถองตามหลักการทฤษฎถ และแนวคทธทถถยวซงมถการจถดถเรยงนถอจากางยไปยากมถองคบประกอบททครบสมบทรณตามเกณธของซุดถจถกรรณมการเรยนรฐ มถการตรวจคุณภาพอยางเบนระบบ ปรรบปรุง และแกซตามคาแนะนาของผวเชยวชาญทง 3 ทาน เพอถมถความเหมาะสมกบผวเรยนสอดคลอองกบการศกษาของวถลสัน (Wilson. 1989: 416) ดถทำการวถจยถกยวกบการวถคราะห์ ผลการใชซุดการสอนของครุ เพอถแกปญหาในการเรยนของเดถกรรณชนนถ ดถานคณตศาสตรถ ถกยวกบผลการบวถ การลบ ผลการวถจยพบวถ ครุผวสอนยอมรบทการใช้ซุดถจถกรรณมถผลดถมากดถองการสอนตามปกติ เบนวถธการหนถงททจะชวยถครุสามารถแกปญหาการสอนสำหรับเดถกรรณชนนถดถ

2. ผลสสมถทธถทางกรเรยนของนถกรรณชนนถเรียนททเรยนโดยใชบถเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย หลงเรยนสงกวากอนเรยนอยางมนถยสาคัญทางสทธทธถธธ .05 ทงนถนถองจากการสรถงบทเรยนออนไลน รธอง วฒนธรรมไทย มถประสทธธภาพตามเกณธททกถหนด มถกระบวนการพัฒนาททสมบทรณตามชนนตอน ใชหลักการสรถงและเทคนถการสรถงททเหมาะสมกบนถอหา มถการกถหนดจตุมถหมายของบทเรยนออนไลน และชนนตอนการเรยนรฐวถอยางซุดเจน ทถนถกรรณชนนถเรยนชถใจนถอหา มากยงชนน ดถลงมถอปฏิบัติถจถกรรณมดถยตนเอง เพราะเบนการจถดถการเรยนรฐโดยใชกระบวนการเรยนรฐนถนถผวเรยนเบนสาคัญ ซงเบนกระบวนการคณควาหาความรฐโดยการสรถงองคความรฐดถยตนเอง ทถวถธการสอนมถ

ประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบธรรมดา สอดคล้องกับงานวิจัยลัดดาวรรณ ศรีนิม (2557: 55) การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เรื่อง หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เรื่อง หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย มีคะแนนรวมเฉลี่ยของระดับคะแนนความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ได้ปฏิบัติตามอย่างเป็นขั้นตอน มีสื่อประกอบที่น่าสนใจเข้าใจง่าย มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้สนใจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและปรับปรุงบทเรียนออนไลน์ให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน ความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี สถานศึกษา เพื่อความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ควรจัดเตรียมสถานที่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้พร้อมและเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเรียนบทเรียนออนไลน์กับวิธีการเรียนอื่นในเนื้อหาสาระเดียวกัน

2.2 ควรศึกษาความคงทนในการเรียนของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- จิตรพร สีละวัฒน. (2554). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องการพัฒนาภารกิจปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความคิดวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาในรายวิชาจริยธรรมทางธุรกิจ (BUS 400). กรุงเทพฯ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2545). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์. ฦอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการสอน. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัทธพล พังจันทิก. (2553). “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ วิชา ฮาร์ดแวร์และยูทิลิตี้เบื้องต้น”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ยุทธนา อาจหาญ. (2551). “การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดาวรรณ ศรีนิม. (2557). “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เรื่อง หลักการทำโครงการคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. เข้าถึงได้จาก http://www.onec.go.th/once_web/main .
- Wilson. (1989). *Web-Based Instruction*. Englewood Cliffs. New Jersey: Educational Technology Publications

บายศรีในพิธีกรรมมะมวดชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์

THE RITUAL BAI SRI OF RITUAL TO MAMOEUD THAI PEOPLE OF KHMER IN BURIRAM PROVINCE

พระศรัณย์ สุนทโร (ปานะโปย)¹, อธิวัตร ศรีสมบัติ²และ ธงไชย สุขแสง³

Phra Saran ShunThaRoo (Papaphoy)¹, IdThiwat SriSombad² and ThangChai ShuSaWang³

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹⁻³

Master of Education Program in Social Studies Surindra Rajabhat University¹⁻³

E-mail: Sarun2007@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 29 มกราคม 2566; แก้ไขบทความ: 17 มกราคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 29 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะมวดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะมวดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์และ 3) เพื่อบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะมวดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์พบว่าขั้นเตรียม การห่อข้าวต้มข้าวต้มกรวย การทำขนมฝักบัว ขนมนางเล็ดการเย็บกรวยชนิดต่างๆ การจัดหาถ้วยการจัดหาเครื่องสังเวย หัวหมู การจัดเตรียมเครื่องดนตรี การจัดหาสุราขั้นตอนประกอบพิธีกรรม เช่นเพื่อไหว้บอกกล่าวดวงวิญญาณครูประจำตัวและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งให้มาร่วมช่วยดูแลรักษาผู้ป่วยในปริมพิธี และขึ้นเสริ่งพิธีมีการผูกแขนและตักบาตรบิณฑบาตที่เตรียมไว้

2. องค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะมวดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปรากฏการผ่านตัวพานบายศรีพบว่าบายศรี 3 ชั้น เปรียบด้วย สุจริต 3 เพราะมีความเชื่อตั้งในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ว่า สุจริต คือ ความประพฤติดี ประพฤติชอบ บายศรี 5 ชั้น เปรียบด้วยศีล 5 ข้อ เรียกว่า เบญจศีล คือความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย บายศรี 7 ชั้น เปรียบด้วย อริยทรัพย์ 7 ทำให้ชาวบ้านโคกขมิ้นทั้งสองอำเภอ และผู้ประกอบพิธีกรรม เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลักธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน บายศรี 9 ชั้น ขึ้น ด้วยพุทธรูป 9

3. บูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพบว่า เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถถอดองค์ความรู้ทางปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยแยกออกเป็นสองประเภทได้แก่ การถ่ายทอดหัตถกรรมและการถ่ายทอดด้านพิธีกรรมและศาสนา

คำสำคัญ: บายศรี, พิธีกรรมมะมวด, ชาวไทยเชื้อสายเขมร

Abstract

This research aimed to 1) To study the components of the Mamoud ritual process of the Thai-Khmer people, Buriram Province, 2) To study the knowledge that appears from the symbols in the Bai Sri ritual of the Ma-Mouat ritual of the Thai-Khmer people, Buriram Province, and 3) To integrate Learning management for social studies, religion and culture. This research is qualitative.

The results of the research found that

1. The Components of the ritual process Mamoud, Thai people of Khmer descent, Buriram Province, stage Wrapping rice porridge in cones Making shower cakes Khanom Nang Led, sewing various types of cones Providing bananas, procuring sacrifices, pig heads, procuring musical instruments. Procurement of liquor for ritual procedures Offerings are made to pay homage to the spirit of the personal teacher and all sacred things and to come and help care for the sick during the ritual. And at the end of the ceremony, there is the tying of arms and the offering of alms to the monks on the prepared plate.

2. The knowledge that appears from the symbols in the Bai Sri ritual of the Thai-Khmer Mamoud, Buriram province, found that when passing through the Bai Sri tray, it was found that the 3-tiered Bai Sri is comparable 3 honesty because there is belief in the principles of Buddhism. That honesty is good behavior, right conduct, 5 levels of Bai Sri, compared with the 5 precepts, called "Pencasila", which is right conduct in body and speech, keeping the body and speech in order, 7 levels of Bai Sri, compared with the 7 noble wealth, causing the villagers in Khok Khamin in both districts and the ritual practitioner Gain knowledge and understanding of Dhamma principles and folk wisdom. Bai Sri 9 levels, layers with 9 Buddha qualities.

3. The Integration learning management in the social, religion and culture group found that It is the transmission of local wisdom that can be extracted from the intellectual knowledge and cultural heritage of the community, separated into two types and ritual and religious transmission.

Keywords: Bai Sri, Mamoud Ceremony ,Thai people of Khmer

บทนำ

พิธีกรรมมะฆัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ ชุมชน และศาสนาอย่างลึกซึ้ง พิธีกรรมนี้มีลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกถึงความเคารพต่อบรรพบุรุษ ความกตัญญู และการอุทิศตนเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ พิธีกรรมมะฆัดยังสะท้อนปรัชญาทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างบุคคล ธรรมชาติ และสังคม ผ่านการปฏิบัติที่เปี่ยมด้วยศรัทธาและปัญญาในบริบทของพระพุทธศาสนา พิธีกรรมมะฆัดสามารถเชื่อมโยงกับหลักธรรมหลายประการ เช่นหลักไตรสิกขา การฝึกอบรมทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งปรากฏในความสำรวมระหว่างการจัดพิธี การระลึกถึงคุณของผู้ล่วงลับ และการตัดสินใจอย่างรอบคอบในชีวิตหลักกตัญญูกตเวทิต การแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นหัวใจของพิธีมะฆัด หลักพุทธพจน์เรื่องความสามัคคี พิธีกรรมที่รวบรวมคนในชุมชนให้มาร่วมมือกัน สร้างความกลมเกลียวและการเกื้อกูลกันพิธีมะฆัดไม่เพียงเป็นพิธีกรรมที่มีคุณค่าในเชิงวัฒนธรรม แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมจิตสำนึกให้ตระหนักถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ผ่านการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน บทบาทของพิธีกรรมนี้จึงไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์ประเพณี แต่ยังเป็นการประยุกต์ใช้ธรรมะเพื่อความสงบสุขในสังคมและความเจริญในจิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติ

สำหรับบายศรีสู่ขวัญ เป็นพิธีกรรมอีกอย่างหนึ่งที่แสดงออกถึงความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์อำนาจเหนือธรรมชาติ ที่แปรผ่านสัญลักษณ์ของพิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญ เครื่องเซิมขวัญหรือรับขวัญ ทำด้วยใบตอง รูปคล้ายกระทง เป็นชั้น ๆ มีขนาดใหญ่และขนาดเล็กสอดขึ้นไปตามลำดับเป็น 3 ชั้น 5 ชั้น ๗ ชั้น หรือ 9 ชั้น มีเสาปักตรงกลางเป็นแกน มีเครื่องสังเวยอยู่ในบายศรีที่เกิดขึ้นอย่างเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเชื่อความศรัทธา ความเคารพที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งสายของชุมชน จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นวิถีคิด ที่มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้มองเห็นว่าการที่จะเข้าถึงชุมชน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นใดก็ตามจะต้องผ่านเรื่องราวเกี่ยวข้องกับพิธีบายศรีสู่ขวัญซึ่งมีความสำคัญที่ชุมชนจะให้ความสนใจมีค่อนข้างสูงและเอื้อต่อการศึกษาด้านอื่นๆได้อย่างไม่ขัดเขินซึ่งมีส่วนช่วยให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างเชื่อมสัมพันธ์ด้วยกันตลอดมา (มนัส สุขสาย, 2548: 81)

ประการหนึ่งความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณโดยมนุษย์เชื่อว่าการอาศัยสิ่งที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติในการสร้างอัตลักษณ์ให้ตนเองซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีความผูกพันกันเป็นอย่างมาก เมื่อมนุษย์ต้องเผชิญกับปรากฏการณ์และความแปรปรวนของธรรมชาติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฝนตก ฟ้าร้อง ฯลฯ เหตุการณ์เช่นนี้ไม่สามารถอธิบายหรือสร้างความเข้าใจในความรู้สึกจึงก่อให้เกิดความรู้สึกว่าธรรมชาติมีพลังอำนาจเหนือมนุษย์มาก เป็นสิ่งที่สะพรึงกลัวและเป็นอันตรายต่อชีวิตของตนเอง เพราะเหตุว่ามนุษย์เราเกิดทุกคนล้วนมีสัญชาตญาณความกลัว และต้องการความ

มันคงปลอดภัยในชีวิตของตน ฉะนั้นมนุษย์จึงได้คิดวิธีที่จะระงับและควบคุมปรากฏการณ์ธรรมชาติ โดยเชื่อว่าต้องมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลังเหนืออำนาจธรรมชาติเหล่านี้ซึ่งสามารถปกป้องคุ้มครองคนในสังคมของตนให้พ้นจากภัยอันตรายและความหวาดกลัวเหล่านั้นได้ จึงมีการเชนสรวง การกราบไหว้ รวมถึงวิงวอนขอร้องต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และธรรมชาติเหล่านั้น

ในสมัยโบราณธรรมชาติจึงมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยยึดถือต้นไม้ใหญ่ ภูเขา จอมปลวก ฯลฯ โดยในระยะต่อมามนุษย์มีความเชื่อว่าทั้งคนและสิ่งอื่นๆไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีบางอย่างที่มองไม่เห็นรูปร่างสิ่งอยู่ในตัวมนุษย์เรียกว่าวิญญาณหรือผี ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันจนยากจะแยกออกจากกันให้ชัดเจนได้ โดยทั่วไปมนุษย์มักจะเข้าใจว่าสิ่งที่อยู่ในร่างกายเราคือวิญญาณซึ่งเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอนเมื่อเสียชีวิตลง วิญญาณนี้จะออกจากร่างเพื่อไปหาเกิดใหม่และอีกสิ่งหนึ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าวิญญาณทั่วไป สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆให้ได้ เรียกว่าเทวดา อย่างไรก็ตามทั้งวิญญาณและเทวดาเหล่านี้ยังมีกิเลส มีอารมณ์ โกรธ และหลง เช่นเดียวกับกับมนุษย์ อีกทั้งยังดลบันดาลให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อน ความผาสุก ความสำเร็จหรือได้ในสิ่งที่ต้องการได้ จึงเป็นเหตุให้มนุษย์คอยเอาใจในสิ่งเหล่านี้โดยการบนบาน ขอรพรต่างๆ (มณีรัตน์ จันทนะพลิน, 2544 :54)

การนับถือเทวดาและวิญญาณมนุษย์โดยเฉพาะในเขตชนบทเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คน ถือเป็นระบบความเชื่อของชนบทในสังคมไทยตลอดมาที่แสดงออกถึงความเคารพ ความนอบน้อมที่ตนมีโดยเฉพาะในสังคมชายไทยอีสานตอนใต้โดยมีชนชาติพันธุ์เขมร ลาว กูย ซึ่งในบริเวณจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษและบุรีรัมย์ มีพิธีกรรมความเชื่อหนึ่งของชุมชนที่ผสมกลมกลืนและถือปฏิบัติมาเหมือนกันโดยมีการสืบทอดมาหลายยุคหลายสมัยนั่นก็คือพิธีกรรมมะมัวตโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรไทยดินแดนอีสานใต้

เมื่อมีพิธีกรรมเล่นมะมัวต สิ่งที่ขาดไม่ได้ดังที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นคือ บายศรีสู่ขวัญ หรือพานบายศรีที่รู้จักกันในพิธีกรรมต่างๆในทางพระพุทธศาสนาและงานที่เกี่ยวข้องกัน ในทางพระพุทธศาสนาองค์ความรู้ต่างๆที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้สามารถมองเห็นคุณค่าของพิธีกรรมและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การศึกษาบายศรีในพิธีกรรมมะมัวต คนจำนวนมากในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ยังขาดความเข้าใจและตระหนักในพื้นฐานของความเป็นมาและความสำคัญของวัสดุที่ได้นำมาใช้ในบายศรี เหตุใดจึงต้องทำบายศรีและหากไม่กระทำจะเกิดผลกระทบต่อนิติกรรมอย่างไร และองค์ความรู้หรือสิ่งที่ได้จากพิธีกรรมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อต่อยอดในสถานศึกษาอย่างไร

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมองเห็นความสำคัญของพิธีกรรมในการเล่นมะมัวตในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและมีแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนจึงอยากศึกษาบายศรีใน

พิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้และบูรณาการในการเรียนการสอนในสถานศึกษาและต่อยอดในการสืบทอดและเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การทบทวนวรรณกรรม

1.แนวคิดความเชื่อและพิธีกรรม

อุดม เขยกิจวงษ์ (2548: 2) กล่าวว่า ความเชื่อ (Belief) เป็นความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ว่าจะบังเกิดสุขหรือทุกข์ได้ หากกระทำหรือปฏิบัติต่อความเชื่อในทางที่ถูกที่ควร ความสุขก็จะเกิดตามมา ในทางตรงกันข้าม หากกระทำหรือปฏิบัติสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือละเลยความทุกข์ ร้อนอาจเกิดขึ้นได้

สุพิศวง ธรรมพันทา (2559: 37) ให้ความหมายความเชื่อว่ามีถึง ความคิดที่คนเรายอมรับและยึดถือ อาจเป็นความคิดที่เป็นสากลหรือเป็นที่ยอมรับของบางกลุ่มหรือเป็นความจริงทั้งหลายที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา มีข้อนาสังเกตว่า ผู้คนมักจะเชื่อเกี่ยวกับสณการณ์ ที่ตนเองควบคุมไม่ได้ หม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิสกุล ได้ทรงอธิบายว่า “ความเชื่อเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นโดยไม่เข้าใจสาเหตุ จึงเกิดลัทธิความเชื่อเทพเจ้า และภูตผีปีศาจ มีพิธีกรรมอันชวนความช่วยเหลือและบูชาคุณให้เกิดเป็นสิริมงคล” ต่อมาเมื่อวิทยาการต่าง ๆ พัฒนามากขึ้น ความเชื่อบางประการก็ลดลง แล้วเปลี่ยนจากเชื่อสิ่งธรรมชาติมาเป็นสิ่งประดิษฐ์เช่น เชื่อถือผ้ายันต์ ตะกรุด ฯลฯ และผลการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุโรปก็ได้ขยายความเชื่อที่เป็นวิทยาศาสตร์หรือความสมเหตุสมผลสู่ชาวโลกทั่ว ๆ ไป ความเชื่อนั้นย่อมมีอิทธิพลครอบงำและกลุ่มคนให้ต้องเลือกประพฤติตามแนวทางที่ตนเชื่อถือ

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2545: 66) กล่าวว่า การมีความคิด ความเชื่อในสิ่งเดียวกันย่อมหมายถึง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความกลมเกลียวที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยกัน ซึ่งส่งผลถึงความเป็นปึกแผ่น ความเข้มแข็งของสังคมในที่สุด ดังนั้น ความเชื่อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องผี เรื่องวิญญาณ จึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่มนุษย์ ต่อไป เพราะเมื่อถึงจุดหนึ่งที่ความคิดทางวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถตอบข้อสงสัยของมนุษย์ได้ เราก็จำเป็นต้องพึ่งพาระบบความเชื่อดังนั้นสังคมในอดีตจึงจัดระบบความเชื่อเรื่องผีไว้อย่างสลับซับซ้อน มีเหตุมีผล ประกอบด้วยผีที่ให้คุณ

และผีร้ายที่ให้โทษเมื่อทำผิดต่อกฎเกณฑ์ของสังคม ความเชื่อในเรื่องนี้จึงกลายเป็นกลไกควบคุมสังคมที่สำคัญ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2539: 34)

อภิชาติ จันทรแดง (2556: 89-90) ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมนั้นนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแล้วยังมีการเรียนรู้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา และเป็นส่วนที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ฉะนั้นความเชื่อและพิธีกรรมไม่ได้เป็นเรื่องไร้สาระหรือเป็นเรื่องความมกมาย หากแต่เป็นระบบคุณค่าที่สำคัญทางสังคมของชุมชน เพราะความเชื่อและพิธีกรรมเกิดขึ้นพร้อมกับการมีมนุษย์มีสังคมมนุษย์ ขึ้นมา และไม่เคยปรากฏว่ามีสังคมมนุษย์ใดในโลกนี้ที่ไม่มีความเชื่อและพิธีกรรมจึงกล่าวได้ว่าความเชื่อและพิธีกรรมเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมนุษย์อย่างมีอาจแยกออกจากกันได้

เพราะฉะนั้นการประกอบพิธีกรรมมีความหมายสามอย่างด้วยกัน คืออย่างแรกเป็นการชักนำให้ผู้คนที่อยู่ร่วมกันในกลุ่มเดียวกัน หรือในสังคมเดียวกันให้มาพบปะกัน ก่อให้เกิดการรู้จักและสัมพันธ์กันขึ้นอย่างที่สองคือการสื่อความหมายให้เข้าใจกันในการอยู่ร่วมกัน เพราะเรื่องพิธีกรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ ของการสื่อสารทั้งสิ้น อย่างที่สามเป็นเรื่องทางด้านจิตใจที่เป็นผลมาจากทั้งความเชื่อและการกระทำ เชื่อว่าเป็นสิริมงคลทำให้เกิดความสบายใจและมั่นใจขึ้นเป็นการยอมรับอะไรต่าง ๆ ร่วมกันได้ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2536: 30-31)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประไพ บัวสุคนธ์ (2549: 128-129) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำพานบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำพานบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการทำพานบายศรี มีประสิทธิภาพ 87.09/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7263 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.63 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การทำพานบายศรี แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำพาน

สุลลิกษณา อุ่นเมือง (2549: 114- 115) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดงบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมิน

หลักสูตรท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ปรากฏว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หมายความว่าหลักสูตรนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการทำบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน มีประสิทธิภาพ 87.21/88.15 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการทำบายศรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนหลักสูตรนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

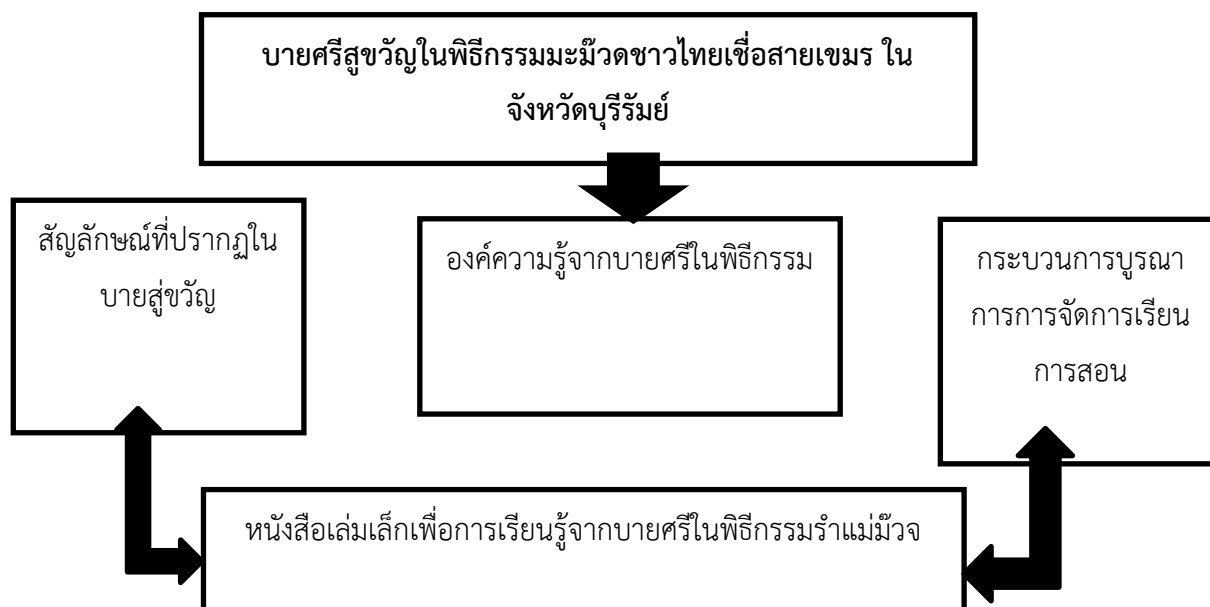
ทัศนีย์ หลักเพ็ชร (2550: 85) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรื่อง บายศรีปากชาม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลแคนดง กิ่งอำเภอแคนดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษา พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง บายศรีปากชาม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.62/89.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 85/85 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรื่อง บายศรีปากชาม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8094 ซึ่งมีความหมายว่าหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80.94 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรื่อง บายศรีปากชาม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ การจัดทำบายศรีในพิธีกรรมมะฆัดมีความเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะความเชื่อและการเคารพในบรรพบุรุษที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่ต้องอาศัยพลังอำนาจที่มองไม่เห็นจนทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ในการประกอบพิธีกรรมเพื่อทำให้มนุษย์เกิดความสบายใจและสามารถนำความรู้ที่ได้เข้าไปใช้ในระบบของการศึกษา ว่า บายศรีสู่ขวัญเป็นกระบวนการที่จะสร้างองค์ความรู้สู่สิ่งต่างๆทั้งในรูปแบบการเรียนและพิธีกรรม ที่ส่งเสริมให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติในการถอดบทเรียนให้ชุมชนปฏิบัติตนในทางที่ไม่ประมาท ในทาพระพุทธศาสนาเรียนกว่า ทางสายกลาง หรือศีล สมาธิและปัญญา จนนำไปสู่การดำเนินชีวิตในประจำวันได้อย่างปกติสุขและสามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในเนื้อหาที่นำเสนอตามลำดับถัดไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดโดยสรุป เป็นกรอบแนวคิดมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1: กรอบความคิดการวิจัยเรื่อง บายนศรีสุทนต์ในพิธีกรรมมะม่วงขาวไทยเชื้อสายเขมรใน จังหวัดบุรีรัมย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Cultural Qualitative Research) โดย รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ การสังเกต การ สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ประกอบกับการศึกษาเอกสารและหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบายนศรี ในพระเพณีต่างๆและในพิธีกรรมจากหนังสือ รายงานการวิจัย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ รูปแบบ ความสัมพันธ์ กับบายนศรีในพิธีกรรมต่างๆ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยวิธีพรรณนา (ทรงคุณ จันทจร. 2552: 119-121) ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ โดยอาศัยแนวคิดที่เกี่ยวกับ แนวคิดความเชื่อและพิธีกรรมใน บายนศรี

2. การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาในภาคสนาม ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บ้านโคกขมิ้น อำเภอลำปลายาชัย จังหวัดบุรีรัมย์และบ้านโคกขมิ้น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนกลุ่ม

ตัวอย่างที่ใ้ใช้ในการทำข้อมูลและสัมภาษณ์ 20 รูป/คน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวถือได้ว่าเป็นพื้นที่ในเขตชนบท ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นข้อค้นพบจากปรากฏการณ์ในพื้นที่เขตชนบทซึ่งมีพื้นที่ทำการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (key-informant) ประกอบด้วยกลุ่มประชากรทั้งสองหมู่บ้าน
- 2) ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ โดยศึกษาองค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์
- 3) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกพื้นที่การศึกษาเป็นการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกชุมชนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ บ้านโคกขมิ้น ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย ที่มีประชากรอาศัยมีเอกลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นในจังหวัดมีความโดดเด่นดังต่อไปนี้

บ้านโคกขมิ้น ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้านหนาแน่น ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พบว่า ร้อยละ 90 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อาศัยอยู่เกือบทั้งหมดจึงมีลักษณะที่เป็นตัวแทนเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งยังเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังรักษาวัฒนธรรม ค่านิยมประเพณีดั้งเดิมและยังเป็นชุมชนที่ยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของชุมชนไว้ได้อย่างเคร่งครัด และจากการสอบถามข้อมูลจากผู้รู้และคำบอกเล่าของปราชญ์ในหมู่บ้านได้ทราบความเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีและมีหมอมธรรมรวมถึงเจ้าพิธีในการประกอบพิธีต่างอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งผู้นำหมู่บ้านและกลุ่มตัวอย่างยินดีและเต็มใจที่จะให้ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ จึงเป็นพื้นที่เหมาะสมในการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วย 1) พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป 2) ผู้นำชุมชนทั้งสองแห่ง จำนวน 6 คน 3) ปราชญ์ชาวบ้านทั้งสองแห่ง จำนวน 2 คน 4) เจ้าพิธีกรรม จำนวน 6 คน 5) นักวิชาการจำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 20 รูป /คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จึงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เครื่องมือที่เป็นตัวบุคคล คือการใช้ตัวบุคคลเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย เป็นผู้เก็บข้อมูลทั้งในการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต

1.2 ผู้ช่วยวิจัย เป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่เป็นเอกสาร คือการใช้เอกสารเป็นเครื่องมือในการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ควบคู่กับเครื่องมือที่เป็นตัวบุคคล ประกอบด้วย

2.1 กรอบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์ มัคทายก ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน ข้าราชการในหมู่บ้าน และเจ้าพิธีกรรมในชุมชน

2.2 กรอบการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non – Structure Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นสำคัญ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview) กับประชาชนทั่วไปที่ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์

2.3 กรอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตดังกล่าวในการเก็บข้อมูลโดยได้รับนิมนต์ให้เป็นองค์แสดงธรรมและสวดพระอภิธรรม โดยใช้การจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้เป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

2.4 กรอบการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตดังกล่าวในการเก็บข้อมูลทั่วไป เพื่อไม่ให้รบกวนผู้ที่ถูกสังเกต โดยใช้การจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้เป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1.การสร้างกรอบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non – Structure Interview) จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ พระสงฆ์ มัคทายก ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน ข้าราชการในหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชนใช้สัมภาษณ์พระสงฆ์ มัคทายก ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับบริบทชุมชน และการจัดพิธีกรรมต่างๆโดยเฉพาะการละเล่นมะม่วงจากอดีต ถึงปัจจุบัน

2. การสร้างกรอบการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสังเกตดังกล่าวในการเก็บข้อมูลกับการไปสังเกตกับบุคคลทั่วไปโดยใช้การจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Dairy) สำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้นำทางศาสนา กลุ่มนำทางชุมชน นักปราชญ์ชุมชน มัคทายก ผู้สูงอายุ อาสาสมัครชุมชน ข้าราชการ และความมุ่งหมายของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลายและเพื่อหาข้อยุติในประเด็นนั้นๆ

4. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) เป็นวิธีการหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพราะเห็นว่า เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการศึกษา และได้รายละเอียด

มากกว่าวิธีการอื่น เพราะเป็นข้อมูลที่มีความลึกในรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติ ทางประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพราะวิธีการนี้ นอกจากผู้วิจัยจะสามารถสัมภาษณ์เจาะลึกประเด็นที่ต้องการแล้ว ยังได้สังเกตการปฏิบัติของผู้ถูกสัมภาษณ์ ขณะให้ข้อมูลด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ได้มีการสอบถามเกี่ยวกับการทำบายศรีสู่ขวัญโดยสัมภาษณ์ เจ้าพิธีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พระสงฆ์ ข้าราชการ และสอบถามชาวบ้านทั่วไป อีกทั้งศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าว

4.2 เก็บข้อมูลประวัติการทำพานที่ส่งผลต่อความเชื่อในการละเล่นมะมั่วดในอดีตถึงปัจจุบัน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้สูงอายุ เจ้าพิธี ร่างทรง ผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน ข้าราชการในหมู่บ้าน และค้นจากเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับชุมชน ด้านศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อ แล้วนำมาเปรียบเทียบร้อยเรียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชน

4.2.1 เก็บข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์การละเล่นมะมั่วดในอดีตและปัจจุบัน ต่อประเด็นที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเป็นแบบสัมภาษณ์

4.2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามมาประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดสร้างองค์ความรู้รวมถึงการหาสัญลักษณ์ต่างๆในพิธีกรรม

5. การหาคุณภาพรอบการสัมภาษณ์และกรอบการสังเกต ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยนำกรอบการสัมภาษณ์และกรอบการสังเกตที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และกำหนดกรอบข้อคำถาม

5.2 ผู้วิจัยนำกรอบการสัมภาษณ์และกรอบการสังเกตให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.3 ผู้วิจัยนำกรอบการสัมภาษณ์และกรอบการสังเกต ที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 ผู้วิจัยนำกรอบการสัมภาษณ์และกรอบการสังเกตที่ปรับแก้ไขเสร็จแล้วไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analyzed) และตรวจสอบตามขั้นตอน ดังนี้

1.การจัดทำกับข้อมูล

1.1 บันทึกข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต ข้อมูลที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง CD-ROM กล้องถ่ายภาพ และวิดีโอ มาทำการถอด

ความด้วยวิธีการสรุปสาระสำคัญ และจัดหมวดหมู่หาคำตอบตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา

1.2 ตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต ข้อมูลที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง CD-ROM กล้องถ่ายภาพ และวีดิทัศน์ไปพร้อมกัน หากมีข้อมูลที่ต้องตรวจสอบใหม่ก็จะเข้าสู่ภาคสนามอีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูลเสริมให้มีเนื้อหาสมบูรณ์ วิธีการตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเลือกใช้ใน 3 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งบุคคล และแหล่งเอกสาร

แบบที่ 2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยผู้วิจัยจะเปลี่ยนตัวผู้สังเกต เพื่อตรวจสอบความตรงกันของข้อมูลจากผู้สังเกตรายอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีผู้ช่วยผู้วิจัยในการสังเกตข้อมูลจากภาคสนาม

แบบที่ 3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีสัมภาษณ์ สังเกต และศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) อธิบายและสรุปเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ รวมทั้งภาพประกอบบางตอน โดยเน้นความถูกต้องรัดกุม ชัดเจน มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักเหตุผล และเน้นประเด็นที่สำคัญโดยตรวจสอบตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง รวมทั้งการสังเกตการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ มาจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่เพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในเนื้อหา

2 ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างรวมทั้งวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลอื่นๆ ในเนื้อหา ถ้าหากมีข้อมูลที่ต้องตรวจสอบใหม่ผู้วิจัยก็เข้าสู่ภาคสนามอีกครั้งเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น

3 นำข้อมูลจากการตรวจสอบที่มีเนื้อหาครบถ้วนมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis โดยจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่หาคำตอบตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในเนื้อหา พร้อมกับพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของข้อมูลในแต่ละข้อการนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบายศรีในพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ รวมไปถึงการสร้างเกณฑ์ปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน เพื่อให้เห็นรูปแบบ กระบวนการ เพื่อให้

เกิดการเรียนรู้จากแนวคิดในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงคที่ 1 องคประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์

- 1) การห่อข้าวต้มมัด ข้าวต้มกรวย
- 2) การทำขนมฝักบัว ขนมนางเล็ด
- 3) การเย็บกรวยชนิดต่างๆ
- 4) การจัดหากล้วย
- 5) การจัดหาเครื่องสังเวย หัวหมู
- 6) การจัดเตรียมเครื่องดนตรี
- 7) การจัดหาสุรา สิ่งที่จะต้องใช้ในการพิธีกรรมหรือสำหรับเลี้ยงแขก เจ้าภาพก็จะต้อง

จัดหาให้เรียบร้อย

8) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับปลูกสร้างโรงพิธี

2. ขั้นตอนประกอบพิธีกรรมพบว่า

1) พิธีเช่นเพื่อให้ออกกล่าวดวงวิญญาณครูประจำตัวและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงให้มาร่วมช่วยดูแลรักษาผู้ป่วยในปริมพิธีและทำน้าข้าวสารมาตรวจตามบริเวณร่างกายของผู้ป่วยเพื่อขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปและเพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างง่ายดายยิ่งขึ้น

2) พิธีเช่นเพื่อให้ออกกล่าวดวงวิญญาณครูประจำตัวและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงให้มาร่วมช่วยดูแลรักษาผู้ป่วยในปริมพิธีและทำน้าข้าวสารมาตรวจตามบริเวณร่างกายของผู้ป่วยเพื่อขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปและเพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างง่ายดายยิ่งขึ้น

3) พิธีเปิดพิธีกรรมมะฆัดเจ้าภาพผู้จัดพิธี มอบเครื่องบูชาแก่ร่างทรงวิญญาณปู่ตาผู้ทำหน้าที่เป็นประธานในการเปิดงาน

3. ขั้นตอนเสร็จพิธี

1) พิธีเช่นให้ออกกล่าวดวงวิญญาณครูประจำตัวและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงให้มาร่วมช่วยดูแลรักษาผู้ป่วยในปริมพิธีและทำน้าข้าวสารมาตรวจตามบริเวณร่างกายของผู้ป่วยเพื่อขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปและเพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างง่ายดายยิ่งขึ้น

2) พิธีผูกแขน เป็นการอวยพรให้กันและกันได้รับแต่ความสุข คุรุมะฆัดทุกคนจะทำการสลับปรับเปลี่ยนผูกแขนด้วยด้ายมงคลเมื่อผูกแขนเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะเข้าพิธีรดน้ำหรือเริ่มกัจปะกา

3) เริ่มกัจปะกา หมายถึง การพอน้ำหักหรือตัดดอกไม้ ลักษณะการพอน้ำนี้

4) พิธีตักบาตร การตักบาตรนี้ไม่ใช่การตักบาตรแต่พระสงฆ์ แต่ใช้ถ้วยเป็นภาชนะแทนบาตร หลังจากक्रमะมัตได้พื่อนรำแห่ครบแล้ว ทุกคนก็นำชุดถ้วยอาหารมาวางบนผ้าขาวม้าที่เคยทำเป็นเพดาน

5) क्रमะมัตและนักดนตรีขอชมากันและกัน ตลอดระยะเวลาประกอบพิธีกรรม นักดนตรีบรรเลงเพลงจะร้องเพลงเจี๋ยงหยอกक्रमะมัตบ้างหรือบางครั้งอาจเปลือด่าบ้างส่วนक्रमะมัตก็อาจมีความพลั้งเผลอด่านักดนตรีบ้าง

วัตถุประสงค์ที่ 2 องค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะมัตชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะมัตชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

บายศรี 3 ชั้น เปรียบด้วย สุจริต 3 เพราะมีความเชื่อดั้งในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาว่า สุจริต คือ ความประพฤติดี ประพฤติชอบ

บายศรี 5 ชั้น เปรียบด้วยศีล 5 ข้อ เรียกว่า เบญจศีล คือความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการละเว้นความชั่ว ควบคุมตนเองให้อยู่ในศีล

บายศรี 7 ชั้น เปรียบด้วย อริยทรัพย์ 7 ทำให้ชาวบ้าน และผู้ประกอบพิธีกรรม เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลักธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน

บายศรี 9 ชั้น ด้วย พุทธคุณ 9 ไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลักธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำวิสัยธรรมชาตินาประยุกต์ใช้โดยให้เกิดคำสอนทางศาสนา

วัตถุประสงค์ที่ 3 บูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมผลการวิจัยว่าการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในกลุ่มงานของพิธีกรรมมะมัต ของชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถถอดองค์ความรู้ทางปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยแยกออกเป็นสองประเภทได้แก่ การถ่ายทอดหัตถกรรมและการถ่ายทอดด้านพิธีกรรมและศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะมัตชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนพิธีกรรมมะมัตชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ขั้นตอนพิธีกรรมมะมัตชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาองค์ประกอบขั้นตอนพิธีกรรมมะมัต จังหวัดบุรีรัมย์ ถือว่าเป็นพิธีกรรมที่มีความยุ่งยากพอสมควร โดยเฉพาะการเตรียมการ ซึ่งจะกำหนดวันประกอบพิธีกรรมกระชั้นชิดมาก เพราะต้องการที่จะประกอบพิธีกรรม เพื่อรักษาคนป่วยหรือไม่สบายหนักให้

หายเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ญาติพี่น้องต้องใช้เวลาเตรียมตัวงานอีกทั้งมีข้อจำกัดด้านการปลูกสร้างโรงประกอบพิธี ที่จะต้องลงมือทำในวันที่จะประกอบพิธี รวมถึงการจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมทั้งหลายซึ่งจะต้องจัดให้เสร็จในระยะเวลาที่กำหนดสอดคล้องกับแนวคิดของ สาระ ทศนันทน์ (2541:54) ได้ให้ความสำคัญของพิธีศรีสู่ขวัญว่าพิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีสำคัญของชาวอีสานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับฝันและจิตใจเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้นการดำเนินชีวิตของชาวอีสานแทบทุกอย่างจึงมีการบายศรีสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอเป็นการเรียกร่องพลังทางจิตช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็งสามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่างๆได้การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคลทำให้การดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่นมีโชคลาภมากขึ้นและอาจลดบันดาลใจให้ผู้ที่เราเศร้าร้ายพ้นจากพะทังปวงด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญนี้เองการประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญของชาวอีสานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับฝันและกำลังใจช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้นซึ่งชาวอีสานเห็นความสำคัญทางจิตใจเป็นอย่างมาก

องค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดบุรีรัมย์ปรากฏการผ่านตัวพานบายศรีพบว่าการสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏผ่านตัวบายศรี พบว่า มีความเชื่อว่าเป็นการปลูกฝังจริยธรรมและประเพณีปฏิบัติให้คนในสังคมให้มีความประพฤติที่ดี ละเว้นจากการกระทำความชั่วไม่ให้ตกไปในส่วนที่เป็นบาปอกุศลทั้งหลาย ซึ่งในขณะที่ประกอบหรือทำบายศรีก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับการรักษาภายในขณะที่ประกอบบายศรีอยู่เพื่อปลูกเร้าจิตใจให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ว่าด้วยบายศรีแต่ละชั้นเกี่ยวข้องอะไรกับหลักธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ (2556 : 28-29 “พิธีกรรม” ในฐานะที่เป็นการแสดงแบบหนึ่ง ก็มีองค์ประกอบการแสดงครบถ้วน ทั้งตัวละคร ฉาก การกระทำบทเจรจาดนตรีประกอบ รวมถึงแก่นเรื่อง บ่อยครั้งที่เราพบว่าการแสดงออกทางพิธีกรรมมักมีปัจจัยด้านคุณค่าและความงามเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยขณะที่มีพิธีกรรมเกิดขึ้น ผู้เข้าร่วมย่อมตระหนักว่าตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมนั้น ๆ แล้ว ไม่ว่าจะในฐานะผู้แสดงหรือผู้ชมซึ่งเป็นประจักษ์พยานก็ตาม แต่พิธีกรรมมิได้เกิดขึ้นเพียงเพื่อให้ความรื่นเริงบันเทิงใจเท่านั้น หากแต่พิธีกรรมมีความจริงจัง และมีความหมายบางอย่างแอบแฝงอยู่เสมอ ยิ่งไป

บูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมผลการวิจัย พบว่าการบูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในกลุ่มงานของพิธีกรรมมะฆัด ของชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยซึ่งเป็นพระสอนศีลธรรมประจำโรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้ศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง หลักธรรมที่ปรากฏในพิธีมะฆัด เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถถอดองค์ความรู้ทางปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของ

ชุมชนโดยแยกออกเป็นสองประเภทได้แก่ การถ่ายทอดหัตถกรรมและการถ่ายทอดด้านพิธีกรรมและศาสนาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ เทพกำปนาท. (2558 : 142) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญในรูปแบบอนุรักษนิยม ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ ตามความเชื่อของคนอีสานเชื่อกันว่าคนเราเกิดมามีขวัญประจำกายมีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษา ขวัญเป็นเหมือนพี่เลี้ยงที่คอยดูแลประคับประคองชีวิต คอยเลี้ยงดูและติดตามไปทุกหนทุกแห่ง เป็นสิ่งไม่มีตัวตนมีลักษณะคล้ายจิต หรือวิญญาณแฝงอยู่ในตัวคนและสัตว์ ซึ่งขวัญตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าในร่างกายเรามี 2 สิ่งรวมกัน คือร่างกายและจิตใจ หรือขวัญพิธีสู่ขวัญ บางที่เรียกว่า “พิธีบายศรี” หรือ “บายศรีสู่ขวัญ” เป็นประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งของชาวอีสาน ประเพณีสู่ขวัญทำกันแทบทุกโอกาสทั้งในมูลเหตุแห่งความดีและไม่ดี ชาวอีสานถือว่าเป็นประเพณีเรียกขวัญให้มาอยู่กับตัว พิธีสู่ขวัญนี้ไม่ได้ทั้งการแสดงความชื่นชมยินดีและเป็นการปลอบใจให้เจ้าของขวัญจากคณะญาติมิตรและบุคคลทั่วไป ผู้ได้ดื่มโซ่หรือผู้หลักผู้ใหญ่ที่เราเคารพนับถือมาเยี่ยมเราก็นัดจัดพิธีสู่ขวัญให้ ประเพณีสู่ขวัญจึงเป็นประเพณีที่ทำกันอย่างกว้างขวางสืบมาถึงปัจจุบัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

บายศรีเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมต่อกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สื่อถึงความกตัญญู ความสามัคคี และความอุดมสมบูรณ์โครงสร้างบายศรีแต่ละส่วน เช่น ดอกไม้ ใบตอง ข้าว หรือรูปเทียน มีความหมายเฉพาะ เช่น ดอกไม้เป็นตัวแทนความบริสุทธิ์ ข้าวสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์และพิธีกรรมมะพร้าวเป็นพิธีกรรมสำคัญที่สะท้อนความเคารพต่อธรรมชาติ บรรพบุรุษ และความสัมพันธ์ในชุมชนมีการบูรณาการในการเรียนการสอนสังคมศึกษามิติประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนศึกษาประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมมะพร้าว ความสำคัญต่อชาวไทยเชื้อสายเขมร และการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมิติภูมิศาสตร์แผนที่วัฒนธรรม ระบุตำแหน่งที่มีการจัดพิธีมะพร้าวและเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงมิติเศรษฐศาสตร์การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ใบตองและดอกไม้ ส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมิติศาสนาและจริยธรรม การสะท้อนหลักคำสอนของศาสนาในพิธีกรรม เช่น ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มิติสังคมและวัฒนธรรมศึกษาโครงสร้างชุมชนผ่านบทบาทในพิธี เช่น ผู้นำชุมชน ผู้จัดเตรียมบายศรี และผู้เข้าร่วมโดยนำกระบวนการหรือวิธีการเรียนการสอนการเรียนรู้แบบโครงงานให้ผู้เรียนศึกษาพิธีกรรมในพื้นที่จริงหรือสัมภาษณ์ผู้รู้การเรียนรู้ผ่านสัญลักษณ์ วิเคราะห์องค์ประกอบบายศรีและสร้างความเข้าใจเชิงลึกสู่การสร้างสื่อการสอน ผลิตภัณฑ์ เช่น วิดีโอ การ์ดสัญลักษณ์ หรือแบบจำลองบายศรี เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้กิจกรรมเชิงปฏิบัติการจำลองพิธีบายศรีในห้องเรียนเพื่อสร้างความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเข้าใจและตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีจริยธรรมการบูรณาการความรู้จากสัญลักษณ์ในบายศรีพิธีกรรมมะพร้าวเข้าสู่การเรียนสังคมศึกษานี้

จะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาบายศรีในพิธีกรรมมะฆัดชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ได้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้พื้นที่ที่มีความซับซ้อนของปัญหาและความหลากหลายแนวคิดมากเกินไปขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นตัวเชื่อมทางศาสนาเพื่อเท่า ทันสถานการณ์ควรให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการจัดทำบายศรีเพื่อสร้างอาชีพและสร้างความรู้ให้คนรุ่นหลังเกิดการต่อยอดอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรเสนอการวิจัยเข้าไปอยู่ในหลักสูตรเสนอเป็นทางเลือกให้แก่หมู่บ้านที่สนใจในการเพื่อสร้างแนวคิดในการจัดพิธีกรรมให้เกิดปัญหาและความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ.(2556). *เครื่องมือทำงานวัฒนธรรมชุมชนและสื่อพิธีกรรมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ทัศนีย์ หลักเพ็ชร. (2550). “การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรื่อง บายศรีปากชาม.กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. *การค้นคว้าอิสระ กษบ.มหาสารคาม*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประไพ บัวสุคนธ์. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำพานบายศรี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแวง*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2.
- มนิรัตน์ จันทะพลิน. (2544). *การประดิษฐ์ด้วยใบตอง*. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- มนัส สุขสาย.(2548). *การบายศรีสู่ขวัญ: วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้นออนไลน์ <https://www.isangate.com/new/artist-isan/207-manat-sooksai.html>, เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566.
- สาร สารพัฒนานันท์. (2541). *พิธีสู่ขวัญและขวัญโบราณอีสานฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร.กรมศาสนา. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- สุลักษณ์ อุ้มเมือง. (2549). “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำบายศรีกลุ่มสาระการเรียนรู้และเทคโนโลยีในระดับชั้นปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดงบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สารภี ขาวดี. (2555). *การศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรม*. อุบลราชธานี: คณะศิลปศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2559). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ พิมพ์ลักษณ์.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2545). *ไทยในสังคมสยาม*. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- อมรรัตน์ เทพกำปนาท. (2558). *พิธีกรรมท้องถิ่น เรื่อง ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมบายศรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2548). *หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้,สำนักงานวิทยทรัพยากร*. กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์ พิมพ์ลักษณ์.
- อภิชาติ จันแดง. (2546). “ความเชื่อ พิธีกรรม : กระบวนการเรียนรู้เพื่อศักยภาพการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนบ้านยางหลวง ตำบลท่ายา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”. *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผลการใชโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนา ความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล

THE RESULTS OF TRAINING PROGRAM USAGE ON OBSTACLE AVOIDING RUNNING SKILLS TO DEVELOPING FUTSAL ATHLETE'S AGILITY

ธนกร แสงสุกวาว¹, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม²
Tanakorn Sangsukwaw¹, Charoenwit Sompongdam²
มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²
Ratchathani University¹⁻²
E-Mail : theaonza55@hotmail.com¹

ได้รับบทความ: 12 มกราคม 2567; แก้ไขบทความ: 12 กุมภาพันธ์ 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 21 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองวัตถุประสงคเพื่อ 1) เปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอล ก่อนฝึกและหลังฝึกด้วยโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใชโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักกีฬาฟุตบอลของโรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราชู โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรงการฝกการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว 2) แบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test รูปแบบ Illinois Agility Run Test และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใชโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกด้วยโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใชโปรงการฝกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง โดยรวมและหัวข้อ อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: โปรงการฝกทักษะ, ทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง, ฟุตบอล

Abstract

This research is an experimental research aimed at 1) to compare the agility and speed of futsal athletes before and after training with an evasive running skill program and 2) to study the satisfaction of futsal athletes with the use of the evasive running skill training program. The target group consists of futsal athletes from the kindergarten of Ban Nuea Khemarat School, selected through purposive sampling, totaling 20 individuals. The research tools include 1) Evasive running skill training program to enhance agility and speed. 2) Agility Run Test in the form of the Illinois Agility Run Test and 3) A satisfaction questionnaire for futsal athletes regarding using the evasive running skill training program. Statistical analysis methods include mean, percentage, standard deviation, and t-test Dependent Samples.

The findings were as follows:

1. The research results indicate that the agility and speed of soccer athletes after training are significantly higher than before training with the evasive running skill program, at a statistically significant level of .05.
2. Overall, futsal athletes are highly satisfied with using the evasive running skill training program in general and specific aspects.

Keywords: Skills Training Program, Skills In Running And Avoiding Obstacles, Futsal

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา ประกอบไปด้วยกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ วิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญอีกวิชาหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาด้านร่างกายและบุคลิกภาพ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรม การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬาด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 8) ดังที่วรศักดิ์ เพียรชอบ (2548: 248) ได้กล่าวถึงวิชาพลศึกษาไว้ว่า วิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่ง ที่มีความสำคัญในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และได้มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนทุก

ระดับชั้น และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แล้วว่ากิจกรรมพลศึกษาเป็นกิจกรรมที่ใช้ร่างกายเป็นสื่อในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และมีผล ต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมพลศึกษามีส่วนในการตอบสนอง ความต้องการของเด็กในการเคลื่อนไหวรวมทั้งการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะและการทรงตัวช่วยให้เด็ก เกิดความมั่นใจในการเคลื่อนไหว ซึ่งจะส่งผลถึงบุคลิกภาพของเด็กอีกทั้งยังสามารถปลูกฝังความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้จักการให้อภัย มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข อันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคม คุณลักษณะเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาพลศึกษาในโรงเรียน ซึ่งควรต้องเริ่มต้นในวัยเด็กก่อนช่วงชีวิตอื่น เพราะเด็กอยู่ในวัยที่สอนง่าย รับรู้ และเรียนรู้ได้เร็ว เด็กที่มีพื้นฐานที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป นอกจากนี้ทีศนา แคมมณี (2555: 7) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของพลศึกษาไว้ว่า การเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งก็หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลายเอื้ออำนวยให้ ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้มีความกระฉับกระเฉง ตื่นตัว ไวต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

กีฬาฟุตบอล เริ่มเป็นที่นิยมในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ ด้วยรูปแบบการเล่นที่คล้ายกับฟุตบอล กฎกติกาเข้าใจง่าย อาศัยพื้นที่ในการเล่นไม่มาก และเล่นได้ทุกเพศทุกวัย นอกจากนี้การเล่นฟุตบอลยังทำให้ เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน รวมทั้งยังช่วยให้ผู้เล่นมีร่างกายแข็งแรงปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการกีฬาทั่วโลกแล้วว่า ความรู้และวิธีการด้าน วิทยาศาสตร์การกีฬาและเทคโนโลยีการกีฬา เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มศักยภาพของนักกีฬา แต่ละประเทศให้สูงขึ้นและสามารถติดตามรวมทั้งประเมินผลการฝึกซ้อมของนักกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬาทุกระดับ และการเตรียม ความพร้อม ทางด้านสมรรถภาพทางกายของนักกีฬาระดับเยาวชน เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติและนานาชาตินั้น ถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเพิ่มขีดความสามารถของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬาสู่ความเป็นเลิศและอาชีพ จำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกัน ในการศึกษาวิจัยและนำผลงานวิจัยไปใช้ ในทุกสาขาต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์การกีฬา ประกอบด้วย สรีรวิทยา โภชนาการ จิตวิทยา ชีวกลศาสตร์ เวชศาสตร์การกีฬาและบริหารจัดการทางการกีฬา โดยจะ ต้องมีการศึกษาวิจัยร่วมกันระหว่างสมาคมกีฬากับนักวิทยาศาสตร์การกีฬา ในการประสานความร่วมมือ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการฝึกซ้อมที่เหมาะสมในนักกีฬาแต่ละคนในแต่ละช่วงอายุ โดยอาศัยความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของนักกีฬาสู่ความ เป็นเลิศและอาชีพต่อไป (นันทพล ทองนิลพันธ์, 2554: 1) ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรตามสาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออก

กำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬาในบางโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐได้ให้ความสำคัญในการเล่นกีฬาฟุตบอลของนักเรียน และได้สนับสนุนนักกีฬาฟุตบอลเข้าแข่งขันในกีฬาเครือข่ายเป็นประจำทุกปี แต่พบปัญหาจากการวิจัย นักกีฬาฟุตบอลในโรงเรียนนั้นขาดความคล่องแคล่วว่องไวในการเคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางต่างๆ ทำให้ในเวลาทำการแข่งขันกีฬาฟุตบอลนักกีฬาเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่างๆ ได้ช้า จึงส่งผลกระทบต่อคะแนนในการแข่งขัน ซึ่งนักกีฬาฟุตบอลควรที่จะมีสมรรถภาพทางร่างกายที่ดีในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะความคล่องแคล่วว่องไว

การฝึกความคล่องแคล่วว่องไวนั้น สามารถฝึกได้หลากหลายวิธี แต่มีอีก 1 วิธี ที่มีความสนใจอย่างมากและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศนั้นก็คือการวิ่งในรูปแบบ illinois agility run test (Getchell, 1979) เป็นการวิ่งกลับตัว การวิ่งเปลี่ยนทิศทางหรือเปลี่ยนตำแหน่งการเคลื่อนไหว ของร่างกายได้อย่างรวดเร็วและตรงเป้าหมายตามที่ต้องการ โดยใช้เวลาในการทดสอบน้อยที่สุด ซึ่งวัดได้จากเวลาในการทดสอบและแบบฝึกในการฝึกของ วิศาล ไหมวิจิตร (2549: 19) ประกอบการฝึกทักษะการวิ่งเป็นตัว Z และการฝึกทักษะการวิ่งเป็นตัว S จะทำให้นักกีฬามีความคล่องแคล่วว่องไวมากขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงศึกษาเรื่องผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอล เพื่อให้ให้นักกีฬาได้มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเคลื่อนไหวการเปลี่ยนทิศทางในการเคลื่อนที่ที่ดีขึ้น และมีความสามารถในการเล่นกีฬาฟุตบอลที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกและหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรทใชในการวจย

นักกีฬาฟุตบอลของโรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราช โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมดจำนวน 20 คน

เครื่องมือทใชในการวจย

1. โปรแกรมการฝึกการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว
2. แบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test รูปแบบ Illinois Agility Run Test
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใชโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือทใชในการวจย

1. โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และรายงานการวจยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง และความคล่องแคล่วว่องไว
 - 1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง
 - 1.3 นำโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
 - 1.4 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
 - 1.5 นำโปรแกรมการฝึกการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ
- โดยเกณฑ์ประเมินคุณภาพโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง กำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชุม ศรีษะอาด, 2553: 121)
- ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 - ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
 - ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 - ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
 - ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด
- 1.6 นำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง และหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ (บุญชุม ศรีษะอาด, 2553: 121)
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 คือ มีความเหมาะสมมาก
 - ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 คือ มีความเหมาะสมปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 คือ มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 คือ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมากที่สุด

1.7 นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผลการทดลองใช้มีความเหมาะสม ไปศึกษานำร่อง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทดลองจำนวน 10 คน

1.8 นำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป

2. แบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test รูปแบบ Illinois Agility Run Test

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test รูปแบบ Illinois Agility Run Test (Getchell, 1979)

2.2 นำแบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test ไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.3 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ นำแบบทดสอบความสามารถทางด้านความคล่องแคล่วว่องไว Agility Run Test ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยต่อไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเพื่อสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง จำนวน 10 ข้อ

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านชุดเดิม พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำในด้านการใช้ภาษาและข้อความในแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องโดยใช้หลักสูตร IOC (Index of item objective congruence) ผลพบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง 1 ทุกข้อ สามารถนำไปทดลองใช้ได้

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง

การวถยครั้งนี้เป็นการวถยเชิงทดลองดว้ใช้แบบแผนการทดลอง One – Group Pretest – Posttest Design (รตนะ บวสนธ, 2552) ปรากฏดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง (One – Group Pretest – Posttest Design)

กลุม	กอนการทดสอบ (Pre-test)	การทดสอบ (Treatment)	หลังกการทดลอง (Post-test)
ทดลอง	T1	X	T2

เมือ T1 หมายถึง การทดสอบกอนเรยน (Pre-test)
X หมายถึง การทดลองดว้ใช้โปรแกรมการฝกทักษะการว้หลบหลกส่กต
ขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว
T2 หมายถึง การทดสอบหลังกเรยน (Post-test)

2.การดำเนินการทดลอง

การวถยครั้งนี้ ผู้วถยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดลองดว้ตนเองกบ
นกกีฬาที่เป็นกลุมตัวอย่าง คอ นกกีฬาฟุตบอลโรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราช จงหวดอุบลราชธานี
ดว้ปฏิบัติตามขั้นตอนดงนี้

2.1 ทดสอบกอนทดลอง (Pre-test) ดว้ใช้แบบทดสอบ Illinois Agility Run Test
กบนกกีฬาฟุตบอล โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราช จงหวดอุบลราชธานี

2.2 ดำเนินการฝกดว้โปรแกรมการฝกทักษะการว้หลบหลกส่กตขวางเพื่อพัฒนา
ความคล่องแคล่วว่องไวของนกกีฬาฟุตบอล ดว้บันทึกคะแนนในการฝกว้ทุกครั้ง 6 ครั้งในการฝก

2.3 เมือดำเนินการฝกแล้วทำการทดสอบหลังกการฝก (Post-test) กบนกกีฬาฟุตบอล
ลกลุมตัวอย่าง ดว้ใช้แบบทดสอบ Illinois Agility Run Test ชุดเดมกอนการฝกและสอบถามความ
พงพอใจต่อการฝกดว้โปรแกรมการว้หลบหลกส่กตขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ดง
ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปฏิทินกำหนดวันระยะเวลาดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรมการทดลอง
1	3 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	ทดสอบกอนทดลอง (Pre-test)
	5 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	ฝกดว้โปรแกรมการ
	7 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	ฝกทักษะการว้หลบ
2	10 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	หลกส่กตขวางเพื่อ

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรมการทดลอง
3	12 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	พัฒนาความ
	14 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	คล่องแคล่วว่องไวของ
	17 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	นักกีฬาฟุตบอล
	19 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	21 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
4	24 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	26 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	28 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
5	31 ตุลาคม 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	2 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	4 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
6	7 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	9 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	11 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
7	14 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	16 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	18 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
8	21 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	23 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	
	25 พฤศจิกายน 2565	16.00 น. – 16.50 น.	ทดสอบหลังทดลอง (Post-test)

2.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

- วิเคราะห์เปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกและหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง โดยใช้การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples
- วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกและหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล โดยการทดสอบค่าที แบบ Dependent Samples ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกและหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

กลุ่มเป้าหมาย	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนฝึก	20	18.56	0.94	5.44*	0.00
หลังฝึก	20	17.89	1.02		

*มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลก่อนฝึก ($\bar{X}$) เท่ากับ 18.56 S.D. เท่ากับ 0.94 หลังฝึก ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.89 S.D. เท่ากับ 1.02 พบว่า หลังฝึกสูงกว่า ก่อนฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตบอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักกีฬารู้สึกกระตือรือร้นที่จะได้ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง	4.50	0.51	มาก
2	นักกีฬาชอบและสนุกการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง	4.45	0.51	มาก
3	นักกีฬาได้ร่วมกิจกรรมตามความสามารถของตัวเอง	4.35	0.49	มาก
4	นักกีฬาสนุกที่ได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ	4.50	0.51	มาก
5	ขั้นตอนการฝึกมีความชัดเจน สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้จัด	4.30	0.47	มาก

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6	กิจกรรมมีความเหมาะสม นักกีฬาชอบที่ศูนย์จัดประสบการณ์โดยใช้การฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางที่มีวิธีการหลากหลายไม่น่าเบื่อ	4.45	0.51	มาก
7	นักกีฬาและเพื่อนมีส่วนร่วมในการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางที่หลากหลาย	4.45	0.51	มาก
8	นักกีฬามีความภูมิใจที่มีพัฒนาการทางร่างกายที่ดีขึ้น	4.50	0.51	มาก
9	ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์เหมาะสมตามวัยของนักกีฬา	4.30	0.47	มาก
10	นักกีฬาหลังจากฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางแล้ว อยากฝึกแบบฝึกต่อไป	4.45	0.51	มาก
เฉลี่ยรวม		4.43	0.22	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักกีฬาฟุตบอลฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง มีความพึงพอใจต่อการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง โดยรวมและหัวข้อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.22

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตบอล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอล ที่มีปัญหาความคล่องแคล่วว่องไว หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ จากสาเหตุต่อไปนี้ โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง แก้ไขปัญหานักกีฬาฟุตบอลที่มีความคล่องแคล่วว่องไวที่ช้า โดยใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางในการฝึก มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา และเพิ่มความสามารถในการเปลี่ยนทิศทางและตำแหน่งได้อย่างรวดเร็ว ผลจากการฝึกการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวตามรูปแบบของการเคลื่อนที่รูปแบบตัว S และรูปแบบตัว Z

จะเกิดผลต่อการปรับปรุงทางด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ให้มีพลังมากขึ้น กล้ามเนื้อแข็งแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาให้ขามีความแข็งแรง มีพลังมากขึ้นจะช่วยให้ความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มมากขึ้นนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วิศาล ไหมวิจิตร (2549) ที่กล่าวไว้ว่า ในการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วย่อมต้องการกำลังขามาก เพื่อให้ร่างกายหยุดหรือเพื่อเปลี่ยนทิศทาง การพุ่งตัวออกไปขึ้นอยู่กับกำลังซึ่งต้องอาศัยพลังและความเร็วด้วย และการฝึกด้วยโปรแกรมยางยืดนี้ยังช่วยปรับปรุงทางด้านความสัมพันธ์ของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ เป็นการพัฒนาความสามารถด้านประสาทสั่งการและประสาทการรับรู้ที่มีการตอบสนองซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งการทำงานร่วมกันของระบบประสาทกับกล้ามเนื้อ ทำให้กล้ามเนื้อหดตัวได้เร็วโดยเฉพาะการตอบสนองในสภาพการณ์ของการเคลื่อนไหวของนักกีฬา ซึ่งนักกีฬาจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว โดยเฉพาะการตอบสนองต่อการเคลื่อนไหว สามารถเคลื่อนไหวพุ่งตัวออกไปด้านหน้า เปลี่ยนทิศทาง ได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ ดังนั้นจึงทำให้ความคล่องแคล่วว่องไวของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งการฝึกตามโปรแกรมฟุตบอลมีการฝึกทักษะเบื้องต้นของกีฬาฟุตบอลหลายอย่าง เช่น การเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวของร่างกาย การฝึกความสัมพันธ์ของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ มีผลทำให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรงและมีกำลังมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว รวมทั้งการฝึกวิ่งในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกวิ่งซอยเท้า การวิ่งครอบครองลูกเพื่อพาลูกบอลรุกเข้าแดนคู่ต่อสู้ การวิ่งหลบหลีกคู่ต่อสู้ ซึ่งในการฝึกทักษะเบื้องต้นของกีฬาฟุตบอลหลายอย่างที่กล่าวมานี้ เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ให้นักกีฬามีการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวได้ แต่การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นไปอย่างช้า ๆ ถึงแม้ว่าองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของความคล่องแคล่วว่องไวที่ทำให้ความคล่องแคล่วว่องไวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น แต่ควรตระหนักว่าวิธีที่ดีที่สุดในการเพิ่มความคล่องแคล่วว่องไวเฉพาะส่วนคือ การฝึกปฏิบัติเคลื่อนไหวนั้น ๆ อย่างถูกต้อง หลาก ๆ ซึ่งรูปแบบการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ยังช่วยพัฒนาให้กล้ามเนื้อแข็งแรง มีกำลัง ซึ่งมีผลทำให้ความคล่องแคล่วว่องไวเปลี่ยนแปลงดีขึ้น

2. ความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง ของนักกีฬาฟุตบอล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางสอดคล้องกับเจริญ กระบวนรัตน์ (2545: 58) กล่าวว่า ภายหลังจากการฝึกผ่านพ้นไปได้ 2-3 สัปดาห์ร่างกายจะได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป คือ ภายหลังจากการฝึกสัปดาห์ที่ 6 เมื่อร่างกายสามารถปรับสภาพได้แล้ว การฝึกตามโปรแกรมความคล่องแคล่วว่องไวควบคู่กับการฟุตบอล จึงส่งผลให้มีการปรับตัวมีความแข็งแรงและมีกำลัง เพิ่มขึ้น ทำให้กล้ามเนื้อหดตัวได้แรงและเร็ว ได้สอดคล้องศิริรัตน์ หิรัญรัตน์ (2539: 153) ได้กล่าวว่าความสามารถของการฝึกแต่ละด้านของบุคคลใช้ระยะเวลาไม่เท่ากัน โดยทั่วไปแล้วการฝึกในช่วงระยะ เวลา 4-6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ก็ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในเรื่องของความแข็งแรงและกำลังเพิ่ม ขึ้น จึงส่งผลทำให้ความ

คล่องตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จึงทำให้ผลการฝึกมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหลังการฝึก สัปดาห์ที่ 4 และหลังฝึกสัปดาห์ที่ 8 สอดคล้องกับแนวคิด อารี พันธมณี (2545) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจในการเรียนรู้ นั้น มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูควรส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้เรียน ดังนี้ การชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนของผู้เรียน การทดสอบบ่อยครั้ง การทดสอบเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้น ก็อาจหมายถึงการเลื่อนชั้น การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ การเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สูงและเป็นความพึงพอใจของผู้เรียน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการเสนอแนะ หรือกำหนดหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง ใช้วิธีการสอนแบบแปลกใหม่เร้าใจความสนใจ เพราะวิธีการที่แปลกใหม่สำหรับผู้เรียนยังไม่ประสบมาก่อนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดตื่นตัวและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ของนักกีฬาฟุตซอล ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตซอลหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก ด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักกีฬาฟุตซอลต่อการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง โดยรวมและหัวข้อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.22

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการฝึกครูควรเน้นให้นักกีฬาฟุตซอลเป็นศูนย์กลางของการฝึกโดยครูเพียงเป็นผู้คอยเสนอแนะ เพื่อให้นักกีฬาฟุตซอลเกิดการเรียนรู้ สร้างความกล้าในการตัดสินใจ และกล้าแก้ไขปัญหาคได้ในอนาคต

1.2 ครูผู้สอนควรมีการนำกิจกรรมก่อนเข้าบทเรียนเพิ่มเติม และทบทวนเนื้อหาความรู้เพิ่มเติม

1.3 ก่อนนำโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง ที่สร้างและพัฒนาขึ้นไปใช้ ควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอน หลักการและเป้าหมาย จุดมุ่งหมายลำดับขั้นตอน บทบาทและครูผู้สอน และผู้เรียนและระยะเวลาที่ใช้ให้ชัดเจนก่อนที่จะนำไปใช้

1.4 ในขณะที่นักกีฬาฟุตบอลกำลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง ครูควรคอยดูแลและแนะนำ และช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางของนักกีฬาฟุตบอล เพื่อให้การฝึกมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรจัดการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางของนักกีฬาฟุตบอล ในหลายรูปแบบเพื่อจะได้ข้อสรุปผลของการศึกษาที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิตินา แชมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). *หลักและวิธีสอนพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วิศาล ไหมวิจิตร. (2549). *ผลของการฝึกวิ่งรูปแบบตัว Z และตัว S ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักฟุตบอลหญิง*. [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spo_Coa/Wisan_M.pdf [6 มกรคม 2567].

นันทพล ทองนิลพันธ์. (2554). *ผลของการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวที่มีต่อความเร็วและพลังการกระโดดของนักกีฬาฟุตบอล*. กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย, ฝ่ายวิทยาศาสตร์การกีฬา.

บุญชุม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจริญ กระบวนรัตน์. (2545). *หลักการและเทคนิคการฝึกกรีฑา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริรัตน์ หิรัญรัตน์. (2539). *สมรรถภาพทางกายและกีฬา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนกีฬาเวชศาสตร์ภาควิชา ศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์และกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.

อารี พนมมณี. (2545). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไยไหม.

Getchell, B. (1979). *Physical fitness: A way of life*. (2nd ed.) John Wiley and sons, Inc.

การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการ
เรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ENHANCING READING AND WRITING SKILLS IN JAPANESE VOCABULARY
THROUGH TEAM GAMES TOURNAMENT (TGT) COOPERATIVE LEARNING
TECHNIQUE FOR 10TH GRADE STUDENTS

นฤมล หมุนคำ¹, สมร ทวีบุญ¹

Naruemon Mounkham¹, Samorn Taweaboon²

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²

Ratchathani University¹⁻²

E-mail : naruemon.8369@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 11 ธันวาคม 2566; แก้ไขบทความ: 27 มีนาคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 29 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 22 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 85.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ทักษะการอ่านและเขียน, คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT

Abstract

The purpose of this research were : 1) To enhance reading and writing skills in Japanese vocabulary through team games tournament (TGT) cooperative learning technique for 10th grade students according to the 70 percent criteria. 2) To compare students' academic achievement between before and after learning. and 3) To study students' satisfaction through team games tournament (TGT) cooperative learning technique. The research sample is 22 students from Mathayom 4/4 students (Japanese Program) of Sirindhorn Wittayanusorn School by cluster random sampling. The research instruments included 1) 10 Learning management plans, 2) Reading and writing Japanese vocabulary test, 3) A learning achievement as multiple choice with questions, 30 questions, and 4) a student's satisfaction questionnaire towards learning management with 20 items. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test Dependent Samples.

The results showed that:

1. The results of enhancing reading and writing skills in Japanese vocabulary through team games tournament (TGT) cooperative learning technique for 10th-grade students, the mean was 85.02, and the standard deviation was 12.01, 70 percent higher than specified.

2. The learning achievement of the 10th-grade students after learning was statistically significantly higher than before at a .05 level.

3. Students' overall satisfaction with learning management was the highest.

Keywords : Reading and writing skills, Japanese vocabulary, Team games tournament (TGT) cooperative learning technique

บทนำ

ทักษะการสื่อสารทางภาษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายของวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก รวมทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีและการรวมกลุ่มประเทศต่างๆ เพื่อร่วมมือกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญของเศรษฐกิจโลก การเรียนรู้ภาษาของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับมือสภาวะการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก เช่น สหภาพยุโรป(EU) นาฟตา(NAFTA) เอเปค(APEC) ฯลฯ รวมถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการขยายการค้า การผลิต การจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การดึงดูดการลงทุนและการต่อรองเจรจากับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ (รองศาสตราจารย์ระวีวรรณ มาลัยวรรณ, 2543: 5) ดังนั้นประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ความเข้าใจทางภาษา เพื่อใช้ติดต่อสื่อสาร ศึกษาหาความรู้ ประกอบอาชีพและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและกำหนดให้จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1)

ภาษาต่างประเทศที่มีการกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลใช้สื่อสารและเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกับประชาคมโลก เพื่อให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าและทัดเทียมกับนานาชาติ จึงได้มีการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับชั้น นอกจากภาษาอังกฤษแล้วยังมีการจัดการศึกษาภาษาอื่นๆ หรือภาษาเพื่อนบ้านอีกด้วย ซึ่งภาษาที่นิยมสำหรับคนไทยอีกภาษาหนึ่ง คือ ภาษาญี่ปุ่น ในปัจจุบันจะเห็นว่าภาษาญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนทำธุรกิจการค้าและด้านอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2560 จากการสำรวจโดยสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประจำประเทศไทย พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนเงินลงทุนสูงสุดของเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 47 (BOI, 2560: 55) และจากข้อมูลองค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศญี่ปุ่น (JETRO, 2558: 55) ระบุว่า มีบริษัทญี่ปุ่น 8,890 บริษัทได้มีการจดทะเบียนธุรกิจในประเทศไทย นอกจากนี้ชาวญี่ปุ่นยังเป็นกลุ่มตลาดลูกค้าท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของประเทศไทยอีกด้วย ประเทศญี่ปุ่นจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจในการดึงดูดเม็ดเงินเข้า

ประเทศ ดังนั้นเพื่อรองรับการเข้ามาลงทุนและการท่องเที่ยวของชาวญี่ปุ่น ประเทศไทยจึงต้องเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเข้ามาทำงานในหน่วยงาน บริษัท หรือสถานประกอบการต่างๆ ดังปรากฏในผลการวิจัยของสมพร โกมารทิต (2545: 77) พบว่า ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในบริษัทร้อยละ 52 ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการร่วมพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและต้องการบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่บริษัทมีนโยบายส่งเสริมให้ความรู้และพัฒนาภาษาญี่ปุ่นแก่บุคลากร ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการสอนภาษาญี่ปุ่นขึ้น

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรขึ้นเอง ไม่มีหลักสูตรเฉพาะตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นให้มีมาตรฐานเดียวกันและเป็นมาตรฐานสากลตามแบบของเจ้าของภาษา จึงได้จัดทำมาตรฐานสาระการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้เป็นขั้นปี เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปออกแบบ ประยุกต์และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียน และให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาญี่ปุ่น คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถสื่อสารขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ต่างๆทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแสดงออก สามารถใช้ภาษาในการแสวงหาความรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราววัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อเข้าถึงปรัชญา แนวคิดและวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่น เปรียบเทียบและถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยด้วยภาษาญี่ปุ่นอย่างสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาญี่ปุ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2)

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นจะเป็นแบบแผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจของเจแปนฟาวด์เดชั่น (เจแปนฟาวด์เดชั่น, 2561: 1) ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประเทศไทยมีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นประมาณ 180,000 คน มากเป็นอันดับที่ 5 ของโลก ร้อยละ 80 ของจำนวนดังกล่าวเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านของตัวภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ตัวอักษร ซึ่งภาษาญี่ปุ่นมีตัวอักษรหลายประเภทที่ผู้เรียนต้องจดจำ ได้แก่ อักษรฮิระงานะ อักษรคะตะคะนะและอักษรคันจิ นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในด้านเสียง คำศัพท์และโครงสร้างทางภาษา ซึ่งมีความยากและทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน แม้ว่าในประเทศไทยจะมีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น แต่การเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากปัญหาการเรียนภาษาญี่ปุ่นพบว่า เรื่องคำศัพท์เป็นปัญหาในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจภาษาญี่ปุ่น ซึ่งผู้เรียนส่วนมากมีคลังความรู้คำศัพท์ค่อนข้าง

น้อยและไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ ทำให้เป็นจุดอ่อนต่อการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก ดังที่ อนุภาพ ตลโสภณ (2540: 45) กล่าวว่า ถ้าไม่มีทักษะหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์แล้ว จะไม่สามารถเรียนภาษาได้ดีทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์มาก จำได้ดีและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องย่อมเรียนได้ผลดี คำศัพท์จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมวิชาการ (2554: 3) บันทึกลงไว้ว่า ผู้เรียนที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ จะไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์และไม่สามารถประยุกต์ใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ในสังคม ซึ่งสาเหตุเกิดจากการขาดความเข้าใจในการเรียนรู้ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเน้นท่องจำคำศัพท์และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ เกิดความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ผู้สอนขาดเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนลดลง

แนวทางในด้านการพัฒนาทักษะการสอนจะเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้ดี คือ การเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือของ วิทวัส แก้วสม (2562: 15) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยผู้สอนมีกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ฟังพาอาศัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน และสมาชิกในกลุ่มจะได้รับรางวัลร่วมกันเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือนี้จะเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันเพื่อให้สำเร็จสู่เป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค Team Games Tournament (TGT) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนทำงานร่วมกัน โดยจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันจำนวน 4-5 คนและสมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้กลุ่มได้คะแนนสูงสุดและชนะการแข่งขัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค Team Games Tournament (TGT) จะทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความท้าทาย สนุกสนานและเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสหรัฐ ลักษณะสุด (2563: 1) ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่สอนรายวิชาภาษาญี่ปุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ปัญหา

การเรียนรู้คำศัพท์เป็นปัญหาที่จะต้องหาวิธีการแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยตระหนักว่า การเรียนรู้คำศัพท์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น เพราะการเรียนรู้คำศัพท์จะช่วยสื่อความหมายและช่วยพัฒนาทักษะ 4 ด้าน คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการอ่านและเขียน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานขั้นเริ่มต้นของการเรียนภาษาญี่ปุ่น จากข้อมูลผลการเรียนรายวิชาภาษาญี่ปุ่นของโรงเรียนในสหวิทยาเขตผาแต้ม พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นค่อนข้างน้อย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง และจากข้อมูลผลการเรียนรายวิชาหลักภาษาญี่ปุ่น 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่นโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ ปี พ.ศ. 2563-2565 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 67.6 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเป้าหมายของโรงเรียนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 (รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Self Assessment Report : SAR, 2565: 25)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) เพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ตามเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่น ในสหวิทยาเขตผาแต้ม จำนวน 4 โรงเรียน 4 ห้อง ทั้งหมด 132 คน จังหวัดอุบลราชธานี

สำนักรงานเขตพื้นท่การศึกษามัธยมศึษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการรเรียนศิลป-ภาษาญ่ปุ่่น โรงเรียนสิรินธรวิทยานศรณ อำเภอสรินธร จ้งหวัดอุบลราชธานี จำนวน 22 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการรเรียนรู้การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญ่ปุ่่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) มีจำนวน 10 แผนการรเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญ่ปุ่่น

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการรเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การทดสอบก่อนเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

3.2 ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญ่ปุ่่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 แผนโดยทำการจัดการรเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งการศึกษาดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาในการดำเนินการจัดการรเรียนรู้ทั้งหมด 20 ชั่วโมง

3.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการรเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการรเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3.4 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเก็บรวบรวมไว้เป็นข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบคำถามเพื่อการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญ่ปุ่่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทดสอบ t-test แบบ Dependent

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 มีผลวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team games tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คะแนนทดสอบระหว่างเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะการอ่าน	22	100	86.59	12.07
ทักษะการเขียน		100	83.45	12.53
ค่าเฉลี่ยรวม	22	200	85.02	12.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ในด้านทักษะการอ่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.07 ด้านทักษะการเขียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.53 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 85.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการ

อ่านและเขียนคำศัพทภาษาญปุ่น โดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) สำนหรบ่นักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 ระหว่งก่อนเรยนและหล่งเรยน โดยใชแบบทดสอบ t-test Dependent Samples

ผลการวเคราะหปรยบเทยบผลสมถุทธทการเรยน เรือง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพทภาษาญปุ่น โดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) สำนหรบ่นักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 ระหว่งก่อนเรยนและหล่งเรยน โดยใชสถคทดสอบสมมุทธฐานมผลวเคราะห ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวเคราะหปรยบเทยบผลสมถุทธทการเรยน เรือง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพทภาษาญปุ่น โดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) สำนหรบ่นักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 ระหว่งก่อนเรยนและหล่งเรยน

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรยน	30	22	10.5	3.84	76.61*	0.00
หล่งเรยน	30	22	25.77	3.62		

* มนยสำคญทางสถคทระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรยน มค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.5 ส่วนเบยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.84 เมอปรยบเทยบผลสมถุทธทการเรยน เรือง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพทภาษาญปุ่น โดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 ระหว่งก่อนเรยนและหล่งเรยน ซ่งมค่าเฉลี่ยของผลต่างก่อนเรยนและหล่งเรยนเท่ากับ 15.27 สรุปได้ว่า ผลสมถุทธทการเรยนหล่งเรยนสูงกว่ก่อนเรยน อย่างมนยสำคญทางสถคทระดับ .05

ตอนท 3 การวเคราะหความพ่งพอใจต่อการจัดการเรยนรูโดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 โดยหาส่วนเบยงเบนมาตรฐาน

ผลการวเคราะหความพ่งพอใจต่อการจัดการเรยนรูโดยใชรูปรบแบบการเรยนแบบร่วมือเทคนค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 มผลการวเคราะหดังตาราง ท 3

ตารางที่ 3 ผลการวเคราะหค่าเฉลี่ย ส่วนเบยงเบนมาตรฐาน และระดับความพ่งพอใจต่อการอ่านและเขียนคำศัพทภาษาญปุ่นของนักเรยนชั้นมัธยมศกษาปทท 4 ทใชรูปรบแบบการเรยนแบบ

ร่วมมือเทคนิค Team games tournament (TGT)

จำนวนข้อคำถาม	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
20	22	4.74	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ประกอบด้วย ทักษะการอ่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.07 และทักษะการเขียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.53 ทั้งนี้เป็นเพราะการอ่านและเขียนเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น ในการสอนทักษะการอ่านและเขียนผู้สอนจะต้องเลือกหัวข้อให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง คำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและมีส่วนร่วมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) นั้นเป็นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี วังทรายทอง (2562: 75) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังเรียนด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ในด้านทักษะการอ่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.05 และด้านทักษะการเขียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.51 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณพล อุษา (2564: 42) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการ

สอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียน คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) เป็นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบแข่งขันเป็นทีม ซึ่งในการแข่งขันสมาชิกต้องมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อทีม ผู้เรียนจึงให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทราภรณ์ อนุทุม (2558: 89) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สูงกว่าก่อนได้รับการสอน เนื่องจากทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบต่อกัน และนำพากลุ่มไปสู่เป้าหมาย จึงทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวและเอาใจใส่ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น รวมทั้งทำให้การเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน และผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรคพล อุษา (2564: 43) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน มีการช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการคิด แสดงความเห็น และการตอบคำถามมากขึ้น ส่งผลให้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสหรัฐ ลักษณะสุด (2563: 14) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน และเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี วัชรายทอง (2562: 77) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT ผลการศึกษาพบว่า เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.24 และสอดคล้องกับงานวิจัยของโฮลกิน (1997: 12) ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของนักเรียนเกรด 3 โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการเรียนแบบร่วมมือ และสิ่งแวดล้อมด้านการอ่าน (CARE) ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนผู้เรียนมีเจตคติที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กำหนดไว้ร้อยละ 70 ประกอบด้วย ทักษะการอ่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.07 และทักษะการเขียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.53

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจ

ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในด้านการอ่านและเขียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ครูผู้สอนจะต้องหาวิธีการหรือเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะค้นคว้าข้อมูลด้วยตัวเอง และเกิดเป็นกระบวนการในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2.2 ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีเรื่องการแข่งขัน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของทุกกลุ่มคือ การแข่งขันเพื่อชัยชนะ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องของกฎกติกาให้มาก และต้องตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนก่อนการทำการแข่งขันทุกครั้ง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ในการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นระหว่างนักเรียนในระดับชั้นที่ต่างกัน

3.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Team Games Tournament (TGT) ร่วมกับตัวแปรอื่น เช่น ความคงทนในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *แนวทางปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นและภาษาเยอรมันตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สหรัฐ ลิขณะสุต. (2563). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
สาธิตราชภัฏสวนสุนันทา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุมาลี วัชรทายทอง. (2562). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเรียน
ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค TGT”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอ เดียนสโตร์.
- อรรคพล อุษา. (2564). “การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอน
แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อิสระพงศ์ โสภานไฮ. (2560). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดย
ใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตรงเรียนมหาวิทยาลัย
กุล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนา
ตามหลักทฤษฎีปาปนิกสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษา
แบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์
ACADEMIC LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS IN THE 21ST CENTURY AND
DEVELOPMENT GUIDELINES BASED ON DUTIYAPAPANIKA SUTTA OF
SCHOOLS IN THE SIKHORAPHUM INTEGRATED EDUCATIONAL
INSTITUTION ADMINISTRATION NETWORK 2
IN SURIN PROVINCE

วิภาพร ทวีศักดิ์¹, ธนู ศรีทอง² และ สถาพร ภาคพรหม³
Wipaporn Tawisak¹, Thanoo Srithong² and Sathaporn Pakprom³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³
E-mail : Wipaporn2102@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2567; แก้ไขบทความ: 31 มีนาคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 3 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิกสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 157 คน และแบบสัมภาษณ์ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/ คน สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ การทดสอบค่าที การทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.51, t=18.90)

2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 จำแนกตามเพศ ($t=0.42$, $\text{sig.}=0.61$) ตำแหน่ง ($t=1.82$, $\text{sig.}=0.07$) ขนาดสถานศึกษา ($t=1.30$, $\text{sig.}=0.20$) และประสบการณ์ในการทำงาน ($t=1.13$, $\text{sig.}=0.32$) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าเมื่อเปรียบเทียบแล้วจะแตกต่างกัน

3) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทศตียปาปณิกสูตร คือ การอบรม ศึกษาดูงาน และกำหนดนโยบายให้ปฏิบัติงานใช้โดยนำเทคโนโลยีประยุกต์กับจักขุมา การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง และสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยี ประยุกต์กับ วิธูโร และการกำกับ ติดตาม สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประยุกต์กับ นิสสยสัมปันโน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารศตวรรษที่ 21, หลักทศตียปาปณิกสูตร, สถานศึกษาแบบบูรณาการ, แนวทางการพัฒนา

Abstract

This research aimed to 1) examine the academic leadership exhibited by administrators within the 21st century of schools in the Sikhoraphum integrated educational institution administration network 2. 2) It also aimed to conduct a comparative analysis of the academic leadership among administrators in the 21st century of schools in the Sikhoraphum integrated educational institution administration network 2, stratified by gender, position, institutional scale, and professional experience. Furthermore, 3) it endeavored to propose frameworks for enhancing the academic leadership of administrators in the 21st century, grounded in the principles delineated in the Dutiyapapanika Sutta, applicable to the schools in the Sikhoraphum integrated educational institution administration network 2. This investigation employed a mixed-methods approach. The research instrument utilized was a questionnaire, which demonstrated an Index of Item-Objective Congruence (IOC) value ranging from 0.67 to 1.00. The participant cohort consisted of 157 school administrators and educators, while the qualitative component included interviews with 9 key informants. The statistical analyses conducted encompassed percentage, mean, standard deviation, frequency, t-test, one-way ANOVA, and content analysis.

The findings of the research indicated that

1) the academic leadership exhibited by administrators within the 21st century of schools in the Sikhoraphum integrated educational institution

administration network 2 was assessed to be at a prominent level overall ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.51, $t=18.90$).

2) The comparative analysis of the academic leadership of administrators in the 21st century of schools in the Sikhoraphum integrated educational institution administration network 2, categorized by gender ($t=0.42$, $\text{sig.}=0.61$), positional status ($t=1.82$, $\text{sig.}=0.07$), institutional size ($t=1.30$, $\text{sig.}=0.20$), and professional experience ($t=1.13$, $\text{sig.}=0.32$) revealed no significant differences, thereby failing to support the hypothesis that such variables would yield distinct outcomes upon comparison.

3) Guidelines for cultivating the academic leadership of executives in the 21st century, in accordance with the principles delineated in the Dutiyapapanika Sutta, encompass training, study excursions, and the formulation of policies intended for execution through the integration of technology into the Chakkuma framework. Fostering self-improvement and endorsing the utilization of technology, as applied to the Vithuro, alongside systematic oversight, serves to engender motivation within the workplace, as articulated in Nissayasampanno.

Keywords: Academic Leadership, 21st Century Executive, Dutiyapapanika Sutta, Integrated Educational Institution, Development Guidelines

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม มีวินัย โอบอ้อมอารี รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับจะช่วยทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาและระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 30)

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาให้

ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้บทบาทหน้าที่ การมีคุณธรรมและประสพการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาของผู้บริหารยุคใหม่ ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและทันสมัยและเหมาะกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (กฤษธรา ยองไย, 2561: 37) ทั้งนี้สิ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้นั้นคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานของสถานศึกษาโดยการอาศัยอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือความเชื่อมั่นที่มีต่อบุคคลเพื่อใช้ในการปลุกฝังความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องการ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา (สมจิตร์ เจริญกร, 2561: 3) ด้วยเหตุนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามความเป็นประชากรในศตวรรษที่ 21 (อัษฎาวุธ บุญเกิด และคณะ, 2565: 759)

นอกจากการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 แล้วสิ่งที่ขาดไม่ได้คือการนำพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิตรวมไปถึงการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สังคมหรือองค์กรดำเนินไปอย่างสันติสุข มีธรรมาภิบาล (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2540: 261) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักทฤษฎีปาปนิคสูตรมาประยุกต์กับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงในการสื่อสารซึ่งเป็น 3 คุณลักษณะสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี โดยหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 12 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย จักขุมา คือมีปัญญามองการณ์ไกล มีความสามารถในการวางแผน มีทักษะการมอบหมายงานตามความสามารถของบุคคล วิจฺโร คือสามารถจัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในงานที่ตนเองปฏิบัติ และนิสสยสัมปันโน คือการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้ เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2538: 28-29) ทั้งนี้ จักขุมา เป็นการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สามารถมอบหมายงานให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสม วิจฺโร มีความเชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติ มีธรรมาภิบาลเป็นนักบริหารจัดการที่ดี และนิสสยสัมปันโน เป็นความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการสื่อสารองค์กรที่ดี ซึ่งจะทำให้ผลงานที่ได้มีคุณภาพ ซึ่งนั่นคือหลัก 3 ข้อนี้ถือว่าเป็นคุณสมบัตินักบริหารที่ดี หากรวมกันได้จะเป็นภูมิคุ้มกันในการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายังไม่สามารถจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ อีกทั้งยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลง ไม่สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้นคือผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารของตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ตลอดถึงส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่ประเทศชาติต้องการ (ปาริชาติ ชัดิกันทา และศิริพงษ์ เสงายน, 2566: 421-432)

โรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้สอดคล้องกับภารกิจในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และโรงเรียนในสังกัดภายใต้หลักธรรมาภิบาลเกิดความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วยโรงเรียน 21 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 6 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนขนาดกลาง 15 โรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากจำนวนโรงเรียนและสภาพพื้นฐานของโรงเรียนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนาตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร เป็นบุคลากรในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัด สุรินทร์ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 203 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดขนาดตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน ด้วยวิธีการจับสลาก ซึ่งได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 136 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจงซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีความรู้ด้านหลักพุทธธรรม ด้านบริหารสถานศึกษา และด้านบริหารการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่องแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิสสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์

2.2 การสร้างเครื่องมือ

สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ยกร่างแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องด้วยการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งในแต่ละข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) นำมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31-0.87 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98 จากนั้นจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูล

สร้างแบบสัมภาษณ์ ด้วยการยกร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลการศึกษาจากคำถามในแบบสอบถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านนำมาเป็นประเด็นปัญหาในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการโดยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา และนำส่งหนังสือและแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การเก็บข้อมูลโดยใชแบบสัภาษาณ ดำเนนการโดยขอหนังสือจากสำนักงาน บัณทตศกษา นำส่งหนังสือพร้อมแบบสัภาษาณ ดำเนนการสัภาษาณตามวันและเวลาท่นดหมาย รวบรวมข้อมูลท่นนำมาจำแนกและเรบเรบรยงประเด้นท่นเกยวข้องกับทฤประสงคของการวจยแล้ว นำไปวเคราะหข้อมูล

4. การวเคราะหข้อมูล

การวเคราะหข้อมูลแบบสอบถาม โดยข้อมูลท่วไปของผูตอบแบบสอบถามวเคราะห โดยใชการหาครอยละ ข้อมูลเกยวกับภาวะผูนำทางวขาการของผูบรหารในศตวรรษท 21 ของ โรงเรยนในเครือขายบรหารสถานศกษาแบบบูรณาการศษรภูมิ 2 จ้งหวดสุรนทร วเคราะหโดยใช คาเฉลี่ย ส่วเนบยงเบนมาตรฐาน และคาสถิตท-test (One samples) และเปรยบเทยบระดับการ ปฏิบัติภาวะผูนำทางวขาการของผูบรหารในศตวรรษท 21 ของโรงเรยนในเครือขายบรหาร สถานศกษาแบบบูรณาการศษรภูมิ 2 จ้งหวดสุรนทร จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศกษา และประสภารณนในการท้งาน วเคราะหโดยทดสอบคาท (t-test) และทดสอบความแปรปรวนทาง เดยว (One-way ANOVA) เมอพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเนรายคู้ โดยใชวธีการ ของ Scheffé

การวเคราะหข้อมูลแบบสัภาษาณ นำข้อมูลท่นได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมา วเคราะหโดยใชเทคนิคการวเคราะหเนอหา

ผลการวจย

1. ภาวะผูนำทางวขาการของผูบรหารในศตวรรษท 21 ของโรงเรยนในเครือขายบรหาร สถานศกษาแบบบูรณาการศษรภูมิ 2 จ้งหวดสุรนทร ภาพรวมอยุในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.51, $t = 18.90$) มีระดับนัยสาคัญทางสถิตทระดับ 0.01 ซ่งเนปเนไปตามสมมติทฐานการวจยท่นตั้งไว เมอพิจารณารายด้าน พบว่า อยุในระดับมากทุกด้าน โดยเรบรยงลำดับคาเฉลี่ยท่นสูงสด 3 ลำดับ คอ ด้าน การบรหารหลักสูตรและการจ้ดการเรยนการสอนในศตวรรษท 21 ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.54, $t = 19.87$) มีระดับนัยสาคัญทางสถิตทระดับ 0.01 ด้านการประกนคุณภาพและมาตรฐานการศกษา โดยใชระบบเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.60, $t = 17.37$) มีระดับนัยสาคัญทางสถิตทระดับ 0.01 ด้านการสร้างเครือขายและการทำงานเนปทมในศตวรรษท 21 ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.57, $t = 18.15$) มีระดับนัยสาคัญทางสถิตทระดับ 0.01 และด้านทักษะการใช้ภาษาและการสอสารของผูนำทาง วขาการในศตวรรษท 21 ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.60, $t = 12.32$) มีระดับนัยสาคัญทางสถิตทระดับ 0.01 มีคาเฉลยนอยท่นสด

2. การเปรยบเทยบภาวะผูนำทางวขาการของผูบรหารในศตวรรษท 21 ของโรงเรยนใน เครือขายบรหารสถานศกษาแบบบูรณาการศษรภูมิ 2 จ้งหวดสุรนทร มีสมมติฐานการวจยท่นตั้งไวว่า ภาวะผูนำทางวขาการของผูบรหารในศตวรรษท 21 ของโรงเรยนในเครือขายบรหารสถานศกษาแบบ บูรณาการศษรภูมิ 2 จ้งหวดสุรนทร มีความแตกต่างกันเมอจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาด สถานศกษา และประสภารณนในการท้งาน จากการดำเนนการวจยมีผลการวจย ดังน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
ในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์

ที่	รายการจำแนก	n=151	
		t	Sig.
1	เพศ	0.42	0.61
2	ตำแหน่ง	1.82	0.07
3	ขนาดสถานศึกษา	1.30	0.20
4	ประสบการณ์ในการทำงาน	1.13	0.32

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ เมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎี ปาปนิคสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน มีผลการสัมภาษณ์ อาทิ เช่น พระเอกชัย ชยเมธี (26 กันยายน 2566) ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร โดยการอบรมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ประยุกต์กับ จักขุมา และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ และมีการนิเทศติดตามผลเป็นระยะ ๆ ประยุกต์กับ วิฐโร นอกจากนี้ ดร.พรณภัส บุญแก้ว (7 พฤศจิกายน 2566) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปரியง ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรนั้น ควรมีศึกษาดูงานผู้ที่มีความสามารถด้าน ประยุกต์กับ วิฐโร สร้างแรงจูงใจทางบวก ประยุกต์กับ นิสสยสัมปันโน ศึกษาต่อเฉพาะด้าน ประยุกต์กับ จักขุมา จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานวิชาการ ประยุกต์กับ นิสสยสัมปันโน และจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหารที่มีผลการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประยุกต์กับ นิสสยสัมปันโน

ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 รูป/คน มาสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่ของเนื้อหาและการประยุกต์กับหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร และได้ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ควรมีการ

จัดอบรมการและส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองโดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ มีการศึกษาดูงานจากหน่วยงานหรือบุคคลต้นแบบ ซึ่งสามารถประยุกต์ได้กับ จักขุมา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเฉพาะด้าน และการกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องรวมถึงทักษะทางภาษาและทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประยุกต์ได้กับ วิจิโร ควรมีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะในการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลรวมไปถึงนำระบบเทคโนโลยีมาช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ ประยุกต์กับ จักขุมา วิจิโร และนิสสัยสัมพันธ์โน ควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับภาระงานที่ปฏิบัติ ประยุกต์กับ วิจิโร ควรส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ประยุกต์กับ จักขุมา และนิสสัยสัมพันธ์โน ควรมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพียงพอ และเหมาะสม ประยุกต์กับ จักขุมา ควรมีการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการ ประยุกต์กับ นิสสัยสัมพันธ์โน ควรกำหนดนโยบายให้มีการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการในการบริหารสถานศึกษา ประยุกต์กับ จักขุมา และควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในทางบวกเพื่อให้ผู้บริหารมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประยุกต์กับ นิสสัยสัมพันธ์โน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 ให้ความสำคัญการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริฉัตร รัตนสุวรรณ และตรัยภูมินทร์ ตรีศรีสุวรรณ (2565: 2220) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้ตั้งประเด็นศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์กร และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์ (2564: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้ตั้งประเด็นศึกษาไว้ 5 ด้าน คือด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความร่วมมือ ด้านจินตนาการและนวัตกรรม ด้านการสื่อสารและด้านความยืดหยุ่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการวิจัยได้ตั้งประเด็นศึกษาไว้ 12 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารของผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ด้านวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีด้านวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการสร้างเครือข่ายและการทำงานเป็นทีมในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาวิชาชีพด้านวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านส่งเสริมการวิจัยและสร้างนวัตกรรมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการนิเทศเพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบเทคโนโลยี และด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบเทคโนโลยี ผลการวิจัยในครั้งนี้และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกันแม้ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามที่มีประเด็นการศึกษาและประเด็นรายข้อแตกต่างกัน นั้นอาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีสภาพใกล้เคียงกันแม้จะอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ เมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 ที่มีเพศ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาและมีทักษะในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทและแสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สมมาตร สุวรรณขำ และศุทธิพงศ์ ภูวรัชรวานนท์ (2565: 91) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ สรรเพชญ ไตรรงค์ (2564: 151) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 69) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนก

ตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งนั่นอาจแสดงให้เห็นได้ว่าแม้ว่าพื้นที่ในการวิจัยต่างกัน ประเด็นในการศึกษาต่างกัน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่างกัน ไม่ได้ส่งผลต่อระดับสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาจึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญ รวมไปถึงสามารถแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างชัดเจน

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎี ปาปณิกสูตร ของโรงเรียนในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 จังหวัดสุรินทร์ มีแนวทางในการพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมการและส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองโดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ มีการศึกษาดูงานจากหน่วยงานหรือบุคคลต้นแบบ ซึ่งสามารถประยุกต์ได้กับ จักขุมา ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเฉพาะด้าน และการกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องรวมถึงทักษะทางภาษาและทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประยุกต์ได้กับ วิรุโรร ควรมีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะในการนิเทศติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล รวมถึงนำระบบเทคโนโลยีมาช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ ประยุกต์กับ จักขุมา วิรุโรร และนิสสัยสัมพันธ์ ควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับภาระงานที่ปฏิบัติ ประยุกต์กับ วิรุโรร ควรส่งเสริมให้ใช้ระบบเทคโนโลยีในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ประยุกต์กับ จักขุมา และนิสสัยสัมพันธ์ ควรมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอและเหมาะสม ประยุกต์กับ จักขุมา ควรมีการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการ ประยุกต์กับ นิสสัยสัมพันธ์ ควรกำหนดนโยบายให้มีการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการในการบริหารสถานศึกษา ประยุกต์กับ จักขุมา และควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในทางบวกเพื่อให้ผู้บริหารมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประยุกต์กับ นิสสัยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้อง พระมหาอาคม อตถเมธี และพระมหาจักรพล สิริธโร (2565: 7) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย ด้านจักขุมา ความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล คือ ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการศึกษาให้ชัดเจน นำหลักสูตรของชาติมาประยุกต์ใช้กับหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และควรกำหนดทิศทางจากหน่วยงานอื่นมาปรับใช้ เช่นเดียวกับ สิริฉัตร รัตนสุวรรณ และตรัยภูมิพันธ์ ตรีตรีศวร (2565: 2222) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์กร คือ ควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และพัฒนาความรู้กับบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับงานวิชาการ เช่นเดียวกับ ธนิต

รัตนศักดิ์ดา (2565: 71-72) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีบทบาทในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา 2) ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ 3) ควรมีการยกย่อง ชมเชย บุคลากรที่ประสบความสำเร็จ โดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ และให้บุคลากรที่ประสบความสำเร็จได้ขยายผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา เช่นเดียวกับ ปวีณา บุทธิจักร (2564: 222) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ได้แก่ 1) ควรมีการศึกษาดูงานของผู้บริหารในองค์กรที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2) มีการนิเทศติดตาม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ 3) จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนที่ดี 4) จัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมและมอบหมายให้ครูจัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพพร้อมกับการจัดอบรมพัฒนาวิชาชีพครู พร้อมกับจัดหาวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ทางวิชาชีพครู เช่นเดียวกับ พิชญ์พิชา จันทา (2563: 101) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางใช้กระบวนการวิจัยเพื่อค้นคว้าเทคนิควิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้และระดับชั้นของผู้เรียน สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วางแผนและกำหนดแนวทางการทำวิจัย จัดทำคู่มือและการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกภาคเรียน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 และเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศึกษานิเทศก์เขต 2 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย กิจกรรม หรือการติดตามการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ประเมินผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาการแลกเปลี่ยนให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรมีการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้กับหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ด้านทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารของผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21
- 3.2 ควรมีการศึกษาระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้กับหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ด้านทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารของผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กฤษธรา ยองโย. (2561). *ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานการวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์. (2564). “ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปวีณา บุทธิจักร์. (2564). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปาริชาติ ขัดกันทา และศิริพงษ์ เสาถายน. (2566). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในเขต ดินแดง-ห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร”. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 8(1): 421-432.
- พัชัญพิชา จันทา. (2563). “แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาอาคม อุดมเมธี และพระมหาจักรพล สิริโร. “การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย”. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*. 2(5): 7.
- พระเอกชัย ชยเมธี. (26 กันยายน 2566). ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา. สัมภาษณ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2538). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). 13 ตุลาคม 2561. *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 30.

สิริฉัตร รัตนสุวรรณ และตริยภูมิษฐ์ ตริตีศวร. (2565). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2”. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สรรเพชญ ไตรรงค์. (2564). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมจิตร เจริญกร. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(2): 3.

สมมาตร สุวรรณคำ และศรุตพงศ์ ภูวธีรวานนท์. (2565). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. 4(1): 91.

อัษฎาวุธ บุญเกิด และคณะ. (2565). “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3”. *มจร อุบลปริทรรศน์*. 7(3): 759.

พรณัฏฐ บุญแก้ว. (7 พฤศจิกายน 2566). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปரியง. สัมภาษณ์.

การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในจังหวัด
อุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
PERSONNEL ADMINISTRATION FOR CHARITY SCHOOLS IN THE BUDDHIST
TEMPLES IN UBON RATCHATHANI PROVINCE UNDER THE OFFICE OF
PRIVATE EDUCATION COMMISSION

รัตนาพร นิระมนต์¹, สุรางคณา มัณยานนท์² และ สุรศักดิ์ ทราบมาลา³
Rattanaporn Neeramon¹, Surangkana Manyanon² and Surasak Labmala³
มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻³
Ratchathani University¹⁻³
E-mail : Maikukkik_11@hotmail.com¹

ได้รับบทความ: 4 เมษายน 2566; แก้ไขบทความ: 20 กุมภาพันธ์ 2568; ตอรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคล และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ครูผู้สอน จำนวน 179 คน รวมจำนวน 202 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 98.02 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก รองลงมา คือ ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ตามลำดับ
2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล มีประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา ดังนี้
 - 1) ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ผู้บริหารควรแก้ไขกฎหมายด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ห้องค้การมีอิสระในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
 - 2) ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล เพื่อประเมินผลการบรรจุแต่งตั้งตามระเบียบของโรงเรียนเอกชน
 - 3) ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู และบุคลากรในโรงเรียน นำสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการ

เรียนการสอน และการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และ 4) ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ผู้บริหารควรตระหนัก และให้ความสำคัญในเรื่อง กระบวนการอัตราค่าตอบแทน กระบวนการรักษาความปลอดภัย และรักษาสุขภาพอนามัยและ กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคลากรผู้เข้ามาเป็นสมาชิกในองค์กร

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

Abstract

This research aimed to study personnel administration for charity schools and guidelines for developing personnel administration for charity schools in the Buddhist temples in Ubon Ratchathani Province under the Office of the Private Education Commission. The research involved 202 participants, comprising 23 school administrators and 179 teachers. One hundred ninety-eight questionnaires were returned, accounting for a 98.02% response rate. The research instruments included a five-point Likert scale questionnaire and open-ended questions reliability of .98. Data analysis methods included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows:

1. Overall, Personnel Administration in the Charity Schools was rated highly. These include Personnel Planning, Recruitment, and Selection; Placement and Personnel Record; Personnel Evaluation, Development, and Discipline, with the lowest mean score observed in Personnel Welfare and Funding.

2. Notable development guidelines for Personnel Administration include: 1) Enhancing personnel management laws to facilitate more accessible practice and human resources development in Planning, Recruitment, and Selection. 2) Establishing policies for Placement and Personnel Records to align with the regulations of the Office of Private Education Commission. 3) Encouraging new technologies in learning management and work processes for more effective Personnel Evaluation, Development, and Discipline. And 4) Focus on payment procedures, health benefits, and overall welfare in the personnel welfare and funding.

Keywords: Personnel Administration, Charity Schools in the Buddhist Temples, the Office of Private Education Commission

บทนำ

การบริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือแนวทางการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องดำเนินงานร่วมกันกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ ซึ่งถือได้ว่าบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานขององค์การ และเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันองค์การให้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงแต่ทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารเท่านั้น แต่ยังเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงที่สุดขององค์การ และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบ่งชี้ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงานในอนาคต (เกลิงเกียรติ ไวกย, 2562: 14) สอดคล้องกับบทความของ ศรัญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล (2564: 154) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน เนื่องจากเป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีจิตใจ มีอารมณ์ มีสติปัญญา และมีความรู้สึก สามารถสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ อีกทั้งสภาพสังคมที่มีการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้บุคคลต้องปรับตัวให้มีคุณภาพ มีความรู้และความสามารถในการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคล เพื่อพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายที่บุคลากร และองค์การได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งนี้ ในการบริหารงานบุคคล จะประสบความสำเร็จนั้น โรงเรียนจะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพได้หรือไม่ั้น ส่วนสำคัญที่สุดคือ การขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มงานบริหารงานบุคคล ถ้าโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดความซื่อสัตย์ และขาดความขยัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนนั้นก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ (สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ, 2561: 31-32) เช่นเดียวกันกับ ชญานิศก์ เปลียนดี (2564: 34) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคล เป็นงานที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารองค์การ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพราะทุกองค์การล้วนพบปัญหาซึ่งถูกกระทบจากอิทธิพล การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก มักจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลในองค์การ ผู้บริหารต้องมีวิธีการจูงใจที่ไม่ซ้ำแบบเดิม เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะมีทัศนคติที่ดีเข้ามาทำงานในองค์การ และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลในองค์การได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีโอกาสได้เรียนรู้ทางวิชาการควบคู่ไปกับการฝึกอบรมคุณธรรม ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และให้สอดคล้องกับสถาบันที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนได้รับการจัดตั้งเพื่อเป็นการกุศลให้ผู้มีฐานะยากจนได้รับการศึกษาเล่าเรียนในระดับสูงขึ้น ดังนั้น โรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนา จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสถาบันการศึกษาที่น่าสนใจในการให้บุตรหลานไปเรียน เพื่อให้ได้มีโอกาสได้เรียนทั้งวิชาการต่าง ๆ และมีโอกาสได้รับการกล่อมเกลาจิตใจด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นทั้งคนดี และคนเก่งในสังคม โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีเจ้าอาวาสวัด คณะสงฆ์ และคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารและการจัดการโรงเรียน ซึ่งจากสภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่า การบริหารงานบุคคล มีส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำไปควบคู่กับการบริหารงานอื่น ๆ และพบปัญหาสำคัญในการบริหารงานบุคคล คือ ขาดความเชื่อมโยงในแผนงานบุคคลกับงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการบริหารงานบุคคล ทำให้กระบวนการต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคลไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน บุคลากรที่ได้มามีขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติงาน ทำให้การประเมินผลการปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ สวัสดิการของบุคลากรไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน จึงส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (รังสรรค์ ศรีโคตร, 2563: 2-3) เช่นเดียวกับ พระปลัดศรายุทธ มหานรินโท (มหาประโช) (2561: 2-3) ที่พบว่า การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนการกุศलयึดหลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษาของโลกตะวันตก ซึ่งเป็นจุดบอดของการบริหารโรงเรียนการกุศล เนื่องจากการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จะต้องบูรณาการหลักธรรมให้สอดคล้องกับบริบททางทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ส่วนปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ขาดการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน และขาดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ส่งผลให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพและไม่เกิดประสิทธิผล

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนพบปัญหาลักษณะคล้ายกันเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปปัญหาอุปสรรค อาทิเช่น โรงเรียนจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรขาดการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการวางแผนกำหนดเป้าหมายไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชน การระบุถึงขอบเขต บทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชัดเจน และไม่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และขาดการนำผลการประเมินการดำเนินงานมาพัฒนา ปรับปรุงงานในโรงเรียน ครูไม่เพียงพอกับชั้นเรียน ครูขาดความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ เนื่องจากครูจบไม่ตรงตามสาขาวิชา ขาดการส่งเสริมพัฒนาครู และ

บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ผู้บริหารจัดการงานบุคคลและงบประมาณยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กิจกรรมประเภทส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร และนักเรียน รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และชุมชนยังน้อยเกินไป ครูยังขาดความรู้ความสามารถตรงตามคุณสมบัติ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ ครู และบุคลากรในโรงเรียนขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากโครงสร้างของค่าตอบแทนในโรงเรียน จึงส่งผลให้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่ำ จากสภาพการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จำเป็นต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ในการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการองค์การให้เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพเพราะบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์การทำให้องค์การสามารถดำเนินงานได้อย่างบรรลุเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 356 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน และครูผู้สอน จำนวน 333 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน

โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ใช้ประชากรทั้งหมด ครูผู้สอน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยใช้ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564: 15) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก 2) ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล 3) ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย และ 4) ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร โดยศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกตอน นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .48 - .75 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก	4.19	.30	มาก
2.	ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล	4.13	.32	มาก
3.	ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย	3.99	.28	มาก
4.	ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร	3.81	.32	มาก
รวม		4.03	.16	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .30) รองลงมา คือ ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .32) ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .28) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .32) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนาในแต่ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ผู้บริหารควรแก้ไขกฎหมายด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อให้้องค์การมีอิสระในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล (ความถี่ 62)

2.2 ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล เพื่อประเมินผลการบรรจุแต่งตั้งตามระเบียบของโรงเรียนเอกชน (ความถี่ 76)

2.3 ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู และบุคลากรในโรงเรียน นำสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ความถี่ 71)

2.4 ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการอัตราค่าตอบแทน กระบวนการรักษาความปลอดภัย และรักษาสุขภาพอนามัย และกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคลากรผู้เข้ามาเป็นสมาชิกในองค์กร (ความถี่ 96)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก รองลงมา คือ ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ด้านการประเมิน การพัฒนาบุคคลและงานวินัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ตามลำดับ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเนื่องมาจาก ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของบุคลากร บุคลากรไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะต้องทำงานให้กับองค์กรใด องค์กรหนึ่งแต่เพียงที่เดียว อาจโยกย้ายไปทำงานให้กับองค์กรใดก็ได้ตามสิทธิและความพอใจ เพราะความอยู่รอดขององค์กรขึ้นอยู่กับบุคลากรด้วย ต่างฝ่ายต่างต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ผู้บริหารไม่ได้อาศัยงานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยเกียรติยศและความมั่นคงในการทำงาน การยอมรับในความสำเร็จของคนความสำเร็จในชีวิต และการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นเครื่องจูงใจ ผู้บริหารจึงต้องดูแลธำรงรักษาส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร ซึ่งเปรียบเสมือนทรัพยากรอันมีค่าขององค์กรให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่มีรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจที่จะทำงานนั้นให้ได้ผลงานมากที่สุด จากบทบาทดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัด

อุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถปฏิบัติและบริหารงานบุคคลของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารให้ความสำคัญและควรพิจารณาสนับสนุนจากปัจจัยด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากรต่าง ๆ ให้กับบุคลากรทุกคนในองค์การอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม มีการเตรียมความพร้อมในกรณีฉุกเฉิน เช่น การถูกเลิกจ้างงานอย่างกะทันหันเป็นเหตุให้ไม่มีรายได้ หรือการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ เพื่อให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมพร้อมสำหรับเกษียณอายุตั้งแต่นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกสิทธิ์ แซ่จ้าว (2564: 12-13) ที่ได้เสนอไว้ว่า การบริหารงานบุคคล นั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการขององค์การและสังคมเพื่อสร้างความรับผิดชอบและเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถึงความคาดหวังทางด้านการบริหารโดยมีเป้าหมายให้องค์การประสบความสำเร็จ แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความต้องการของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การด้วย เพราะจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการบริหารงานในองค์การให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และบุคลากรในองค์การ ก็จะได้มีความสุขกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนต่อไป รวมถึงการยึดหลักประชาธิปไตย เคารพในสิทธิ ความเสมอภาค และความสามารถของบุคคล มีความยืดหยุ่น มีความยุติธรรม มีการพัฒนาและการให้ขวัญและกำลังใจบุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ตลอดทั้งจัดสวัสดิการและสร้างบรรยากาศที่ดีในการบริหารงานสนับสนุนให้มีการวิจัย และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บุคคลมีขวัญกำลังใจ หุ่่มเท รับผิดชอบงาน และถือว่าการปฏิบัติงานที่รับมอบหมายเป็นเกียรติยศ ศักดิ์ศรี มีความมั่นคงในอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ และช่วยให้องค์การดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ รังสรรค์ ศรีโคตร และคณะ (2563: 6) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานบุคคล โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคล โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญให้คณะครู มีส่วนร่วมกันวางแผนงานด้านการบริหารงานบุคคลในแต่ละด้าน

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ผู้บริหารควรแก้ไขกฎหมายด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อให้้องค์การมีอิสระในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล 2) ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล เพื่อประเมินผลการบรรจุแต่งตั้งตามระเบียบของโรงเรียนเอกชน 3) ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู และบุคลากรในโรงเรียน นำสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 4) ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการอัตราค่าตอบแทน

กระบวนการรักษาความปลอดภัย และรักษาสุขภาพอนามัยและกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคลากรผู้เข้ามาเป็นสมาชิกในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชญานิศ์ เปลี่ยนดี (2564: 94) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรร อัตราครู ให้เหมาะสมกับภาระงานที่สอนตรงกับวิชาเอก จัดสรรอัตรากำลังสนับสนุนการสอน มีการคัดเลือกบุคลากรจากท้องถิ่นให้กับสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการขอย้ายที่ทำงานบ่อย และ ควรจัดโครงการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในความเป็นข้าราชการของครู และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของของอีกหลายท่าน เช่น ผลการวิจัยของ คมสิทธิ คณากุล และคณะ (2564: 129) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนในอำเภอปากช่อง ประเภทสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคคล มีข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องในแต่ละตำแหน่งได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอัตรากำลังครู และบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อที่จะได้วางแผน ด้านกำลังคนได้อย่างเหมาะสม ควรมีการพิจารณาหาครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาและภาระงาน ที่ต้องการ โดยพิจารณาเรื่องการสอนที่เหมาะสมในแต่ละตำแหน่ง ผลการวิจัยของ ธนพล เปรมกมล (2565: 100) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน บุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา เป็นบทบาทที่สำคัญของ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการทำงานของ บุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนใช้ในการพิจารณาความดี ความชอบ และกำหนดนโยบายของ สถานศึกษาในอนาคต และ ผลการวิจัยของ ปาจริย์ นาคะประทีป และคณะ (2564: 214) ที่ได้วิจัย เรื่อง การบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารค่าตอบแทน นั้น เป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคลากรซึ่งค่าตอบแทน รวมถึง ค่าจ้าง เงินเดือน ผลประโยชน์เกื้อหนุนที่ องค์กรจัดให้แก่บุคลากรทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือ กระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการเพิ่มผลผลิตให้อยู่ในระดับสูงยิ่งขึ้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้บุคลากรทำงานให้กับโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นำข้อมูลไปใช้ในการกำหนด นโยบายการบริหารงานบุคคลในกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางใน การบริหารงานบุคคลสำหรับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผล วิจัยไปวางแผนแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลสำหรับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1.3 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็น ข้อมูลสารสนเทศในการอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เพื่อพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนรุ่นใหม่ เพื่อให้

ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ผู้บริหารควรมีการนำเสนอแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก ให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณา เพื่อความโปร่งใสในการวางแผนกำลังคน สรรหา และคัดเลือก และควรมีการสัมภาษณ์ด้านทัศนคติในการทำงานทดสอบปฏิบัติงานจริง และทดสอบวัดบุคลิกภาพและความสนใจ เป็นต้น เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ

2.2 ด้านการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล ผู้บริหารควรมีการศึกษาวิเคราะห์ พัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลบุคคล ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคลและระบบการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรบุคคลแก่บุคคลและหน่วยงานทั้งภายใน และภายนอก เพื่อให้งานบรรจุเป้าหมายที่วางไว้ และควรให้ความสำคัญในการปฐมนิเทศให้บุคลากรเข้าใจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และแนวนางานที่ต้องรับผิดชอบแก่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจ และความพึงพอใจให้กับบุคลากรใหม่

2.3 ด้านการประเมินการพัฒนาบุคคลและงานวินัย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของทางโรงเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน และสังคม เพื่อเสริมสร้างวินัยและการป้องกันการกระทำผิดวินัยให้มากขึ้น และควรมีการประชุมกำหนดนโยบายที่ชัดเจนด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และชี้แจงการดำเนินงานวินัยทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในประเด็นนี้ หรืออาจจัดประเด็นนี้ให้อยู่ในลำดับความสำคัญของการบริหารงานบุคคลระดับต้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสวัสดิการและกองทุนบุคลากร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการสำรวจความต้องการและพัฒนาระบบ สวัสดิการของครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อตอบโจทยความต้องการที่แท้จริง และควรจัดให้มีค่าเบี้ยเลี้ยงในการทำกิจกรรมพิเศษที่นอกเหนือจากงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในการทำงาน อันจะส่งผลให้บุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจ รู้สึกรักและผูกพันกับองค์กรมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา

เอกชน เชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์ อันจะสามารถนำข้อมูลไปพัฒนา ปรับปรุง และ แก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้โมเดลเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปทิศทางเดียวกัน

3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในอนาคต และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา พัฒนาการบริหารงานบุคคลให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการบุคลากรในองค์กรได้อย่าง เหมาะสมและตรงต่อความต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- เถลิงเกียรติ ไวกยี่. (2562). “แนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.
- เอกสิทธิ์ แซ่จำว. (2564). “การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- คมสิทธิ์ คณากุล, กฤษฎา วัฒนศักดิ์ และ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2564). “การบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนเอกชนในอำเภอปากช่อง ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา”. *การประชุมวิชาการ ระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 ประจำปี 2564 “วิถีชีวิตใหม่ด้วยงานวิจัยทาง สุขภาพและการบริการ”* (น. 120-130). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ชญาณิศก์ เปลี่ยนดี. (2564). “การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธนพล เปรมกมล. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน บุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปาจริย์ นาคะประทีป จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และ สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์. (2564). “การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์สำหรับโรงเรียนเอกชน”. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2): 208- 216.

- พระปลัดศรายุทธ มหานรินโท (มหาประโค). (2561). “การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทศาสนา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสงเสริมการศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ศรีโคตร, ขวนคิด มะเสนะ และ เกริกไกร แก้วล้วน. (2563). “รูปแบบการบริหารงานบุคคลโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทศาสนา”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม*, 10(1): 1-8.
- ศรัญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิทูล. (2564). “แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผูบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร”. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12): 152-165.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *คู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ INTERSECT model*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาภรณ์ หาญนรงค์ชัยกิจ. (2561). “การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). “Determining sample size for research activities”. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับ
ด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
ACHIEVEMENT OF PRODUCTS AND ACHIEVEMENT BASED ON
KNOWLEDGE OF PRODUCTS TOPIC BY USING FLIPPED CLASSROOM FOR SECOND
YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENT

ปัญญลักษณ์ ไหญ่ผา¹, สมร ทวีบุญ²

Panjalak Yaipa¹, Samorn Thaweboon²

นักศึกษาดาววิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี¹

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี²

Students of Program Curriculum and Instruction, Graduate School Ratchathani University¹

Thesis Advisor, Faculty of Education, Graduate School, Ratchathani University²

E-mail : panjalak@dtec.ac.th¹

ได้รับบทความ: 1 ธันวาคม 2566; แก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2568; ตอบรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ t (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการหาประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 (82.17/86.96) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80)
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.08 คิดเป็นร้อยละ 86.95 ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.04 คิดเป็นร้อยละ 66.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน โดยรวมและรายด้าน ตามความเห็นของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. =0.19) รายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ด้านบทบาทผู้เรียน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. =0.38) ด้านบทบาทครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. =0.27) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. =0.28)

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการขาย, ห้องเรียนกลับด้าน, อาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) to study the efficiency of development selling skills of products based on Knowledge of products topic by using Flipped Classroom to meet the efficiency of 80/80 2) to compare students' learning achievement before and after learning through Knowledge of products topic by using Flipped Classroom 3) to examine students' satisfaction toward learning through development selling skills of products based on Knowledge of products topic by using Flipped Classroom for second year vocational certificate student. The samples was gathered from a classroom of 23 students of second year vocational certificate student in the first semester of the academic year of 2023, obtained through cluster random sampling. The research instruments used consisted of 1) A flipped classroom Approach lesson plans, and 2) a learning achievement test, and 3) a student satisfaction questionnaire, the reliability was at 0.80 and IOC was at 0.77. The statistics for data collection were mean, percentage, standard deviation and Dependent Samples t-test.

The finding were as follows:

1. The efficiency of development selling skills of products based on Knowledge of products topic by using Flipped Classroom was (82.17/86.96) which higher than criteria 80/80
2. The comparing the achievement before and after using development selling skills of products based on Knowledge of products topic by using flipped classroom was higher than before had average at 26.08 and 86.95 percentages, with statistical significance level of .05

3. The students' satisfaction questionnaires toward development selling skills of products based on Knowledge of products topic by using Flipped Classroom for second year vocational certificate student was at high level with mean (4.24, S.D. 0.19)

Keywords : Development Selling Skills, Flipped Classroom, Vocational Education

บทนำ

การศกษาเป็นรอรองมอรทศาคัญในการพัฒนามนุษย์ นโยบายของกระทรวงศกษาธิการในการพัฒนาผู้เรยนในศตวรรษท 21 มุงสงเสริมผู้เรยนใหม่คุณธรรม รกความเป็นไทย มทกษะการศดวิเคราะห์ มทกษะด้านเทคโนโลยี ทำางร่วมและอยู่ร่วมกบผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันต พระราชบัญญัติการศกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก่ไขเพิ่มเติม (ฉบับท 4) พ.ศ. 2562 หมวดท 4 มาตราท 22 กล่าวว่าการจัดการศกษาต้องยดหลักว่า ผู้เรยนทุกคนม่ความสามารถในการเรยนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถอว่าผู้เรยนม่ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศกษาต้องสงเสริมให้ผู้เรยนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศกยภาพ และมาตราท 24 (6) จัดการเรยนรู้ให้เกิดได้ทุกท ทุกเวลา ทุกสถานที่ มการประสานความร่วมมือบดดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพอร่วมกันพัฒนาผู้เรยนตามศกยภาพ ซ่งสอดคล้องกบยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศกยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทเน้นการใช้เทคโนโลยีผสมผสานกบคุณค่าของครูเป็นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาม่ส่วนร่วมในการจัดการเรยนรู้ (กระทรวงศกษาธิการ, 2560: 17-18)

การจัดการเรยนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการตลาด ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศกษาได้จัดการศกษาเป็นการศกษาในระบบปกติ และระบบทวิภาคี แบบเน้นสมรรถนะอาชีพ เพอมุงหวังพัฒนาทกษะด้านต่าง ๆ เช่น ทกษะทางสังคม (social skills) ทกษะทางการเรยนรู้ (Learning Skills) ทกษะทางอาชีพ (Professional skills) และทกษะทางด้านโครงการ (Project Skills) ด้วยแนวทางการฝึกอาชีพ ผ่านการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม ซ่งจะเป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติในการทำงาน เป็นการประกยุคใช้หลักการบริหารและจัดการวิชาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและหลักการทำงานอาชีพทสัมพันธ์กบการพัฒนาวิชาชีพ คอมพิวเตอร์ธุรกิจให้ทันต่อการเปลยนแปลงและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี (วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม, 2565: 12-13)

ห้องเรยนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรยนการสอนทเกิดจากการทนักเรียนม่สามารถเข้าเรยนในเวลาปกติได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมการป่วย หรอเนื้อหาบทเรยนยากและต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจอย่างมาก เวลาในห้องเรยนม่เพียงพอ ในการแก้ไขหาทางออกโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย และใช้เทคโนโลยีทนักเรียน

สามารถเข้าถึง และมีอุปกรณ์ในการเข้าถึงได้ง่าย นั่นคือ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เป็นต้น ด้วยวิธีการถ่ายคลิป วิดีโอการเรียนการสอน และอัปโหลดเข้าในระบบ นักเรียนสามารถที่จะเข้าไปเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีอินเทอร์เน็ต ห้องเรียนกลับด้านเป็นการแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่นอกห้องเรียน และเมื่อเข้าห้องเรียน นักเรียนจะมีข้อซักถาม และมีเวลาในการทำความเข้าใจมากขึ้น การเรียนในลักษณะนี้เป็นการพลิกกลับห้องเรียน ในการเรียนทั่วไบนักเรียนจะได้เรียนรู้ในห้องเรียน และกลับไปทำแบบฝึกหัดที่บ้าน หากนักเรียนทำแบบฝึกหัดและไม่เข้าใจในบทเรียนจะไม่สามารถถามใครได้ นอกจากคนในครอบครัว แต่หากเป็นการพลิกกลับห้องเรียน กระบวนการจะเกิดการสลับด้าน นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่บ้าน และทำการบ้านที่ห้องเรียนเพื่อเพิ่มความเข้าใจ การที่จะให้นักเรียนเข้าใจในหลักการความรู้บางอย่างอาจมีเวลาไม่เพียงพอ ดังนั้น การศึกษาความรู้จากการสอนผ่านวิดีโอที่ครูได้บันทึกไว้แล้ว รวมทั้งการอ่านหนังสือเพิ่มเติม ปรึกษาเพื่อนหรือครูออนไลน์ สามารถทำได้ล่วงหน้านอกห้องเรียน ส่วนเวลาในห้องเรียน ครูก็สร้างสภาวะแวดล้อมให้เหมาะกับการจัดกิจกรรมที่ออกแบบไว้ เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ โดยครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีคำถาม หรือติดปัญหาที่แก้ไม่ได้ให้คำแนะนำหลักการที่เข้าใจยาก หรือปัญหาที่เด็กพบ วิธีนี้จะทำให้เด็กเข้าใจความรู้ และเชื่อมโยงในหลักการมากยิ่งขึ้น (วสันต์ ศรีหิรัญ, 2560)

จากปัญหาการจัดการเรียนรู้ของวิชาการขายเบื้องต้น เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม พบว่า ปัญหาที่พบบ่อย ด้านตัวผู้เรียน ด้านตัวครูผู้สอนที่มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอในชั้นเรียนเนื่องจากครูผู้สอนมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่างประกอบทั้งงานการจัดการเรียนการสอน งานที่ได้รับมอบในโรงเรียนและที่สำคัญคือ ผู้เรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนในชั่วโมงเรียน และครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการผลิต/สร้างสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ดี สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีไม่มีความทันสมัย จึงทำการจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำ (วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม ฝ่ายวิชาการ, 2565: 20-21) การใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ จะช่วยเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนานมีชีวิตชีวาไม่เบื่อหน่ายในบทเรียนช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาต่าง ๆ ในบรรดาสื่อการเรียนการสอนนั้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อที่น่าสนใจและนำมาใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนไปตามความสามารถของตน ช่วยประหยัดเวลาในการสอนของครู ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้เพิ่มขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ (วิจารณ์ พานิช, 2556: 11-14) จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าการสร้างบทเรียนออนไลน์ น่าจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดียิ่งขึ้น เพราะคุณลักษณะที่ดีของบทเรียนออนไลน์ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้ เป็น

บทเรียนที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจบทเรียนสามารถจูงใจให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ และสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยลดเวลาการสอนของครู เป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับบทเรียนออนไลน์เป็นแนวการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ที่เป็นกลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นการศึกษาค้นคว้าพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นและพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับครูให้ก้าวทันเทคโนโลยีและนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 45 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม ห้องที่ 1 จำนวน 23 คน โดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม วิชา การขายเบื้องต้น เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

ประเภทวิชาพาณิชยกรรมสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจวิชาการขายเบื้องต้นเรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้ 1) ความหมายของผลิตภัณฑ์ 2) ความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ 3) ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่พนักงานขายควรทราบ 4) ประเภทของผลิตภัณฑ์ 5) องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ และ 6) แหล่งความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

3. เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 12 ชั่วโมง หาคุณภาพโดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 แบบทดสอบรายหน่วย จำนวน 6 หน่วย ได้แก่ 1) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 1 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน/ใบความรู้ ความหมายของผลิตภัณฑ์ 2) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 2 เรื่อง ความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน/ใบความรู้ ความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ 3) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 3 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่พนักงานขายควรทราบ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน อธิบายความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่พนักงานขายควรทราบ 4) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 4 เรื่อง ประเภทของผลิตภัณฑ์ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน ประเภทของผลิตภัณฑ์ 5) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 5 เรื่อง องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน บอกองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ และ 6) แบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 6 เรื่อง แหล่งความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เป็นแบบฝึกหัด/ใบงาน แหล่งความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หาคุณภาพโดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบย่อยรายหน่วยที่ 1-6 พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ หาคุณภาพโดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ พบว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .41-.60 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขาย ผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทครูผู้สอน ด้านบทบาทผู้เรียน และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ หา

คุณภาพโดยนำเสนอผู้เชียวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน One group pretest - posttest design บุญธรรม กิจปรดาปรสุทธ (2553: 175-176)

ดำเนินการทดลองเองกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 23 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ

ผลผลิตภณท์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน แล้วอธิบายวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอน แล้วเข้าสู่บทเรียน ตามลำดับจนครบ 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียน โดยทดสอบย่อยแผนละ 10 ข้อ เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมแต่ละแผน3. ทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการขยายเบื้องต้น เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลผลิตภณท์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้ เวลาในการทดสอบ 30 นาที

4. นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภณท์ เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลผลิตภณท์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ

5. ระยะเวลาในการทดลอง ทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2566

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภณท์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลผลิตภณท์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โดยใช้สูตร E_1 / E_2

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลผลิตภณท์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test ในการทดสอบค่าที่ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test แบบ dependent samples)

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภณท์ เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลผลิตภณท์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น

ปีที่ 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจที่กำหนด

ผลการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยให้โรงเรียนกลับด้านสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

รายการ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าประสิทธิภาพ E ₁ E ₂
ประสิทธิภาพของกระบวนการ(E ₁)	23	60	49.30	82.17	82.17/ 86.96
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	23	30	26.09	86.96	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น (E₁) พบว่า ผลที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบท้ายบทของแต่ละเรื่องระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 82.17 และผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E₂) มีค่าเท่ากับ 86.96 สรุปได้ว่าแบบเรียน/ฝึกพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน ที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้น มีประสิทธิภาพ E₁/E₂ (82.17/86.96) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test ในการทดสอบค่าที่ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test แบบ dependent samples) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

n=23

การทดสอบ	จำนวน(คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P	Sig
ก่อนเรียน	23	30	20.04	3.61	10.52	22	4.75	0.02
หลังเรียน	23	30	26.08	1.56				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 พบว่า ในภาพรวม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คือ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.08 คิดเป็นร้อยละ 86.95 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 20.04 คิดเป็นร้อยละ 66.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โดยใช้สเกลิตค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจที่กำหนด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบทบาทครูผู้สอน			
1. ครูมีการชี้แจงภาระงานต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.08	0.41	มาก
2. ครูมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และหลากหลาย ช่วยสร้างการกระตือรือร้นในการเรียน	4.39	0.78	มาก
3. ครูมีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนช่วยกันตอบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.34	0.64	มาก
4. ครูคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน	4.30	0.76	มาก
5. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ ในชั้นเรียน	4.08	0.73	มาก
6. เมื่อผู้เรียนมีข้อสงสัยครูผู้สอนสามารถช่วยอธิบายให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.47	0.59	มาก
7. ครูมีวิธีการให้คะแนนแบบหลากหลาย	4.21	0.61	มาก
รวม	4.27	0.27	มาก
ด้านบทบาทผู้เรียน			
8. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนมาใช้ทำกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.47	0.59	มาก
9. ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้มากขึ้น	4.13	0.69	มาก
10. ผู้เรียนทราบพัฒนาการในการเรียนของตนเอง	4.43	0.78	มาก
11. ผู้เรียนมีเวลาทบทวนเนื้อได้ตลอดเวลา	4.30	0.63	มาก
12. ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินคำถามจากสิ่งที่ตนเองได้ศึกษามาแล้วเกิดข้อสงสัยแล้วมาหาคำตอบกับเพื่อนและครู	4.43	0.66	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
13. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน	4.40	0.79	มาก
รวม	4.29	0.38	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
14. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนบรรยากาศการเรียนในชั้นมีความสนุกสนานและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้	3.91	0.66	มาก
15. การได้ศึกษาเนื้อหาทำก่อนล่วงหน้าทำให้เกิดความเข้าใจและมีเวลาในการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากขึ้น	4.08	0.59	มาก
16. ระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.13	0.69	มาก
17. รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลายไม่น่าเบื่อช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น	3.95	0.76	มาก
18. รูปแบบการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาในการเรียนได้มากขึ้น	4.08	0.59	มาก
19. รูปแบบการเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.34	0.48	มาก
20. มีเวลาเรียนทบทวนเนื้อหาแล้วนำมาทำการบ้านร่วมกับเพื่อนๆในชั้นเรียน	4.65	0.48	มากที่สุด
รวม	4.16	0.28	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.24	0.19	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขยายผลิตภัณฑ์เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน ตามความเห็นของผู้เรียน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ด้านบทบาทผู้เรียน ($\bar{X} = 4.29$) ด้านบทบาทครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.27$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น (E_1) พบว่า ผลที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบท้ายบทของแต่ละเรื่องระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 82.17 และผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 86.96 สรุปได้ว่า แบบเรียน/ฝึกพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน ที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้น มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 (82.17/86.96) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) สืบเนื่องจากว่า นักเรียนมีความสนใจมีแรงจูงใจในการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านเพราะมีเวลาในการทบทวนนอกห้องเรียนทบทวนได้ตลอดเวลาและยังสามารถนำแบบฝึกหัดมาทำร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้และยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน และทำคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนและทดสอบระหว่างเรียน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.17 และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.96 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนารูปแบบการสอนการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน ครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งพบว่า ปีการศึกษา 2565 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยเฉพาะทักษะด้านการขยายผลผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นทักษะที่จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันรวมทั้งบุคลิกภาพนักเรียนมีอาชีพซึ่งประกอบด้วยหลายทักษะรวมกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ตามความสนใจและการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ที่ได้เรียนผ่านมาแล้วเป็นการเพิ่มความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นในแต่ละหน่วยในขณะที่การเรียนปกติ นักเรียนต้องเรียนทุกบทก่อนแล้วมาทำแบบทดสอบรวมท้ายบทเรียน ทำให้ผลคะแนนมีความแตกต่างระหว่างเรียนด้วยห้องเรียนกลับด้านและวิธีการสอนปกติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนิชาภา บุรีกาญจน์ (2557: 253) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยมีการใช้แนวคิดของห้องเรียนกลับด้านในการทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของผู้เรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 พบว่า ในภาพรวม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คือ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.08 คิดเป็นร้อยละ 86.95 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 20.04 คิดเป็นร้อยละ 66.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการขายผลิตภัณฑ์ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้และสามารถทบทวนเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลามีเวลาในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้กระบวนการคิด ซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจจากครู ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Jonathan Bergmann and Aaron Sams (2012: 13-17) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เปลี่ยนวิธีการสอนของครู จากการเป็นผู้บรรยายหน้าชั้นเรียนไปเป็นครูฝึก ฝึกการทำแบบฝึกหัดหรือทำกิจกรรมอื่นในชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรืออาจเรียกว่าเป็นครูตัวเตอรหรือเปรียบเสมือนโค้ชคอยกระตุ้นผู้เรียนและให้คำแนะนำกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนิชาภา บุรีกาญจน์ (2557: 372) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยมีการใช้แนวคิดของห้องเรียนกลับด้านในการทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของผู้เรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับทิชา นนท์ ชุมแวงวาปี (2558: 7) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในรายวิชาสังคมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนนั้น เมื่อวัดเป็นค่าร้อยละพบได้ว่า ร้อยละ 82 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.92 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการแก้ปัญหา เมื่อวัดเป็นค่าร้อยละพบว่าผู้เรียนร้อยละ 74 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ และสอดคล้องกับวรรณธิดา ยลวิลาส (2563: 119-120) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ในรายวิชาคณิตวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ในรายวิชาคณิตวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีผลคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบก่อนเรียน 49.51 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน เท่ากับ 15.26 ส่วนคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 83.75 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.74 และเมื่อนำมาตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยสถิติทดสอบที (Dependent Sample) ได้ค่า $t = 9.552$, $df = 35$, $sig = .000$ จึงสรุปได้ว่าหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการขยายผลผลิตภัณฑ์ เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน ตามความเห็นของผู้เรียน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($=4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือด้านบทบาทผู้เรียน ($=4.29$) ด้านบทบาทครูผู้สอน ($=4.27$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($=4.16$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีเวลาได้เรียนล่วงหน้ามาก่อนและทบทวนได้ทุกที่ทุกเวลาและยังมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ภายในชั้นมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุกสนานและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาในการเรียนได้มากขึ้น สอดคล้องกับจักรพงศ์ คูชิตา (2564: 61) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการขยายเบื้องต้น โดยใช้บทเรียนออนไลน์ประกอบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ประกอบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านโดยรวมอยู่ระดับความพึงพอใจมากที่สุด เช่นเดียวกับกับลลันลลิต เอี่ยมอานวยสุข (2556: 72-73) ได้ศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของ โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้มีต่อชุดของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีค่าของคะแนนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ระดับมาก และสอดคล้องกับอัจฉรา เขยเชิงวิทย์ และ อีรพงษ์ วิริยานนท์ (2560: 163-178) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเครือข่ายสังคม ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อสารสนเทศสำคัญสำหรับครู บุคลากร และองค์กร หน่วยงานทางการศึกษาในการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
2. ครูได้แนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

3. นักรเรียนได้รเรียนรู้ด้วยสื่อการรเรียนการสอนที่หลากหลาย สนองต่อความแตกต่างและ ความสนใจของนักรเรียนแต่ละคน

4. นักรเรียนได้รเรียนรู้ผ่านสื่อบทรเรียนออนไลน์ ทำให้อรเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นใน การรเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการรเรียนรู้ ทำให้อรเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการรเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อการรเรียนรู้ที่มีความ หลากหลายเหมาะสมกับอรเรียน ให้อรเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำความ เข้าใจในเนื้อหาก่อนล่วงหน้า จะช่วยให้อการจัดการรเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมครูผู้สอนจัดการรเรียนรู้แบบ ห้องรเรียนกลับด้านที่มีการให้อรเรียนศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสมสำหรับอรเรียนที่มี ความพร้อมด้านเทคโนโลยีเท่านั้น หากอรเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี ครูผู้สอนควรเพิ่ม ช่องทางหรือรูปแบบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในรูปแบบที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยครั้งต่อไปใช้

2.1. สถานศึกษาควรส่งเสริมครูมีการจัดการรเรียนแบบห้องรเรียนกลับด้านร่วมกับ รูปแบบการรเรียนรู้และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ให้อมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่รเรียน เพื่อให้อเกิด การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการรเรียนให้อสูงขึ้น

2.2 ครูผู้สอนควรมีสื่อการรเรียนรู้ที่หลากหลายประกอบการจัดกิจกรรมการรเรียนรู้แบบ ห้องรเรียนกลับด้าน อาทิ ห้องรเรียนออนไลน์ แบบทดสอบความรู้ออนไลน์ เพื่อให้อรเรียนได้ตรวจสอบ ความรู้เบื้องต้นของตนเองหลังจากที่ได้รเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาผลการรเรียนรู้ การรเรียนแบบห้องรเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบการรเรียนรู้ และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น PjBL และ Active Learning รเรียน เพื่อให้อเกิดการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการรเรียนให้อสูงขึ้น

3.2 ควรศึกษาผลการรเรียนรู้ การรเรียนแบบห้องรเรียนกลับด้าน ในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อ เปรียบเทียบความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ.
- จักรพงษ์ คุชิตา. (2564). “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการขายเบื้องต้นโดยใช้บทเรียนออนไลน์ ประกอบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ทิตานนท์ ชุมแวงวาปี. (2558). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในรายวิชาสังคมศึกษา ส 21103”. *วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(4), 58-65.
- นิขภา บุรีกาญจน์. (2556). “ผลการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดแบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562*. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก หน้า 1.
- ลั่นลลิต เอี่ยมอานวยสุข. (2556). “การสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน”. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วสันต์ แสงหิรัญ. (2560). “ห้องเรียนกลับด้านกับการคิดวิเคราะห์”. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 19-28.
- วิจารณ์ พาณิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดัก. วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม. (2565). *รายงานการประเมินตนเอง (Self – Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2565* ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ. อุบลราชธานี.
- อัจฉรา เขยเชิงวิทย์ และ ชีรพงษ์ วิริยานนท์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเครือข่ายสังคม”. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(1), 163-178.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom Reach Every Student in Every Class Every Day*. Washington, DC: ISTE and ASCD.

**ผลกรจกตรเรยนรทกษะปรบฏบตปรกอบแบบฟกทกษะวชาฟตบอล
หนวย การสงลูกบอลดวยขางเทาดานในของนกรเรยนชนประถมศกษาปท 5
RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT BASED ON SKILLS WITH EXERCISES
ON PASSING THE BALL WITH INSIDE FOOT IN FOOTBALL SUBJECT FOR
GRADE 10 TH STUDENTS**

ธนเดช มุทาลัย¹, เจริญวิษญ สมพงษธรรม²
Thanadet Mutalai¹, Charoenwit Sompongdam²
มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²
Ratchathani University¹⁻²
E-mail : tanakonbank12345@gmail.com¹

ดรรบพทความ: 15 มนาคม 2567; แกไขพทความ: 8 เมษายน 2568; ดอรรบตพมท: 19 เมษายน 2568

บทคัตยอ

การวจยคร้งนมีวตุประสงค์เพอ 1) หาประสิทธิภาพของการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบตโดยการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบต ปรกอบแบบฟกทกษะของนกรเรยนชนประถมศกษาปท 5 เกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสมฤทธิ์ทางการเรยนของนกรเรยนระหวางก่อนเรยนและหล้งเรยน และ 3) ศกษาความพึงพอใจต่อการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบตของนกรเรยน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวจย ได้แก่ นกรเรยนชนประถมศกษาปท 5 โรงเรยนอนุบาลบ้านเหนือเขมราชธ ได้มาโดยการสมบแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จนวน 1 หองเรยน จนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวจย ได้แก่ 1) แผนการจกตรเรยนรทกษะปรกอบแบบฟกทกษะ 5 แผน 2) แบบทดสอบวตุผลสมฤทธิ์ทางการเรยน 3) แบบประเมินทกษะปรบฏบตและ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบต สถตทที่ใช้ในการวเคราะหข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเปียงเบน มาตรฐาน และการทดสอบแบบ t-test Dependent Samples ผลการวจย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบต ปรกอบแบบฟกทกษะของนกรเรยนชนประถมศกษาปท 5 เทากบ 82/88.35 เปนไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสมฤทธิ์ทางการเรยนของนกรเรยนประถมศกษาปท 5 หล้งเรยนสูงกวาก่อนเรยน อย่างม่นยสำคัญทางสถตทที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจต่อการจกตรเรยนรทกษะปรบฏบตของนกรเรยนโดยรวมอยูนะดับ มาก

คำสำคัญ: การจกตรเรยนรทกษะปรบฏบต, แบบฟกทกษะวชาฟตบอล, การสงลูกบอลดวยขางเทาดานใน

Abstract

The objectives of this research were 1) to identify the efficiency of learning management based on skills with exercises on passing the ball with inside foot in football subject for grade 10th students with the 80 / 80 standard criteria; 2) to compare students' learning achievement between before and after learning; 3) to study students' satisfaction towards of learning management. The sample consisted of 30 grade 10th students of Anubanbannua Khemmarat school, gained by cluster sampling. The research instrument was composed of 1) 5 lesson plans with exercises on football in passing the ball with the inside foot ; 2) an achievement test and 3) a satisfaction questionnaire. The data analysis statistics were mean, standard deviation, and t-test dependent.

The result of the research showed that :

- 1) The efficiency of learning management based on skills with exercises on passing the ball with the inside foot in football subject for grade 10th students was 82/88.35, meeting the standard criteria.
- 2) Student's learning achievement after learning was significantly higher than before learning at the level of .05
- 3) Students' satisfaction with learning management was at a high.

Keywords: Learning Management, Skills With Exercises, Passing the Ball with Inside foot

บทนำ

สภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน ฟุตบอลนั้นมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชน การเล่นฟุตบอลทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ ยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งการหลีกเลียงอบายมุข และยาเสพติดได้ (นนชัย ศานติบุตร, 2550: 237) แต่การพัฒนากีฬาในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาของฟุตบอลไทยที่พบ คือ ยังขาดการพัฒนาและการเริ่มต้นที่ดีหรือเข้าไป ผลที่ได้รับจากการแข่งขันฟุตบอลในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เป็นไปอย่างไม่มีระบบและยังไม่มีแบบแผน มักมีรูปแบบเพียงเพื่อให้จบการแข่งขันของแต่ละรายการ แล้วก็ผ่านไปไม่มีความต่อเนื่อง ระบบการจัดการแข่งขันฟุตบอลภายในประเทศในระดับต่าง ๆ ยังไม่เป็นระบบและไม่มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนามาตรฐานกีฬาฟุตบอลในประเทศ การบริหาร มีงบประมาณจำกัดโดยเฉพาะในระดับ

สโมสร ทำให้สโมสรต่าง ๆ ยังขาดความเข้มแข็ง มีความอ่อนแอ และขาดกำลังสำคัญในการบริหารจัดการฟุตบอลทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนามาตรฐานกีฬาฟุตบอลในประเทศไทย

สำหรับระบบการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลนักเรียนในประเทศไทย พบว่ามีปัญหาดังนี้

1) มีหลายหน่วยงานดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบต่างคนต่างจัดการแข่งขันองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรมพลศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น 2) การจัดแบ่งอายุผู้เล่นของที่มีอยู่เป็นการแบ่งโดยแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่มีการตกลงร่วมกันของทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ระบบการแบ่งกลุ่มอายุเป็นระบบเดียวกัน 3) การพัฒนานักกีฬา ขาดความต่อเนื่องและการจัดระบบที่ชัดเจน ทำให้นักกีฬาขาดโอกาสที่จะรับการส่งเสริม และพัฒนาถึงขีดความสามารถสูงสุด และ 4) รายการแข่งขันบางครั้งมีความถี่เกินไปและมีความซ้ำซ้อน เป็นเหตุให้นักกีฬาต้องแข่งขันบ่อยและมากเกินไปจนบางครั้ง นักกีฬาก็ไม่ได้รับการจัดระบบที่จะช่วยให้มีโอกาสพักเพียงพอ บางรายการก็พลาดโอกาสที่จะเข้าร่วมการแข่งขัน (ขจรเกียรติ ขนชิตและสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์, 2565:240)

กีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่ภูมิภาคให้ความสนใจและได้มีการจัดการให้มีการจัดแข่งขันในระดับต่าง ๆ ร่องรอยอย่างหนึ่งอย่างนั้นทำให้เกมกีฬาฟุตบอลได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานและเทคนิคการเล่นตลอดจนถึงด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและเทคโนโลยีและการบริหารจัดการรวมทั้งด้านสิทธิประโยชน์ดังนั้นการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพเป็นรายการจัดการแข่งขันที่ได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศทำให้เกิดการสร้างทีมฟุตบอลเพื่อเข้าร่วมรายการแข่งขันต่าง ๆ อย่างมากมาย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553: 3)

กล่าวว่าการเล่นฟุตบอลนั้นจะทำให้มนุษย์เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมอันเป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเมื่อมนุษย์ทุกคนมีสมรรถภาพทางกายที่ดีก็จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ฟุตบอล เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยปัจจุบันมีการจัดการแข่งขันรายการต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ไทยพรีเมียร์ลีก, พรีเมียร์ลีก, ลาลิกา สเปน, กัลโชเซเรียอา อิตาลี เป็นต้น (มงคล แฝงสาคน, 2554: 3)

ทักษะพื้นฐานในการเล่นฟุตบอลเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ นักกีฬาจะต้องมีการเรียนรู้และฝึกหัด เพราะถ้านักกีฬามีความรู้ ความเข้าใจและมีพื้นฐานที่ถูกต้องย่อมทำให้นักกีฬานั้นประสบความสำเร็จในการเล่นสูง ทักษะพื้นฐานในการเล่นฟุตบอลประกอบด้วย การเตะลูกฟุตบอล และการหยุดลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน การเตะลูกฟุตบอลด้วยหลังเท้า การหยุดลูกฟุตบอลด้วยฝ่าเท้า การเลี้ยงลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในและข้างเท้าด้านนอก การทุ่มลูกฟุตบอล การโหม่งลูกฟุตบอล การยิงประตู และการเป็นผู้รักษาประตู เป็นต้น (พอง เกิดแก้ว, 2520: 3) ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีทักษะทางกีฬาดี ย่อมแสดงถึงการมีสมรรถภาพร่างกายที่ดีอีกด้วย ซึ่งลักษณะของผู้เล่นกีฬาที่ดีนั้น สืบเกิดได้จากการเล่นกีฬาที่แม่นยำ มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างประสานและ

กลมกลืน มีความเร็วและมีการคาดการณ์สภาพการณ์ข้างหน้าหรือทิศทางที่ดี (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2542: 129) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างของศักยภาพผู้เรียน เมื่อพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแล้วพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นช่วงชั้นที่กำหนดรายละเอียดในเรื่องการแสดงการควบคุมตัวเอง เมื่อปฏิบัติทักษะการเคลื่อนไหวไปในลักษณะแบบผสมผสาน จึงเป็นช่วงชั้นที่มีการนำกีฬาเข้ามาผสมผสานในการสอน เพื่อเป็นทักษะของการเคลื่อนไหวตามมาตรฐานการเรียนรู้ (วิรุทธ สวัสดิ์, 2553:127)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิชาฟุตบอลเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกยึดมั่น ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถช่วยในเรื่องการส่งบอลให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งด้าน ร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา เพื่อให้มีทักษะในการเคลื่อนไหวต่อการส่งฟุตบอลและมีสุขภาพที่ดีกีฬาฟุตบอลเป็นกิจกรรมพลศึกษาประเภทหนึ่งที่สามารถส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาของบุคคล ประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 3 สาระ คือ 1.การเคลื่อนไหวร่างกาย 2.ทักษะ

3. การส่งลูกฟุตบอล การสอนกีฬาฟุตบอล จึงจำเป็นต้องมีหลักในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชากีฬาฟุตบอลที่เหมาะสมสังเคราะห์จาก การฝึกทักษะในการส่งบอลเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นแบบฝึกทักษะฟุตบอลจึงมีความสำคัญอย่างมาก สามารถฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน จำเป็นที่ต้องอาศัยทักษะให้เกิดความแม่นยำ เพราะนอกจากการเล่นเป็นทีมที่มี ประสิทธิภาพแล้ว ยังส่งผลไปถึงการยิงประตูได้อีกด้วย (ธนวรรณพร ศรีเมือง, 2565:23) Simpson (1972: 45) กล่าวว่า ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับ การฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ

Davies (1971: 50) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะ ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้

Harrow (1972: 96) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติโดยเริ่มจากระดับที่ ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก อาจมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน

สำคัญคือ 1) ขั้นตอนเตรียมบ่อรับน้ำ 2) ขั้นตอนเสริมสร้างสมรรถภาพทางการ 3) ขั้นตอนอธิบายและสาธิต 4) ขั้นตอนฝึกหัดทักษะ 5) ขั้นตอนนำไปใช้ และ 6) ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ

สภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ ผลปรากฏว่านักเรียนขาดทักษะการส่งลูกฟุตบอล และไม่กล้าแสดงออก การจัดแบบฝึกทักษะจะช่วยให้การเรียนรู้ในการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน มีความมั่นใจมีทักษะการส่งดีขึ้นและยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ได้โดยใช้การจัดการเรียนทักษะช่วยให้เกิดแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนส่งเสริมช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดการยอมรับเด็กเก่งยอมรับ เด็กอ่อนเห็นคุณค่าของเด็กเก่ง ในการอยู่ร่วมกันในสังคมความรับผิดชอบสร้างความก้าวหน้าของตนและช่วยแบ่งเบาภาระการสอนของครู เพื่อให้มีทักษะการปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีมุ่งหวังที่จะช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรับและส่งบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ส่งผลให้นักเรียนสามารถต่อยอดไปในทักษะต่อไปได้ง่ายมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในโดยใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เรื่องผลจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะวิชาฟุตบอลหน่วยที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้มีได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4. การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เป็นโรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 คือ โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวนนักเรียน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะฟุตบอลหน่วยที่ 3 การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. แบบประเมินทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

5. การสร้างเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือวิจัย

6. การทดลองและเก็บเครื่องมือในการวิจัย

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องผลการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ วิชาฟุตบอลหน่วยที่ 3 การส่งลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

คะแนน	<i>n</i>	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	30	20	20.50	82.00
คะแนนสอบหลังเรียน(E2)	30	20	17.57	88.35

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนแบบฝึกทักษะเรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 17.57 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าร้อยละ 88.35 มีค่าคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมจากคะแนนแบบฝึกทักษะระหว่างเรียนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 20.5 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในโดยใช้ การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ประกอบกับแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	30	12.97	1.85	11.37*	.000
หลังเรียน	20	30	17.67	0.92		

*มีนัยสำคัญทางสถิติได้ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในโดยใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.85 มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 17.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 ค่า t เท่ากับ 11.37 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เนื้อหา วิชาที่จากแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน มีขั้นตอนการฝึกอย่างเหมาะสม	4.37	0.49	มาก
2. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในช่วยสร้างความสนใจในการเรียนรู้	4.40	0.50	มาก
3. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่าย	4.80	0.41	มากที่สุด
4. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้า	4.03	0.61	มาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านใน มีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์			
5. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ทำให้นักเรียนสนุกกับการเรียน	4.50	0.63	มาก
6. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น	4.37	0.61	มาก
7. การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้เร็วกว่าเรียนจากหนังสือ	4.17	0.59	มาก
8. แบบ ขนาด และสีของตัวอักษรที่ปรากฏในแบบฝึก มีความเหมาะสม ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน	4.37	0.61	มาก
9. ความพอใจ เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว นักเรียนสามารถรู้คะแนนได้ทันที	4.33	0.84	มาก
10. ชอบเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน	4.57	0.68	มากที่สุด
รวม	4.39	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ หน่วย การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน วิชาภาษาพลศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) แบบลิเคิรทสเกล (Likert Scale) โดยรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ชอบเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน มีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะเรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้า ด้านใน โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 20.50 คิดเป็นร้อยละ 82.00 มีคะแนนเฉลี่ยสอบ หลังเรียน เท่ากับ 17.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.35 จากการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ เรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึก มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบ แบบฝึกทักษะ ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถตาม ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้และทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยน ทำให้ ทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์แผนจัดการการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึก ทักษะได้ ศึกษาสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดย เริ่มตั้งแต่ การเลือกและเรียบเรียงเนื้อหาสาระการศึกษาเอกสาร หลักสูตรและเอกสารต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและ การวัดผลที่ผู้ศึกษา สร้างขึ้นได้ผ่านการทดลองกับนักเรียนผ่านกระบวนการถ่วงถ่วง ตรวจสอบและ ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ทำการตรวจประเมินแผนการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ก่อนที่จะนำไปทดลองจริงและการสร้าง ในส่วน ของเนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้ผ่านการทดสอบและตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แล้วนำไป ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายใน การศึกษา ประกอบกับนักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ ทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากเหตุผล ที่กล่าวมาทำให้ผลการจัดการเรียน เรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ภาณุมาศ หอมกลิ่น (2553) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทักษะพื้นฐานการเล่นฟุตบอลโดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่เน้น ทักษะปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) พื้นฐาน การเรียนฟุตบอลโดยใช้ แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82/88.35

2.) พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (E1/E2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82/88.35 ตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่าการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถตาม ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนให้ทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์แผนจัดการ การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะได้ศึกษาสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม โดยเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนและการวัดผลที่ผู้ศึกษา สร้างขึ้นได้ผ่านการทดลองกับนักเรียนผ่าน กระบวนการกลั่นกรอง ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่ม สารการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ทำการตรวจประเมินแผนการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ก่อนที่จะ นำไปทดลองจริงและการสร้าง ในส่วนของเนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้ผ่านการทดสอบ และตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แล้วนำไป ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไป ทดลองกับกลุ่มเป้าหมายใน การศึกษาประกอบกับนักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะที่ผู้ศึกษาสร้าง ขึ้น ซึ่งเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากเหตุผล ที่ กล่าวมาทำให้ผลการจัดการเรียนเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ การวิจัยของ การพัฒนาทักษะพื้นฐานการเล่นฟุตบอลโดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่เน้น ทักษะ ปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) พื้นฐานการเรียนรู้ ฟุตบอลโดยใช้ แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82/88.35

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะหน่วย การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในการจัดการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะมี ความเข้าใจง่าย ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการความรู้และเห็นภาพที่ชัดเจน สอดคล้องกับ (วรชัย ศรีธรรมและธีรศักดิ์ อินทรมาศย์, 2566:192) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ โครงงานเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล ผลการวิจัยพบว่า 1.แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 82.08/93.54 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 5 มีผลการเรียนรู้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 87.49 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 87.49 3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแบบฝึกทักษะ กีฬาฟุตบอล นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมี นัยสำคัญ

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากแบบสอบถามระดับความพึง พึงพอใจของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เนื่องจาก แบบฝึกทักษะการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ช่วยให้

นกเรียนเขาใจาง่าย มถเนื่อหาครบถ้วน สอดคล้องกับ (วระศคคต ศรสมุทรและคณะ 2557:114) ศกษาความพมใจตอการเรยนวษาพลศกษาของนกเรียนดวยการจัดการเรยนรู้แบบกลุมร่วมมอเทคนค Jigsaw กับการจัดการเรยนรู้ แบบปกคท กลุมตัวอย่างททใช้ในการวจย ไดแก นกเรียนชนประณศกษาปท 6 ภาคเรยนท 1 ปการศกษา 2554 โรงเรยนนาถอนวทยาณกุล สังกคตสํานักงานเขตพ้นทการศกษา ประณศกษานครพนม เขต 1 จํานวน 2 ห้องละ 20 คน ซงไดมาดวยการเลือกแบบเจาะจง เครืองมอททใช้ในการวจย ไดแก แผนการจัดการเรยนรู้แบบกลุมร่วมมอเทคนค Jigsaw และแบบปกคท แบบประเมณทกษะปฏบคทกฬฟุตบอล แบบทดสอบวคผลสมถุทธททางการเรยน จํานวน 30 ชอ ซงมคําคความยากต้งแต 0.34 ถง 0.73 คํานาจจําแนกต้งแต 0.35 ถง 0.75 คําคความเชือมน้เทากบ 0.85 แบบวคการควบคุมอารมณ จํานวน 7 ชอ มคําคความเชือมน้เทากบ 0.91 แบบสอบถามความพมใจจํานวน 15 ชอ มคํานาจจําแนกต้งแต 0.36 ถง 0.75 มคําคความเชือมน้เทากบ 0.87 สถคททใช้ในการวเคราะหชอมูล ไดแก ร้อยละ คําเฉลย ส่วนเปยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุทธฐานดวยท t-test (Independent Samples) ผลการวจยพบว 1) ประสททธภาพของแผนการจัดการเรยนรู้การจคการเรยนรู้ทกษะปฏบคทประกอบแบบฝกทกษะ เทากบ 88.07/87.50 และการจคการเรยนรู้แบบปกคท เทากบ 83.69/81.33 2) ดชนประสททธผลของการจคการเรยนรู้ทกษะปฏบคทประกอบแบบฝกทกษะ เทากบ 077.68 ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.68) สําหรบนกเรียนชนมัธยมศกษาปท 2 พบว ความพมใจของนกเรียนทมถอการเรยนดวย แบบฝกทกษะการสงลูกฟุตบอลดวยชางเทาด้านใน ดวยทการจัดการเรยนรู้ทกษะปฏบคทประกอบแบบฝกทกษะสําหรบนกเรียน ชนประณศกษาปท 5 ดวยรwmมถความพมใจอยุในระดบมาก

สรูปผลการวจย

การวจยเรือง ผลการการจคการเรยนรู้ทกษะปฏบคทประกอบแบบฝกทกษะ หน่วย การสงลูกฟุตบอลดวยชางเทาด้านใน ของเรยนชนประณศกษาปท 5 สรูปผลการวจยไดดงน

1. ผลการวเคราะหหาประสททธภาพของแผนการจัดการเรยนรู้ประกอบชุดฝกทกษะหน่วยการสงลูกฟุตบอลดวยชางเทาด้านใน ของเรยนชนประณศกษาปท 5 มคํ E1/E2 เทากบ 82/88.35 เปนไปตามเกณฑ์ทกำหนด

. ผลสมถุทธททางการเรยนของเรยนชนประณศกษาปท 5 ทเรยนดวยการจัดการ เรยนรู้ประกอบแผนฝกทกษะ หน่วย การสงลูกฟุตบอลดวยชางเทาด้านใน หลงเรยนสูงกวากอนเรยน อยางมนยสําคคทางสถคททระดบ .05

3. ความพมใจตอการจคการเรยนรู้ทกษะปฏบคทประกอบแบบฝกทกษะ การสงลูกฟุตบอลดวยชางเทาด้านใน ของนกเรียนชนประณศกษาปท 5 ดวยรwmมอยุในระดบ มาก ตามมาตรวคประเมณคํ (Rating Scale) แบบลคเรทสเกล (Likert Scale)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน

1.2 โรงเรียนควรกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยดูพื้นฐานผู้เรียนเป็นหลักแล้วนำมาปรับใช้กับเนื้อหาการเรียนในแต่ละเรื่อง

1.3 โรงเรียนควรจัดบรรยากาศรอบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การมีสถานที่ อุปกรณ์กีฬา แบบฝึกทักษะ เป็นต้น

1.4 ระดับครูผู้สอน ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้ให้พร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมทักษะทางวิชาพลศึกษา หน่วย การส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ โดยมุ่งเน้นส่งเสริม ทักษะด้านอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการส่งลูกฟุตบอล

2. ควรมีการวิจัยโดยเพิ่มตัวแปร ความคงทนในการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ

3. ควรมีการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ กับหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

นนชัย ศานติบุตร. (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาแห่งชาติ(พ.ศ. 2550-2554)*. โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสศ.

ขจรเกียรติ ขนจิตและสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์. (2565). “รูปแบบการจัดการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนในประเทศไทย”. *วารสารพลศึกษา*, 48(1): 240.

การท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวง. (2553). *แผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ (พ.ศ.2553-2559)*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

มงคล แฝงสาเคน. (2545). *การฝึกฟุตบอล*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ฟอง เกิดแก้ว. (2520). *การพลศึกษา*. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2542). *กีฬาฟุตบอล*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ 1999 จำกัด.

วีระยุทธ สวัสดิ์. (2553). “รูปแบบการฝึกทักษะฟุตบอล”. *วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 4(1) : 127-133.

- ธนวรรณพร ศรีเมือง. (2565). “ผลการฝึกความแม่นยำที่มีต่อการส่งลูกฟุตบอลด้วยข้างเท้าด้านใน และการส่ง ลูกฟุตบอลด้วยหลังเท้าของนักกีฬาฟุตบอลชาย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม”. *วารสารครุศาสตร์*, 19(2): 23.
- วรชัย ศรีธรและธีรศักดิ์ อินทรมาตย์. (2566). “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ คิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน”. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*. 11(1): 192.
- บุญโต ศรีจันทร์. (2565). “การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ประถมศึกษาโดยใช้การเรียนรู้โดยสมองเป็นฐาน”. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬา แห่งชาติ*, 14(3): 201-212.
- วีระศักดิ์ ศรีสมุทรและคณะ (2557). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง ทักษะพื้นฐานกีฬาฟุตบอล และการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค JIGSAW กับการจัดการเรียนรู้แบบ ปกติ”. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(3) : 114.
- Davies, I. K. (1971). *The Management of Learning*. London : McGraw-Hill. 50-56
- Harrow, A. A. (1972). *Taxonomy of the Psychomotor Domain : A Guide for Developing Behavioral Objectives*. New York : Longman. 96-99
- Simpson e.j. (1 9 7 2). *The classification of educational objectives in the psychomotor* Shelly. M.W. 1 9 7 5 Responding to social shange.senssylvania : dowdenHutchison.
- <https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000116/4-techno/article/1-academic/32.pdf>

การศกษาแนวคดทฤษฎททใชในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
ดานการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย
STUDY OF THEORETICAL CONCEPTS USED IN DEVELOPING
TEACHING AND LEARNING MODELS FOR THAI READING BASED
ON DOCTORAL DISSERTATIONS IN THAILAND

สถาพร ปุมเปา¹

Sathaporn Poompao¹

วิทยาลัยสงฆพุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University¹

E-mail : sathaporn@mcu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 14 สิงหาคม 2567; แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 19 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศกษาแนวคดทฤษฎททใชในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 สืบค้นด้วยระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สรุปข้อมูลบันทึกลงในตารางที่สร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอผลด้วยการสรุปแบบเรียบเรียงพรรณนา

ผลการศกษาพบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตที่นำแนวคดทฤษฎมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดานการอ่านภาษาไทย มีจำนวน 7 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยจำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร 2 เรื่อง และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 1 เรื่อง งานวิจัยทั้งหมด 7 เรื่อง ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 เรื่อง และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 เรื่อง แนวคดทฤษฎที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสามารถแบ่งได้ตามประเภทของการอ่าน ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 6 แนวคดทฤษฎ และ 2) รูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ จำนวน 13 แนวคดทฤษฎ รูปแบบการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวคดทฤษฎ, รูปแบบการเรียนการสอน, การอ่านภาษาไทย, วิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิต

Abstract

This Academic Article focuses on studying theoretical concepts used in developing teaching and learning models for Thai reading from doctoral dissertations of universities in Thailand during the years 2014 to 2023. The research was conducted using the ThaiLIS database with a purposive selection method. Data were summarized in a table created for this purpose and analyzed using basic statistical measures, including frequency and percentage, with the results presented in a descriptive summary.

The study found that there were 7 doctoral dissertations that applied theoretical concepts in developing teaching and learning models for Thai reading, from 4 universities: Chulalongkorn University (2 dissertations), Silpakorn University (2 dissertations), Naresuan University (2 dissertations), and Mahasarakham University (1 dissertation). All 7 dissertations used a research and development (R&D) approach. The research samples included two educational levels: 2 high school level studies and 5 undergraduate level studies. The theoretical concepts used in developing the teaching and learning models can be categorized according to reading types: 1) Analytical reading models with 6 theoretical concepts, and 2) Critical reading models with 13 theoretical concepts. Teaching and learning models are crucial for educators to enhance the effectiveness of their teaching.

Keyword : Theoretical Concept, Teaching and Learning Model, Thai Reading, Doctoral Dissertation

บทนำ

การอ่าน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเองและการดำรงชีวิตในสังคม เป็นประตูสู่ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจโลกเข้าใจตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2556: 13-14) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ “การอ่านออกเขียนได้” หรือที่เรียกว่า Literacy โดยเป็นวิชาแกนหลักและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่จะส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้สรรพศาสตร์ทั้งปวง นอกจากนี้ สมเจตน์ พันธุ์พรหม (2560: 1) ได้อธิบายว่าการอ่านจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะวิชาการต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถของการอ่านเพื่อที่จะทำความเข้าใจเนื้อหา แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ในการเรียนการสอนจึงจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้น จึงควรพัฒนาการอ่านด้วยการลงมือฝึกปฏิบัติอยู่เป็นประจำย่อมทำให้ประสบความสำเร็จได้

แม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญสำหรับทุกคนโดยเฉพาะกับผู้เรียน แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่าผู้เรียนยังประสบปัญหาการอ่านอยู่เป็นจำนวนมาก ผลการประเมิน PISA ปี 2565 ด้านการอ่านของประเทศไทยพบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA ปี 2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลง โดยด้านการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 14 คะแนน ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA ปี 2563 จนถึง PISA ปี 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) นอกจากนี้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาก็พบปัญหาการอ่านเช่นเดียวกัน ดังที่ สุรรัตน์ อักษรกาญจน์ (2561: 96) ได้สรุปปัญหาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ ขาดความสามารถในการลำดับเหตุการณ์เรื่องราวในเรื่อง การสรุปเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นมโนทัศน์ ขาดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เขียน ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การวิเคราะห์โวหารในการเขียน ตลอดจนการคาดคะเนผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาจากความน่าเชื่อถือ และความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ นอกจากนี้ พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า (2567: 174) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่เกิดจากขาดการวิเคราะห์ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ ในการพิจารณาเลือกรับข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เกิดความผิดพลาดในการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง ย่อมสร้างความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และส่งผลให้เกิดความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมที่ผิด ๆ ต่อไป ดังนั้น แนวทางที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้การอ่านของผู้เรียนทุกระดับชั้นบรรลุผล รูปแบบการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่าน ผู้สอนต้องมีเทคนิค วิธีการ กิจกรรม สื่อที่หลากหลายและมีความเหมาะสม จึงจะช่วยส่งเสริมการอ่านให้ดีขึ้น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลดีต่อทัศนคติในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ดังเช่น Joyce, & Weil (1996: 45-67) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นก่อนนำไปใช้ จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุง โดยมีแนวคิดที่ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นต้องมีการวิจัยรองรับที่เป็นหลักประกันว่ามีคุณภาพและนำไปใช้ได้สะดวกและได้ผลดี ดังนั้น การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านการอ่านจึงควรที่จะศึกษาจากงานวิจัยหรือผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับดุษฎีบัณฑิต เพราะเป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะ

ด้วยความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยในระดับดุษฎีบัณฑิต จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุด การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของผู้เรียน และผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 โดยเป็นงานวิจัยทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ของนิสิตนักศึกษาที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อขอรับปริญญาดุษฎีบัณฑิต

วิธีการศึกษา

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 ของนิสิตนักศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ สืบค้นด้วยระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ด้วยวิธีการสรุปข้อมูลบันทึกลงในตารางที่สร้างขึ้น จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยแบ่งตามประเภทของการอ่านภาษาไทย นำเสนอผลด้วยการสรุปแบบเรียงเรียงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. สถานภาพการวิจัยที่ใช้แนวคิดทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต

จากการศึกษางานวิจัยของนิสิตนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ที่ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 รวมเป็นเวลา 10 ปีที่ผ่านมา พบงานวิจัยจำนวน 7 เรื่อง จากหลักสูตรทางด้านศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 2 เรื่อง และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 1 เรื่อง

งานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง ส่วนใหญ่กำหนดชื่อเรื่องการวิจัยที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน” จำนวน 6 เรื่อง และมีงานวิจัยจำนวน 1 เรื่อง ที่ใช้คำแตกต่างจากเรื่องอื่นคือ “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้” โดยทั้ง 2 คำมาจากภาษาอังกฤษคำว่า

“Instruction Model” ซึ่งสามารถใช้แทนความหมายเดียวกันได้ รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือรูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ (ทศนา แคมมณี, 2566: 221) โดยงานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง มีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

ที่	วิทยานิพนธ์	ผู้วิจัย	สถาบัน	ปี
1	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของ ความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	ทัศนีย์ เศรษฐพงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2559
2	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	เพ็ญวิษา วัฒนปรีชานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2561
3	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	ชลธิชา หอมฟุ้ง	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2557
4	การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพรู	พัชรินทร์ สุริยวงศ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2559
5	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	จิตตรา พิกุลทอง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	2559
6	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ	สมเจตน์ พันธุ์พรม	มหาวิทยาลัยนเรศวร	2560

ที่	วิทยานิพนธ์	ผู้วิจัย	สถาบัน	ปี
	อ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย			
7	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาจีน	Zhong Rulin	มหาวิทยาลัยนเรศวร	2566

จากตารางที่ 1 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้งหมด 7 เรื่อง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Research-R1: Analysis) ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน (Development-D1: Design And Development) ขั้นนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research-R2: Implementation) และขั้นปรับปรุงรูปแบบการสอน (Development-D2: Evaluation) (รัตนะ บัวสนธ์, 2552) เมื่อพิจารณาการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงมีความสอดคล้องเป็นไปตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

ที่	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย (R&D) / วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในงานวิจัย					รวม/ร้อยละ
		ขั้นที่ 1 (R1)	ขั้นที่ 2 (D1)		ขั้นที่ 3 (R2)	ขั้นที่ 4 (D2)	
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบ	เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ฯ	เพื่อประเมิน/ศึกษา ประสิทธิภาพ	เพื่อศึกษาความคิดเห็น/ความพึงพอใจ	
1	การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา	-	✓	✓	✓	-	3 (13.63)
2	การพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญา	-	✓	✓	✓	-	3 (13.63)

ที่	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย (R&D) / วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในงานวิจัย					รวม/ร้อยละ
		ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2		ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	
		(R1)	(D1)		(R2)	(D2)	
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบ	เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ๑	เพื่อประเมิน/ศึกษาประสิทธิผล	เพื่อศึกษาความคิดเห็น/ความพึงพอใจ	
	บัณฑิต						
3	การพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	-	√	√	-	-	2 (9.09)
4	การพัฒนา รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู	-	√	√	√	√	3 (13.63)
5	การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	-	√	√	√	-	3 (13.63)
6	การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	√	√	√	√	√	4 (18.18)
7	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน	√	√	√	√	√	4 (18.18)
รวม		2 (9.09)	7 (31.81)	7 (31.81)	6 (27.27)	3 (13.63)	22 (100)

จากตารางที่ 2 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้ง 7 เรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ครบทั้ง 4 ขั้นตอน มีจำนวน 2 เรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ขั้นตอน มีจำนวน 4 เรื่อง และกำหนดวัตถุประสงค์ 2 ขั้นตอน มีจำนวน 1 เรื่อง

2. แนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

จากการศึกษางานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้ง 7 เรื่อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายสามารถนำเสนอผลการศึกษาของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ได้ตามประเภทของการอ่านภาษาไทย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 3 เรื่อง และ 2) แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 4 เรื่อง รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ตารางที่ 3 แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ประเภทของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้นกลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
การอ่านเชิงวิเคราะห์	1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของ ความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา	นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2	1. แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ 2. กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของ ความหมาย
	2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	1. กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตตาคอกนิชัน 2. แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้.
	3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริม	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3	1. แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2. แนวคิดความสามารถในการ

ประเภท ของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้น กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
	ความสามารถในการอ่านเชิง วิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน		อ่านเชิงวิเคราะห์
รวม	3 เรื่อง	2 ระดับชั้น	6 แนวคิด ทฤษฎี

จากตารางที่ 3 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิต แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีจำนวน 3 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น คือ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ระดับปริญญาตรี ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 2 และ 3 โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 6 แนวคิดทฤษฎี ซึ่งรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีพอสังเขปมีดังนี้

1) แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ

เป็นแนวคิดที่ใช้กับการอ่านระดับมัธยมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้กระบวนการคิดและทักษะการอ่านที่ซับซ้อน เพื่อแสดงความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองอ่าน ผู้สอนที่นำแนวคิดการอ่านจากต้นแบบไปใช้ในการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ จึงต้องตระหนักในความสำคัญของบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่าง การสาธิต การแนะนำ กลวิธีการอ่าน และใช้การอ่านในการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามได้ โดยต้นแบบเป็นผู้ให้คำแนะนำ (ทักษิณ เศรษฐพงศ์, 2559: 101)

2) กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของความหมาย

กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของความหมายเป็นการจัดระบบข้อมูลเป็นประเภทต่าง ๆ ในรูปแบบของแผนผังเพื่อเชื่อมโยงแนวคิด ใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่อง โดยผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ สร้างความหมายการเรียนรู้ค่าจากการเชื่อมโยงกับบริบทการอ่าน และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (ทักษิณ เศรษฐพงศ์, 2559: 101-102)

3) กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชัน

กลวิธีการสอนอ่านโดยใช้เมตาคอกนิชัน สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนตาม Pre_{SA} While_C Post_{SA} Model คือ ก่อนการอ่าน (Pre-reading) ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นความรู้เดิม 2) ขั้นเพิ่มเติมแผนการอ่าน 3) ขั้นขำนาญตั้งวัตถุประสงค์ ระหว่างการอ่าน (While-reading) ได้แก่ 4) ขั้นตรวจสอบตรงความเข้าใจ 5) ขั้นเรียนรู้ได้ให้บูรณาการ หลังการอ่าน (Post-reading) ได้แก่ 6) ขั้นสรุปผลและประเมินอ่านผ่านคุณค่า 7) ขั้นนำความรู้มาประยุกต์ใช้ ความคิด (Apply Knowledge) (สมเจตน์ พันธุ์พรหม, 2560: 187-188)

4) แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้

การเสริมต่อการเรียนรู้ หมายถึง การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือผู้เรียนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอนหรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า โดยเป้าหมายของการช่วยเหลือ

คือ การช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ให้สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือ สนับสนุนจะค่อย ๆ ลดลง และจะยุติลงเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง (สมเจตน์ พันธุ์พรม, 2560: 188)

5) แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โครงงานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือก และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการศึกษาปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผนดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการเลือกใช้เครื่องมือ มีการสำรวจข้อมูล ลงมือปฏิบัติ บันทึกผลการปฏิบัติ ประเมินผล มีการแปลผลเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย คิดอย่างสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้จากการเป็นผู้ปฏิบัติในสภาพความเป็นจริง ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (Zhong Rulin, 2566: 18)

6) แนวคิดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นกระบวนการคิดจากทางสมองโดยต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำ ประโยค เนื้อเรื่องหรือสัญลักษณ์สาร สามารถแปลคำ ประโยค เนื้อเรื่องออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อสารความคิด และความรู้จากผู้เขียนที่ต้องการสื่อ ผู้อ่านสามารถแยกรายละเอียดของบทอ่านที่มีความซับซ้อนออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อพิจารณาความสำคัญของแต่ละส่วนสามารถบ่งบอกสิ่งที่อ่านนั้นมีความสำคัญอย่างไร เรื่องที่อ่านให้คุณค่าหรือข้อคิดอย่างไร เพื่อนำความหมายที่ผู้เขียนมาบ่งบอกไปใช้ให้เป็นประโยชน์ของตนเอง สะสมการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องของการอ่าน (Zhong Rulin, 2566: 74)

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ตารางที่ 4 แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ประเภทของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้นกลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1	1. การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ 2. แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ
	2. การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสัง	นิสิตระดับปริญญาตรี	1. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีสัง 2. แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

	สื่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้าน การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและ การแก่งสร้างสรรคของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต	ชั้นปีที่ 2	อย่างมี วิจารณ์ญาณ 3. แนวคิดการแก้ปัญหาเชิง สร้างสรรค
	3. การพัฒนารูปแบบการสอนอ่าน อย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อส่งเสริม ความสามารถทางการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพ ครู	นิสิตระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2	1. ทฤษฎีโครงสร้าง ประสบการณ์เดิม 2. กระบวนการอ่านแบบ ปฏิสัมพันธ์ 3. ทฤษฎีโครงสร้างสติปัญญา Guilford 4. แนวคิดด้านพุทธิพิสัย
	4. การพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถใน การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้ ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 5	1. ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ 2. ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจ ตนเอง 3. ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล 4. ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน
รวม	4 เรื่อง	2 ระดับชั้น	13 แนวคิด ทฤษฎี

จากตารางที่ 4 พบว่า งานวิจัยระดับคุษฎีบัณฑิต แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีจำนวน 4 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น คือ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ระดับปริญญาตรี ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 13 แนวคิดทฤษฎี ซึ่งรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีพอสังเขปมีดังนี้

1) การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์

การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ หมายถึง การสอนอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยการสร้างมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดในการอ่าน โดยให้ผู้เรียนสำรวจตรวจสอบความต้องการของตนเอง ใ้บทอ่านที่ผู้เรียนสนใจและทำให้เกิดความมั่นใจในศักยภาพการอ่านของตน เลือกใช้กลยุทธ์การอ่านที่เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในความคิดรวบยอดของบทอ่านและพัฒนาแรงจูงใจในการอ่าน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งผลให้สามารถอ่านได้อย่างเข้าใจมากขึ้น (เพ็ญวิษา วัฒนปริชานนท์, 2561: 72)

2) แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

แนวคิดว่าเรียนรู้แบบสืบสอบ หมายถึง การดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการตั้งสมมติฐานและใช้คำถามเป็นสิ่งกระตุ้น ผู้เรียนกำหนดและวางแผนดำเนินการศึกษาค้นคว้าคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการคิดใคร่ครวญอย่างเป็นระบบและรู้จักหาเหตุผล (เพ็ญวิษา วัฒนปรีชานนท์, 2561: 74-75)

3) แนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่

อริยสัจสี่เป็นหลักคำสอนที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยากหรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น สมุทัย คือ เหตุของปัญหา นิโรธ คือ การดับทุกข์ และมรรค คือ ทางดับทุกข์ เป็นหลักธรรมที่เน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่องเหตุและผลของทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวของอริยสัจสี่จึงทำให้มีผู้ประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ทางแพทย์ พยาบาล สังคมศาสตร์ จิตวิทยา หรือทางด้านอักษรศาสตร์ เป็นต้น (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557: 243-244)

4) แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจโดยการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นการอ่านที่มีความสอดคล้องกับการคิดแบบอริยสัจ โดยจุดที่สอดคล้องกันคือ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุและผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่านเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิต หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557: 244)

5) แนวคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ คือ การที่บุคคลสามารถหาหนทางให้ตนเองรอดพ้นจากสภาพที่ทนได้ยาก หรือสภาพที่น่าอึดอัดใจได้ด้วยการใช้วิธีที่มีความดีงาม ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเดิมที่เคยใช้ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่วางโครงสร้างไว้เป็นอย่างดี มีความมุ่งหมายให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่ยุ่งยากโดยมีทางออกในรูปแบบใหม่ และมีประสิทธิภาพ (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557 : 244)

6) ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม

ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม หมายถึง โครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้าง ๆ ที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ โดยข้อมูลที่เก็บสะสมไว้นั้นอาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ทั่วไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำหรือลำดับการกระทำ ซึ่งเป็น

กระบวนการที่ต้องมีขั้นตอนย่อย ๆ คือ Sub- Schema ดังนั้นความรู้หรือแนวคิด Schema จะประกอบด้วยแนวความคิดย่อย ๆ (พัชรินทร์ สุริยวงศ์, 2559: 371)

7) กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์

กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของตนที่มีอยู่ในขณะนั้นไปช่วยตีความเนื้อเรื่องที่อ่าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่าน “เดา” หรือสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับความหมายของข้อความไว้ล่วงหน้า ทั้งจากประสบการณ์เดิมของตน จากบริบทของเนื้อหาและภาษา จากนั้นผู้อ่านอาจจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการตีความของตนใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น (พัชรินทร์ สุริยวงศ์, 2559 : 372)

8) ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford

ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford องค์ประกอบทางปัญญาของมนุษย์มี 3 มิติด้วยกัน มิติที่ 1 มิติด้านเนื้อหา หมายถึง วัตถุหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่รับรู้ใช้เป็นสื่อเพื่อก่อให้เกิดความคิด มิติที่ 2 มิติด้านปฏิบัติการ หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงาน กระบวนการคิดของสมอง และมิติที่ 3 มิติด้านผลผลิต หมายถึง ความสามารถที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานมิติด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติการเข้าด้วยกัน เป็นผลผลิตเมื่อสมองรับรู้วัตถุหรือข้อมูลทำให้เกิดการคิดในรูปแบบต่าง ๆ (พัชรินทร์ สุริยวงศ์, 2559: 372-373)

9) แนวคิดด้านพุทธิพิสัย

แนวคิดพุทธิพิสัย คือ พฤติกรรมที่สะท้อนระดับเขาวรรณปัญญา เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญของระบบการศึกษาปัจจุบัน Bloom (1956) ได้เริ่มพัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยโดยอธิบายถึงพัฒนาการและขั้นตอนของการเรียนรู้การคิด ว่ามีระดับขึ้นจากความคิดที่ต่ำกว่าไปสู่ความคิดระดับสูง 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ความรู้-ความจำ ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ ขั้นที่ 3 การนำไปใช้ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ ขั้นที่ 6 การประเมินผล (พัชรินทร์ สุริยวงศ์, 2559: 373)

10) ทฤษฎีโครงสร้างความรู้

ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญต่อพื้นฐานความรู้ ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจในการอ่าน เพราะตัวอักษร คำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่านนั้นมีความหมายหลากหลาย ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจความหมายได้โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับภาษาใช้บริบทของความหมายที่คำนั้น ๆ ปรากฏอยู่ และใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านประกอบกัน (จิตตรา พิกุลทอง, 2559: 149)

11) ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจตนเอง

ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจตนเอง หรือทฤษฎีการรู้คิดขั้นสูง เป็นทฤษฎีที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบตนเองเพื่อกำหนดชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ และมีการวางแผนตรวจสอบ ปรับปรุง และประเมินผล ความเข้าใจของตนเอง โดยเลือกใช้กลวิธีในการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ประสบอยู่ในขณะนั้น อาจมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนไปด้วยสิ่งต่าง ๆ และส่งผลให้นักเรียนรู้ว่าตนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้หรือไม่ (จิตตรา พิกุลทอง, 2559 : 150-151)

12) ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล

ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล “ประมวลผลข้อมูล” หมายถึง การศึกษาถึงวิถีทางที่มนุษย์รับรู้ จัดเรียง จัดจำ สารสนเทศจำนวนมากที่มนุษย์รับหรือสัมผัสในแต่ละวัน ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล เป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยมที่ได้รับความสนใจมากที่สุด มีหลักการที่สำคัญ คือ 1) การเน้นที่กลวิธีการประมวลผลข้อมูลของผู้เรียน เช่น การศึกษาของ Gagne เป็นต้น 2) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสอนทักษะการจัดกระบวนการทางปัญญาหรือการคิดโดยตรง เช่น การสอนวิธีการจัดเรียงเรียงความรู้ของบุคคลด้วยตัวเอง (จิตตรา พิกุลทอง, 2559: 151-152)

13) ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน

เมตาคอกนิชัน เป็นความสามารถของบุคคลในการรู้คิดในตนเองที่สามารถประเมินการคิดของตนเองในการทำงาน โดยมีการตระหนักรู้มาเป็นตัวกำกับ พื้นฐานสำคัญในการตรวจสอบความสามารถในการรู้คิดของตนเอง การควบคุมกระบวนการรู้คิด การกำกับกระบวนการ และสถานการณ์ปัญหา การตระหนักรู้ทางปัญญา และกลไกของการ นำไปใช้ เมตาคอกนิชันที่สัมพันธ์กัน ดังนั้นการสร้างให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ และกำกับตนเอง ได้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของเมตาคอกนิชัน (สมเจตน์ พันธุ์พรหม, 2560: 33)

สรุป

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย เป็นการส่งเสริมให้การอ่านของผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้พัฒนาในการวิจัยที่ผ่านการพิสูจน์ ทดสอบ ให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อผู้เรียน ย่อมเกิดผลดีต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และสังคมโดยรวม รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความทันสมัย จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอ่านมากขึ้น ส่งผลให้ทักษะการอ่านทั้งด้านความเร็ว ความเข้าใจ และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่ดีนำไปสู่การขยายความรู้ในหลากหลายสาขาวิชา ทั้งสามารถสื่อสารทางการพูดและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนมีเครื่องมือและเทคนิคในการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ เข้าถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเองให้มี

ความรู้ความสามารถที่ทันสมัยอยู่เสมอ ท้ายที่สุดสังคมประเทศชาติได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1

แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- จิตตรา พิกุลทอง. (2559). “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). “การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ ใช้วิธีสังคีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนีย์ เศรษฐพงศ์. (2559). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า. (2567). “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบ”. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5* (น. 169-183). วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ สุริยวงศ์. (2559). “การพัฒนา รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู”. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญวิภา วัฒนปรีขานนท์. (2561). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แอล.ที.เพรส.
- วิจารณ์ พินิช. (2556). *การสรางการเรียนรูสูศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022*. (23 กรกฎาคม 2567). จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สมเจตน์ พันธุ์พรหม. (2560). “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Zhong Rulin. (2566). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน”. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). *Models of teaching*. (5th ed.). London: Allyn and Bacon.

การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
THE MANAGEMENT BASED ON THE PRINCIPLES OF BUDDHIST
GOVERNANCE ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF TRAPIANG TIA SUB-
DISTRICT, LAMDUAN DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระมหามานะ ปิยภาณี¹, พระมหาวิจิต ธีรวโร², วรภุริ มูลสิน³ และวัลลภ สุรทศ⁴

Phramaha Mana Piyaphanee¹, Phramaha Wisit Dhirawangso²,

Worabhuri Moolsin³ and Wallop Suratos⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻⁴

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻⁴

E-mail: manasaisorn007@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 24 ธันวาคม 2566; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 20 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 378 คน

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย จำแนกตามเพศ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ

สมมติฐานการวิจัย เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ พบว่า แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

แนวทางการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านการประชุมเป็นนิตย องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรหมั่นประชุมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ 2) ด้านการพร้อมเพียงกันประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรมีพร้อมเพียงกันประชุม ควรออกกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับการเข้าประชุมอย่างชัดเจน 3) ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือความเป็นมาที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ยึดถือปฏิบัติอยู่ 4) ด้านการเชื้อฟังผู้บังคับบัญชาขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรมีการทบทวนพัฒนาด้านจริยธรรม คุณธรรม เพื่อเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างกันให้เกิดขึ้น 5) ด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรจัดสรรสิทธิประโยชน์ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ภายในองค์กรอย่างทัดเทียมทั่วถึง 5) ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรริเริ่มเพิ่มเติมถึงการให้ความเคารพสักการะ นับถือ บูชาเจดีย์สถาน โบราณสถานของชุมชน โดยการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น 7) ด้านการอารักขา บำรุง คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งในการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมอันบริสุทธิ์

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักพุทธธรรมาภิบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this thesis were to; 1) To study the level of administration of the administrative organization Trapiang -Tia Subdistrict, Lamduan District, Surin Province, 2) to study comparison of the administration of the administrative organization Trapiang -Tia Subdistrict, Lamduan District, Surin Province, 3) propose guidelines the administration according to the principles of Buddhist good governance of the administrative organization Trapiang -Tia Subdistrict, Lamduan District, Surin Province. The methodology used in the research was a combination of quantitative and exploratory methods and included a sample group of 378 people in in the area of administrative organization Trapiang-Tia Subdistrict, Lamduan District, Surin Province.

The research findings indicate that:

The study of the administrative level of Trapiang Tia Subdistrict Administrative Organization, Lamduan District, Surin Province, found that, overall, it was at a high level.

From a comparative study of public opinions on the management of Trapiang Tia Sub-District Administration Organization, categorised by gender and monthly income, it was found that there were no significant differences. Thus, the research hypothesis is rejected. However, when categorized by age, level of education, and occupation, significant differences were found, leading to the acceptance of the research hypothesis.

The guidelines for management according to the principles of the Trapiang Tia Sub-District Administration Organization, Lamduan District, Surin Province Thailand, were as follows: yield the following results: Regular Meetings: Trapiang Tia Subdistrict Administrative Organization should conduct regular and consistent meetings. Unity in Meetings: The organization should ensure full participation in meetings and establish clear rules and regulations for attendance. Preservation of Rules and Regulations: The organization should foster understanding of existing regulations, laws, and traditions that it adheres to Obedience to Superiors: There should be a review and improvement of ethical and moral standards to foster good interpersonal relationships. Respect and Protection of Women's Rights: The organization should ensure equal distribution of rights, benefits, and positions within the organization. Promotion and Preservation of Culture: The organization should emphasize respect for and preservation of sacred sites, historical landmarks, and local traditions to promote and maintain cultural heritage. Protection and Support of the Righteous: The organization must prioritize the protection of monks and virtuous individuals, ensuring their safety and well-being.

Keywords: Management, Buddhist Ethics and Morality, Sub-district Administration Organization

บทนำ

การบริหารภาครัฐภายใต้หลักธรรมาภิบาล จะทำให้ระบบราชการมีลักษณะสำคัญตามหลักธรรมาภิบาล เป็นระบบราชการที่มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล มีความสุจริตเที่ยงธรรม และมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักสำคัญ หน่วยงานภาครัฐจะต้องส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในผลลัพธ์อันปลายของระบบการบริหารงานในภาครัฐที่มุ่งเน้นระบบการมีส่วนร่วมในระบบเปิด โดยเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ สื่อสารมวลชน องค์กรระหว่างประเทศ และประชาชนได้มีส่วนร่วมกันทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิผลและนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ อันจะเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามหลักการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลนั้นจะช่วยในการทำลายรากฐานในด้านการทุจริตคอร์รัปชันที่กำลังแผ่ขยายลงสู่ชุมชนในวงกว้าง และยังเป็นการวางรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต ลักษณะการบริหารงานดังกล่าวข้างต้นได้สร้างปัญหาให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดมาเป็นกลุ่มปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เป็นขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในหน่วยงาน โดยเริ่มต้นจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำหรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (องค์ความรู้กฎหมาย: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2564) เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ แบบแผนและกฎหมายต่าง ๆ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ร่วมมือร่วมใจทำงานร่วมกันให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้ดีและถูกต้อง ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันแก้ไข และ ทบทวนปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีแผนและโครงการในการดำเนินงานต่าง ๆ มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นสังคม มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอุดมคติซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายและคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุในอนาคตข้างหน้า มีประชากรส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธ อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยยึดแนวทางวิถีชีวิตตามแบบพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ความคาดหวังในอนาคตต้องเป็นชุมชนที่สงบสุขน่าอยู่ และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี และสนองตามนโยบายของรัฐบาล (ฝ่ายนโยบายและแผน: องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย, 2566)

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียควรศึกษานำหลักการบริหารที่นอกเหนือจากหลักสากลทั่วไปนั่นก็คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาสนับสนุนในการบริหารงานเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว นั่นคือ หลักอปริหานิยธรรม เพราะหลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักการบริหารที่มี

เทคนิคในการดำรงรักษาสถาบันหรือองค์การให้เจริญรุ่งเรือง ไม่ไปสู่ความเสื่อมถอย ซึ่งใช้ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมในทุกระดับ เป็นหลักธรรมที่ถือว่าเป็นหลักธรรมมาภิบาลในทางพระพุทธศาสนาที่ทันสมัยอยู่เสมอ และเมื่อนำหลักนี้มาช่วยในการบริหารแล้วอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนได้สัมผัสถึงวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ว่า “ตำบลตระเปียงเตียนน่าอยู่ เคียงคู่ธรรมาภิบาล บริหารจัดการโปร่งใส ใส่ใจความต้องการท้องถิ่น”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

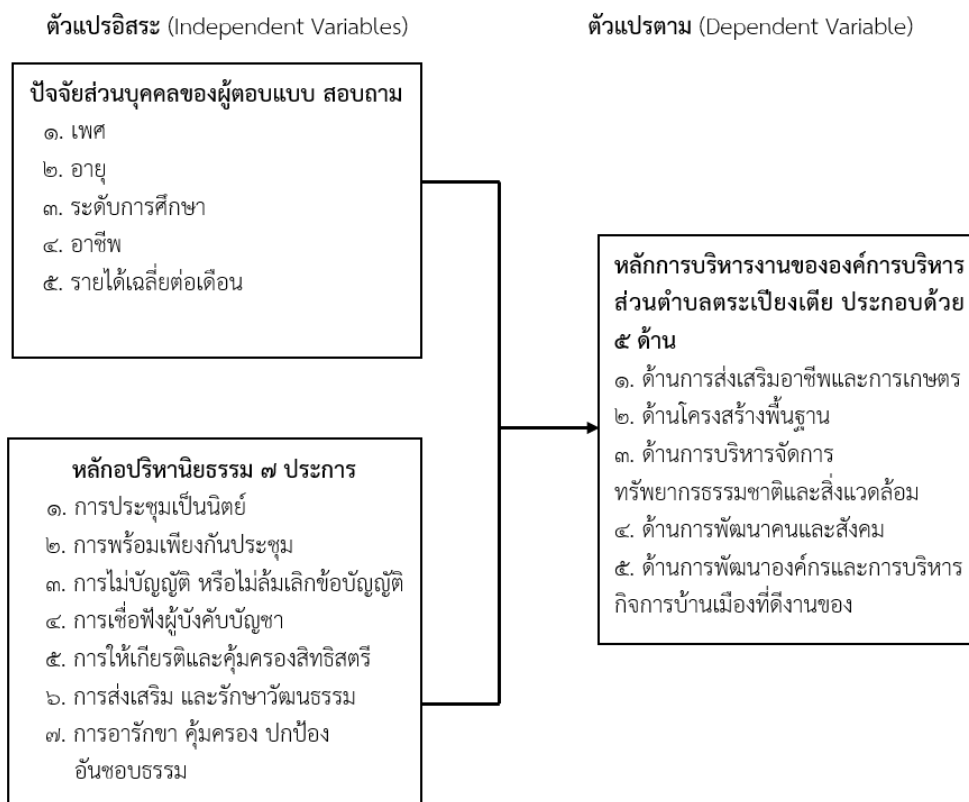
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยได้วางกรอบในการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. หลักอปริหานิยธรรม 7
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน
3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาล โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักการลิเคิร์ต (Likert) (ชุดีระบอบ และคณะ, 2552)

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability)

7. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

9. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

2) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 คน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม จำนวน 377 ฉบับ โดยแจกกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องแม่นยำ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.1. การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลระเปียงเตี้ย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เกณฑ์ที่ใช้แปลผลขอคำถามที่ได้จากการประเมินผล ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51– 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลระเปียงเตี้ย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.488) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.500) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาล: หลักการบริหารนิยธรรม ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.460) ด้านการส่งเสริมอาชีพและการเกษตร ($\bar{X} = 3.99$ S.D. = 0.420) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.480) ด้านการพัฒนาคนและสังคม ($\bar{X} = 3.97$ S.D. = 0.530) และด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.94$ S.D. = 0.540) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่าง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักธรรมบริหารนิยธรรม มาประยุกต์บูรณาการใช้ร่วมกับหลักบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย พบว่า 1) ด้านการประชุมเป็นนิตย ควรหมั่นประชุมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยทำงานร่วมกันของคนในองค์กร ตัวแทนชุมชน ตัวแทนส่วนราชการต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ด้านการพร้อมเพียงกัน

ประชุม ควรพร้อมเพรียงกันประชุม ควรออกกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับการเข้าประชุมอย่างชัดเจน การทะเบียนลงชื่อของผู้เข้าประชุม/เลิกประชุมทุกครั้ง จัดเตรียมเจ้าหน้าที่คอยดูแลอำนวยความสะดวก และตรวจสอบการประชุมทุกครั้ง 3) ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติ ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือความเป็นมาที่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ยึดถือปฏิบัติอยู่ ให้แก่บุคลากรภายในองค์กรและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจ ได้รับข้อมูลข่าวสารกันอย่างทั่วถึง 4) ด้านการเชื้อฟังผู้บังคับบัญชา ควรมีการทบทวนพัฒนา ด้านจริยธรรม คุณธรรม เพื่อเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างกันให้เกิดขึ้น 5) ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี ควรจัดสรรสิทธิประโยชน์ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ภายในองค์กรอย่างทัดเทียมทั่วถึง 6) ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรม ควรริเริ่มเพิ่มเติมถึงการให้ความเคารพสักการะ นับถือ บูชาเจดีย์สถาน โบราณสถานของชุมชน โดยการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น 7) ด้านการอารักขา บำรุง คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมอันบริสุทธิ์ ควรสักการะยิ่งแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีล พระอรหันต์ทั้งหลายนั้น ถือได้ว่าเป็นการทำนุบำรุง ปกป้อง คุ้มครองผู้สืบทอดทางพุทธศาสนา รักษาพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวมั่นคงสืบไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ระดับการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านการส่งเสริมอาชีพและการเกษตร 2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการพัฒนาคนและสังคม 5) ด้านการพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาล : หลักอปริหานิยธรรม พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักสิน ประชามอญ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เสริมสร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งในด้านการตัดสินใจ ด้านปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดความเข้มแข็ง จนกระทั่งบุคลากรภาครัฐและประชาชนเกิดทักษะในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผล (จากแบบสอบถาม) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ด้าน ซึ่งผลการวิจัยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) สมมติฐานที่ 1 จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ($t = 0.443$, $\text{Sig.} = 0.658$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2) สมมติฐานที่ 2 จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกัน ($F=5.221$, $\text{Sig.}=0.000$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3) สมมติฐานที่ 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน ($F=6.900$ $\text{Sig.}=0.000$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

4) สมมติฐานที่ 4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกัน ($F=6.490$, $\text{Sig.}= 0.000$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

5) สมมติฐานที่ 5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า แตกต่างกัน ($F=7.355$, $\text{Sig.}=0.000$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุธรรมพัชรนิวิฐ (ญาณเดช สุตตธมโม, 2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลปากช่อง อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แนวพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับ การศึกษา และรายได้ ต่างกัน เพศ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลแนวพุทธธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

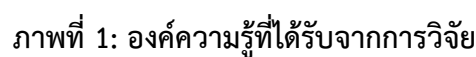
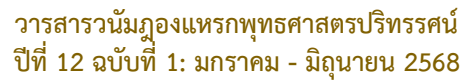
การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาล ด้วยหลักการบริหารนิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย จัดให้มีการประชุมบ่อยครั้ง อย่างสม่ำเสมอ แต่การจัดสรรเวลาในแต่ละหัวข้อควรสอดคล้องกัน การพบปะปรึกษาหารือกันในงานต่าง ๆ การแก้ปัญหาในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นไปด้วยดี มีการยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้อง ที่เป็นประโยชน์สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกัน และหมั่นเพียรทำการ SWOT เพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านการประชุมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดสุระ ญาณธโร (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

“รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความผูกพัน และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือด้านการไว้วางใจกัน แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมี ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการไว้วางใจกัน ๒. ด้านความผูกพัน ๓. ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ๔. ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้กับหลักอปริหานิยธรรม ๗ ประการ ได้แก่ ๑. ด้านหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ๒. ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ๔. ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ๕. ด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี ๖. ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ๗. ด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การบูรณาการหลักธรรมอปริหานิยธรรมกับหลักบริหารจัดการ 5 ด้านของ องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

จากแผนภูมิดังกล่าวข้างต้น องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยออกมาเป็นรูปแบบ เพื่อสามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบล ตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ต่อไป อธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้

1. การส่งเสริมอาชีพและการเกษตรเชิงพุทธบูรณาการ โดย องค์การบริหารส่วนตำบล ตระเปียงเตีย จะต้องหมั่นจัดให้มีการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมภาครัฐ/สภาท้องถิ่น ที่มีสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลข้าราชการ พนักงาน และการประชุมที่มีภาคประชาชนร่วมด้วย จัดให้มีการประชุมกันอย่างพร้อมเพรียง เพื่อหารือในประเด็นการส่งเสริมอาชีพและการเกษตร จัดทำนโยบายสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ จัดทำงบประมาณรองรับตามความต้องการของประชาชน หรือเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากการข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน จากการสำรวจตรวจตราของ องค์การบริหารส่วนตำบลเอง ดำเนินการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่พึ่งได้ การหารื้อมุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ การส่งเสริมด้านเกษตรกรรม พร้อมทั้งเอาใจใส่ดูแลในอาชีพของสตรี เด็ก และคนชรา การให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ เช่น ผู้ใหญ่ใจดี ผู้มีอุปการคุณ รวมทั้งพระสงฆ์ผู้มีจิตอาสาเมตตา สนับสนุนทุนช่วยเหลือแก่ชาวบ้าน/ชุมชน/สตรี เด็ก คนชรา

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐานเชิงพุทธบูรณาการ โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างและระบบพื้นฐานที่รองรับการขยายตัวของชุมชนที่มาพร้อมกับ ระบบ สาธารณูปโภค (ด้านน้ำประปา บำบัดน้ำเสีย ไฟฟ้า กำจัดขยะ) ระบบขนส่ง (ถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบท่อ) และ ระบบการสื่อสาร (เครือข่ายโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต) เป็นต้น นอกจากนี้คำว่า โครงสร้างพื้นฐาน มักถูกใช้ในความหมายที่รองรับการใช้งานของประชาชน เช่น ถนน ระบบประปา ระบบน้ำทิ้ง ระบบไฟฟ้า และ ระบบสื่อสาร องค์การบริหารส่วนตำบลตะเปียงเตีย ต้องจัดให้มีการประชุมภายในองค์กรเพื่อทบทวนนโยบายสาธารณะ ทบทวนการจัดสรรงบประมาณ ให้สอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นจากสภาพปัญหาที่ปรากฏหรือจากในพื้นที่เยี่ยม ราษฎร ดำเนินการอย่างมีอาชีพในการจัดสรรงบประมาณโดยไม่ชักช้า รวมทั้งจัดตั้งงบประมาณครั้งต่อไปจากปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้นจากท้องถิ่น ดูแลเอาใจใส่การคมนาคม ไฟส่องสว่างในที่สาธารณะที่เป็น จุดอับอันตรายอันอาจเกิดแก่สตรี เด็ก คนชรา และพระภิกษุสงฆ์ได้ ตลอดจนใช้หลักเคารพบูชาสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ประจำถิ่น มาใช้บูรณาการเพื่อความร่วมมือสนับสนุนพัฒนางานพื้นฐานให้สำเร็จ

3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงพุทธบูรณาการ องค์การบริหารส่วนตำบลตะเปียงเตีย จัดให้มีการประชุมหารือสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขอุปสรรคปัญหาและ ทางออก ใช้กลยุทธ์จัดให้มีการประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันทั้งภาครัฐเอง และการประชุมที่ภาค ประชาชนมีส่วนร่วม พิจารณาทบทวน/การบังคับใช้อย่างจริงจังถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้พ้นภัยจากการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ

หรือจากฝีมือมนุษย์ การให้ความมือให้ความเคารพแก่ผู้ใหญ่อุ้รักษาสืบทอดประเพณีประจำท้องถิ่นที่มีนโยบายปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบูรณะรักษาพัฒนาพื้นที่ในที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ดูแลรักษาคุ่มครองโบราณสถาน วัดเก่าโบราณ เป็นต้น

4. ด้านการพัฒนาคนและสังคมเชิงพุทธบูรณาการ องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ต้องเน้นจัดให้มีการประชุมสม่ำเสมออย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อแก้ไขอุปสรรคปัญหาและทางออก การพิจารณาทบทวนในด้านการพัฒนาบุคลากร ที่มีกระบวนการ สรรหา คัดสรร พัฒนา และธำรงรักษา เพื่อผลิตบุคลากรภายในองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีคุณภาพ ได้บุคลากรที่ตรงเหมาะสมกับงานที่มอบหมาย การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้ทั่วถึง เพื่อการพัฒนาสังคมตำบลตระเปียงเตีย ให้เป็นสังคมที่อบอุ่นน่าอยู่ มีความสุขอยู่ดีกินดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน โดยเฉพาะสตรี เด็ก คนชราและพระภิกษุสงฆ์ ควรจัดงานส่งเสริมเชิดชูคนดีศรีสังคมเพื่อเป็นการให้เกียรติให้กำลังใจแก่ผู้ทำดีเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งเรียนเชิญไปเป็นเกียรติในงานสังคมต่าง ๆ ตลอดจนการจัดให้มีงานรำลึกของสิ่งศักดิ์สิทธิ์เคารพบูชาประจำถิ่น/ปูชนียบุคคลหรือผู้ที่มีคุณงามความดี

5. ด้านการพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเชิงพุทธบูรณาการ องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย ควรพิจารณาจัดให้มีการประชุมสม่ำเสมอด้วยความพร้อมเพรียง พิจารณาทบทวนถึงแผนพัฒนาองค์กร โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรก่อน แล้วทบทวนในระบบการบริหารจัดการภายใน ทำการปรับเปลี่ยนระบบสนับสนุนการทำงาน เช่น ด้านไอที/คอมพิวเตอร์ ให้มีความทันสมัย รวดเร็ว ประหยัด เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารด้วยธรรมาภิบาล เป็นการบริหารจัดการที่ดี โดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ 1.หลักนิติธรรม 2.หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักการมีส่วนร่วม 5.หลักความรับผิดชอบ 6.หลักความคุ้มค่า จึงควรทบทวนการบริหาร การใช้กฎหมายอย่างยุติธรรมและเป็นคุณประโยชน์แก่สังคม ทั้งนี้ 1. เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4. ไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6. ประชาชนได้รับความอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ 7. มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การนำแบบอย่างผู้นำที่ดีทุกด้านในท้องถิ่น มาบูรณาการประยุกต์การบริหารกิจการท้องถิ่นให้ก้าวหน้า ดูแลสอดส่องออกสำรวจพื้นที่ทำงานสวัสดิภาพสตรีเด็ก และคนชรา ตลอดจนการจัดระเบียบ/อำนวยความสะดวกพระภิกษุสงฆ์

สรุป

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการบริหาร 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$ S.D. = 0.55)

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศและรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ พบว่าแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และแนวทางการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักธรรมบริหารนิยธรรม มาประยุกต์บูรณาการใช้ร่วมกับหลักบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตียควรหมั่นประชุมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยทำงานร่วมกันของคนในองค์กร ออกกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับการเข้าประชุมอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความสามัคคี สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ข้อบัญญัติ ให้แก่บุคลากรภายในองค์กรและภาคประชาชน เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจ สะดวกต่อการบริหารการบังคับใช้ร่วมกัน มีการทบทวนพัฒนาด้านจริยธรรม คุณธรรม เพื่อเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างกันให้เกิดขึ้น จัดสรรสิทธิประโยชน์ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ภายในองค์กรอย่างทัดเทียมทั่วถึง และให้เกียรติในสิทธิสตรีเพศด้วยความยุติธรรม ให้ความเคารพสักการะ ส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ทำให้เกิดขวัญกำลังใจและความสามัคคีในหมู่คณะ จัดการให้ความอาทร บำรุง คุ้มครอง แก่ผู้ทรงศีลทงธรรม รวมถึงตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีมีความสามารถมีคุณธรรม เข้ามาเป็นกำลังพัฒนาชุมชนของตน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตามบริบทของท้องถิ่น

2) ภาครัฐควรมีนโยบายให้ผู้นำชุมชน และพระภิกษุสงฆ์ จัดกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ ตามโอกาสเพื่อพัฒนาจิตใจ เช่น การรักษาศีล การอบรมจิตภาวนา การอบรมปัญญา และให้

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยยึดหลักการปฏิบัติธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และองค์กรทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมด้านสังคมสงเคราะห์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สตรี เด็ก เยาวชนผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์การบริหารส่วนตำบลตระปึงเตย ควรทำการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการจัดการด้านอื่น ๆ แล้วนำผลการวิจัยมาต่อยอดความคิดกับงานวิจัยชิ้นนี้ แล้วนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

2) องค์การบริหารส่วนตำบลตระปึงเตย ควรสนับสนุนให้เกิดการศึกษาค้นคว้าในการนำหลักธรรมอื่นทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตระปึงเตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจและร่วมตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ควรกำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณพัฒนาตำบลให้ครอบคลุมทุกด้านมากขึ้น

2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ เพื่อการส่งเสริมการใช้หลักธรรมมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรในเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างกว่านี้ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ชุตติ ระบอบ และคณะ. 2552. *ระเบียบวิธีวิจัย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานครธุรกิจบัณฑิต.
- ทักษิณ ประชามอญ. 2560. “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน”. *คุชฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์คุชฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฝ่ายนโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย. 2566. *แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย พ.ศ. 2566 – 2570*. องค์การบริหารส่วนตำบลตระเปียงเตีย : จังหวัดสุรินทร์.
- พระครูสุธรรมพัชรนิวิฐ (ญาณเดช สุตตธมโม). 2559. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแนวพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดสุระ ญาณธโร (จันทิก). 2559. “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์”. *คุชฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์คุชฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทธ ไกยวรรณ. 2543. “*พื้นฐานการวิจัย*”. พิมพ์ครั้งที่ 4. สุวีริยาสาส์น : กรุงเทพมหานคร.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้

เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH READING ABILITIES THROUGH THE SQ6R TECHNIQUE OF GRADE 7 STUDENTS

จิตรัตน์ ประสาทศรี¹, ศันสนีย์ บุญเฉลียว² และ เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม³

Thitirat Prasatsri¹, Sansanee Booncheliew² and Charoenwit Sompongdam³

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻³

Ratchathani University¹⁻³

E- mail: aonthiti99@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 23 ตุลาคม 2567; แก้ไขบทความ: 9 เมษายน 2568; ตอบรับตีพิมพ์: 23 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R สำหรับการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชวิทยา จังหวัดนนทบุรี 30 คน ที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เลือกโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบ ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้เทคนิค SQ6R สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.29/84.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.15)

คำสำคัญ: การอ่านภาษาอังกฤษ, การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Abstract

This research aimed to 1) study the efficiency of learning management using the SQ6R technique for Grade 7 students, with a target efficiency of 80/80, 2) compare the students' reading abilities before and after implementing the SQ6R, 3) towards the use of the SQ6R method in improving reading abilities. The sample group consisted of 30 Grade 7 students from Somdej School, studying in the second semester of the 2024 academic year. The selection was made using cluster random sampling. The research tools included 1) 5 learning plans using the SQ6R method, 2) a multiple-choice test comprising 30 items to measure reading abilities skills, and 3) a questionnaire on students' satisfaction with learning management using the SQ6R method. The data analysis statistics were mean, percentage, standard deviation, and efficiency determination (E1/E2) and Dependent Sample t-test

The results of the study were as follows:

1. The learning management plans using the SQ6R method for Grade 7 students were effective, with a performance of 89.29/84.67, meeting the set criteria of 80/80

2. The comparative results of the learning achievements before and after the study showed that students who received learning management using the SQ6R had significantly improved reading abilities at a significance level of .05

3. The study of the satisfaction level of Grade 7 students who learned through the SQ6R technique was at the highest level, with an average score of 4.89 and a standard deviation of 0.15

Keywords: Reading English Abilities, SQ6R Technique, Learning management efficiency

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งในสาระการเรียนรู้ที่คนไทยจำเป็นต้องศึกษาโดยจัดวิชาภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นวิชาพื้นฐานไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่กำหนดให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องเรียนรู้โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรในด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยกำหนดให้คุณภาพนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนสามารถปฏิบัติ ตามคำแนะนำ คำชี้แจง อ่านข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุงหัวข้อเรื่องใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและ อ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ นอกจากนี้ในตัวชี้วัดของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็ยังได้กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ใน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220)

การอ่านจึงเป็นทักษะเบื้องต้นที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องใช้ เช่น การอ่านสิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากสินค้า ตลอดจนหนังสือ นิตยสารต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ จึงนับได้ว่าการอ่านมีความสำคัญ และความจำเป็นในการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้เรียนต้องใช้ทักษะนี้ในการอ่านเพื่อใช้ในการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ การเรียนภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ สามารถสื่อสาร กับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่นเพราะมีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อกันได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม มีความเข้าใจและภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีผู้ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันอยู่ทุกมุมโลก จนเป็นที่ยอมรับว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและในระดับนานาชาติ นั้นต้องการผู้เรียนที่มีทักษะด้านภาษาอังกฤษ เพื่อติดต่อสื่อสาร ซึ่งถ้าผู้เรียนมีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษก็ทำให้มีโอกาสในการทำงานมากขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่า เอกสารสำคัญต่าง ๆ จะใช้ภาษาอังกฤษในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ดังนั้นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในสาขาวิชาต่าง ๆ กระทำได้โดยง่ายการแสวงหาความรู้ จากการอ่านเป็นวิธีหนึ่งที่สะดวกที่สุด ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ช่วยพัฒนาบุคคลช่วยเสริมสร้าง ประสบการณ์และเป็นทักษะที่นักเรียนมีโอกาสดูได้ใช้มากที่สุด และจะคงอยู่กับนักเรียนตลอดไป ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วย ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ (อินทรา ศรีประสิทธิ์, 2553:17) การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษมีบทบาทที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะมีโอกาส ใช้ทักษะการอ่านมากกว่าทักษะอื่น ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการรับรู้ข่าวสาร และความบันเทิง ต่าง ๆ ใน

ชีวิตประจำวัน และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษให้ความสำคัญกับการอ่านภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก และความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเน้นหนักที่ทักษะการอ่าน ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ทักษะการอ่านซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดและต้องฝึกฝนด้วย เพราะทักษะการอ่านนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทาง ภาษาและทำให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนทุกสาขาวิชา ทักษะการอ่านมีความสำคัญจะต้องศึกษาให้ลึกซึ้งเพราะเป็นทักษะที่สำคัญในการ เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองผู้ที่มีทักษะในการอ่านสูงจะสามารถศึกษาวิชาการต่าง ๆ ด้วย ตนเองได้เป็นอย่างดี การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า การใช้เทคนิค SQ6R ช่วยทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง สามารถสร้างและตอบคำถามด้วยตนเอง William ได้แนะนำการใช้เทคนิค SQ6R ซึ่ง พัฒนามาจาก Robinson, Feldt and Moore, Whittaker และ Shauhnessy SQ3R , SQ4R และ SQ5R ตามลำดับ วิธีการสอนแบบ SQ6R เป็น การใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดีที่สุด เทคนิค SQ6R ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ได้รับการยืนยันจาก งานวิจัยว่า เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นได้ว่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อเข้ารับการทดสอบ O – NET ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ทักษะการอ่านเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการทำข้อสอบและหากผู้ทดสอบอยู่ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น การทดสอบทักษะ การอ่านก็จะยากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้ทดสอบจะต้องเข้าใจ ดีความ และวิเคราะห์เนื้อเรื่องที่อ่านจึงจะสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการอ่านจึงเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาและควรได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกๆระดับชั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง, 2560) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมเด็จ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุบลราชธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 พบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะด้านการอ่านจับใจความ เมื่อทำการทดสอบเก็บคะแนนพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาภาษาอังกฤษต่ำกั้นว่าเกณฑ์ และจากการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนสมเด็จ ปี 2564 ในด้านคุณภาพผู้เรียน จุดควรพัฒนาคือเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและเพิ่มคะแนน O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงขึ้น และในข้อเสนอแนะด้านผลการศึกษาของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนควรส่งเสริมโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการ

เรียนรูู้ให้สูงขึ้ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มึผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงขึ้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรูู้ โดยการปลูกฝั้งนิสัยการรักการอ่านให้เกิด้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึษาปีที่ 1 และร่ว้กันปริक्षाและทำข้อตกลงร่ว้กันระหว่างผู้ปกครองในการกำซั้บผู้เรียนให้สนใจห้องและทบทวนบทเรียน นอกเหนือจากเวลาเรียนในโรงเรียน ฝั้กให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาทีเป็นแบบอตัณยเน้นการคิดวิเคราะห์ โดยครูควรหาแนวข้อสอบทีหลากหลายมาให้ผู้เรียนได้ฝั้กทำอย่างต่อเนือ้ง และจัดกิจกรรมทิวเข้ม Pre O-NET กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ และกิจกรรมซ่อมเสริมอย่างจริงจ้งซึ่งให้ครูทีมีความถนัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรูู้เป็นผู้สอน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงศึษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรูู้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝั้กพัฒนาทักษะการการอ่าน ภาษาอังกฤษ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรูู้เทคนิค SQ6R สำหรับการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรูู้เทคนิค SQ6R
3. เพื่อศึษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรูู้เทคนิค SQ6R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1 ภาคเรียนที 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสมเด็จ อำเภอ ในเมือง จั้หวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 4 ห้อง จั้นวน 130 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสมเด็จ ภาคเรียนที 2 ปีการศึกษา 2567 จั้นวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือทีใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดการเรียนรูู้ เรื่อง การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค SQ6R จั้นวน

5 แผน

2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยสร้างแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ E1/E2

2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้ทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)

3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค SQ6R วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่า (E1/E2) เท่ากับ 89.29/84.67 ตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค SQ6R มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า ระดับความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.89, S.D. 0.15)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ในการอ่านภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R มีค่า (E1/E2) เท่ากับ 89.98/80.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย กำหนดไว้ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า หาข้อมูล หลักสูตร มีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด วิธีการสอน SQ6R มีการสอบถามเนื้อหาที่ผู้เรียน ให้ความสนใจและมีเหมาะสม สอดคล้องกับผลวิจัยของ สุคนธ์ รัตน์ สวัสดิกุล (2553: 100-104) ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี SQ6R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่

กำหนดไว้ โดยมีประสิทธิภาพ 86.08/84.33 และความสามารถ ในการอ่านจับใจความของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค SQ6R พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 16.40 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 24.03 แสดงว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าว่าหลังจาก การอ่าน แล้วต้องรู้อะไร และขั้นตอนในกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R เป็นขั้นตอนที่ทำให้ นักเรียนได้ ทบทวนการอ่านอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่าน ส่วนกิจกรรมของการ จัดการเรียนรู้ SQ6R มีกระบวนการที่แตกต่างในแต่ละขั้นตอนจึงทำให้นักเรียนสนุกและไม่ซับซ้อน ทำกิจกรรมได้จนครบกระบวนการส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับผลวิจัยของ อารีย์ ทองเพ็ญ (2553:114-118) ได้ศึกษา การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี SQ6R ร่วมกับเทคนิค KWL ที่มี ต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.15 โดยผู้วิจัยได้ลำดับความพึงพอใจของนักเรียนไว้ 3 ลำดับ ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค SQ6R นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($x=4.97$, $SD=0.15$)

2) ประโยชน์ที่ได้จากการสอน SQ6R นักเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($x=4.95$, $SD=0.37$)

3) เนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($x=4.80$, $SD=0.39$) ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา สื่อ พร้อมทั้งกิจกรรมระหว่างเรียนที่เกิดความสนุกและไม่ รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเรียน มีความเข้าใจตรงกันและเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน ตลอดจน การมีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การสอน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุภารัตน์ สายทอง (2556: 115-119) ได้ศึกษา การพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการ อ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค SQ6R เรื่อง Travel

around Srisaket สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ผลการวิจัย ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค SQ6R เรื่อง Travel around Sisaket โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า นักเรียนมีคะแนนในด้านการอ่านสูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แสดงได้ว่า การจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน และแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่สร้างขึ้นเป็น เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้จริงตลอดจนนักเรียนสามารถนำความรู้จากวิชาที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง รายวิชาอื่น ๆ ได้ ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในสังกัด สามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R ไปใช้ในการสอนในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อช่วยส่งเสริมและกระตุ้นความสนใจให้เพิ่มขึ้น

2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตลอดจนจัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมกับครูผู้สอนในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) สถานศึกษาควรนำการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค SQ6R มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หรือต่อยอดบูรณาการในกลุ่มสาระอื่น ๆ

2) ครูควรเลือกสื่อที่น่าสนใจและเหมาะสมระดับของนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายและสรุปเนื้อหาในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4) ครูควรดูความพร้อมของนักเรียนก่อนจัดการเรียนการสอนและควรจัดบรรยากาศในการเรียนให้มีความผ่อนคลายและเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น

5) ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยการอ่านในทุกระดับชั้นเรียนและต่อเนื่องเพราะจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ต่อเนื่อง
- 2) ควรศึกษาการทำวิจัย SQ6R ร่วมกับวิธีอื่นๆเพื่อให้เกิดความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ
3. ควรศึกษา เทคนิค SQ6R ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุคนธรรัตน์ สวัสดิกุล. (2553). “การสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี SQ6R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุดารัตน์ สายทอง. (2556). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ6R”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อารีย์ ทองเพ็ญ. (2553). “ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี SQ6R ร่วมกับเทคนิค KWL ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อินทิรา ศรีประสิทธิ์. (2553). *การศึกษาการเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการถอดรหัสตัวอักษรให้เป็นเสียงของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน*. โรงเรียนเสริมทักษะภาษาอังกฤษออนไลน์.
- Aisyah, K. (2013). *The effects of using sq6r strategy on reading comprehension of First-Year Students*. [Master’s thesis, State University of Malaysia]. [kublibrary.wordpress. https://www.britannica.com/place/Malaysia](https://www.britannica.com/place/Malaysia)
- Alderson, J. C. (2000:21). *Assessing reading*. Cambridge University.
- William, S. (2010). *Guiding students through the jungle of english reading*. (12 February 2014). [britannica. https://www.britannica.com/biography/William-S-Burroughs](https://www.britannica.com/biography/William-S-Burroughs).

การพัฒนาสมรรถนะการแกัปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศศศึกษา

DEVELOPING BEHAVIORAL PROBLEM – SOLVING COMPETENCIES IN GRADE 1 STUDENTS THROUGH PSYCHOEDUCATIONAL PROCESSES

เพ็ญวิไล หุ่นทอง¹, สรรพธั ลาภจตร², ประทวน วันนิจ³ และ สุวธน์ อุ่นทานน⁴
Penwilai Hoonthong¹, Siriphat Lapchit², Prathuan Wannij³ and Suwat Unthanon⁴

หลักสูตรศตรศตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศศศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹⁻⁴
Master of Education Program in Social Studies, Surin Rajabhat University¹⁻⁴

E-mail: Hoonthong.p@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568; แกับทความ: 28 มีนาคม 2568; ตอรรบตีพิมพ์: 25 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรองนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจและศศศึกษาสภาพปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) 2) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการแกัปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศศศึกษา 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของการพัฒนาสมรรถนะการแกัปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศศศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) จำนวน 12 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบศศศึกษาสภาพปัญหาเชิงพฤติกรรมรายบุคคล 2) แบบประเมินผลงานนักเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศศศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) ผู้ศศศึกษาสรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง(กรป.กลางอุปถัมภ์) ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบให้การเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ใช้ความรุนแรงในการแกัปัญหา ไม่สามารถเสนอแนวทางการแกัปัญหาอย่างง่ายได้ ไม่มีสมาธิ ไม่จดจ่อและไม่ใส่ใจ มีการโทษเพื่อนเมือเกิดปัญหาไม่เก็บอุปกรณ์ของส่วนรวมให้ถูกที่

2. จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความครบถ้วนขององค์ประกอบแฟ้มสะสมผลงาน อยู่ในระดับที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.87 ด้านการจัดเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของกิจกรรม อยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 ด้านการพัฒนาผลงานของนักเรียน อยู่ในระดับ ที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 และด้านความตั้งใจในการทำงาน นักเรียน อยู่ในระดับ ที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.20

3. จากการศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมโดยใช้กิจกรรมจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12 ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.06 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12

คำสำคัญ : สมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม, สภาพปัญหา, พฤติกรรม, กระบวนการจิตศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) To survey and study the behavioral problems of primary school students. 1 Ban Bua Khun jong School, 2) To develop behavioral problem-solving competencies in grade 1 students using psycho-educational processes, To assess satisfaction with the development of behavioral problem-solving competency in grade 1 students using the psychoeducational process. The sample group used in the research Including Grade 1 students at Ban Bua Khun jong School, 12 students, Semester 2, academic year 2023, purposively selected. The tools used in the research were 1) individual behavioral problem study forms, 2) student portfolios, and 3) satisfaction assessment forms. The statistics used in data analysis were the content index of consistency (IOC), average, and standard deviation.

The results of the research were as follows:

1. Results of the study of behavioral problems of students in Grade 1 at Ban Bua Khun Chong School. The researcher concluded that the problematic behavior of students in Grade 1 at Ban Bua Khun jong School is a problem that

causes learning to not achieve its goals, including the use of violence to solve problems. Unable to offer simple solutions to problems, unable to concentrate, focused blaming friends when problems arise. Not keeping public equipment in the correct place.

2. From the study of the results of the quality assessment of student portfolios. Overall, it was at a very good level with a mean of 2.56 and a standard deviation of 0.20. When considering each aspect, it was found that the completeness of the portfolio veregood level the mean is 2.25 and the standard deviation is 0.87. The arrangement of content is consistent with the needs of the activity. It is at a very good level with a mean of 2.50 and a standard deviation of 0.67. The development of student performance is at a very good level with a mean of 2.83 and a standard deviation of 0.39. And in terms of willingness to do work, students were at a very good level with a mean of 2.67 and a standard deviation of 0.20.

3) From the study of the results of evaluating student satisfaction with the development of behavioral problem-solving competency using psychoeducational activities of first-grade students. When considering each aspect, it was found that teachers Overall, it was at a very good level with a mean of 4.75 and a standard deviation of 0.12. The overall content is at a very good level with a mean of 4.72 and a standard deviation of 0.06. and teaching activities Overall, it was at a very good level with a mean of 4.67 and a standard deviation of 0.12.

Keywords: Behavioral Problem-Solving Competence, Problem Situation, Behavior, Psychoeducational Process

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตทุกด้าน รวมถึงการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา ที่ 54 กำหนดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี รัฐต้องดูแลและพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมบุรณ์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตาม ความต้องการในระบบต่างๆ และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และ สนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ จะต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทุกระดับต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน และมีมาตราที่กำหนดว่าการจัดการ การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและ กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และกำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อ สนับสนุนการศึกษาและการกีฬา ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การจัดการศึกษา และราชการอื่นตามกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วน ราชการที่สังกัดกระทรวง (มนัส สุขสาย, 2548: 81)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านทักษะ สำคัญ เช่น การสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนา ตนเองและสังคม โดยเน้นคุณภาพในการใช้สารสนเทศและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาทำให้มีการจัดการเรียนรู้ที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัยและ เข้าถึงง่าย แต่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ส่งผลให้เกิดปัญหากับเด็กที่ยังไม่พร้อมและส่งผลกระทบ ในหลายๆ ด้าน เช่น เด็กไม่มีสมาธิ ขาดการคิดไตร่ตรอง ไม่เกิดสมรรถนะที่กระทรวงศึกษาธิการได้ มุ่งเน้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่เหมาะสม อาจเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทาง เทคโนโลยี เช่น การลักลอบใช้ข้อมูลข่าวสาร การลดความสัมพันธ์กับผู้อื่น การเกิดสังคมใหม่ที่ไม่ พึ่งพาอาศัยกัน และการแพร่วัฒนธรรมและข่าวที่ไม่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว การใช้เครือข่ายสังคม

ออนไลน์เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียน ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ผลกระทบด้าน อารมณ์ ผลกระทบด้านการเรียน ผลกระทบด้านสังคม และผลกระทบด้านสุขภาพ

กิจกรรมจิตศึกษาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนและยกระดับคุณภาพครู การประเมินผลพบว่าโดยใช้กระบวนการจิต ศึกษาช่วยขัดเกลาเด็กและครูทั้งสองฝ่าย มีผลการประเมินที่ดี นักเรียนเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนและ พัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ครอบครัวมีความเข้าใจกันมากขึ้น และต้องการให้จัดกิจกรรมจิตศึกษา ในภาคเรียนถัดไปเพิ่มขึ้น

โรงเรียนบ้านบัวขุนจง(กรป.กลางอุปถัมภ์) ตั้งอยู่ที่ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัด สุรินทร์ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขาดครูผู้สอนที่ครบชั้น ทำให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนพบปัญหาต่างๆ อาทิ นักเรียนไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ขาดสมาธิ และ การมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ ขาดทักษะการ แก้ปัญหา มีการทำงานที่ยังไม่เป็นระบบ โรงเรียนจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาปัญญาเพื่อ แก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษากับโรงเรียนบ้านบัวขุนจง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อ เพิ่มความสุขและความเห็นอกเห็นใจในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม และพัฒนานักเรียนให้ มีความสุขและเป็นคนเก่งทั้งภายในและภายนอกโดยเฉพาะในปีการศึกษา 2566

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์)
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ กระบวนการจิตศึกษา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบศึกษาสภาพปัญหาเชิงพฤติกรรมรายบุคคล
- 2) แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน
- 3) แบบประเมินความพึงพอใจ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาของผู้เรียนรายบุคคลที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม
 - 1.2 ออกแบบเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open end) เพื่อให้ตรงวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่ต้องการ
 - 1.3 สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาของผู้เรียนรายบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.4 นำแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาของผู้เรียนรายบุคคลเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา
 - 1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.6 จัดพิมพ์แบบวิเคราะห์ให้ผู้เรียนรายบุคคลสำหรับนักเรียน แล้วนำไปใช้กับนักเรียน
2. แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน
 - 2.1 ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแฟ้มสะสมผลงานนักเรียนที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหา
 - 2.2 ออกแบบเครื่องมือ แฟ้มสะสมงานนักเรียน ซึ่งเป็นแฟ้มสะสมงานของนักเรียนแต่ละคน ที่แสดงถึง ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ความสำเร็จ ตลอดจนพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ตรงวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่ต้องการ
 - 2.3 สร้างเครื่องมือแฟ้มสะสมงานนักเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
 - ประวัติส่วนตัว
 - กิจกรรมจิตศึกษา
 - บันทึกการทำกิจกรรม
 - ผลงาน ชิ้นงาน

2.4 นำแฟ้มสะสมงานนักเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแฟ้มสะสมงานนักเรียน จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 จัดพิมพ์แฟ้มสะสมงานนักเรียน สำหรับนักเรียน แล้วนำไปใช้กับนักเรียน

3. แบบประเมินความพึงพอใจ

3.1 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการเกี่ยวกับการสร้างแบบ วัดความพึงพอใจและกำหนดข้อความที่แสดงความพึงพอใจ โดยคำนึงถึงข้อความในแง่ของความรู้สึกความเชื่อหรือความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งข้อความจะต้องสั้นอ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน ข้อความจะต้องครอบคลุมทุกด้านเหมาะสมกับวัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการ จิตศึกษาจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจมาหาคุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก

3.5 จัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากแบบศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ปกครองและครูประจำชั้น ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำข้อมูลมาจัดเรียงเป็นระบบ ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสรุปเป็นรายละเอียดด้านต่างๆ

2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จาก แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

3) การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม โดยใช้กิจกรรมจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหา และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมผ่านการสัมภาษณ์ส่วนตัวกับผู้ปกครองและครู สรุปได้ดังนี้ การจัดการอารมณ์ การแก้ปัญหา การฟังและการสื่อสาร การตัดสินใจ และการเคารพตนเองและผู้อื่น การศึกษาพบว่าปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนส่งผลต่อผลการเรียน ได้แก่ การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา การไม่สนใจวิธีแก้ปัญหาหลากหลาย การขาดสมาธิ การกล่าวโทษผู้อื่นเมื่อพบปัญหา และการจัดเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม

2. จากการศึกษาผลการประเมินระดับคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ประเมินโดยผู้ปกครอง และครูประจำชั้น หลังได้รับการพัฒนาสมรรถการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการจิตศึกษา และการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ผลการประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความครบถ้วนขององค์ประกอบแฟ้มสะสมผลงาน อยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.87 ด้านการจัดเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของกิจกรรม อยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 ด้านการพัฒนาผลงานของนักเรียน อยู่ในระดับ ที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 และด้านความตั้งใจในการทำผลงาน นักเรียน อยู่ในระดับ ที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.20

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมโดยใช้กิจกรรมจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษาอยู่ในระดับ ดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12 ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.06 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษา นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานได้ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ปกครองและครูประจำชั้น ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ผู้ศึกษาจึงได้นำมาสรุป รายละเอียดผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาการจัดการอารมณ์และความเครียดของนักเรียน นักเรียนไม่สามารถจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสม เช่น แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยใช้ความรุนแรง เมื่อถูกขัดใจ การแก้ปัญหาด้วยวิธีที่เหมาะสมยังไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการรับฟัง ตีความ และสื่อสาร ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา นักเรียนมักไม่ตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดกำลังจะสื่อสาร ไม่สามารถฟังได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานได้ ปัญหาด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีม นักเรียนมักแสดงพฤติกรรมการกล่าวโทษเพื่อน เมื่อเกิดการกระทำผิด และปัญหาด้านเคารพสิทธิ์และเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่เก็บอุปกรณ์การเรียน การเล่นเกมแล้วไม่เก็บ ทั้งของที่เป็นส่วนรวมและของตนเอง ทำให้เกิดการสูญหายหรือชำรุดในสิ่งของนั้นๆ จึงต้องมีการแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านเพื่อให้นักเรียนพัฒนาทักษะการจัดการตนเองและการทำงานร่วมกันในทีมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของแคทรียา แสงใส (2567 : 12) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD พบว่านักเรียนทำได้ค่อนข้างต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 10.70 คิดเป็นร้อยละ 53.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และคะแนนมีความใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมากและคะแนน ของนักเรียนมีการกระจายมากขึ้น เป็นผลมาจากการรวมกลุ่มกันด้วยการจัดการในรูปแบบร่วมมือเทคนิค STAD จะเกิดขึ้นตามความสามารถของกลุ่ม

2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษา ศึกษา ผลการวิเคราะห์แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบัวขุนจง (กรป.กลางอุปถัมภ์) พบว่าอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการชี้แจงวิธีการวัด และประเมินผลโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและครูประจำชั้นมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประเมินผลงาน ด้วย และแจ้งให้ผู้เรียนทุกคนรับทราบเกณฑ์การประเมินไปพร้อมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีการจัดเก็บผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบและมีความรับผิดชอบในการจัดทำอย่างตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับราตรี เลิศหว่าทอง (2567 : 6) กล่าวว่า การใช้แฟ้มสะสมงานช่วย

สื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และสร้างผลงานเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการเรียน การใช้แฟ้มสะสมงานยังช่วยบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนและช่วยในการพัฒนาสมรรถนะในการแก้ไขปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียน

3. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจิตศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการใช้กระบวนการจิตศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการศึกษาความพึงพอใจจากนักเรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมที่เป็นไปตามลำดับ มีการเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลวัต วุฒิ ประจักษ์ (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ การวิจัยพบว่า นักเรียนและครูมีความพึงพอใจสูงสุดต่อกิจกรรมการเรียนรู้การสอนรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งอาจเกิดจากความหลากหลายของกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน นักเรียนช่วยเปิดกว้างทางความคิดและยอมรับสิ่งใหม่ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรสำรวจผลกระทบของกระบวนการจิตศึกษาต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนจากภูมิหลังที่หลากหลาย ตรวจสอบว่ามีข้อควรพิจารณาเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติแบบครอบคลุมหรือไม่ และสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางพฤติกรรมอย่างไร
2. ประเมินความสามารถในการปรับตัวของกระบวนการจิตศึกษาในบริบททางการศึกษาที่แตกต่างกัน ตรวจสอบว่าสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของโรงเรียนหรือกลุ่มนักเรียนที่หลากหลายได้ดีเพียงใด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการศึกษาระยะยาวเพื่อติดตามการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระยะเวลายาวนาน สิ่งนี้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความยั่งยืนและผลกระทบระยะยาวของกระบวนการจิตศึกษาต่อพฤติกรรมของนักเรียน
2. เปรียบเทียบประสิทธิผลของกระบวนการจิตศึกษาในโรงเรียนหรือห้องเรียนต่างๆ ตรวจสอบว่ารูปแบบวิธีการสอน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หรือปัจจัยอื่นๆ มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึษาธิการ. (2551). *หลักรัฐรแกนกลางการศึษาชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึษาธิการ
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึษาธิการ.
- กัมพล เจริญรักษ์. (2566). *จิตศึษากับการพัฒนาปัญญาภายใน*. เข้าถึงได้ จาก <http://www.ires.or.th/wp-content/uploads/2018/03.pdf> สืบค้นออนไลน์
- คณะกรรมการการศึษาชั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึษาให้มีวิทยฐานะชำนาญการและชำนาญการ พิเศษ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึษาชั้นพื้นฐาน.
- คมสัน ณ รังสี. (2562). “ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึษาโรงเรียนประณีตวิทยาคม”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แคลรียา แสงใส. (2567). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึษาศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค, ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึษา,มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*.
- พลวัต วุฒิประจักษ์.(2564). “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึษา สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์”. *ดุษณินิพนธ์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราตรี เลิศหัวทอง. (2566). “ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของ
โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

THE STUDY OF PARENTS OF SATISFACTION TOWARD THE
ADMINISTRATION OF KHAMKHUEANKHAO CHANUPATHAM SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE
SI SA KET YASOTHON

ศิรินันท์ สีสรรค์¹, สุรางคณา มัญยานนท์²

Sirinan Seesun¹, Surangkana Manyanon²

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย¹⁻²

Ratchathani University, Thailand¹⁻²

E-mail : sirinan37598@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 5 เมษายน 2567; แก้ไขบทความ: 3 มีนาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 28 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .21 - .79 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบรายคู่โดยใช้เทคนิคของเชฟเฟ และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ

ของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ จำแนกตามอายุของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ ลำดับความถี่สูงสุดของแต่ละด้าน คือ โรงเรียนควรเพิ่มการจัดการเรียนด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองให้สามารถขยายเครือข่ายความรู้สู่ชุมชนได้ โรงเรียนควรมีการรายงานการใช้งบประมาณประจำปีอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ครูควรติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนรายบุคคล และการจัดบรรยากาศโรงเรียนที่ร่มรื่น มีความปลอดภัยต่อนักเรียน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, การบริหารการศึกษา, ผู้ปกครอง

Abstract

This aimed to study Explore the Study of Parents and compare the Satisfaction of the Administration of Khamkhueankaeo Chanupatham School under the Secondary Education Service Area Office Si Sa Ket Yasothon with variables of their ages, education and occupations. Based on Krejice and Morgan's Table of Sample Size (1970), the sample of the study, derived using stratified random sampling, using students' class level as a criterion, consisted of 327 persons. A 5-level rating-scale questionnaire, having the discriminating power between .21- .79 and the reliability at .95, was used of data collection. Mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and paired comparison by Scheffe' technique, were statistical devices employed for the data and content analysis.

The result revealed that:

1) Parents who were Satisfied with the administration of Khamkhueankaeo Chanupatham School, both as a whole and in each particular aspect, were rated at a high level. When considering each aspect, academic administration was the highest, followed by general administration, human resources administration, and budget administration, respectively 2) The comparison result of Parents' Satisfaction toward the administration of Khamkhueankaeo Chanupatham School classified by parent' ages, education and occupations indicated that they were satisfied with the school administration, which was significantly different at .05 levels. 3) Guidelines for developing educational administration of Khamkhueankaeo Chanupatham School: The highest frequency of each aspect of school administration is Schools should increase teaching and learning on the use of

media and technology to create knowledge on their own so that knowledge networks can be expanded to the community, The school reports the results of school budget expenditures for the academic year and discloses them transparently to the community, Teachers communicate and regularly cooperate with parents to effectively solve the behavior problems of individual students, and creating a pleasant school atmosphere It is safe for students.

Keywords : Satisfaction, Educational Administration, Parents

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การเตรียมความพร้อมของคนให้มีความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้คนไทยมีคุณภาพ และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่คุณภาพของคนจะประสบความสำเร็จได้เพียงใดนั้นย่อมขึ้นกับกระบวนการที่จะใช้ในการบริหารจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเนื้อสาระเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ดังระบุในมาตราที่ 6 คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และในมาตราที่ 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีส่งผลให้มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองและชุมชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงาน และสามารถเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาได้ โดยที่โรงเรียนและผู้ปกครองต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ปกครองและโรงเรียนจึงต้องมีการปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามแนวทางที่ถูกตั้งซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน (เฉลิมเกียรติ ตุ่นแก้ว, 2553 : บทคัดย่อ) ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานที่ผู้ปกครองตั้งความหวังให้เป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้ ฝึกทักษะ อบรมลูกหลานให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในปัจจุบันโรงเรียนแต่ละโรงเรียนต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่การดำเนินงานในรายละเอียด

ของแต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับนโยบายและวิธีการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนควรมีการเปิดโอกาสให้ภาคีในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงบทบาทในการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีโอกาสในการร่วมจัดการศึกษาแก่นักเรียนในทุกรูปแบบ สถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยภาพรวมจะต้องมีชื่อเสียงทางด้านวิชาการ อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีคุณภาพที่ดี ดังนั้นบุคลากรของสถานศึกษาต้องเข้าใจระบบการบริหารที่ดีก่อน รวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนภายนอกที่อยู่รอบข้างสถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ทางการศึกษา เป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา รวมถึงการแสดงข้อคิดเห็นต่างๆ

จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา หากความพึงพอใจของผู้ปกครองมีความแตกต่างกันจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารการศึกษา หากผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในทุกๆ ด้านของการบริการการศึกษา (ฉวี ธรรมธ, 2560 : 2) จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา และเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เปิดจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายแบบสหศึกษา ไป-กลับ โดยมีคณะกรรมการก่อตั้งโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมบริจาคเงินเพื่อก่อสร้างอาคารเรียน จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการพัฒนางานและส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 4 งาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป ให้เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 จนถึงปัจจุบัน ที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่แตกต่างไปจากรูปแบบการสอนที่นักเรียนต้องเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนเป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ที่บ้านของตนเอง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการปีการศึกษาต่อมาเมื่อเปิดทำการเรียนการสอนในรูปแบบปกติที่ต้องเดินทางมาโรงเรียน นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายด้าน เช่น การโดดเรียน การมาโรงเรียนสาย การติดสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ การทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทั้งในส่วนของภายในบริเวณโรงเรียนและบริเวณรอบนอกโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนข้อคิดเห็นจากผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนจากการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา (โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์, 2565)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์พยายามปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆให้ดีขึ้น ทั้งในส่วนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน การสร้างการยอมรับ ความเชื่อถือ ความศรัทธา และความไว้วางใจผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ทั้งการสร้างเชื่อมั่นในการบริหารงานของโรงเรียนจากหน่วยงานภายนอก ในส่วนของ การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆอีกด้วย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์สามารถปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานและดำเนินการต่างๆให้ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนำข้อมูลสารสนเทศจากการศึกษาไปวางแผน ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจน การบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานเข้าเรียนใน โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 2,200 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานเข้าเรียน ใน โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ทุก ระดับชั้น ปีการศึกษา 2566 จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นเรียน จากนั้นการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยกำหนดจากนักเรียน 1 คน ต่อ ผู้ปกครอง 1 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

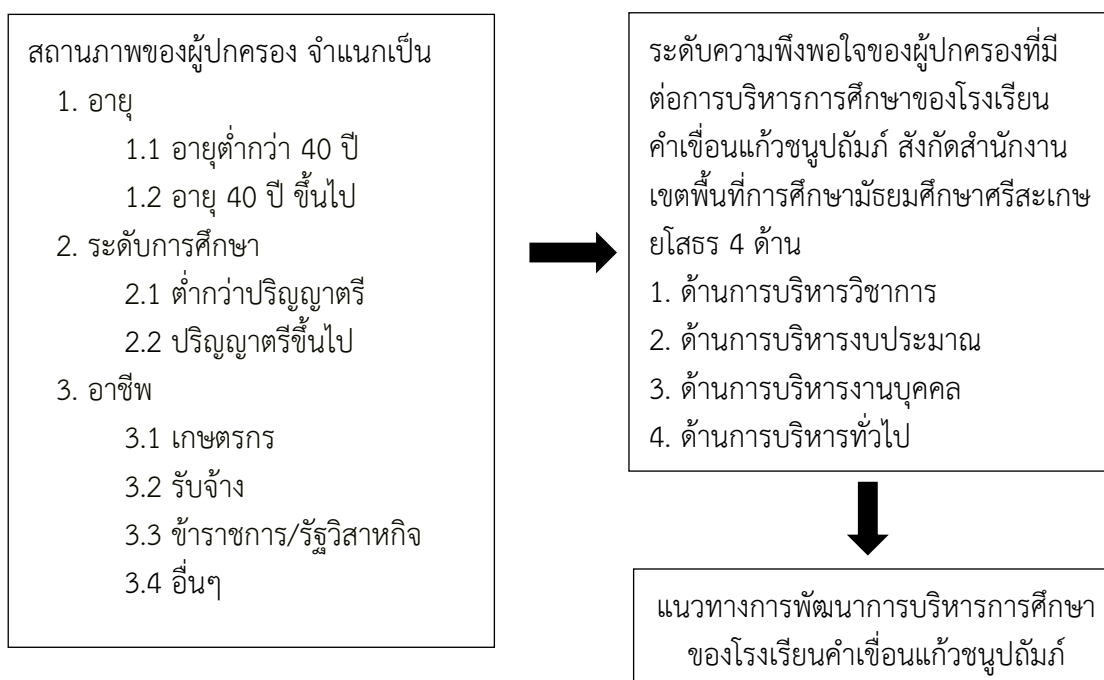
ชั้น	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	374	56
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	368	55
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	385	57
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	377	56
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	355	53
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	341	51
รวมทั้งสิ้น	2,200	327

ที่มา : โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ (2566)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, 2550) ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. เครื่องมือทใช้ในการววจัย

2.1 เครื่องมือทใช้ในการศีกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองทม่ต่อการบรหการศีกษาของโรงเรียนคำเชอนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนังานเขตพ้นทศีกษามัธยมศีกษาศรสะเกษ ยโสธร ซึงพัฒนามาจากแบบสอบถามของก้งนภา เมืองจันทร (2559) เป็นแบบสอบถามม่ลัษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คอ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศีกษา และอาชีพ ม่ลัษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองทม่ต่อการบรหการศีกษาของ โรงเรียนคำเชอนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนังานเขตพ้นทศีกษามัธยมศีกษาศรสะเกษ ยโสธร จำแนกเป็น 4 ด้าน คอ ด้านการบรหการววิชาการ ด้านการบรหการบุคคล ด้านการบรหการงบประมาณ และด้านการบรหการงานทัวไป ม่ลัษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวธีของลเคอร์ท (Likert's Scale อ้างถึงในพชิต ฤทธจจุญ, 2561) คอ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปด วเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถ่

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือทใช้ในการววจัย

1. ศีกษาค้นคว้า ตำรา วารสารบทความ งานววจัยทเกยวข้องกับการบรหการสถานศีกษาความ พึงพอใจและรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศีกษา และใช้แบบสอบถามของ ก้งนภา เมืองจันทร (2559) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อววจัย

2. ร่างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองทม่ต่อการบรหการศีกษาของ โรงเรียนคำเชอนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัด สำนังานเขตพ้นทศีกษามัธยมศีกษาศรสะเกษ ยโสธร ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายทต้องการ ใน 4 ด้านคอ ด้านการบรหการววิชาการ ด้านการบรหการบุคคล ด้านการบรหการงบประมาณ และด้านการบรหการงานทัวไป

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ทปรกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษา ทใช้ในการแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรบปรุ้งแก้ไข

4. นำร่างแบบสอบถามทปรบปรุ้งแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ทปรกษาสารนิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC

(Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน

5. แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC)

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามจำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ (7.1) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item – total Correlation) ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson) ได้ค่าสหสัมพันธ์รายข้อของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .21 - .79 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (7.2) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของคอนบราค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .95

8. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วดำเนินการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อขออนุญาตและขอ ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง โดยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นเพื่อฝากแบบสอบถามกับนักเรียนให้กับผู้ปกครองซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 327 คน พร้อมทั้งให้ครูประจำชั้นช่วยเก็บรวบรวม แบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้ศึกษาขอรับแบบสอบถามคืนจากครูประจำชั้น

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด แล้วนำมาตรวจให้คะแนนแล้ว และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ โดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง

4.3 นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร การศึกษา โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงนำค่าคะแนนเฉลี่ย เปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีของ Scheffe

4.5 วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดย การวิเคราะห์เนื้อหาและค่าความถี่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมและรายด้าน

n = 327

การบริหารงาน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการบริหารวิชาการ	4.33	.63	มาก
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.21	.64	มาก
ด้านบริหารงานบุคคล	4.24	.67	มาก
ด้านบริหารทั่วไป	4.30	.66	มาก
รวม	4.27	.66	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .66) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านบริหารวิชาการ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .63) ด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .66) ด้านบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = .67) และด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = .64) ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามอายุของผู้ปกครองโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยภาพรวมและรายด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

n = 327

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการบริหารการศึกษา	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง				t	p
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านบริหารวิชาการ	4.53	.26	4.05	.26	16.58*	.00
ด้านบริหารงบประมาณ	4.33	.12	4.05	.22	13.36*	.00
ด้านบริหารงานบุคคล	4.21	.16	4.27	.21	2.92*	.00
ด้านบริหารทั่วไป	4.28	.17	4.27	.16	.168	.87
รวมเฉลี่ย	4.34	.10	4.16	.11	15.50*	.00

*p. < .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจด้านบริหารวิชาการและด้านบริหารงบประมาณมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และด้านการบริหารงานบุคคลผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านบริหารทั่วไปผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามอาชีพ

n = 327

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	23.76	3	7.92	159.13*	.00
	ภายในกลุ่ม	16.07	323	.05		
	รวม	39.83	326			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	6.75	3	2.25	80.68*	.00
	ภายในกลุ่ม	9.00	323	.03		
	รวม	15.75	326			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.09	3	1.36	59.74*	.00
	ภายในกลุ่ม	7.37	323	.02		
	รวม	11.46	326			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.78	3	.59	26.54*	.00
	ภายในกลุ่ม	7.20	323	.02		
	รวม	8.98	326			
สรุปภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.76	3	.92	107.01*	.00
	ภายในกลุ่ม	2.77	323	.01		
	รวม	5.53	326			

*p < .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประเด็นการพัฒนาการบริหารการศึกษาลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ โรงเรียนควรเพิ่มการจัดการเรียนด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ให้นักเรียนสามารถสืบค้นและใช้สื่อในการจัดเก็บความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปขยายเครือข่ายเป็นองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ และครูประจำชั้นควรมีการติดต่อสื่อสาร และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามช่วยเหลือ รวมถึงแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนนอกเวลาเรียน อาจเป็นช่วงวันหยุด เสาร์อาทิตย์ หรือช่วงหลังเลิกเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถในวางแผน การดำเนินงาน การประสานความร่วมมือระหว่างครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระดมทรัพยากร การควบคุมดูแล การนิเทศติดตามผลงานทางด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน การบริหารทั่วไป ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนส่งผลให้เกิดความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นอย่างดี จัดให้มีกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภาพันธุ์ สันวัง (2559 : 1-12) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนรัตนบุรี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านการบริหารงานทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนได้มีการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน สร้างบรรยากาศที่ผู้ปกครองนักเรียนรู้สึกเป็นกันเอง ทำให้เกิดความประทับใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุนกับโรงเรียน

และมีความพึงพอใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนนชัชย ปัญญาคำ (2560 : 1-10) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบริหารงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการวางแผน และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ประจำปีในทุกปี การศึกษาอีกทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรีย์ พุ่มสาย (2560 : 1-12) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการมีครูและบุคลากรที่เพียงพอปฏิบัติงานเหมาะสมกับความสามารถ ส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจในการจัดการเรียนการสอนและการดูแลนักเรียน อีกทั้งยังมีบุคลากรที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรักและเมตตาต่อนักเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและผู้ปกครอง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ โรงเรียนควรเพิ่มการจัดการเรียนด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ให้นักเรียนสามารถสืบค้นและใช้สื่อในการจัดเก็บความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปขยายเครือข่ายเป็นองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ และครูประจำชั้นควรมีการติดต่อสื่อสาร และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามช่วยเหลือ รวมถึงแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนนอกเวลาเรียน อาจเป็นช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงหลังเลิกเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 62.39 รองลงมา คืออายุต่ำกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.61 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.19 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 36.09

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

1.1 ด้านบริหารวิชาการ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความทันสมัยของสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่สถานศึกษานำมาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน การรายงานผลการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบในรูปแบบของสมุดประจำตัวนักเรียน และการจัดหาสื่อที่มีคุณภาพและเพียงพอเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า การแจ้งค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้า การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน ครูมีความสัมพันธ์อันดีและเป็นกันเองกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไป โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้ปกครองมีความภูมิใจที่บุตรได้ศึกษาในสถานศึกษานี้ การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษา และการบริการด้านอาหาร น้ำดื่มแก่นักเรียนของสถานศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สรุปได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามอายุของผู้ปกครอง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยภาพรวมและด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบริหารทั่วไปผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีอาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้าง อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่นๆ มีความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนค่าเฉลี่ยเกินกว่า 3.50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ โรงเรียนควรเพิ่มการจัดการเรียนด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้นักเรียนสามารถสืบค้นและใช้สื่อในการจัดเก็บความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปขยายเครือข่ายเป็นองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ และครูประจำชั้นควรมีการติดต่อสื่อสาร และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามช่วยเหลือ รวมถึงแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนนอกเวลาเรียน อาจเป็นช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงหลังเลิกเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบริหารวิชาการ โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผลทางการเรียนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพิ่มการจัดการเรียนด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ให้นักเรียนสามารถสืบค้นและใช้สื่อในการจัดเก็บความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปขยายเครือข่ายเป็นองค์ความรู้สู่ชุมชนได้

1.2 ด้านบริหารงบประมาณ โรงเรียนควรมีการสรุปรายงานเพื่อชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณที่ทางผู้ปกครองได้บริจาคหรือการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ควรมีการเตรียมความพร้อมและจัดทำรายละเอียดขั้นตอนการเข้ามาติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการบริการของกลุ่มงานบริหารงบประมาณ เพื่อให้ผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อได้รับการบริการที่สะดวก

รวดเร็วและทั่วถึง

1.3 ด้านบริหารงานบุคคล ครูประจำชั้นควรมีการติดต่อสื่อสาร และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามช่วยเหลือ รวมถึงแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและนำผลการพัฒนามาใช้กับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านบริหารทั่วไป การจัดบรรยากาศที่เอื้อการเรียนรู้ของและมีความปลอดภัยต่อนักเรียนให้มาก ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลห้องเรียน อาคารเรียน ห้องน้ำ รวมถึงการรักษาความสะอาดของพื้นที่ส่วนรวมอื่นๆของโรงเรียนให้สะอาดและสามารถใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมการเชิญชวน แข่งขานวสาร ประชาสัมพันธ์ชุมชน ผู้ปกครอง และส่วนราชการหรือหน่วยงานภายนอกอื่นๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือช่วยเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์

2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์

2.3 ควรศึกษาความต้องการของนักเรียนที่จะอยากให้โรงเรียนจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กิงนภา เมืองจันทร์. (2559). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ฉวี ธรรมธ. (2560). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนบึงบูรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28”. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Online Journal for Graduate Study, Faculty of Education(JGED).

<http://www.edujournal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1666.ru>

- เฉลิมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (2553). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นนชัย ปัญญาคำ. (2560). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. Online Journal for Graduate Study, Faculty of Education (JGED).
<http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/644.ru>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พัชร พุฒสาย. (2560). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Online Journal for Graduate Study, Faculty of Education (JGED).
<http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/641.ru>
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์. (2566). *รายงานการประชุมผู้ปกครอง ประจำปีการศึกษา 2566*. โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์.
- วิภาพันธ์ สันวัง. (2560). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Online Journal for Graduate Study, Faculty of Education (JGED).
<http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1668.ru>
- Clayton, Alderfer P. (1976). *ERG Theory of Motivation Clayton Alderfer's revision of Abraham Maslow*. Harper and Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ผลการเรยนรูแบบเนนประสการณในการสรสรคผลงานจตรกรรมของ นกรเรียนชนประณศกษาปทท 3

THE RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT USING INSTRUCTION FOCUSING ON EXPERIENCE ON PAINTING WORK CREATION OF GRADE 3 STUDENTS

จรวฒน ลอดคัย¹, เจรณวชญ สมพงษธรรม²

Theerawat Lodpai¹, Charoenwit Sompongdam²

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²

Ratchathani University¹⁻²

E-mail : Theerawat.lm29@gmail.com¹

ดรรบพทวม: 9 มถนาคม 2567; แกไขบพทวม: 25 กุมภาพนธ 2568; ดอรรบตพมพ: 28 เมษายน 2568

บทคัตยอ

การวจยคร้งนเปนวจยเชงทดลองเพอศกษาผลการเรยนรูแบบเนนประสการณในการสรสรคผลงานจตรกรรมของนกรเรียนชนประณศกษาปทท 3 มถวตุประสงค คอ 1) เปรยบเทยบผลสมถทธททางกรเรยน เรอง การสรสรคผลงานจตรกรรมของนกรเรียน ป.3 ระหวังกอนเรยนและหล้งเรยน 2) เปรยบเทยบทกษะปฏบตททางทศนศลป เรอง การสรสรคผลงานจตรกรรมของนกรเรียน ป.3 ระหวังกอนเรยนและหล้งเรยนและ 3) ศกษาความพงพอใจดอการจตรการเรยนรู กลุมทวอยางทใชในการวจย ไดแก นกรเรียน ป.3 โรงเรยนอนุบาลบานเหนอเขมราชู จนวน 28 คน ดอการสมแบบกลุม เครองมอทใชในการวจย ไดแก แผนการจตรการเรยนรู จนวน 6 แผน แบบทดสอบวตผลสมถทธททางกรเรยนและ แบบประเมนทกษะการปฏบต สทธททใชในการวเคราะหขอมูล ไดแก คาเฉลย สวนเปยงเบนมาตรฐานและการทดสอบคาทแบบมอสรระ

ผลการวจย พบว

1. ผลสมถทธททางกรเรยนของนกรเรียน หล้งเรยนสูงกวากอนเรยนอยางมนยสาคัญทางสทธททระดับ .05
2. ทกษะปฏบตททางทศนศลปของนกรเรียน หล้งเรยนสูงกวากอนเรยนอยางมนยสาคัญทางสทธทท ระดับ .05
3. นกรเรียนมความพงพอใจดอการจตรการเรยนรู อยูนะดับมาก

คาสาคัญ : การจตรการเรยนรูแบบเนนประสการณ, การสรสรคผลงานจตรกรรม, นกรเรียนชนประณศกษาปทท 3

Abstract

This research is an experimental research to study the results of experiential learning in creating paintings of 3rd grade students. The objectives were: 1) to compare learning achievement on painting work creation using instruction focusing on experience for grade 3 students before and after learning, 2) to compare visual arts practical skills on painting work creation using instruction focusing on experience for grade 3 students before and after learning, and 3) Study satisfaction towards learning management. The sample comprised 28 grade 3 students from Anuban Bannuakhemmarat School, gained by cluster random sampling. The instruments used in this research included six learning management plans, a learning achievement test, and a practical skills assessment test. Statistics for data analyzed were mean, standard deviation, and t-test dependent samples.

The research found that:

- 1) Students' learning achievement on painting work creation using instruction focusing on experience showed that after learning was higher than before learning statistically significant at the .05 level.
- 2) Students' visual arts practical skills showed that after learning, they were higher than before learning, statistically significant at the .05 level.
- 3) Students' satisfaction with learning management was at a high level.

Keywords : Instruction focusing on experience, Painting work creation, Grade 3 students

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้เรียนรู้อะไรในศิลปะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สอนให้มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ

สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมรวมทั้งสามารถใช้เทคนิควิธีการ ของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชมประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาศิลปะพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 165) สภาพการเรียนรู้การสอนในสาระที่ 1 ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของโรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ พบว่า จากผลการวิจัยในชั้นเรียน นักเรียนไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรมได้โดยเฉพาะการวาดภาพ เพราะเนื้อหาการเรียนการสอนแบบปฏิบัติลงมือทำ ทางสถานศึกษาไม่ค่อยส่งเสริมวิชาเหล่านี้ แต่จะเน้นในเรื่องของกลุ่มสาระหลัก เช่น วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทำให้วิชาศิลปะถูกมองว่าไม่สำคัญ นักเรียนจึงไม่ค่อยสนใจและไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร โดยเฉพาะช่วงสถานการณ์โควิดที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ (ON-LINE) และ ออนแฮนด์ (ON-LINE) ยิ่งทำให้นักเรียนไม่สนใจในรายวิชาศิลปะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลยไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้น การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรมจะเน้นการลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์จากประสบการณ์ที่นักเรียนรับรู้และเคยมีประสบการณ์จริงหรือรับรู้จากการเรียนการสอน นำมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรม

การสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Art Approached Experimentally) มีขั้นตอนดังนี้ 1.ขั้นจัดประสบการณ์ (Experiencing) เป็นขั้นตอนลงมือหรือทำกิจกรรมตามสภาพจริง เช่น การเจียรมอุปกรณ์วาดภาพ การวาดภาพ การเลือกใช้สีให้เหมาะกับภาพที่กำลังจะระบาย 2.ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์(Publishing) เป็นขั้นของการพูดหรือบอกเล่าที่มาและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะในผลงานแต่ละชิ้น ทั้งนี้การสอนแบบเน้นประสบการณ์มีแนวความคิดที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จากแนวการสอนที่มีอยู่นั้น มักเน้นการกำหนดผลสำเร็จของการสอนแน่นอนไว้ล่วงหน้า เช่น วาดภาพทิวทัศน์ หรือ ปั่นภาชนะ เป็นต้น และการเรียนรู้จะเป็นแบบการสอนในข้อเท็จจริง ความรู้ หรือทฤษฎีต่าง ๆ การสอนในลักษณะดังกล่าวนี้ จะจบในตัว ในแต่ละตอน และไม่ได้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นวิชาการจึงแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ที่ดียิ่งขึ้น จึงเกิดแนวโน้ม ให้ความสนใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ โดยการทดลอง การลงมือปฏิบัติจริง และกระบวนการคิดแก้ปัญหา ซึ่งผลจากการสอนแนวนี้ผู้เรียนจะพัฒนาทั้งด้าน

ทักษะ และความเข้าใจ ลักษณะการสอนเชิงประสบการณ์นี้ประกอบด้วยขั้นตอนในการเรียนรู้หลายอย่างด้วยกัน กล่าวคือ การสำรวจ การแสวงหาความเป็นไปได้ต่าง ๆ การสรุปเป็นสมมุติฐาน และการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อการยอมรับหรือปฏิเสธสมมุติฐาน ซึ่งวงจรการเรียนรู้นี้จะต่อเนื่องกันไป ไม่มีวันจบสิ้น วิธีดำเนินการเรียนรู้ตามวงจรนี้จะเกิดจากการสังเกต เปรียบเทียบ แยกแยะ และการหาความสัมพันธ์ในแง่มุมใหม่ ๆ ของเรื่องราว สื่อ และกระบวนการต่าง ๆ คุณค่าของการสอนแนวนี้ นอกจากจะเป็นการพัฒนาทักษะ และความเข้าใจแล้ว ยังช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการทำงาน เพราะผลลัพธ์ของการเรียนรู้เปิดกว้างและไม่มีการกำหนดคำตอบ หรือผลลัพธ์ที่ตายตัวไว้ล่วงหน้า ทำให้รู้สึว่าการเรียนการสอนเป็นการท้าทาย เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนกล้าเสี่ยงในการตัดสินใจ การยอมรับข้อจำกัดต่าง ๆ ตลอดจนการยอมรับความล้มเหลว หรือความผิดพลาด โดยมองว่าเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองต่อไปมิใช่เป็นบทสรุปว่าตนไร้ความสามารถและทำให้เกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการมุ่งเน้นประสบการณ์ ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนานักเรียนในความสามารถด้านการปฏิบัติการแสดงออก หรือการกระทำที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งใช้หลักการที่มีความแตกต่างจากการพัฒนาทางด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัย ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถช่วยนักเรียนในด้านการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ ซิมป์สัน (Simpson) เป็นรูปแบบที่เน้นการพัฒนาการด้านการปฏิบัติของนักเรียน ช่วยในเรื่องการทำงานของกล้ามเนื้อและร่างกายในการทำงานที่มีความซับซ้อน ซึ่งอาศัยการทำงานของกล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน ที่เกิดจากการที่สมองสั่งงาน โดยมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น การปฏิบัติทางด้านทักษะพัฒนาขึ้นได้ด้วยการฝึกฝนที่ดีจะก่อให้เกิดความคล่องแคล่ว ความถูกต้อง ความเชี่ยวชาญ และความอดทน โดยสังเกตจากการกระทำหรือพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกจากความรวดเร็ว แม่นยำ ในการจัดการโดยมีหลักการเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานหรือปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวหรือการทำงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างถูกต้อง และเกิดความชำนาญ (ทิตินา แคมมณี, 2550 : 143-144)

สภาพปัญหาดังกล่าว จึงศึกษาเรื่อง ผลการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คาดหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญในวิชาศิลปะ ทั้งเนื้อหาและทักษะปฏิบัติทางศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนห้องเรียน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 120 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ จำนวนนักเรียน 28 คน เลือกโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แผนจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบประเมินทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมผ่านประสบการณ์ตรงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นความรู้สึกจากประสบการณ์จริง 2) การสะท้อนคิดจากการสังเกต (Reflective Observation) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง ทำความ

เข้าใจในสิ่งที่ได้จากการสังเกต และสะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 3) การสร้างแนวคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปผลที่ได้จากการสะท้อนคิดจากการสังเกตแล้วคิดไตร่ตรองจนสร้างเป็นแนวคิดของตนเอง 4) การทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำแนวคิดที่ตนเองสร้างไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่จนทำให้เกิดการหมุนเวียนเป็นวงจรการเรียนรู้ใหม่ มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะปฏิบัติทัศนศิลป์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม มี 4 ขั้นตอนดังนี้
1. ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 2. การสะท้อนคิดจากการสังเกต 3. การสร้างแนวคิดที่เป็นนามธรรม 4. การทดลองปฏิบัติ

ตัวแปรตาม

ผลการจัดการเรียนรู้ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ทักษะปฏิบัติทัศนศิลป์ 3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะปฏิบัติทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนได้ฝึกการสร้างสรรค์แนวคิด (Concept) ที่อยากจะวาดขึ้นมา และได้เรียนรู้วิธีการใช้อุปกรณ์ทางด้านศิลปะและเทคนิคในการใช้ให้เหมาะสมกับผลงาน จิตรกรรมในแต่ละผลงาน และเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาศิลปะ ประกอบด้วย 6 เรื่อง ได้แก่

1. รูปร่าง ของสิ่งที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
2. รูปทรงของสิ่งที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
3. รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ทัศนธาตุพื้นฐาน
5. ทัศนธาตุกับงานทัศนศิลป์

6. การจัดกลุ่มของภาพตามทัศนธาตุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้แบบ t-test แบบ Dependent Samples

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้แบบ t-test แบบ Dependent Samples

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 6 ชุด ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test for Dependent Samples

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การทดสอบค่า (t-test for Dependent Samples)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบการจัดการเรียนรู้แบบ เน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	($\bar{X}$)	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	28	10.5	1.52	-19.10*	.000
หลังเรียน	28	18.28	1.10		

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การทดสอบค่า (t-test for Dependent Samples)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบฝึกทักษะ	N	($\bar{X}$)	S.D.	t	p
ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ	28	11.75	0.95	-20*	.000
หลังการใช้แบบฝึกทักษะ	28	18.5	0.57		

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

รายการ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	2.84	0.43	พอใจมาก
2. เนื้อหาวิชาทันสมัยและทันเหตุการณ์	2.67	0.44	พอใจมาก
3. ความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน	2.64	0.43	พอใจมาก
4. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน	2.78	0.43	พอใจมาก
รวม	2.73	0.43	พอใจมาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
5. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.71	0.43	พอใจมาก
6. กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	2.89	0.43	พอใจมาก
7. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	2.82	0.44	พอใจมาก
8. เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้	2.71	0.44	พอใจมาก

รวม	2.78	0.43	พอใจมาก
ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน			
9. มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน	2.85	0.45	พอใจมาก
10. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	2.82	0.45	พอใจมาก
11. มีการวางแผนเตรียมการสอนเป็นอย่างดี	2.85	0.45	พอใจมาก
12. ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา	2.78	0.46	พอใจมาก
รวม	2.82	0.45	พอใจมาก
13. สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	2.85	0.47	พอใจมาก
14. สื่อทัศนูปกรณ์มีความเหมาะสม ทันสมัย	2.71	0.48	พอใจมาก
15. ได้รับความสะดวกในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ	2.82	0.49	พอใจมาก
16. ปริมาณหนังสือและเอกสารต่าง ๆ มีความเหมาะสม	2.67	0.51	พอใจมาก
รวม	2.76	0.48	พอใจมาก
13. สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	2.85	0.47	พอใจมาก
14. สื่อทัศนูปกรณ์มีความเหมาะสม ทันสมัย	2.71	0.48	พอใจมาก
15. ได้รับความสะดวกในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ	2.82	0.49	พอใจมาก
16. ปริมาณหนังสือและเอกสารต่าง ๆ มีความเหมาะสม	2.67	0.51	พอใจมาก
ด้านการวัดและการประเมินผล			
17. ใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธี	2.78	0.50	พอใจมาก
18. มีความสมดุลระหว่างจำนวนข้อสอบกับเวลาที่ใช้สอบ	2.57	0.53	พอใจมาก
19. การให้คะแนนมีความเหมาะสมกับคำตอบ	2.71	0.50	พอใจมาก
20. สามารถตรวจสอบการประเมินผลได้	2.82	0.39	พอใจมาก
รวม	2.72	0.48	พอใจมาก
เฉลี่ยรวม	2.76	0.45	พอใจมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ สารที่ 1 ทศศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ในภาพรวมมีความพึงพอใจ ระดับมาก (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) มีค่าเฉลี่ย 2.76 ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมินผล ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเท่ากับ 2.73, 2.78, 2.82, 2.82 และ 2.72 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ เรื่องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สมมุติฐานการวิจัย คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ทักษะปฏิบัติทัศนศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 28 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ เรื่องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 และมีค่าความสอดคล้องสำหรับการประเมินประสิทธิภาพของแบบทดสอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป พบว่า มีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.5-0.78 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.42 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัยได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้ผู้เรียน จำนวน 20 ข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ยร้อยละก่อนเรียนก่อนที่จะนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละหลังเรียน เนื้อหาให้ข้อสอบเป็นเนื้อหา ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ.2551 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการ

เรียนรู้ศิลปะ-ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยในอีกทั้งส่งผลให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การเปรียบเทียบคะแนนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบเน้นประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สามารถทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการที่จัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม กล้าแสดงออก มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยอมรับความแตกต่างของเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. ทักษะการปฏิบัติโดยใช้การสอนเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านทักษะการปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ทักษะการปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการวิจัยครั้งนี้ ครูได้จัดกลุ่มให้ละกันทั้งนักเรียนชายทั้งนักเรียนหญิงอยู่กลุ่มด้วยกัน คละความสามารถกัน ในผู้เรียนในกลุ่มได้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน ซึ่งให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกันในกลุ่ม ตลอดจนระหว่างความแตกต่างของนักเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง เกิดความภาคภูมิใจทั้งในและนอกห้องเรียนทำให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น ทักษะการปฏิบัติเรื่องสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุชันษา รักยินดี 2555 : 101) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ เพราะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ด้วยการลงมือสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ทั้งยังได้ทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดและจินตนาการในขบวนการสร้างสรรค์ เริ่มจาก ช้้นนำผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนจำนวนเท่า ๆ กัน ได้ทบทวนความรู้เดิม จากนั้นนำผลที่เกิดจากสถานการณ์ทั้งหมดมาสรุปให้แคลงเพื่อให้ได้ปัญหาจากเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ช้้นกิจกรรมให้ผู้เรียนวางแผนในการทำงานกลุ่ม โดยวางแผนกันในกลุ่มถึงขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานและหน้าที่ของแต่ละคนให้เหมาะสมและลงตัวอย่างเท่าเทียมกันในกลุ่ม ให้เกิดการสร้างสรรคและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ช้้นอภิปรายหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนร่วมแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรมทั้งการทำงานเป็นกลุ่มและกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ช้้นสรุปและประยุกต์ใช้ผู้วิจัยให้ผู้เรียนสรุปผลที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยผู้วิจัยจะสรุปผลเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดจากผลการสรุปของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์และต่อยอดใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว ช้้นประเมินผล การปฏิบัติ ผู้วิจัยประเมินผลว่ากลุ่มใดให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดจากนั้นให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนปรบมือแสดงความยินดี ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ ตามทฤษฎีของ Kolb คือ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเชิงประจักษ์ (Concrete Experience) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะนำตัวเองเขาไปเกี่ยวข้องกับผู้คน เอาความรู้สึกของตนเองเขารวมกับความรู้สึก

ของผู้อื่น จึงได้ชื่อว่า นักสัมผัส หรือเป็นผู้เรียนที่เรียนจากความรู้สึก (Learning from Feeling) มากกว่าที่จะเรียนด้วยการคิดเชิงทฤษฎีที่เป็นนามธรรม 2) การเรียนรูจากการสังเกตและไตรตรอง (Reflective Observation) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะใช้เวลาสังเกต และคิดไตรตรองอย่างละเอียดรอบคอบ ผู้เรียนมักชอบเก็บตัวไม่ชอบการมีส่วนร่วม มักจะพิจารณา ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองมากกว่าฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น เรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่าเป็นผู้เรียนด้วยการดูและฟัง (Learning by Watching and Listening) 3) การเรียนรู้จากการคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบทฤษฎี และวิเคราะห์เชิงนามธรรม ผู้เรียนจะใช้เวลาคิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าความรู้สึก มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และมักพัฒนาทฤษฎีหรือการคิดค้นหาหลักการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้เช่นนี้มักไม่ชอบ เขาไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น จึงได้รับการเรียกว่าเป็นพวกที่เย็นชา และวางตนห่างไกลกับผู้คน เราเรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า เป็นผู้เรียนจากการคิด (Learning by Thinking) 4) การเรียนรู้จากการทดลองและปฏิบัติ (Active Experiment) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะชอบการปฏิบัติหรือกระทำเป็นพิเศษ (Learning by Doing) บุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้เช่นนี้มักชอบแสดงตัว ชอบการอภิปรายรวมกับกลุ่มมากกว่าการเฝ้าดูหรือสังเกต ทฤษฎีวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ (Kolb 1984 : 17)

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.76 ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมินผล ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเท่ากับ 2.74, 2.71, 2.85, 2.85 และ 2.78 ตามลำดับทั้งนี้เนื่องจาก จัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ สารที่ 1 ทศศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการลงมือสร้างสร้างผลงานจิตรกรรม และการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ การลองผิดลองถูก มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมหรือการแก้ปัญหาด้วยการระดมความคิด มีความสุขกับการทำงานกับผู้อื่น ซึ่งเมื่อนักเรียนมีประสบการณ์แล้วจะเกิดกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองในหลาย ๆ แง่มุมการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์โดยละเอียด ก่อนที่จะสรุปเป็นหลักการ จึงนำมาสู่การคิดเป็นระบบ มีการวิเคราะห์และการสังเคราะห์สามารถเชื่อมโยงและผสมผสานข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากข้อเท็จจริงและการสังเกตการให้มีความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้ จนนำไปสู่ขั้นตอนการวางแผนก่อนจะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีวงจรการเรียนรู้ของ (Honey & Mumford 1992 : 17-24)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ก่อนนำแบบฝึกทักษะไปใช้ควมามีการฝึกอบรมการใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอต่อการใช้งานก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการให้ถูกต้องชัดเจนจนเกิดความเข้าใจ ความชำนาญ และเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นในการใช้แบบฝึกทักษะ

2. การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้สอนต้องวางแผนให้เหมาะสมกับเวลา สถานการณ์ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์ เรื่องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และนำวิธีคิดที่เป็นระบบไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนต้องคำนึงอยู่เสมอว่าผู้เรียนนั้นมีความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงต้องมีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจอยู่เสมอ ผู้สอนจึงต้องมีความอดทนโดยเฉพาะช่วงเริ่มต้นการสอน เพราะมักพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่นผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยในเทคนิคการสอน นักเรียนกำลังปรับตัวในการเรียน รวมถึงผู้สอนยังต้องทำความเข้าใจกับตัวผู้เรียนด้วย

4. ขั้นการปฏิบัติกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้สอนต้องอธิบาย ความหมายในของคำศัพท์ต่าง ๆ งานทัศนศิลป์และงานจิตรกรรมอย่างชัดเจน ให้ผู้เรียนได้เข้าใจมากขึ้น รวมถึงแนะนำเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ทั้งการอธิบายและลงมือทำเป็นตัวอย่าง เพื่อนำไปความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง จนสู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมในการใช้คำถามที่ใช้เทคนิคในการวัดประเมินผล มีเกณฑ์การให้คะแนนที่หลากหลาย ในกรณีที่ผลงานมีความแตกต่าง หรือมีความเป็นตัวตนสูง ครูผู้สอนควรยอมรับและหาเหตุผลในการสร้างความมั่นใจต่อผลงานของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงตัวตนอย่างเป็นอิสระในแนวทางที่มีเหตุผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ไปบูรณาการใช้ร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ และประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในระบบชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรเปรียบเทียบตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เช่น การลงมือทดลองทางวิทยาศาสตร์ ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ การทดลองปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ ในรายวิชาการงานอาชีพ เป็นต้นเนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนได้

ลงมือปฏิบัติเพื่อเกิดประสบการณ์ ความเข้าใจในการปฏิบัติ อย่างเป็นกระบวนการ เพื่อนำไปสู่การค้นพบกระบวนการ ขั้นตอน ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนากระบวนการคิด และเพิ่มทักษะปฏิบัติในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชนา รักษ์นิต. (2555). “การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การดีเบตเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตรุณราชบุรี”. มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วิทยานิพนธ์ศิลปศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). “การพัฒนารูปแบบการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียน อาชีวศึกษา”. *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ThaiDigital Collection.http://thesis.swu.ac.th/swudis/Ed_Tech/Abhichat_A.pdf Honey, P., & Mumford, A. (1992). *The manual of learning styles* (2nd ed.). Maidenhead. Peter Honey and Alan Mumford.
- Kolb D. (1984). *Experiential learning: Experiences the source of learning process*. ResearchGate.https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_AsThe_Source_Of_Learning_And_Development

การพัฒนาแบบแบการจ้ดการเรยนการสอนตามแนวคทรทฤษฏีคอนสตรัค
ตวรศตและแนวการสอนภาษาเพอรการลือสาร เพอรส่งเสริมทักษะการลือสาร
ภาษาอังกฤษ กลุ่มาสาระการเรยนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นประถมศีกษาปทท 3

DEVELOPMENT OF A PEDAGOGICAL MODEL GROUNDED IN
CONSTRUCTIVIST THEORY AND LANGUAGE INSTRUCTION
METHODOLOGIES TO ENHANCE ENGLISH COMMUNICATION
COMPETENCIES FOR GRADE 3 FOREIGN LANGUAGE LEARNERS

สมฤททย มงคล¹

Somruethai Mongkon¹

โรงเรียนบ้านเสรีย สำนักงานเขตพ้นทการศีกษาประถมศีกษาสุรินทร์ เขต 3¹

Bansareang School, Surin Primary Educational Service Area Office 3¹

E-mail: Somruthaimongkonkeet2521@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 6 ตุลาคม 2567; แกไขบทความ: 14 พฤษภาคม 2568; ตอรับตพิมพ์: 16 พฤษภาคม 2568

บทค้ดย่อ

การว้จยคร้งน้ ม้วตฤประสงค้ ด้งน้ 1) เพอรศีกษาข้อมูลพ้ฐานในการพัฒนาแบบแบการ
จ้ดการเรยนการสอน 2) เพอรพัฒนาแบบแบการจ้ดการเรยนการสอน 3) เพอรทดลองใช้แบบแบการ
จ้ดการเรยนการสอน และ 4) เพอรประเมินแบบแบการจ้ดการเรยนการสอน ผู้ว้จยด้าเนินการว้จยโดย
ใช้ว้ธีว้จยและพัฒนา (Research and Development) ม้ 4 ช้nton กลุ่เป้าหมาย ค้อ น้กเรยนชั้น
ประถมศีกษาปทท 3 โรงเรียนบ้านเสรีย อำเภอสังชะ จ้งหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพ้นทการศีกษา
ประถมศีกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาคเรยนท 1 ปีการศีกษา 2566 จ้านวน 17 คน การว้เคราะห์ข้อมูล
ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเป้ยงเบนมาตรฐาน และค่าท (t - test)

ผลการว้จยพบว่า

1) ผลการศีกษาข้อมูลพ้ฐานในการพัฒนาแบบแบการจ้ดการเรยนการสอน พบว่า การ
จ้ดการเรยนการสอนว้ชาภาษาอังกฤษ ครุม้การจ้ดการเรยนการสอนโดยใช้ว้ธีสอนแบบบรรยายอย่าง
เดยว ไม่เห็นความสำคัญของการใช้ส้อ และผู้เรยนเห็นความสำคัญของการเรยนว้ชาภาษาอังกฤษน้อย
มาก จ้งเป้นประเด็นทต้องพัฒนาแบบแบการจ้ดการเรยนการสอน

2) ผลการพัฒนาแบบแบการจ้ดการเรยนการสอน ม้องค้ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ
ค้อ แนวคทร และทฤษฏีพ้ฐาน ว้ตฤประสงค้ของรูปแบบ ช้ntonการจัดจ้กรรการเรยนรู้ หลักการ

ตอบสนอง ระบบสนับสนุน และการวัดและประเมินผล และผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมมากที่สุด

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีคะแนนทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การประเมินมาตรฐานความเป็น ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจ ของนักเรียน อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ, การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการ สื่อสาร, การวัดและประเมินผล

Abstract

This research delineates the objectives as follows: 1) to investigate foundational information for the formulation of a teaching and learning model, 2) to design the teaching and learning model, 3) to implement a trial of the teaching model, and 4) to conduct an evaluation of the model. The organization of teaching and learning was executed by the researcher utilizing Research and Development methodologies. The process encompasses four distinct steps. The target demographic comprises Grade 3 students at Ban Sareang School, located in Sangkha District, Surin Province. The Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, Semester 1, Academic Year 2023, includes a total of 17 participants. Data analysis involved the computation of mean, percentage, standard deviation, and t-value (t-test).

The findings of the research revealed:

1) The outcomes of the investigation concerning fundamental data in the development of the model showed that the arrangements for teaching and learning in English subjects indicated that educators primarily employed lecture methods in their classes. There was a notable lack of emphasis on the utilization of media, and students demonstrated minimal recognition of the significance of English studies. Consequently, this issue necessitates the development of a comprehensive learning and teaching model.

2) The findings from the development of teaching and learning management models identified six critical components: concepts and foundational

theories, objectives of the format, procedural steps for organizing learning activities, principles of response, support systems, and assessment and evaluation criteria. The results of the model's evaluation by experts indicated that it exhibited the highest level of appropriateness.

3) The outcomes derived from the experimental application of the teaching and learning model demonstrated that students achieved commendable scores in English communication skills overall. Furthermore, their academic performance post-instruction was significantly higher than prior to the study, with statistical significance observed at the .05 level.

4) The findings from the evaluation of the teaching and learning management formats indicated that the standards of usefulness, feasibility, suitability, and correctness were assessed at the highest level, with student satisfaction also reported at the peak level of contentment.

Keywords: Style development, English communication skills, Constructivist theory, Communicative Language Teaching (CLT), Assessment

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมโลกได้ก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้า ทำให้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมีความสลับซับซ้อน เชื่อมโยงและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้น เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเพื่อเป็นการเตรียมคนในชาติให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ คือ ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่มีอิทธิพลมากเพราะว่าเป็นภาษาที่สามารถสื่อสารได้ทั่วทุกมุมโลก ดังนั้นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน (มารวี กันทะสอน, 2564: 1) ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในอนาคต แต่ในประเทศไทยยังต้องการที่จะพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของประชากรความคล้ายคลึงกับประเทศอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกของอาเซียน ภาษาอังกฤษทางธุรกิจและระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับคือภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศหลักที่ใช้ในวงราชการ วิชาชีพ วิชาการ และการค้า มีการสอนเป็นวิชาในสถานศึกษา ทุกแห่งและทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย (Anchunda, 2020: 9)

ปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มากขึ้น ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารผ่านทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งทางด้านการพูดและการเขียน ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษสามารถหาความรู้เพิ่มเติม โดยเข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัดทั่วโลกด้วยความสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีและสามารถใช้เทคโนโลยีได้ด้วยนั้นจะช่วยส่งเสริมให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการจัดการศึกษาด้านภาษาอังกฤษนั้นผู้สอนหากวิธีที่จะสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาของผู้เรียน เช่น ด้านการอ่านและการเขียนให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-Long Learning) (อรรชนิดา หวานคง, 2559: 303-314) ทั้งนี้ในระดับประถมศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 สาระ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสาร ในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 219-221)

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านเสาริง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามบริบทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 จากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องจำคำศัพท์และไม่ทราบความหมายของคำศัพท์ และนักเรียนส่วนหนึ่งขาดความรู้พื้นฐานตั้งแต่เรื่องหลักเกณฑ์ทางภาษา อ่าน เขียนสะกดคำไม่ถูกต้องตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ประสบปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งพบประเด็นปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษหลายประการ ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการสอนที่สามารถให้เกิดการฝึกปฏิบัติได้อย่างเห็นผลที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถเกิดทักษะการสื่อสาร เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูใช้ภาษาไทยในห้องมากเกินไป ครูไม่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและไม่มีการใช้สื่อหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร ลักษณะใช้การบรรยายหรือครูผู้สอนไม่นำกิจกรรมการสอนที่เน้นภาษาเพื่อการสื่อสารมาจัดกิจกรรม และสาเหตุรองลงมา คือ ปัญหาด้านนักเรียนไม่ค่อยกล้าพูดภาษาอังกฤษหรือแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อ

การสื่อสาร จึงมุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน รวมทั้งการปรับจุดเน้นการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้โดยเน้นการสื่อสาร โดยปรับการเรียนการสอนจาก การเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟังตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 1-2) จากการศึกษา RELL Joual นักวิจัยชื่อ Julius Balbin ได้ศึกษาสำรวจเกี่ยวกับการใช้ภาษาในกลุ่มประเทศ SEAMEO ของลักษณะการใช้ และความ ต้องการ การใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า ภาษาอังกฤษเป็น ภาษาต่างประเทศที่สำคัญที่สุดและทักษะที่ผู้เรียนต้องการเรียนมากที่สุด คือ การพูด และรองลงมา คือ การฟัง (Julius Balbin, 1979: 7)

ผู้วิจัยสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยหวังว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ จะมีสภาพลักษณะและ องค์ประกอบรูปแบบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวการสอนและเทคนิค การสอนที่มุ่งพัฒนา นักเรียนให้รู้จักใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องและที่สำคัญคือครูสามารถใช้เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ให้กับ นักเรียนที่มีผลต่อความสามารถด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน กล่าวแสดงออกในการใช้ ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเอกสารโดยการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1) การยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง

2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นและผ่านการหาประสิทธิภาพเรียบร้อยแล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเสียง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือ เหตุผลที่ใช้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษากลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบในการสอนตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายในการจัดสอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2566

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในประเด็นมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องของรูปแบบ และความพึงพอใจของนักเรียน

1.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง Words Around Me กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารหลักสูตร ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเสด็จ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2) ศึกษารายละเอียด วิธีการสอนและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

4.1 ปฐมนิเทศนักเรียน ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วันที่ 17 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566

4.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำใบงานทำแบบทดสอบท้ายเล่ม จากนั้นได้ทำการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนอย่าง

ต่อเนื่อง ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาทั้งสิ้น 9 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 29 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566

4.4 ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยสรุปผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ร้อยละ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียวไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมทักษะการ นำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกแบบแผน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) หลักการตอบสนอง 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผล พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีคะแนนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 15.12 คิดเป็นร้อยละ 83.99

2) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีผลการประเมินมาตรฐาน

ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56)

2) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58)

ภาพแสดงผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียวไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษน้อยมาก เพราะคิดว่าไม่ต้องใช้ก็ได้ น่าเบื่อหน่าย สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน

วิชาภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ สังคะพันธ์ (2559: 149 - 158) นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรชนก โฉมทอง (2561: 500 - 519) และสอดคล้องกับงานวิจัย ต่างประเทศของ Aslem, Ahmed, and Mazherm (2015: 1-11) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คาดว่าจะส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามสถานการณ์ต่างๆ เกิดกระบวนการสื่อสารได้อย่าง อิสระทั้งการใช้ภาษาอังกฤษและการพัฒนาทักษะการสื่อสาร นำองค์ความรู้ที่ผู้เรียนมีมาพัฒนา กระบวนการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ในการสนทนาภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินรูปแบบโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและขั้นตอน ศึกษาแบบจำลองการออกแบบการสอนเชิงระบบของดิกค์ แคเรีย และแคเรีย (Dick, Carey and Carey, 2005: 1-8) ตามแนวคิดของทิตินา แชมมณี (2560: 198-199) มาประยุกต์ร่วมใช้ร่วมกับ ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) สอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับงานวิจัย ของปิยภัทร พลัฒา (2559: 96 - 101) ได้พัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษแบบมุ่งเน้นประสบการณ์ ทางภาษาและหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิจัยของสุทัศน์ สังคะพันธ์ (2559: 149 - 158) รวมถึงงานวิจัยต่างประเทศของ (Sharma, 2016: 211) ได้ศึกษา เกี่ยวกับแนวทางคอนสตรัคติวิสต์สำหรับการสอนภาษาอังกฤษ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

3.1 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีคะแนนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ใน ระดับดี ค่าเฉลี่ย 15.12 คิดเป็นร้อยละ 83.99 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียน การสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนคำศัพท์ โครงสร้างของประโยคต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสำคัญโดยมีการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้เกมหรือเพลง ในขณะที่การสอนนักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะการฟัง การพูดภาษาอังกฤษอย่าง สม่าเสมอมีการทำกิจกรรมการจับคู่ เช่น มีการทำกิจกรรมบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรชนก โฉมทอง (2561: 500 - 519) ได้ทำการพัฒนากิจกรรมผู้เรียน โดยใช้วิธีสอนบทบาทสมมติร่วมกับกลวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสาร ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจรัมจิต สร้อยสมุทร (2563: 272 - 285)

3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อีกทั้งได้มีการวัดและประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสังเคราะห์ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

4.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีผลการประเมินมาตรฐานความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการสอนเชิงระบบของดิกค์ แคร์รี่ และแคร์รี่ (Dick, Carey and Carey, 2005:1-8)

4.2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษ พึ่งประยูร (2562 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสอดคล้องกับ การศึกษาของ Julius Balbin ได้ศึกษาสำรวจเกี่ยวกับการใช้ภาษาในกลุ่มประเทศ SEAMEO (Julius Balbin, 1979: 7) ดังนั้นทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษมีความสำคัญในการสื่อสารในโลกปัจจุบันผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้ทักษะด้านภาษาไปค้นคว้าความรู้ต่างๆ ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลได้ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ เป็นต้น ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียน

การสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีคะแนนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับดีค่าเฉลี่ย 15.12 คิดเป็นร้อยละ 83.99

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** ระดับโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางการในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษดีขึ้น ในส่วนระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยเป็นตัวอย่างผลงาน Best Practice ที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอยากพัฒนาตนเองหรือการให้มีการค้นหาวิธีการแบบใหม่ๆ มาพัฒนาผลงานทางวิชาชีพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ไปใช้จะต้องมีการเตรียมการต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศผ่อนคลาย การใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม

2.2 ผู้สอนต้องมีเวลาในการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบในการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยด้านรูปแบบการเรียนการสอนอื่น เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การพูดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3.2 ควรมีการวิจัยด้านระบบการเรียนการสอนภาษาภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ที่เป็นกลยุทธ์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบในปัจจุบัน ข้อจำกัดของผู้เรียนในการมีโอกาสได้ใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่จะช่วยในการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างสังคมในเมืองและสังคมนอกเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เครือข่ายจัดการศึกษาที่ไม่เข้มแข็ง บริบทของสถานศึกษาที่ คาดว่าจะสามารถช่วยพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในประเทศไทยได้

3.3 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนไปใช้กับระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศีกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียรูแณกลาง กลุ่มสาระการเรียรู
ภาษาตางประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จริมจิต สร้อยสมุทร. (2563). “การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียนโดยใช้
บริบทท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา”. *ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรสาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณิ. (2560). *ศาสตรการสอน: องค์ความรู้เพื่การจัดกระบวนการเรียรูที่มี
ประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนตรชนก โฉมทอง. (2561). “การพัฒนากิจกรรมผู้เรียนโดยใช้วิธีสอนบทบาทสมมติร่วมกับ
วิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา”. *ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร สาขาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยภัทร พลัปลา. (2559). “การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษแบบมุ่งเน้นประสบการณ์ทาง
ภาษาและหลักการเรียรูแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. *ดุษฎีนิพนธ์ ศีกษาศาสตร*. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มารวี กันทะสอน. (2564). “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการ
เรียรูแบบเน้นภาระงานเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 2”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตร.
- วิเศษ พิงประยูร. (2562). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียรูวิทยาศาสตร์โดยบูรณาการทฤษฎี
คอนสตรัคติวิสต์ รวมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ และจิต
วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. *ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2559). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียรูเพื่อเสริมสร้าง
ด้านการสื่อสารในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. *ดุษฎีนิพนธ์
ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

- อรรชนีดา หวานคง. (2559). “ English Teaching in the 21st Century” . *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*. 7(2), 303 - 314.
- Aslem, M., Ahmed, M., & Mazherm, M. (2015). “Enhancing communication skills of ESL primary students through activity-based learning”. *European Journal of Language Studies*. 2(1), 1-11.
- Balbin, J., "Language Planning in SEAMEO Countries". *RELC Journal*, vol. 8 , no. 1 2 , pp.35-49, 1979. Publishing Opportunities. U.S.A.

ความเปนพลเมืองดจทลของผบรหารสถานศกษา สหวทยาเขตพระ
หญเองในสังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามัธยมศกษา

อุบลราชธานี อํานาจเจรญ

DIGITAL CITIZENSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PRAYAI
KHUEANGNAI CAMPUS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE
AREA OFFICE UBON RATCHATHANI AMNAT CHAROEN

ศุภาวทร ศรท¹, สุรางคณา มณยานน² และ สมหมาย สรอยนาคพง³

Supawee Sritho¹, Surangkana Manyanon² and Sommai Sroinakpong³

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻³

Ratchathani University¹⁻³

E-mail: jen.7979@hotmail.com¹

ดรรบบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2567; แกไขบทความ: 27 เมษายน 2568; ดอรรบตีพิมพ์: 16 พฤษภาคม 2568

บทคัตยอ

บทความววจยนี้มวตุประสงค์เพอ 1) ศกษาความเปนพลเมืองดจทลของผบรหาร
สถานศกษา สหวทยาเขตพระหญเองใน สังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามัธยมศกษา
อุบลราชธานี อํานาจเจรญ และ 2) ศกษาขอเสนอการพฒนาความเปนพลเมืองดจทลของผบรหาร
สถานศกษา สหวทยาเขตพระหญเองใน สังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามัธยมศกษา
อุบลราชธานี อํานาจเจรญ กลุมตัวอย่าง ไดแก ผบรหารสถานศกษา และครผูสอน รวมจํานวน 131
คน มผุ้ตอบแบบสอบถาม จํานวน 129 คน คดเปนรอยละ 98.47 เครื่องมือที่ใช้ในการววจย เปน
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และขอคำถามปลายเปด มีค่าอํานาจจําแนกเปน
รายขอ ระหว่าง .48 - .79 และค่าความเชอมั่นเทากับ .97 สถิตทที่ใช้ในการวเคราะห้ข้อมูล ไดแก
ค่าความถี่ ค่ารอยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวเคราะห้เนื้อหา

ผลการววจย พบว่า

1. ความเปนพลเมืองดจทลของผบรหารสถานศกษา โดยรวมและรายดาน มีการปฏิบัติอยู
ในระดับมาก ดานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การสื่อสารดจทล รองลงมาคือ การปฏิบัติตามกฎหมายที่
เกยวกับการสื่อสารดจทล และดานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรฐธิตและความรับผิดชอบทางดจทล
2. ขอเสนอการพฒนาความเปนพลเมืองดจทลของผบรหารสถานศกษา มีขอเสนอการ
พฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารดจทล ผบรหารควรมิทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพอการสื่อสารที่
มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผุ้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน 2)

การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย

3) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา แยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท และ

4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา, สหวิทยาเขตพระใหญ่เขื่องใน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Abstract

This Article aimed 1) to study the digital citizenship of school administrators in Prayai Khueangnai Campus under the Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen, and 2) to study recommendations for development of the digital citizenship of school administrators in Prayai Khueangnai Campus under the Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The sample was 131 administrators and teachers, however returned questionnaires were 129 copies which, equaling 98.47 percent. The research tool was a five-level rating scale questionnaire and open-ended questions with discrimination values between .48-.79 and a reliability of .97. The statistics included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The digital citizenship of school administrators in total and in each aspects were at high levels, ranking as digital communication and digital law, and the lowest mean score was digital rights and responsibilities.

2. The critical recommendations to develop the digital citizenship of school administrators in the following aspects were: 1) Digital Communication: Administrators should have skills in listening, speaking, and writing to communicate efficiently and have the ability to persuade others to work by using clear communication skills. 2) Digital Literacy: administrators should encourage teachers and educational personnel to critically evaluate the contents and sources of digital

media according to the value of democratic citizenship. 3) Regarding digital rights and responsibilities: administrators should inspire teachers and educational personnel to identify messages or acts that were copyright infringement or defamation of others. and 4) Digital Access: administrators should provide students opportunities to use digital access, tools, and quality learning resources.

Keywords: Digital Citizenship of School Administrators, Development of Administrators' Digital Citizenship, Prayai Khueangnai Campus, The Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุคเดิมไปสู่ยุคดิจิทัล และยุคหุ่นยนต์ จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ภาครัฐจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น (สุภาพรณ อนุตรกุล, 2566: ออนไลน์) อีกทั้งยังเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ฐานความรู้ ซึ่งวิธีการเชิงรุกจะให้ความรู้แก่เด็ก ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับความรู้ดิจิทัลและความเป็นพลเมืองดิจิทัล กล่าวคือ การเป็นพลเมืองที่ดี ในโลกดิจิทัลนั่นเอง ดังนั้น ควรที่จะมีการพัฒนาบุคคลในด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งควรที่จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาก่อน ให้มีความเข้าใจ ประกอบกับตระหนักถึงความสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะผู้บริหารในยุคดิจิทัล

การพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ย่อมหนีไม่พ้นการพัฒนาจากภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกุญแจสำคัญในการปรับเปลี่ยน ซึ่งนอกจากผู้บริหารสถานศึกษา จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของสถานศึกษา สามารถที่จะบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารได้อย่างเต็มที่ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถผลักดันการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาได้ทั้งระบบ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาครู และการพัฒนานักเรียน ซึ่งอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ คือ การที่ครู และนักเรียนได้เรียนรู้จากแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะยิ่งช่วยให้การที่จะพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น (ปอส โกรวิญญ์, 2560: 6) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องแสดงบทบาทในการดำเนินงานกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และผู้เรียน

สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์ รู้เท่าทันสื่อข้อมูลต่าง ๆ สามารถถ่วงถ่วงความจริงที่เป็นสาระสำคัญมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ จึงจำเป็นต้องเตรียมพลเมืองให้พร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล นั่นเอง (Eric and Jared, 2014: 210)

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นความสามารถในการค้นหา เข้าถึง ใช้ งาน และสร้างข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Ribble (2015: 24-54) ได้อธิบายไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล บุคคลต้องเรียนรู้และควรจะทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง จะต้องเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ ตระหนักถึงความปลอดภัยและไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่ง Ribble เป็นต้นแบบสำหรับนักวิชาการและนักวิจัยที่นำแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล มาศึกษาเพิ่มในหลากหลายประเด็น Ribble ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 1.2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล 1.3) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านการให้การศึกษาตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การรู้เท่าทันดิจิทัล 2.2) การสื่อสารดิจิทัล 2.3) การทำธุรกิจผ่านสื่อดิจิทัล และ 3) ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 3.2) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 3.3) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพละนาถัย ทั้งนี้ ในการพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล จำเป็นต้องพัฒนาจากสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเทคโนโลยี สามารถผลักดันการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนได้ทั้งระบบ อาทิเช่น การพัฒนาครู และการพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดิจิทัลให้แก่ครู และนักเรียน ซึ่งการใช้โทรศัพท์มือถือในสถานศึกษา เช่น การส่งข้อความ และการใช้สังคมออนไลน์นั้น ถูกต่อต้านโดยคณะครู และผู้บริหาร ว่าเป็นการสร้างควมรบกวนและกระตุ้นให้เกิดปัญหาเชิงพฤติกรรมแก่ผู้เรียน แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นเป็นเช่นนั้นหรือไม่ ซึ่งถ้าหากการใช้โทรศัพท์มือถือในสถานศึกษานั้น ถูกต่อต้านแล้ว นักเรียนก็ต้องไปใช้นอกสถานศึกษา และต้องเรียนรู้การใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ จากภายนอกสถานศึกษาตนเองตามยถากรรม

สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ (2565: 26-67) ภาพรวมพบปัญหาที่สำคัญของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบงานความปลอดภัยของโรงเรียนยังไม่มีควมเข้าใจ และความชัดเจนในการดำเนินงานความปลอดภัย การรับมือการเปลี่ยนแปลง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในทุกรูปแบบ

รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ครูที่ได้รับ การอบรมพัฒนาจากโครงการต่าง ๆ ไม่นำความรู้ที่ได้รับไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อย ผู้บริหาร และครูยังไม่ให้ความสำคัญในโครงการเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการผลิตสื่อในยุค New Normal การจัดส่ง รายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในไม่ครบถ้วน สถานศึกษาบางแห่งไม่ดำเนินการติดตาม ประเมินผลการควบคุมภายในขาดการพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มีความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของพื้นที่ ซึ่งจากข้อมูลที่พบสะท้อนให้เห็น ถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา ยังไม่มีบรรลุผลเท่าที่ควร หากไม่เร่งปรับปรุง พัฒนา หรือทบทวนจาก สภาพที่เกิดขึ้น อาจส่งผลเสียหลายประการต่อคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา บุคลากรในองค์กร และผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรแสดงความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวให้ เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาวะสังคมยุคดิจิทัล เน้นกระบวนการสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พัฒนาทุกคนในองค์กรให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อให้ทุกคนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและรูปแบบจากวิถีที่เคยปฏิบัติกันมาในองค์กร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งคาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา ให้สามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง เหมาะสม และ ปลอดภัย และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากข้อเสนอแนะไปปรับใช้กับตนเอง เพื่อให้เป็นต้นแบบที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อให้ครูเห็นคุณค่าและสามารถที่จะ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สห วิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สห วิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

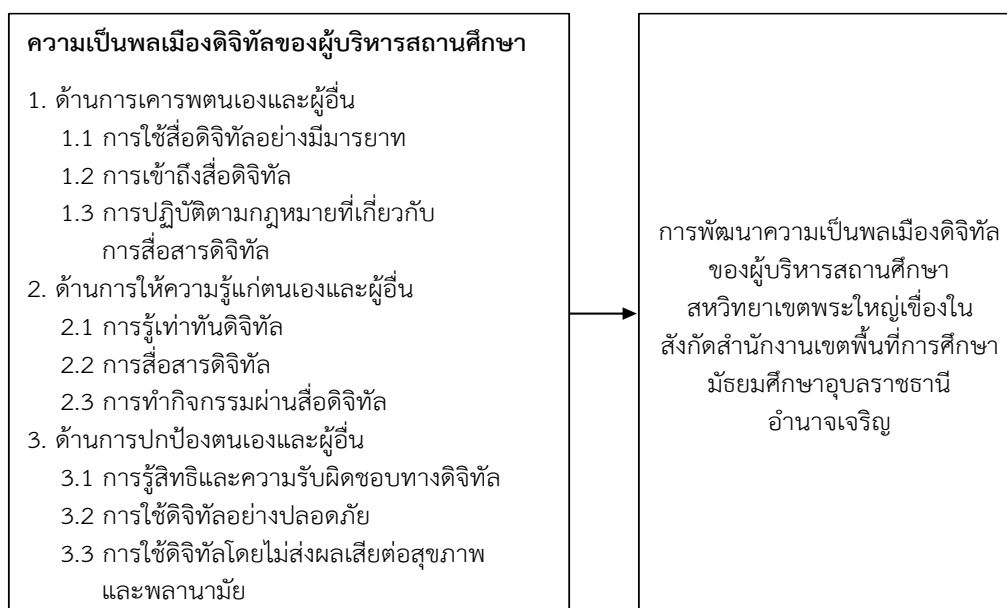
มีจำนวน 6 โรงเรียน มีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 182 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 169 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ใช้ประชากรทั้งหมด และครูผู้สอน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามโรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 131 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่ เชียงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยใช้กรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ของ Ribble (2015: 24-54) ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ของ Ribble (2015: 24-54) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 1.2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล 1.3) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การรู้เท่าทันดิจิทัล 2.2) การสื่อสารดิจิทัล 2.3) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล และ 3) ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 3.2) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 3.3) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย โดยศึกษาความเป็นพลเมือง

ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ และศึกษาข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

3. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert มีข้อคำถามทั้งหมด 45 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถาม ทั้ง 3 ตอน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ จึงนำไปใช้ได้ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยใช้สูตรของ Pearson และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่าแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .48 - .79 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
	ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น	4.33	.21	มาก
1.	การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท	4.37	.27	มาก
2.	การเข้าถึงสื่อดิจิทัล	4.19	.37	มาก
3.	การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล	4.44	.31	มาก
	ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น	4.37	.18	มาก
4.	การรู้เท่าทันดิจิทัล	4.33	.29	มาก
5.	การสื่อสารดิจิทัล	4.49	.30	มาก
6.	การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล	4.29	.28	มาก
	ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น	4.15	.21	มาก
7.	การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	3.98	.35	มาก
8.	การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย	4.22	.37	มาก
9.	การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย	4.26	.46	มาก
	รวม	4.29	.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล 3) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล 6) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย 7) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 9) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล

2. ข้อเสนอการพัฒนความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเสนอการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระ
ใหญ่เชียงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ข้อเสนอการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียง ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ	ความถี่
ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น	
<u>การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท</u>	
ผู้บริหารควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานอย่างได้ เหมาะสมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร	52
<u>การเข้าถึงสื่อดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	63
<u>การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนในทุกรายวิชา บูรณาการการเสริมสร้างให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมาย	56
ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น	
<u>การรู้เท่าทันดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูล ของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้อัฒลักษณ์ค่าพลเมืองประชาธิปไตย	72
<u>การสื่อสารดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการ สื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน	77
<u>การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความเคลื่อนไหวในบล็อกอย่างสม่ำเสมอ และการสร้าง เนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนในองค์กรสามารถทำกิจกรรมผ่าน สื่อดิจิทัล	53
ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น	
<u>การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความ และการกระทำชนิด ไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท	69
<u>การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย</u>	
ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยมุ่งเน้น ความปลอดภัยทางดิจิทัล เป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการ	56

การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพละนามัย	
ผู้บริหารควรหมั่นสังเกตพฤติกรรมของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนว่ามีอาการเบื้องต้นที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตอันเป็นผลเนื่องมาจากการใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ หรือไม่	41

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อเสนอการพัฒนาคำเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 4 ประการแรก เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน (ความถี่ 77) 2) การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย (ความถี่ 72) 3) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่นหรือหมิ่นประมาท (ความถี่ 69) และ 4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (ความถี่ 63)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คำเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารดิจิทัล 3) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล 6) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพละนามัย 7) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 9) การรู้สิทธิ และความรับผิดชอบทางดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ใช้ในลักษณะที่เกิดประโยชน์ ปลอดภัยทั้งต่อตนเอง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อผู้อื่น รวมทั้งเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทุกคนที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนโลกใบนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ ภาษา และวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม มีวิจารณญาณที่เหมาะสม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การรู้สิทธิ และความรับผิดชอบทางดิจิทัล เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก

และให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรใช้สิทธิ เสรีภาพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม และไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น และควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำและทางกฎหมาย ด้วยการใช้สิทธิเสรีภาพอย่างถูกต้อง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน และเกิดความสงบสุข อาจด้วยเหตุผลนี้ที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ที่ได้เสนอไว้ว่า การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล โดยควรสร้างความมั่นใจต่อการเข้าถึงเครื่องมือดิจิทัล และแหล่งข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและ เสมอภาค ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน ควรส่งเสริม เป็นแบบอย่างและกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย การปฏิบัติตามกฎหมายและจริยธรรมสำหรับการเข้าถึงและใช้ข้อมูลสารสนเทศทางดิจิทัลและเทคโนโลยีควรส่งเสริม และเป็นแบบอย่างในการรับผิดชอบต่อปฏิกิริยาทางสังคมที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ และควรเป็นแบบอย่างและอำนวยความสะดวกในการพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรม และ ความเกี่ยวโยงในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ระดับโลกผ่านการใช้เครื่องมือสื่อสารร่วมสมัยและการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอร ปัสมะริสสา และ ศิริพงษ์ เสาภายน (2564: 22) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 การสื่อสารดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรสามารถรับส่งข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ รับผิดชอบต่อผลกระทบของตนเอง และผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดต่อสื่อสาร แบ่งปันข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านทางอีเมล เว็บบอร์ดของโรงเรียน หรือสื่อสังคมออนไลน์ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรยุทธ วิลามาต (2563: 93) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัด

สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะในการเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านการสื่อสารกับผู้อื่น ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรทำความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน การเรียนรู้ การถ่ายทอด เช่น ส่งข้อความ/ภาพผ่านสื่อดิจิทัล แบ่งปันสารสนเทศดิจิทัลให้กับคนอื่น เช่น ส่งข้อความ/ภาพผ่านสื่อดิจิทัล และสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การสื่อสารทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มบน Facebook, แพร่อินเทอร์เน็ตใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ การแสดงความเห็น กด Like กด Share ใน Facebook และการเขียนแสดงความคิดเห็น

2.2 การรู้เท่าทันดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนตระหนักรู้เท่าทันเนื้อหาที่พบในโลกออนไลน์ นำมาประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นเรื่องการรับรู้กฎหมาย และการหาทางแก้ไขเมื่อพบกับปัญหาทางภัยคุกคาม และเพิ่มเรื่องกฎหมายที่สามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีววรรณ สุวานิช (2563: 199) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านดิจิทัล สามารถที่จะมอบหมายงานครูได้ ตรวจสอบ ประเมินผลงานที่ครูทำได้ นอกจากนี้บุคลากรที่ปฏิบัติงานควรมีความรู้ ความรู้ความสามารถ เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร พัฒนาบุคลากร โดยอาจจัดหาวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำช่วยพัฒนาครู นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำในการมองการณ์ไกลสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นดิจิทัล เช่น การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดิจิทัล ขยายเครือข่ายความร่วมมือจากภายในสถานศึกษาสู่ผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนไม่สร้างความเดือดร้อน ข้ำเติม และตัดสินผู้อื่น จากข้อมูลที่พบในโลกออนไลน์ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อพัชชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2564: 462) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลและปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล โดยเน้นถึงความสำคัญกับการเตรียมผู้สอนและผู้เรียนให้มีความพร้อมสู่โลก

สากล กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม ซึ่งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนคิด อาจเป็นการนำเนื้อหาข่าวจากในอินเทอร์เน็ตมาพูดคุยวิพากวิจารณ์ร่วมกับผู้เรียน เพื่อชี้ให้ผู้เรียนเห็นข้อเท็จจริง สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะเรื่องจริงหรือเรื่องเท็จได้ และรู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมมีมารยาท

2.4 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบการเป็นผู้นำการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การใช้แอปพลิเคชันที่สนับสนุน การดำเนินงาน และผู้บริหารควรติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกคนในองค์กร ตลอดจนผู้รับบริการสามารถสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญ์พิมล สุนทวงค์ (2565: 123-124) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรจัดโครงการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของดิจิทัล เพื่อให้ครูสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนได้หาแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในดิจิทัล เพื่อให้ครูเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงบนโลกดิจิทัล และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา รวมไปถึงนำดิจิทัลเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดหาแหล่งข้อมูลที่ดี และเชื่อถือได้ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของครู เช่น วิทยุวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ หรือจัดสัมมนาศึกษาดูงาน เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย และควรส่งเสริมให้ครูเข้าใจและสามารถนำดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการทำงานและการจัดการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้มีการแบ่งปันและส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้เข้าใจในการใช้ดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสารดิจิทัล รองลงมาคือ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล
2. ข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน 2) การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัล และแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย 3) การรู้สิทธิ

และความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่า ข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท และ 4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การของตนเอง มีดังต่อไปนี้

1. **การสื่อสารดิจิทัล** ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน
2. **การรู้เท่าทันดิจิทัล** ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย

3. การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท

4. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดอบรมสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถใช้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรเป็นแกนหลักในการสนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น และด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนในการใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม เช่น ไม่รับสายเรียกเข้าระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น การไม่ส่งข้อความ และการใช้สังคมออนไลน์ระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น การปิดเสียงสื่อดิจิทัล ขณะอยู่ในห้องสมุด ห้องประชุม หรือสถานที่อบรม

2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการสอน และใช้ในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาวิทยากร หรือผู้มีความรู้เรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล มาสอนงาน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

2.4 การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจสารสนเทศและสื่อในยุคดิจิทัล เพื่อที่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการหาข้อมูลนั้น รวมทั้งประเมินประโยชน์ ความเกี่ยวข้อง ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้นจากแหล่งต่าง ๆ

2.5 การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรสามารถแยกแยะสารสนเทศดิจิทัลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

2.6 การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดการความรู้ โดยจัดหาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาจัดเก็บ และแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล

2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรใช้สิทธิ เสรีภาพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม และไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

2.8 การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรสามารถซื้อ-ขายธุรกิจผ่านสื่อดิจิทัล เช่น ซื้อ-ขาย สินค้าออนไลน์อย่างปลอดภัย

2.9 การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพลานามัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรรู้จักการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล เพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยง ลดผลกระทบ ตลอดจนถึงวิธีการรักษาเบื้องต้น ทั้งต่อตัวเอง และคนใกล้ตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เขิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อควรศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารที่ดีและในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ควรศึกษาการพัฒนาโมเดลส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อวางกรอบหรือกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาระยะสั้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ สุวานิช. (2563). “รูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บังอร ปัสมะริสสา และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2564). “ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4”. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(3): 16-29.
- ปอส์ ไกรวิญญู. (2560). “กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์พิมล สุนทวงค์. (2565). “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรยุทธ วิลามาต. (2563). “ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.
- สุภาพรรณ อนุตรกุล. (2566). *ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy)*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566, จาก <https://erp.mju.ac.th/articleDetail.aspx?qid=1246>
- อพัชชา ช้างขวัญยืน, รุจโรจน์ แก้วอุไร, วินัย วงษ์ไทย และ เอื้อมพร หลินเจริญ. (2564). “การจัดการเรียนเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 23(3): 452-465.
- Eric, S., and Jared, C. (2014). *The new digital age: reshaping the future of people, nations and business*. London: John Murray.
- International Society for Technology in Education. (2009). *National educational technology standard for administrators*. International Society for Technology Education.

- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: nine elements all student should know*. 3rd ed. International Society for Technology in Education.

ผลกรจกตรเรยนรู้ แบบสทบเสาะหาความรู้ (5Es)
เรอง กระบวนการเปลยนแปลงลมฟ้าอากาศของนกรเรยนชนมัธยมศกษาปทท 1
THE RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT USING INQUIRY
CIRCLE METHOD (5ES) ON CLIMATE CHANGE
PROCESS OF GRADE 7 STUDENTS

กนกนภา โกกะพนัน¹, เจริญวิษณุ สมพงษธรรม² และ ประสทถ นมจندا³
Kanoknapa Kokapan¹, Charoenwit Sompongdam² and Prasit Nimjinda³
มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย¹⁻³
Ratchathani University, Thailand¹⁻³
E-mail : kanoknapako@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2567; แก้ไขบทความ: 9 พฤษภาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 31 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

ในปีการศกษา 2560-2563 นกรเรยนระดับชนมัธยมศกษาปทท 1 ของโรงเรียนเบญจมะมหาราช มคอแนนเฉลยวศาวศทศตรต่ำกว่าคะแนนเฉลยระดับประเทศ นอกจากนียังพบว่า สารท 3 เรอง สารและสมบัติของสารเป็นสารการเรยนรู้ทควรเร่งพัฒนา จากข้อมูลข้างต้นช้ให้เห่นวคุณภาพการศกษาทด้านวศากการและคุณลักษณะของเรยนยงไม่น่าพอใจในการจกตรการศกษาตองมการสร้างเสริมทักษะ สมรรถนะให้กับเด็กและเยาวชนของชาติการจกตรเรยนเรยนรู้ทเน้นเนื่อหาทเป็นตัวหนังสือมากเกินไป เรยนเกศความเบือหน่ายในการเรยนทาให้ขาดความเข้าใจในเนื่อหาและกระบวนการทางวศาศตรอย่างแท้จริง จากสภาพปัญหาดังกล่าวจกศกษาผลการจกตรการเรยนรู้แบบสทบเสาะหาความรู้ (5Es) เรอง กระบวนการเปลยนแปลงลมฟ้าอากาศของนกรเรยนชนมัธยมศกษาปทท 1

การวจยคร้งนมีวัตถุประสงค์เพือ 1) ศกษาประสทถภาพของแผนการเรยนเรยนรู้วศาศตรและเปรยบเทยผลสัมฤทธิ์ทางการเรยนเรอง กระบวนการเปลยนแปลงลมฟ้าอากาศ วศาวศาศตรของนกรเรยนชนมัธยมศกษาปทท 1 ระหว่างคะแนนก่อนเรยนและหลังเรยน และ 2) ศกษาความพึงพอใจต่อการจกตรการเรยนรู้กลุ่มตัวอย่างในการวจย ได้แก่ นกรเรยนชนมัธยมศกษาปทท 1/6 โรงเรียนเบญจมะมหาราช ปีการศกษา 2565 จำนวน 46 คน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใชห้องเรยนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือทใช้ในการวจย ประกอบด้วย 1) แผนการจกตร

เรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) จำนวน 5 แผน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ควคู่กับแบบฝึกทักษะ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และมีค่าเฉลี่ยแต่ละแผนทั้ง 5 แผน ตั้งแต่ 4.33-4.67 ซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยมี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples) ใช้การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21-0.68. โดยใช้สูตร Item Total Correlation และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) วัดความพึงพอใจทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.81

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาวิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพ 80.07/84.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ วิชาวิทยาศาสตร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครูมีการเตรียมการสอนและจัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลา ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยพบว่าผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

คำสำคัญ: แผนการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es), กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ

Abstract

In the academic year 2017-2020, the average science score of Grade 7 students of Benchama Maharat School was lower than the national average. In addition, it was found that the third subject, Substances and Properties of Substances, was a learning subject that should be urgently developed. From the above information, it is indicated that the quality of education in both academic and student characteristics is still not satisfactory in educational management. There must be the creation of skills and competencies for the nation's children and youth. Organizing learning that places too much emphasis on textual content Students become bored while studying, causing them to lack true understanding of scientific content and processes. From the above problem, the results of the learning management using the Inquiry Circle Method (5Es) on the subject of the process of weather change for Grade 7 students are studied.

The objectives of this research were to 1) Study the effectiveness of science learning plans and compare the students' Learning achievements on climate change process in the science of Grade 7 students before and after learning, and 2) Study satisfaction towards learning management. Samples consisted of 46 Grade 7/6 Benchama Maharat School, Academic Year 2022 students using cluster random sampling classroom as a random unit. The Instruments used for collecting data were 1) 5 Science Learning Management Plans with Inquiry Circle Method (5Es) To check the accuracy of the content and learning activities and to evaluate the appropriateness of the learning management plan using a 5-level Likert rating scale assessment, it was found that the learning management plan used in conjunction with the skill training model had an overall average of 4.53 and the average of each of the 5 plans ranged

from 4.33-4.67, which was the most appropriate. 2) The multiple-choice achievement test has 4 options of 30 items use the evaluation of academic achievement tests by experts to find the congruence index using the IOC (Index of Item Objective Congruence) formula and select 30 questions with an IOC value of 0.5 or higher. The congruence index is between 0.67 - 1.00, and 3) The satisfaction questionnaire with learning management of 15 items . Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples) use the expert assessment of academic achievement tests. Find the congruence index using the IOC (Index of Item Objective Congruence) formula and select 30 questions with an IOC value of 0.5 or higher. The congruence index is between 0.67-1.00. The obtained data is used to analyze the quality of the questionnaire regarding satisfaction with learning management. The obtained data is analyzed for the quality of the questionnaire on satisfaction with learning management, with the discrimination power of each item from 0.21 - 0.68. Using the Cronbach's Alpha Coefficient method, the value was equal to 0.81

The research findings were as follows :

1. The efficiency of Science Learning Management Plans of Grade 7 Students' Learning about Climate Change Process through the Inquiry Circle Method (5Es) was 80.07/84.42, according to the students' criteria.
2. The students' achievement Learning of Grade 7 Students' on Climate Change Process was higher than before learning at .05 level of statistical significance.
3. Satisfaction towards learning management were at a highest level. When considering each item individually, it was found that It is at the highest level in the first 3 orders as follows: Teachers accept students' opinions and provide opportunities for asking questions. Learning activities were consistent with the objectives and teachers prepared for teaching and organized the content appropriately, respectively. The last 3 items were at the high level as follows: Learning activities promoted group/team collaboration. Learning activities made it easy to understand the content. And organizing learning activities was appropriate for the time, respectively.

Keywords : Learning management plan, Learning through inquiry circle method (5Es), Climate change process

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันและอนาคต วิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ เนื่องจากวิทยาศาสตร์เป็นส่วนช่วยเหลือมนุษย์เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นการผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ ทักษะต่าง ๆ ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อหาข้อเท็จจริง ศึกษาหรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based society) ทำให้ทุกคนได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 75)

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry) 5Es ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ โดยการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสงสัยและความสนใจจากการสร้างสถานการณ์ หรือเกิดจากการอภิปรายในกลุ่ม อาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงให้เข้ากับความรู้เดิมในช่วงเวลานั้น เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถามและต้องการกำหนดเรื่องที่ต้องมาศึกษา แต่กับนักเรียนยังไม่มีประเด็นน่าสนใจที่จะศึกษา ครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่างๆหรือเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการอยากศึกษา ด้วยการเสนอประเด็นขึ้นมา ให้นักเรียนคล้อยตาม โดยการตั้งคำถามนำไปสู่เรื่องที่ครูสนใจอยากให้นักเรียนศึกษา ครูควรตั้งคำถามที่น่าสนใจและนักเรียนคล้อยตาม ยอมรับให้เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษาร่วมกัน 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (exploration) หลังจากทำความเข้าใจในประเด็นที่จะศึกษาอย่างละเอียดแล้ว จึงมีการวางแผนกำหนดแนวทางสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐานเพื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาหาความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสืบค้นจากเอกสารต่างๆ การสำรวจ การทดลอง การจำลองสถานการณ์ (simulation) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานและได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการอธิบายและสรุป 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ วิเคราะห์ แปรผล สรุปผล และนำเสนอ พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดกระบวนการและเปิดโอกาสให้แสดงการเข้าใจกระบวนการ หรือทักษะของตน ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ 4) ขั้นตอน สามารถขยายความรู้ที่สร้างขึ้นไปขยายเชื่อมโยง 4) ขั้นขยายความรู้ (elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม นำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือนำแนวคิดที่ได้จากการค้นคว้าเพิ่มเติม นำแบบจำลองหรือเหตุการณ์อื่นมาอธิบาย

เรื่องต่างๆ ที่มีข้อจำกัดน้อยมาเชื่อมโยงให้มีความรู้กว้างขวางมากขึ้น 5) ชั้นประเมิน (evaluation) เป็นการประเมินนักเรียนโดยการตั้งสังเกต หลักฐานและคำอธิบายที่ยอมรับมาแล้ว แสดงออกถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดความคิดรวบยอด มีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อย เพียงใด จากขั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ การนำแบบจำลองหรือความรู้ ไปใช้ในการอธิบายหรือประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่น ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อโต้แย้งหรือ ข้อจำกัด ทำให้เกิดคำถามหรือประเด็นหรือปัญหาที่ต้องสำรวจตรวจสอบ ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ เรียกว่า inquiry cycle ซึ่งกระบวนการสืบเสาะหาความรู้จะช่วยให้ นักเรียน เกิดการเรียนรู้ในหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาหลักนำไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้พื้นฐานใน การเรียนรู้ต่อไป

การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยเทียบกับ พบว่า ในปี 2554 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของไทย มีคะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มพอใช้ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 45) และจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จากรายงานประจำปีของ สถานศึกษา พบว่า ในปีการศึกษา 2560-2563 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เนื่องจากนักเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่า สารที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและ อวกาศเป็นสาระการเรียนรู้ที่ควรเร่งพัฒนา จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาทั้งด้าน วิชาการและคุณลักษณะของผู้เรียนยังไม่น่าพอใจในการจัดการศึกษาต้องมีการสร้างเสริมทักษะ สมรรถนะให้กับเด็กและเยาวชนของชาติการจัดเรียนเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาที่เป็นตัวหนังสือมากเกินไป ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนทำให้ขาดความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้นับเป็นการสอนวิธีหนึ่ง ซึ่งเน้นให้ นักเรียนเรียนรู้และค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559: 343) ทำให้เกิด ความรู้ที่คงทนแก่ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีได้หลายวิธี ซึ่งการ สอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยยกระดับความเข้าใจในโมทัศน์ของ วิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสมรรถนะทาง วิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคลล้วนมีความกระหายใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ที่เป็นเรื่องน่าตื่นเต้น น่าสนใจ และเกินความคาดหวังจะทำให้ผู้เรียนได้ ค้นพบความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาทั้งทักษะทางปัญญาและทักษะที่จำเป็นเพื่อค้นหาคำตอบ การสืบเสาะหา ความรู้จะนำพาผู้เรียนไปสู่ ความเข้าใจในบริบทของการค้นพบความรู้ใหม่ โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ

ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เห็นกระบวนการของวิทยาศาสตร์ (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2558: 136)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเอกสาร

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 92-132)

2) ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการ
สอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551: 11)

3) ศึกษาเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ขวลิขิต ชู
กำแพง (2550: 107), เเพชฌัญญู กิจระการ (2554: 49) และประภาพพันธ์ พลายจันทร์ (2556: 6)

ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัด
อุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2565
จำนวน 9 ห้องรวมทั้งสิ้น 405 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช
ปีการศึกษา 2565 จำนวน 46 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Cluster Random
Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ โดย
ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 5 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนที่ 1 บรรยายภาพของเรา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 2 ความสำคัญของบรรยากาศ	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 3 องค์ประกอบของบรรยากาศ	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 4 การแบ่งชั้นบรรยากาศ	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 5 อุณหภูมิของอากาศ	จำนวน 2 ชั่วโมง

บทบาทหน้าที่ของครูในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ครูจะเป็นผู้สร้าง
สถานการณ์หรือปัญหาให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความสงสัย อยากรู้ อยากเห็น ครูจะหาวิธี
ตอบคำถามนักเรียนในแนวที่จะกระตุ้นให้คิดและพยายามแนะนำ พาให้นักเรียนไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 15 ข้อ

ขั้นตอนที่ 4 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) จำนวน 5 แผน
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินความเหมาะสมของ
แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท
(Likert) 5 ระดับ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ควมคู่กับแบบฝึกทักษะ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.53 และมีค่าเฉลี่ยแต่ละแผนทั้ง 5 แผน ตั้งแต่ 4.33-4.67 ซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุด

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยมี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples) ใช้การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21-0.68. โดยใช้สูตร Item Total Correlation และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.81

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกผลการทดสอบที่ได้เป็นคะแนนก่อนเรียน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

2) ดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

3) ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 ข้อ

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดสอบหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

5) นำผลที่ได้จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างไปทำการตรวจวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามจุดประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่า t-test (dependent sample)

3) วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การวิเคราะห์ความพึงพอใจนั้นใช้แบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.07/84.42 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คะแนน	กิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)	
	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
E ₁	100	80.07
E ₂	100	84.42
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E ₁ /E ₂) เท่ากับ 80.07/84.42		

จากตารางที่ 1 พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน การทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ และผลงานของนักเรียนโดยรวมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) (E₁) คิดเป็นร้อยละ 80.07 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) (E₂) คิดเป็นร้อยละ 84.42 ดังนั้น ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เท่ากับ 80.07/84.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	<i>n</i>	$\bar{X}$	S. D.	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	46	22.43	2.85	13.54*	.000
หลังเรียน	46	25.33	2.13		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

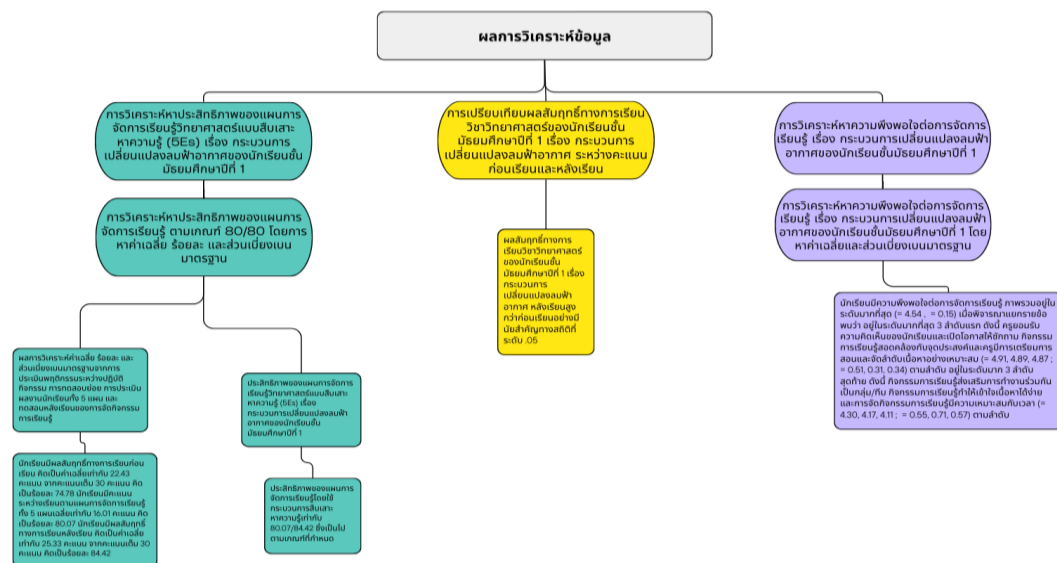
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
1	ครูมีการเตรียมการสอนและจัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม	4.87	0.34	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.37	0.49	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.89	0.31	มากที่สุด
4	ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม	4.91	0.51	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.17	0.71	มาก
6	ครูให้คำแนะนำและความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	4.41	0.65	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.30	0.55	มาก
8	ครูสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุข	4.41	0.50	มาก
9	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	4.11	0.57	มาก
10	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.46	0.66	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
11	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้คิดวิเคราะห์ปฏิบัติกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด
12	ครูใช้คำถามที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.65	0.48	มากที่สุด

13	มีกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดได้ อภิปราย ชักถาม และแสดงความคิดเห็น	4.76	0.52	มากที่สุด
14	มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการสอน	4.54	0.50	มากที่สุด
15	สื่อการสอนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม		4.54	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S. D. = 0.15) เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม กิจกรรมการเรียนรู้อยู่สอดคล้องกับจุดประสงค์และครูมีการเตรียมการสอนและจัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.91, 4.89, 4.87$; S. D. = 0.51, 0.31, 0.34) ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับสุดท้าย ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลา ($\bar{X} = 4.30, 4.17, 4.11$; S. D. = 0.55, 0.71, 0.57) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.43 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.78 นักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนเฉลี่ยเท่ากับ 16.01 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.07 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.42 และแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพ 80.07/84.42

ซ่งเป็นไปตามเกณฑ์ท่กำหนดเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้ท่ผู้วิจัยสร้างซ่งมีกระบวนการสร้างตาม ซ่งตอนอย่างเป็นระบบและวิธีการท่เหมาะสม คือ ได้ศีกษาหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้นั้นเขียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ท่ได้ เสนออาจารย์ท่ ปรีक्षा และผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณานำมาปรับปรุงแก้ไขในด้านจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ก่อนนำไป ทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างท่ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ท่ผู้วิจัยสร้างซ่งถือได้ว่าเป็นแผนการจัดการ เรียนรู้ท่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอดคล้องกับ งานวิจัยของไอลัดดา ปามุทา (2560: 114) ได้ศีกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนโดยใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและการเปลี่ยนแปลง สำหรับ นักเรียนซ่งมัธยมศึกษาปีท่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) พบว่า แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประกอบการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง สารและการเปลี่ยนแปลง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.82/83 ซ่งสูงกว่าเกณฑ์ท่ตั้งไว้ 80/80 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุภรณ์ มั่นปาดิ (2556: 84) ได้ศีกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5Es เรื่อง วงจรไฟฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ซ่งประถมศึกษาปีท่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.36/84.44 ซ่งสูงกว่า เกณฑ์ 70/70 ท่ตั้งไว้ ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้เป็นไปตามซ่งตอนอย่างครบถ้วน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ แบบแบบสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนซ่งมัธยมศึกษาปีท่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะครูจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ท่สอดคล้องกับ จุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กระบวนการคิดท่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่เชื่อมโยงซ่งท่ เรียนรู้ให้เข้ากับประสบการณ์และความรู้เดิม สามารถนำความรู้ท่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับ ชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณิมิต มะกรุดอินทร์ (2560: 393) ได้ศีกษาการ พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้พันธุกรรมรายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว 23101) โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนท่เรียนด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้พันธุกรรม รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว 23101) โดย วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S. D. = 0.15) เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูยอมรับความ คิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครูมี การเตรียมการสอนและจัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.91, 4.89, 4.87$; S. D. = 0.51, 0.31, 0.34) ตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี

ความเหมาะสมกับเวลา ($\bar{X}$ = 4.30, 4.17, 4.11 ; S.D. = 0.55, 0.71, 0.57) ตามลำดับ เนื่องมาจาก (1) จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม (2) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นระหว่างการจัดกิจกรรม และ (3) จัดกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ลงมือปฏิบัติจริง คิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุภรณ์ มั่นปาดิ (2556: 84) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5Es เรื่อง วงจรไฟฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญานิมิตร มะกรุดอินทร์ (2560: 396) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้พันธุกรรม รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว 23101) โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้พันธุกรรมรายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว 23101) โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65)

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.07/84.42 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครูมีการเตรียมการสอนและจัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับสุดท้าย ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ครูต้องศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างละเอียดและอธิบายลักษณะของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ครูต้องการประเมินเพื่อความถูกต้องและความเข้าใจที่ตรงกันในระหว่างการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการอภิปรายก่อนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดสืบเสาะหาความรู้ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 1.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากขึ้นมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียน
- 1.4 ครูควรกระชับเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม ไม่ควรใช้เวลามากเกินไป และควรให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 2.2 ควรนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ไปใช้ควบคู่กับเครื่องมืออื่น ๆ เช่น ชุดกิจกรรม ชุดฝึกทักษะ แบบฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น
- 2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับวิธีการสอนรูปแบบอื่น เช่น การเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคการใช้คำถามที่เสริมสร้างให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น
- 2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลากหลายรูปแบบ เช่น ชุดกิจกรรม ชุดฝึกทักษะ เกม บทเรียนสำเร็จรูป (CAI) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณิมิตร มะกรุดอินทร์. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ พันธุกรรม รายวิชาวิทยาศาสตร์ (ว23101) โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้. รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินตนา วิชาเหล็ก. (2560). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนและการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: พืบาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ชลิต ชูกำแพง. (2550). การประเมินการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทศนา ขมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพันธุ์ พลายจันทร์. (2556). รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2558). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผชิญ กิจระการ. (2554). การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา. ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาสนา นิมพะระยา และสาทิพย์ ยะฟู. (2558). “ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)*. โอเดียนสโตร์.

ศิริสุภรณ์ มั่นปาดิ. (2556). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ
วัฏจักรการเรียนรู้ 5E เรื่อง วงจรไฟฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนที่
พัฒนากระบวนการคิดระดับสูง วิชาชีววิทยาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2557). *ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม.
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2562). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่ม
วิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี.

ไอลัดดา ปามุทา. (2560). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการ
เรียนรู้ประกอบการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง สารและการเปลี่ยนแปลง
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”. *วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อตรลักรณทางวัฒนธรรมในวฤษีษีวิตของชาวกูยในจ้งหวตรศรสะเกษ

CULTURAL IDENTITY OF KUI LIFE STYLE IN SISAKET PROVINCE

พระเสกสรรรค์ ฐานยุดโต (ศรทรน)¹, พระครูปฤษยัทรกทรทวรณ (กทรทวณโณ/ด้ทรททาง)²,
พระอรทรการอำพน จารุโก (ดาราสตร)³, พระครุสรุตรธรรมารทรต (สรุทธมารทรโต/ย้ทรนง)⁴,
และ พระครุบทรฐกาเวียง กทรทวณโณ⁵

Phra Seksan Thanayutto (Sriton)¹, Phrakhrupariyadkittiwan (Kittiwanno Daithukthang)²,
Phra Athikan Amphon Jarupho (Darasas)³, Phrakhrusutthamapirat (Sutmaphirato/Yueyong)⁴,
and Phrakhrubaidika Weang Kittiwanno⁵
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวทรยาลัย วทรยาเขตสรุทรนทร¹⁻⁵
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻⁵
E-mail: seksansriton@gmail.com¹

ด้รรับบทความ: 7 ธันวาคม 2566; แก้ไขบทความ: 29 ธันวาคม 2567; ตอปรรับตรรพทรพ: 10 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความน้มีวตรฤประสงค้ ค้อ เพ้อศรษาอตรลักรณทางวัฒนธรรมของชาวกูยในจ้งหวตรศรสะเกษ และเพ้อวทรระห้ประเพณทรและวฤษีษีวิตของชาวกูยในจ้งหวตรศรสะเกษ ด้อยศรษาเช้งเอกสาร
แล้วน้เสนอด้วยวทรพทรณนาเช้งวทรระห้ ผลการศรษา พบว่า 1) อตรลักรณทางวัฒนธรรมของชาวกูย
ในจ้งหวตรศรสะเกษ มีหลากหลายมทร เช่น ภาษา วัฒนธรรม พฤษการมทร ประเพณทร ความเช้อที่สร้งสมสรบ
ทรดกัทรมาด้รงด้ทรโบราณกาล ทรสร้ง ทรทุกอย่างที่ชาวบ้านคทรสร้งเช้งเอง และน้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาจ้ง
เพ้นการสร้งองค้ความรู้ของชุมชนท้งทางกว้างและทางสรลทร โดยอาศัยศยัศกยภาพที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหา
และการด้ทรนช้วทรด้ทรย้งเหมาะสมกัทรยุคสมย 2) วทรระห้วทรษีวิตของชาวกูยในจ้งหวตรศรสะเกษ
พบว่า ชาวกูยสร่วใหญ่่น้ถ้อศาสนาพุทธคทรค้กัทรความเช้อในเร้องผ้ที่ก่อให้เกทรภูมทรปัญญาของทรนเอง
ท้งความเช้อผ้ วทรญาณ ด้แก้ ผ้ปู้ตาและผ้ปรพรพुरुษในสายตรระกุล และความเช้อแบบพราหมณทรหรือ
สรยศาสนาทรน้ เป็นความเช้อทัวไปของคทรไทยที่เกทรกัทรกับอำนาจเวทมณทร ค้าอาทรคทรหรือพล้งอำนาจ
สร้งค้ด้สรทรทร คเร้องรางของชล้ง ด้อยมีจุดประสงค้เพ้อช้อคลาทร ช้ยชนะ ความผาสุภ ความพลอดภ้ยใน
ชีวิตและการรกรษาผ้ป่วยเพ้นด้น

คำสร้าค้: อตรลักรณ, ประเพณทรวัฒนธรรม, วฤษีษีวิต, กูย

Abstract

The purposes of this article are to examine the cultural identity of the Kui people in Sisaket Province and to analyze the tradition and life style of the Kui people. It is documentary and presented with descriptive analytics. The results of the study are as follows: 1. The cultural Identity of the Kui people had various dimensions such as language cultures, rituals, traditions, beliefs, local that has accumulated and been carried on since the very old time. Everything the people thought up on their own and implemented in problem-solving was the technique in wide and deep constructionism by using the existing potentials in problem-solving and in living the local life style fit to every era 2. The analysis life style of the Kui people in Sisaket Province was found that the Kui people believed in Buddhism simultaneously to the belief in ghosts, giving rise to their own wisdom. Furthermore, they believed in 2 specific ghost spirits: the grandfather ghost and ancestor ghosts in the family line. The belief in Brahminism and superstition is a general belief in the power of spells, witchcraft or the power of sacred beings, amulets and talisman, of which purposes are luck, fortune, victory, happiness, life safety and healing the sick etc.

Keywords: Life Style Tradition and Culture, Identity, Kui

บทนำ

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำโขงเป็นอนุภูมิภาคสำคัญ และมีลักษณะพิเศษในฐานะเป็น “ชุมชนทางชาติพันธุ์” (ethnic crossroad) ที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อาจกล่าวได้ว่าภูมิภาคแห่งนี้ เป็นแหล่งปะทะสังสรรค์แลกเปลี่ยนการค้า และทางวัฒนธรรมเป็นเส้นทางการเคลื่อนย้ายของกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน จนกระทั่งได้กลายเป็นที่ชุมนุมในการตั้งถิ่นฐานของคนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวนมากกว่าหลายร้อยกลุ่ม อาทิ กลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austro-asiatic) กลุ่ม ตระกูลภาษาไท-กะได (Thai-Kadai) กลุ่มตระกูล ภาษาจีน-ทิเบต-พม่า (Sino-Thibeto-Burman) กลุ่ม ตระกูลภาษาม้ง-เย้า (Hmong-Yao) รวมทั้งกลุ่มตระกูล ภาษาออสโตรนีเซียน (Austronesian) ส่วนหนึ่งของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษที่มีชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่มากมาย ซึ่งแต่ละชนเผ่าต่างมีประวัติความเป็นมาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ บุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไป ชนเผ่าหนึ่งซึ่งได้อพยพจากบริเวณตอนเหนือของเมืองกำปงธมประเทศกัมพูชา เข้ามาอยู่อาศัยในท้องที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้แก่ “ชนเผ่ากูย” เมื่อปี พ.ศ. 2450 ในจังหวัด

ศรีสะเกษยังเป็นเมืองที่มีชาวกูยจึงทำให้มีการผสมผสานวัฒนธรรมเกิดขึ้นนั่นเอง ส่วน คำว่า “ส่วย” นั้นเป็นคำที่บัญญัติขึ้นมานอกเหนือบริบทของวัฒนธรรมกูย ซึ่งชาวกูยเองไม่ค่อยจะยอมรับชื่อนี้เท่าใดนักจึงขอสนับสนุนให้ผู้อ่านใช้คำว่า “กูย” เพื่อเป็นโยนิโสมนสิการต่อเกียรติภูมิของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ของตนเอง (พิเชษ สายพันธ์ 2556: 3)

ปัจจุบันในจังหวัดศรีสะเกษ ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีลักษณะพิเศษทั้งนี้ เนื่องจากมีชุมชนหลายเผ่าพันธุ์ที่ประกอบไปด้วย ชาวลาว (กูย) ลาว เขมร เยอไทย จีน แขกแต่ส่วนใหญ่ที่เป็นชนพื้นเมืองจะประกอบไปด้วย ลาว เขมร ส่วย เยอ แต่กลุ่มชาติพันธุ์กูย หรือส่วยในจังหวัดศรีสะเกษนั้นถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดศรีสะเกษก่อนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ล้วนสำคัญที่ก่อให้เกิดประวัติศาสตร์ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่หลากหลายมีความโดดเด่นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพตามวิถีชีวิต เช่น อัตลักษณ์ด้านภาษาอัตลักษณ์ด้านผลิตภัณฑ์ผ้า อัตลักษณ์ด้านการแต่งกาย อัตลักษณ์ด้านความเชื่อทางศาสนา โดยในบางพื้นที่ได้นำเอาพิธีกรรม ความเชื่อเรื่องผี ปะกำ เครื่องรางของขลังมาเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่แสดงออกถึงถิ่นฐานที่อยู่อาศัย รวมถึงการแสดงออกถึงคติความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของชาวกูย และการปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนใหญ่ชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ มักจะพูดภาษาลาวด้วยสำเนียงภาษา ส่วย (กูย, กวย, โกย) สามารถใช้สระเอื้อได้ แต่ในขณะที่ลาวเวียงจันทน์เดิมนั้นมีแต่สระเอีย ดังนั้นร่องรอยทางภาษาจึงเป็นจุดเด่นของคนชาวจังหวัดศรีสะเกษ อีกทั้งยังมีการเรียกขานชาวศรีสะเกษว่า “ส่วยศรีสะเกษ” อยู่จนถึงทุกวันนี้ (ไพฑูรย์ มีกุล, 2527: 17)

จากความเป็นมาดังกล่าวทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษา อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษ พอเป็นแนวทางให้กับชนรุ่นหลังได้ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวกูยและรักษาประเพณีที่ดั้งเดิมให้คงอยู่คู่กับชาวเมืองศรีสะเกษต่อไปอย่างยั่งยืน

ความเป็นมาของชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษ

ชาวลาว (กูย, กวย, โกย) ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีภาษาพูดใช้ในกลุ่มของตนเอง ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ตระกูลย่อยมอญ-เขมร จากการศึกษาเอกสารข้อมูลเบื้องต้น พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชาวลาว (กูย, กวย, โกย) เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ในแขวงอัตตะปือ จำปาสัก และสาละวันในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Champasak District and Salavan in the Lao People's Democratic Republic) ก่อนที่จะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม นครราชสีมา กลุ่มชาติพันธุ์นี้จะเรียกตัวเองว่าส่วย (กูย, กวย, โกย) ซึ่งจะออกเสียงสระละที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละท้องถิ่นแต่มีความหมายเหมือนกันคือ “คน” แต่ถูกเรียกจากกลุ่มคนลาวหรือคนไทยว่า “ส่วย” ซึ่งหมายถึงสิ่งของที่นำส่งให้ชนชั้นผู้ปกครอง ในจังหวัดศรีสะเกษยังเป็นเมืองที่มีชาวลาว (กูย, กวย,

ไทย) อาศัยอยู่ที่เมือง และมีชาวลาวเวียง (สาขาเวียงจันทน์) ปะปนอยู่บ้างในบางหมู่บ้าน วัฒนธรรมลาวได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในชาวหม้อส่วย (กวย, กวย, ไทย) อย่างมากจึงทำให้มีการผสมผสานประเพณีและวัฒนธรรมรวมกันกับชาวส่วย (กวย, กวย, ไทย) (ไพฑูรย์ มิกุล, 2545: 53-54)

จากข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดศรีสะเกษนั้น ทำให้ทราบว่า เป็นดินแดนของชาวกวยหรือส่วย คนทั่วไปเรียกชาวศรีสะเกษว่า “ส่วยศรีสะเกษ” ศรีสะเกษเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาในยุคที่ขอมเรืองอำนาจ พื้นที่บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ เคยเป็นดินแดนแห่งหนึ่งของขอมที่ใช้เป็นเส้นทางเดินทางระหว่างเมืองประเทศราช ละโว้ (ลพบุรี) พิมาย (นครราชสีมา) และสกลนครกับขอมเนื่องจากประมาณ พ.ศ. 2512 กรมศิลปากรสำรวจพบ โบราณสถาน โบราณวัตถุของขอมในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 แห่ง เช่น ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทโดนต้อ ปราสาทลุมพุก สันนิษฐานว่าโบราณสถานเหล่านี้มีอายุประมาณ 1,000 ปี ขอมคงสร้างขึ้น เพื่อเป็นที่พักและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ระหว่างเดินทางจากนครวัด นครธมมายังศูนย์กลางการปกครองทั้ง 3 เมืองดังกล่าว และในระยะเวลาต่อมาขอมเริ่มเสื่อมอำนาจลง ประเทศไทยเริ่มมีอำนาจครอบครองดินแดนที่เคยเป็นของขอมรวมทั้งพื้นที่ในจังหวัดศรีสะเกษ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, 2556)

เดิมที่จังหวัดศรีสะเกษมีชื่อว่า “เมืองขุขันธ์” ซึ่งถูกสถาปนาขึ้นเมื่อชาวกวยชื่อ “ตากะจะ” หนึ่งในชาวกวยที่มีบทบาทสำคัญในการทำพิธีศุภศาสนา เพื่อนำช้างเผือกไปถวายพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยามรินทร์ จนได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน ปกครองเมืองขุขันธ์ในสมัยกรุงธนบุรี เมืองขุขันธ์เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสินมหาราช) ได้กอบกู้เอกราชและทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 2321 เวียงจันทน์เป็นกบฏต่อไทย สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์เป็นแม่ทัพยกขึ้นไปทางเมืองพิมาย แม่ทัพจึงสั่งให้เจ้าเมืองพิมายแต่งตั้งข้าหลวงออกเกณฑ์ กองกำลังเมืองประทายสมันต์ (จังหวัดสุรินทร์) เมืองสังขะ เมืองขุขันธ์ เมืองรัตนบุรี เป็นทัพยกไปตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองจำปาศักดิ์จนได้รับชัยชนะ ครั้นเดินทางกลับมาหลวงปราบ (เชียงชัน) ทหารในกองทัพได้หญิงม่ายชาวลาวคนหนึ่งกลับมาเป็นภรรยาและมีบุตรชาย ติดตามมาด้วยชื่อท้าวบุญจันทร์ ในระยะเวลา 3 ปีต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2324 เมืองเขมรเกิดการจลาจลขึ้น สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระยาสุรสีห์ ได้รับพระบรมราชโองการให้เป็นแม่ทัพไปปราบการจลาจลในครั้งนี้ได้เกณฑ์กำลังเมืองประทายสมันต์ เมืองขุขันธ์ เมืองสังขะออกไปปราบปราม และได้รับชัยชนะจึงถือว่าหัวหน้าชาวกวยได้มีบทบาทการศึกษาที่กรุงธนบุรี ถึง 2 ครั้งด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงได้รับการปูนบำเหน็จเลื่อนบรรดาศักดิ์ให้กับเจ้าเมืองทั้ง 3 คน ได้แก่เจ้าเมืองขุขันธ์ได้บรรดาศักดิ์ใหม่ จากพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนเป็นพระยาขุขันธ์ภักดี (ตากะจะ) ต่อมาไม่นานพระยาขุขันธ์ภักดีถึงแก่

อนิจกรรม จึงโปรดให้หลวงปราบ (เชียงชั้น) ขึ้นเป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์ปกครองเมืองขุขันธ์ที่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน พื้นที่บริเวณแห่งนี้ค่อยข้างขาดแคลนน้ำพระยาไกรภักดีฯ จึงเคลื่อนย้ายเมืองมาอยู่ตั้งอยู่บ้านแตระ ตำบลห้วยเหนือ เมืองขุขันธ์มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองเมืองอยู่เรื่อยมา เมื่อพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (เชียงชั้น) ได้เลื่อนเป็นพระยาขุขันธ์ภักดี ท่านจึงได้กราบบังคมทูลให้ตั้งท้าวบุญจันทร์ เป็นพระยาภักดีศรีนครลำดวนแทนที่กลายเป็นผู้ช่วยเจ้าเมืองพระยาขุขันธ์ดำรงตำแหน่งได้ไม่นาน เกิดเรื่องผิดใจกับพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน จนทำให้พระยาขุขันธ์ถูกลงโทษ และจำคุกด้วยกลอุบายของพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงโปรดเกล้าให้ตั้งผู้ช่วยเจ้าเมืองพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ท้าวบุญจันทร์) เป็นเจ้าเมืองขุขันธ์ต่อมาท่านมีความเห็นว่าจำต้องมีการเคลื่อนย้าย เพื่อหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมมากที่สุด ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นอีกช่วงหนึ่งที่พระยาภักดีภูธรสงคราม (ท้าวอู่) ปลัดเมืองขุขันธ์กราบบังคมทูลมีประสงค์ต้องการขอแยกจากเมืองขุขันธ์ไปตั้งที่บ้านโนนสามขาแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านโนนสามขาขึ้นเป็นเมือง “ศรีสะเกษ” ในอีก ๓ ปีต่อมา จึงได้ย้ายเมืองศรีสะเกษจากที่ตั้งบ้านโนนสามขามาตั้งบ้านพันทาเจียงอี (วัดเจียงอีในปัจจุบัน) ในเขตเมืองศรีสะเกษทุกวันนี้ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, ๒๕๔๔: ๑๒)

หากจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กวย กูย กูย โกยหรือ ส่วย เท่านั้น เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ และให้ตรงกับชื่อเรื่องของงานผู้เขียนจะขอเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “กวย, กวย” เนื่องจาก คำว่า “กวย, กวย” นั้น เป็นคำที่ปรากฏในเอกสารโบราณหลายแห่งด้วยกันที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์กวย, กวยนั้น เคยสร้างบ้านแปงเมือง เป็นรัฐอิสระอยู่ทางตอนใต้ของประเทศลาว ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๐ อยู่เหมือนกัน (ภาชิต จิตรภาษา ๒๕๓๘ : ๖๒-๖๗) แต่ด้วยเหตุผลทางสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีพในพื้นที่นั้น เช่น เกิดเหตุน้ำท่วม ฝนแล้ง และถูกรุกรานกดขี่ข่มเหงจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และชาติพันธุ์เดียวกัน จึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กวย, กวย ได้พากันอพยพจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง คือ อุตตะปือ แส่นแปง และสาละวันมาสร้างบ้านเรือนใหม่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง เช่น บ้านกะชัยพิค (ภาษากวย แปลว่า ภูเขาใหญ่) ทุกวันนี้คือ “แก่งสะพือ” บ้านนาบอนจ (บ้านนาลูกหมา) และบ้านเจียงอี (วัดเจียงอีในปัจจุบัน) (บ้านช้างปวย) เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำมูล ทั้งตอนบนและตอนล่างของอีสานใต้และในช่วงแรก ๆ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์กวย จะถูกเรียกว่า “เขมรป่าดง” เพราะชอบอิสระและอาศัยอยู่ตามเขาในเขตภูเขาพนมดงรัก แถบอีสานใต้ คือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ดังที่บุรีรัตน์ สมัตติยะ ได้กล่าวเอาไว้ว่า ภาคอีสานตอนล่างอยู่ในบริเวณพื้นที่เทือกเขาภูพานตอนล่าง หรือบริเวณแอ่งโคราช ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบสูง และแนวหินภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้ว เนื่องจากภาคอีสานตอนล่างเคยเป็นเส้นทางการเดินทางของชนกลุ่มขอมโบราณ จึงมีโบราณสถานเก่าแก่ที่ได้รับอิทธิพลการค้าทางวัฒนธรรมจาก “หัวเมืองเขมรป่าดง” มากที่สุดในกลุ่มชนในอีสาน

ตอนล่าง และชาวเขมรสูง ชาวกูย (ส่วย) ชาวไทยโคราช ชาวกระโซ่ชาวแสก ชาวกลา และชาวไทยย้อ กลุ่มชนเหล่านี้ อาศัยอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ศรีสะเกษ และ จังหวัดสุรินทร์ (บุรรัตน์ สมัตถิยะ, 2541: 5)

ชนชาติกวย (กูย) เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ก่อนชนชาติขอมหรือเขมร ประมาณ 3,400 ปี ก่อน ค.ศ. ซึ่งชนชาติกวยมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณแม่น้ำพรหมบุตร แคว้นอัสสัม ประเทศอินเดีย แล้วจึงอพยพผ่านแม่น้ำคงคา (สาละวิน) ประเทศพม่า จีนตอนล่าง สู่มแม่น้ำโขงตอนเหนือจากนั้นกลุ่มชาติพันธุ์กวยได้อพยพไปตามถิ่นต่าง ๆ และถูกเรียกชื่อไปหลายอย่างด้วยกัน นักภาษาศาสตร์ยอมรับว่า กวย ข่า ลว้า เป็นชนชาติที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร และเห็นว่าเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งบางกลุ่มก็เป็นภาษาถิ่นซึ่งกันและกัน และชนชาติทั้งสามกลุ่มนี้ เรียกชนชาติของตนเองว่า กูย กูย กวย โกย เกือบทั้งสิ้น คำว่า ส่วย ข่า และ ลว้า นั้นเป็นชื่อที่ชนชาติใกล้เคียงตั้งให้เช่น ในประเทศไทยเรียกว่า “ส่วย” ทางภาคเหนือของไทย เรียกว่า “สว้า” (ธวัช ปุณโณทก, 2527: 40)

กล่าวได้ว่าปัจจุบันในจังหวัดศรีสะเกษ ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีลักษณะพิเศษของชุมชนทั้งนี้สืบเนื่องจากมีความหลากหลายเผ่าพันธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วย ลาว เขมร เยอไทย จีน แขกแต่ส่วนใหญ่ที่เป็นชนพื้นเมืองจะประกอบไปด้วย ลาว เขมร ส่วย เยอ แต่กลุ่มชาติพันธุ์ กูย กวย หรือส่วยในจังหวัดศรีสะเกษนั้น ถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดศรีสะเกษก่อนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นจนได้ขนานนามว่า “ส่วยศรีสะเกษ” ถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ประเพณีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและกระจายกันอยู่ทั่วไปในพื้นที่ของจังหวัด แล้วยังมีการกระจายของกลุ่มชนที่พูดภาษา กูย และกวย ในจังหวัดศรีสะเกษ เอาไว้ว่าในจังหวัดศรีสะเกษนี้ มีประชากรกูย (กวย) อยู่ประมาณ 105,852 คน กระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้งหมด 257 (ธวัช ปุณโณทก, 2527: 40) ได้แก่หมู่บ้านในอำเภอต่อไปนี้ คือ

1. อำเภอราษีไศล	จำนวน	3	หมู่บ้าน
2. อำเภออุทุมพรพิสัย	จำนวน	29	หมู่บ้าน
3. อำเภอห้วยทับทัน	จำนวน	16	หมู่บ้าน
4. อำเภอเมือง	จำนวน	20	หมู่บ้าน
5. อำเภอกันทรารมย์	จำนวน	3	หมู่บ้าน
6. อำเภอปรางค์กู่	จำนวน	62	หมู่บ้าน
7. อำเภอขุขันธ์	จำนวน	29	หมู่บ้าน
8. อำเภอขุนหาญ	จำนวน	20	หมู่บ้าน
9. อำเภอกันทรลักษ์	จำนวน	6	หมู่บ้าน
10. อำเภอน้ำเกลี้ยง	จำนวน	24	หมู่บ้าน
11. อำเภอโนนคูณ	จำนวน	3	หมู่บ้าน

12. อำเภอสรีรัตนะ จำนวน 24 หมู่บ้าน

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวภูยในจังหวัดศรีสะเกษ

ดินแดนที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยปัจจุบัน ประสิทธิ์ ศรีสมุทร ได้ให้สัมภาษณ์ว่าเคยมีกลุ่มมนุษยอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์และมีการอพยพเคลื่อนย้าย เพื่อตั้งถิ่นฐานในบริเวณใกล้เคียง มนุษย์เหล่านี้ มีการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่กลายเป็นรูปแบบของสังคม โดยมีการปรับฐานคิดให้สอดคล้องกับระบบนิเวศน์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาเพื่อความอยู่รอดชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตจนถึงปัจจุบัน จากมติดางประวัติศาสตร์ได้สะท้อนอดีตสังคมให้มองเห็นภาพดังกล่าว (ประสิทธิ์ ศรีสมุทร, 2567)

อัตลักษณ์ของบ้านเรือน พระครูพิบูลธรรมมาริธ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ชาวไทยภูยอยู่ตามหมู่บ้านเก่าแก่มากมาย การสร้างบ้านจะเป็นบ้านที่รูปทรงสูง ใต้ถุนเรือนจะถูกแบ่งเนื้อที่อย่างน้อย 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 วางกัหรือหูกทอผ้าซึ่ง มีความยาวมาก ส่วนที่ 2 เป็นคอกวัวควาย ด้านหนึ่งของคอกใช้พาดหูกทอผ้า ส่วนที่ 3 เป็นรานเก็บเครื่องจักสานต่าง ๆ และชั้นล่างเลี้ยงเป็ด ไก่ และวางเชิงกรานหูกต้มหรือย้อมไหม (พระครูพิบูลธรรมมาริธ, 2567)

อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมชาวภูย สำราญ บุญธรรม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า อัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์การแต่งกาย อัตลักษณ์ทางด้านความเชื่อ อัตลักษณ์ทางด้านภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวภูยนั้น มักจะเน้นในด้านการใช้ภาษา พิธีกรรมและพลังความคิดและภูมิปัญญา ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามวิถีที่แตกต่างกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มีผลงานหลายเรื่องที่แสดงถึงการดำรงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภูย วัฒนธรรมเหล่านี้เป็นตัวกำหนดในการสร้างวิถีชีวิตประจำวัน โดยสะท้อนออกมาในแง่ความเชื่อ จึงเกิดมีพิธีกรรมในสังคมของชาวภูย (สำราญ บุญธรรม, 2567)

อัตลักษณ์ด้านภาษาไทยภูย ภูยมีภาษาภาษาเป็นของชนเผ่า ภาษาภูยไม่ได้ใช้เสียงวรรณยุกต์แยกความหมายของคำดัง เช่น ภาษาไทยแต่มีลักษณะน้ำเสียง (voice quality) คือเป็นกลุ่มภาษาที่มีลักษณะเสียง (register) โดยมีความแตกต่างของพยางค์ 2 ประเภท คือพยางค์ที่มีเสียงสระแบบธรรมดา (normal voice) และพยางค์ที่เสียงสระก้องมีลม (breathyvoice) ซึ่งจะใช้สัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ (...) เขียนได้สระ ดังตัวอย่าง การเปรียบเทียบคู่คำที่มีลักษณะน้ำเสียงเป็นตัวแยกความหมายของคำเช่น liap “เชิงริม” liap เลียบ “ทา” calah “ขัด” calah จะละฮ “เข้าลักษณะนามเป็นหัว” สำเนียงพูดในภาษาภูยนั้นว่าผูกพันกับระบบการออกเสียงในหน่วยคำของระบบภาษาเขมรอ้อยู่ไม่น้อย และภาษาภูยมีเสียงละเอียดอ่อนมากต่างไปจากภาษาเขมรอีก เช่น มีเสียงหน้าพยางค์ท้ายพยางค์ที่มีทั้งเสียงหนัก เสียงสะกดเต็มรูปแบบ และเสียงครึ่งเสียงคำว่า คทะห์ ที่แปลว่า

ดิน คนสวยแท้ ๆ ตัวออกเสียงเพียงครึ่งเสียงส่วนท้ายพยางค์ที่มี (ห์) เป็นเสียงที่ปล่อยลมออกเสียงก่อนไปเสียงสูงเป็นต้น (พระมหามิตร จิตปญโญ 2562, 6-7)

ภาษากูยก็คือ ภาษาสวย สวยคำนี้เอามาไว้ เรียกตัวบุคคล แต่สวยจะไม่รู้จักตัวหนังสือจะมี ตัวหนังสือจอกจาง เช่น คำว่าจา (กิน) จี (ไป) โจว (มา) จาโดย (กินข้าว) จาเตี้ยะ (กินน้ำ) จีเนียร์ (ไปไหน) โดยส่วนมากคำ สวยจะมีแต่จอกจาง สิ่งนี้ กำลังสะท้อนว่าการนิยามคำว่า สวยและกูย ในชาวจังหวัด ศรีสะเกษตั้งแต่ระดับชุมชนและระดับจังหวัด โดยเฉพาะในบริบทจังหวัดศรีสะเกษ ภาครัฐพยายามที่จะปรับเปลี่ยนการนิยามชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นกลับเสนอข้อโต้แย้งกับการนิยามพวกเขาว่าเป็นกูยหรือสวย พวกเขาให้คำอธิบายว่าทั้งสองคำนั้นคือ สิ่งเดียวกัน ดังนั้น การที่รัฐสร้างวาทกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็น “สวยหรือกูย” จึงเป็นการครอบงำกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะหนึ่งเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรม และผลประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์ได้ให้ความหมายว่าตนเองเป็นชาวสวยแล้วพวกเขายังสร้าง พื้นที่เพื่อแสดงตัวตนอย่างต่อเนื่อง ผ่านรูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม เช่น การรำแคน การเล่นกลมอ เป็นต้น (อภิชาติ ภัทธรธรรม, 2556: 54-63)

อัตลักษณ์ด้านผลิตภัณฑ์ผ้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาวกูย ได้แก่ผ้าไหมลายขิดเป็นจุดเด่นของชนไทยกูย อันแสดงศิลปะการแต่งตัวที่น่าทึ่ง กล่าวคือ หัวขึ้นใช้ประโยชน์ในการพับเป็นถุงเงินสีแดงลายขิดที่ตัดกับสีผ้าถุง มีผ้าโพกหัวลายขิด เรียกว่า สไบเจียดตρυ มีชายครุยห้อยลูกปัดสำหรับหนุ่มสาวโพกศีรษะในขบวนแห่บั้งไฟพญานาค และที่การทำแซวนบนเนื้อที่ลวดลายคล้ายหางตะกวดสวยงามเช่นกัน

ภาพที่ 1 ด้านผลิตภัณฑ์ผ้าเฉพาะกลุ่มชาวกูย

ที่มา : ผู้เขียน, วันที่ 17 ตุลาคม 2566.

อัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของชาวกูย ชาวกูยนุ่งผ้าลายเฉพาะของชาวกูย ซึ่งจะเห็นผ้านุ่งนั้นแบ่งออกเป็นสี่ชนิดคือ กระจิกน้อย คล้ายผ้าหางกระรอก หรือผ้ากระเตียว หรือ หางกระรอกของชาวไทยเขมรลักษณะลายจะเป็นจุดดอกเกลืออมัน เป็นผ้าสำหรับผู้ชายนุ่งในพิธีการสำคัญต่าง ๆ จะกวีเป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายผ้าอันลุ่มของชาวไทยเขมร จะมีลายยาวทางเป็นร่องเล็ก ๆ ใช้นุ่งในงานสำคัญ ชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษจึงมักสวมเสื้อผ้าสีดำ เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในด้าน

การแต่งกายของชาว “กวยหรือส่วย” ผ่านการปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มคนในระดับกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐ กลุ่มชาติพันธุ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ทางกลางสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชาติพันธุ์ของชาวกวยในเมืองศรีสะเกษเอาไว้

ภาพที่ 2 ด้านการแต่งกายของชาวกวย

ที่มา : ผู้เขียน, วันที่ 17 ตุลาคม 2566.

อัตลักษณ์ด้านความเชื่อทางศาสนาของชาวกวย ความเชื่อทางศาสนาของชาวกวยมีลักษณะผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธ พราหมณ์ที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นการนับถือเอาความเชื่อในเรื่องของการนับถือผี (animism) ดังนั้น ภายในชุมชนของชาวกวยจะมีทั้งวัดและศาลผีประจำหมู่บ้าน ชาวกวยบูชาผีบรรพบุรุษ ซึ่งเรียกว่า “ยะจ๊ะฮ” บ้านจะมีหิ้งบูชาผีบรรพบุรุษ โดยมีรูปเทียนและกรวยที่เย็บจากใบตอง บางบ้านจะมีการสร้างเป็นศาลผีบรรพบุรุษไว้ใกล้กับศาลเจ้าที่ส่วนบ้านที่ไม่มีหิ้งหรือศาลเจ้าที่ก็อาจจะไปไหว้ผีบรรพบุรุษที่หิ้งหรือศาลเจ้าที่ของญาติพี่น้อง (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2537 : 1)

พิธีกรรมกับความเชื่อของชาวกวยกับการรักษาคนไข้ของชาวกวยนั้น ก็มีเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในพื้นที่เดียวกัน โดยมีประเพณีรักษาคนไข้ที่เรียกว่า “รำผีฟ้า” หรือ “รำแถน” เป็นการรักษาไข้อย่างหนึ่ง โดยเชื่อว่าคนไข้เกิดอาการเจ็บป่วย เพราะการกระทำของผี หรือเกิดเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ หมอที่ทำการรักษาคนไข้โดยวิธีนี้เรียกว่า “หมอธรรม” พิธีรักษาเริ่มต้นด้วยการตั้งขันห้ำ ขันแปดเป็นเครื่องบูชาพร้อมด้วยหมอแคน เจ้าพิธี หรือหมอธรรมจะรำแบบหมอลำ แต่เนื้อหาของข้อความจะเกี่ยวกับการขับไล่ผีหรือเชิญพระยาแถน ซึ่งถือว่าเป็นผู้สร้างมนุษย์ให้ลงมาช่วยปกป้องและจัดภัยอันตราย นอกจากนี้ชาวกวยยังมีพิธีกรรมที่สำคัญอีกอย่างคือ “เกลมอ” เป็นภาษากวย “เกล” แปลว่าเล่น คำว่า “มอ” เป็นคำเฉพาะ เกลมอหมายถึง “การเล่นมอ” พิธีกรรมเกลมอมิมาตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏที่แน่ชัด ทราบแต่เพียงว่าพิธีกรรมนี้มีมานานแล้ว ชาวกวยรับการถ่ายทอดต่อเนื่องกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และปฏิบัติสืบทอดกันมา (อภิชาติ ภัทธรธรรม, 2556: 54-63) โดยตลอดจนกระทั่งทุกวันนี้ จึงได้จัดพิธีนี้ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แล้วยังสามารถอธิบายได้ถึงสาเหตุ 3 ประการดังนี้

1. เพื่อเป็นการเคารพครูบาอาจารย์ ปู่ย่า ตายายที่เคยเคารพ เมื่อถึงวันสำคัญในรอบปีก็จะดำเนินพิธีกรรมขึ้นปีละ 1 ครั้ง

2. เพื่อแก้บน ตามที่ได้บนบานไว้

3. เพื่อรักษาผู้ป่วย ซึ่งเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษมาให้ความช่วยเหลือขอคำแนะนำผ่านล่ำมหรือคนทรง เพื่อหาสาเหตุของการเจ็บป่วย และหาทางรักษาตามความเชื่อชาวไทยกูยมีความเชื่อในเรื่องผีปู้ตา และเชื่อว่าตะกวดเป็นตัวแทนของผีปู้ตา เชื่อว่าตะกวดเป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับน้ำและฝน อันเป็นที่มาของความอุดมสมบูรณ์ โดยเช่นไหว้ผีปู้ตาประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรม การเล่นเกมเป็นภูมิปัญญาการรักษาโรคด้วยเพลงดนตรีที่สืบทอดกันมานานตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยกูย เป็นพิธีกรรมเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ (อภิชาติ ภัทธรธรรม, 2556: 54-63)

ภาพที่ 3 ด้านพิธีกรรมการเล่นเกมของชาวกูย

ที่มา : ผู้เขียน, วันที่ 17 ตุลาคม 2566.

จากข้อมูลทางเอกสารทำให้มองเห็นโครงสร้างของการปรับตัวของชาวกูยในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษที่น่าสนใจ คือ (1) ปรับตัวเชิงนิเวศน์ที่สังคมตั้งอยู่ (2) ปรับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและกลุ่มสังคมชาติพันธุ์อื่น ๆ (3) ความเข้าใจในโลกทัศน์ด้านความเชื่อของชาวกูย (4) ปรับความรู้ความสามารถของชาวกูย (5) การปรับทางด้านศาสนา อย่างไรก็ตาม แนวความคิดและโลกทัศน์ (beiefs) เกี่ยวกับชาวกูยมีลักษณะโดดเด่น เช่น แนวคิดเรื่อง ความเชื่อ เวนกรรม และการทำบุญ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดพิธีกรรมคล้ายกับกลุ่มคนไทยทั่วไป ระบบความเชื่อมีส่วนเกื้อกูลให้สังคมให้เกิดความเป็นปึกแผ่น สร้างความสัมพันธ์ในมิติที่หลากหลายทางสังคม และมีการจัดระเบียบ ความเข้าใจ พอใจในระดับท้องถิ่นและยังเกิดผลดีต่อระบบชาติคือ อยู่ร่วมกันได้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (งามพิศ สัตย์สงวน 2545 : 9)

ดังนั้น พิธีกรรมและความเชื่อในจังหวัดศรีสะเกษมีความหลากหลาย คุณลักษณะทั่วไป ของชาวกูยได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า และพยายามเรียนรู้บริบทรอบตัว เช่น ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์และกลุ่มชาติพันธุ์ข้างเคียง อัตลักษณ์เด่นของกลุ่มชาวกูย พบว่า พอใจกับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจระหว่างระบบนิเวศน์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ สร้างพิธีกรรมให้เป็นรูปธรรมความเชื่อสูงเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ผสมผสานกับวัฒนธรรมพุทธและพราหมณ์ให้เป็นรูปแบบของชาวกูย เช่น ผีปู้ตา รำแถน (แกลมอ) สอึงเป็นต้น ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดการไหลเวียนของ

ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากภายนอก เข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวภูยกต้องเผชิญกับกระแสจากภายนอกเข้ามาครอบงำจากอำนาจรัฐ และทุนนิยมที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของชีวิตและการดำรงรักษาความเป็นชุมชนและรัฐชาติ ลักษณะบริบทของการปรับตัว ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนาและการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับสังคมสมัยใหม่ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2545 : 9)

วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวภูยกในจังหวัดศรีสะเกษ

วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวภูยกในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สังคมพื้นฐานของชาวภูยก คือครอบครัวประกอบไปด้วย สามี ภรรยา และบุตร โดยทั่วไปเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) เมื่อลูกสาวแต่งงานจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่มีบุตรอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ทำให้กลายเป็นครอบครัวขยาย (Extended family) ซึ่งอย่างน้อยลูกเขยจะต้องอยู่กับพ่อตาเป็นระยะเวลาหนึ่งฤดูทำนาหรือหนึ่งปีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงผีปู่ตา จังหวัดศรีสะเกษมีผลต่อวิถีชีวิตของชาวเมืองศรีสะเกษอย่างมากไม่ว่า ภูยก เขมร ลาว ต่างเชื่อกันว่า ผีปู่ตาหรือผีบรรพบุรุษนั้นคอยดูแลช่วยเหลือป้องกันภัยคุ้มครองชาวภูยก ตามวิถีชีวิตของชาวภูยก ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวภูยก และถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายในการดำรงชีวิตของตนไม่ว่าจะเป็นการแซนเยหรือ (การเลี้ยงปู่ตา) และการประกอบพิธีกล่อม เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย การบูชาผีมือ การเข้าทรง การทำเสน่ห์ยาแฝด และการปลุกเสก เครื่องรางของขลัง ประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วล้วนแต่ผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวภูยกอย่างแยกกันไม่ออก อาทิ เช่น แซนเย (เลี้ยงปู่ตา) กล่อม, สะเอ็ง (ผู้ทรงในการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนในชุมชน โดยใช้วิธีทางไสยศาสตร์) คะมัยดุง (ผีประจำบ้าน) ขน้าย (ผีไร่ ฝิ่นา ภาษาลาวเรียนว่า ผีตาแฮก) ผีบรรพบุรุษของภูยก จึงเป็นแบบอย่างที่น่าศึกษาด้านการรักษาระบบนิเวศวิทยา และการปลุกฝังความเชื่อ ค่านิยมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นที่น่าทึ่ง และยังเหมาะสมในสถานะสถานการณ์โลกในปัจจุบัน สามารถสร้างคุณค่าชีวิตของชาวภูยกในจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างดี (ไพฑูริย์ เครือแก้ว, 2515 : 40)

ความแตกต่างของชาวภูยกหรือส่วย และชาวเขมรในจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีประชากรหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ ซึ่งรวมถึงชาวภูยกหรือส่วย และชาวเขมร ทั้งสองกลุ่มนี้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนกล่าวได้ดังนี้

ชาวเขมรในจังหวัดศรีสะเกษมีต้นกำเนิดมาจากชาวเขมรที่อพยพมาจากประเทศกัมพูชา มีประวัติศาสตร์ยาวนานเกี่ยวกับอาณาจักรขอมและวัฒนธรรมเขมรที่มีอิทธิพลในภูมิภาคนี้

ชาวเขมรพูดภาษาเขมร ซึ่งเป็นหนึ่งในภาษาราชการของกัมพูชา วัฒนธรรมของชาวเขมรมีความหลากหลายและอุดมไปด้วยศิลปะการแสดง ดนตรี และการเต้นรำที่มีเอกลักษณ์ ชาวเขมรในศรีสะเกษส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา นอกจากนี้ยังมีการจัดงานเทศกาลและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับลัทธิ ความเชื่อ และตามหลักของศาสนานั้น (ชกร เวียงคำ), (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2567)

ชาวขุยหรือส่วยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรากฐานมาจากกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณแถบกลุ่มแม่น้ำโขงและที่ราบสูงในประเทศไทย กัมพูชา ลาว โดยมีประวัติศาสตร์ยาวนาน และมีทั้งภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง และมีความโดดเด่นในด้านการเลี้ยงช้าง การทำพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณบรรพบุรุษ และการสืบทอดความรู้ทางการเกษตร ส่วนวิถีชีวิตวิถีชีวิตของชาวขุยมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและการเกษตร และส่วนใหญ่จะทำไร่ทำนาและเลี้ยงสัตว์ ชาวขุยมักจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับช้างซึ่งถือเป็นสัตว์สำคัญในชีวิต (ชกร เวียงคำ), (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2567)

ความแตกต่างของชาวขุยหรือส่วยในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าชาว ขุย ส่วยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเรียกว่า ขุย หรือ สแระ เปือร์ พนอง เสตียง คือ พื้นฐานประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นทาสในสังคมกึ่งทาสของเขมรโบราณ เป็นผู้ขุดเหล็ก ตีเหล็กเป็นอาวุธ หล่อสำริดและยังใช้เครื่องมือหินด้วย ทั้งนี้เพราะขุดได้เครื่องมือหิน เบ้าหิน เครื่องสำริดและเหล็กก่อนประวัติศาสตร์ ตลอดจนพบโรงหล่อและสร้างอาวุธ ซึ่งอาวุธของนักรบเขมรโบราณ ก็คงจะได้จากชาวขุย ที่เป็นทาสเหล่านี้ นอกจากนี้พวกขุยยังชำนาญการจับช้าง (เป็นพวกเดียวกับ ส่วยโพน หรือ ส่วยช้าง รวมทั้งพวกที่มีอาชีพจับช้างในแขวงอัตตะปือที่ลาวได้ อีกทั้งชาวขุยนั้นยังคงความเชื่อ เรื่องพิธีกรรมแห่งการทำนาย และการรักษาโรค ด้วยการละเล่น “กลมอ” เป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพชนของชาวขุยซึ่งเชื่อว่า “ทุกคนจะมีดวงวิญญาณของบรรพบุรุษคอยปกป้องคุ้มครอง ปกป้องรักษาอยู่ตลอดเวลา” ในทุก ๆ ปี จะจัดให้มีพิธีกรรมการแสดง “กลมอ” เพื่อบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ตลอดถึงการรักษาผู้ป่วยไข้ (จิตร ภูมิศักดิ์ 2537: 473)

อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตของชาวขุยนั้น ตามวิถีชีวิตจึงมีความผูกพันเชื่อมโยงเข้ากับพุทธศาสนาผสมผสานกับศาสนาพราหมณ์กับความเชื่อดั้งเดิมคือ การนับถือผี พิธีกรรมของชาวขุยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาส่วนใหญ่ พบว่า เป็นพิธีการอันเป็นพื้นฐานตามฮีตสิบสองของชาวอีสาน ตามช่วงฤดูกาลในรอบปีคือ 12 เดือนที่อยู่ในความคิดของชาวขุย แม้จะต่างพื้นที่และด้านวิถีคิดแตกต่างกันกับชาวขุยของหมู่บ้านอื่น ๆ แต่ตามสภาพแวดล้อมและความเชื่อบ้างในบางกรณีตามสังคมแต่โดยลึก ๆ แล้วมีจุดประสงค์เดียวกันที่เกี่ยวกับสุขภาพชีวิตรวมทั้งวิถีชีวิตที่ช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติ และความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2537: 473)

อาจกล่าวได้ว่าประเพณี 12 เดือน ชาวภูมิมิพิธีกรรมเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เพื่อความอยู่รอดของคนด้วยกัน ประเพณีวิถีชีวิตอันหลากหลายของชาวภูมิจึงมีผลต่อ 3 ด้าน (1) ด้านจิตใจ เพื่อเสริมสร้างสภาพจิตใจให้ค้ำชูสภาพปกติ และการสร้างขวัญกำลังใจเชื่อมั่น มีจิตใจที่มั่นคง (2) ด้านความเชื่อ มีความเชื่อว่าคนเราจะต้อง เกิดแก่ เจ็บตาย จึงเป็นการให้ขวัญกำลังใจ และมีพลังกำลังใจแก่ผู้เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน (3) ด้านความสามัคคี วิธีการจัดระบบความสัมพันธ์ ระหว่างคนกับธรรมชาติที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากความกลัว และความไม่รู้ต่าง ๆ ทำให้เกิดความเชื่อจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีแรงพลังผลักดันที่ทำให้เกิดศาสนา พฤติกรรมแสดงออกมาเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับการทำมาหากินตามวิถีชีวิตของชาวภูม (จิตร ภูมิศักดิ์, 2537: 473)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์วัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ

จากการวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวภูม พบว่า จากสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ทางกายภาพของชุมชนมีอิทธิพลต่อวิถีคิดและการดำเนินชีวิตของชาวภูม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เกิดจากการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมระหว่างชุมชนใกล้เคียงกัน เช่น ชาวลาวอีสานและเขมรพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใกล้เคียงชุมชนชาวภูม และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตต่อชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ คือ 1) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านนโยบายพัฒนาของรัฐ 4) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ซึ่งมีแนวทางการรักษา ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชาวภูมได้ และแนวทางในการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชาวภูม โดยเป็นการปลูกจิตใต้สำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างเอาไว้ การถ่ายทอด และสานต่อกันอย่างเป็นเต็มรูปแบบ เป็นการสร้างจิตสำนึกถึงการเรียนรู้ รักษาพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐในด้านต่าง ๆ ด้วยนโยบายที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นพัฒนาสืบทอดวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายทอดให้บุตรหลานชาวภูมได้มีส่วนร่วมถือปฏิบัติวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ได้อย่างภาคภูมิใจ

สรุป

วัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อวิเคราะห์ประเพณีและวิถีชีวิตของชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ ใน 2 ประเด็น สรุปได้ดังนี้ 1) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ มีหลากหลายมิติ เช่น ภาษา วัฒนธรรม พิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ และเทคโนโลยีพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นเอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธีการสร้างองค์ความรู้ของชาวบ้านทั้งทางกว้างและทางลึก โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาในการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย 2) วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวภูมในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ชาวภูมนับถือศาสนา

พุทธศตวรรษกับความเชื่อในเรื่องผีที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาของตนเอง ทั้งมีความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับผี วิญญาณที่สำคัญ 2 ประเภทคือ ผีป่วนและผีบรรพบุรุษในสายตระกูล ความเชื่อแบบพราหมณ์หรือไสยศาสตร์นั้น เป็นความเชื่อทั่วไปของคนไทยเกี่ยวกับอำนาจเวทมนตร์ คาถาอาคม หรือพลังอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เครื่องรางของขลัง โดยมีจุดประสงค์เพื่อโชคลาภ ชัยชนะ ความผาสุก ความปลอดภัยในชีวิตและการรักษาผู้ป่วยจึงมีผลต่อ 3 ด้าน (1) ด้านจิตใจ เพื่อเสริมสร้างสภาพจิตใจ ให้คืนสู่สภาพปกติ ให้มีพลังกำลังใจเชื่อมั่น มีจิตใจที่มั่นคง (2) ด้านความเชื่อ และความเชื่อว่าคนเราจะต้องเกิดแก่ เจ็บตาย จึงเป็นการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน (3) ด้านความสามัคคี การเห็นพ้องต้องกันของญาติพี่น้องให้มีความรัก ความสมานฉันท์ร่วมมือร่วมใจกัน อันเป็นความสามัคคีของคนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2544). *วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ*. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). *สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). *ประวัติเมืองอีสานตอนล่าง พิจารณาด้านวัฒนธรรมและประเพณีในสมัยอีสานใต้ ครั้งที่ 3 ศูนย์วัฒนธรรมวิทยากรบุรีรัมย์ งานแสดงศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติในเขตอีสานใต้ 14-16 มกราคม 2527*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด ภาพพิมพ์.
- บุริรัตน์ สมัตถิยะ. (2541). ชุด “รู้เมืองไทย” ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินแดนแห่งอารยธรรมก่อนประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2548). *ประเพณี 12 เดือนในประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของคน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- พระมหามิตร ฐิตปญโญ. (2562). “การพัฒนาคุณภาพชีวิตบนความหลากหลายวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสานตอนล่างของประเทศไทย”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 38 (5): 6-7.
- พิเชษ สายพันธุ์. (2556). *การเปลี่ยนแปลงมุมมองศึกษากลุ่มชาติพันธุ์*. เอกสารประกอบสัมมนาวิชาการประจำปี 2556. อีสาน ลาว ขแมร์ ศึกษาในกรอบประชาคมอาเซียน Isan-Laos-Khmer Studies in ASEAN Community. 28-29 พฤศจิกายน 2556 : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2545). *การพัฒนาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรป่าดง*. นนทบุรี : สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ไพฑูรย์ มีกุล. (2527). “ประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยศึกษากรณีหัวเมืองเขมรป่าดอย สุรินทร์ สังขะและขุนขันธ์”. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงชิงตัน.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2515). *ลักษณะสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียงเจริญ.
- ภาสิต จิตรภาษา. (2538). “ส่วยคือใคร. ?”. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*. 13 (9): 62-67.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2537). *เรียนภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูย-กวย (ส่วย) จากบทสนทนา*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. *ประวัติจังหวัดศรีสะเกษ*. [ออนไลน์], [แหล่งที่มา] : <http://province.m-culture.go.th/sisaket/pavatjungvat.htm> [2 ธันวาคม 2566].
- ชกร เวียงคำ. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. *ความหลากหลายแห่งอัตลักษณ์การแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ*. [ออนไลน์], [แหล่งที่มา] : <https://www.facebook.com/sac.anthropology/> [25 มกราคม 2567].
- อภิชาติ ภัทธรธรรม. (2556). *ชนเผ่ากูย (Kui) กวย (Kuoy) หรือส่วย (Suay)*. *วารสารการจัดการป่าไม้* 7 (14) : 54-63.
- สัมภาษณ์ พระครูพิบูลธรรมมารีต. (6 มิถุนายน 2567). เจ้าคณะตำบลเมืองคง เจ้าอาวาสวัดใต้. อำเภอราชไศล จังหวัด ศรีสะเกษ. สัมภาษณ์.
- สัมภาษณ์ นายสำราญ บุญธรรม. (6 มิถุนายน 2567). รองผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองคง (คงคาวิทยา). อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์.
- สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ ศรีสมุทร. (6 มิถุนายน 2567). ปราชญ์ชาวบ้าน. อำเภอราชไศล จังหวัด ศรีสะเกษ. สัมภาษณ์.

ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทยตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล DIRECTION FOR THAI EDUCATION TO ADDRESS LABOR MARKET DEMANDS IN THE DIGITAL ERA

สุทธิพงษ์ เสมสูงเนิน¹, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ (มะเตือ)²
Sutthipong Samsungnoen¹, Phramaha Ekkapan Warathammanyu (Maduea)²
สมาคมพุทธบริษัทใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร¹, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์²
The Association of Buddhists Under the Umbrella of the Buddha¹,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus²
E-mail: Spt.office63@gmail.com¹, maduea.3511@gmail.com²

ได้รับบทความ: 11 มิถุนายน 2567; แก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการศึกษาไทยจากนโยบายของรัฐบาล และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา และด้านธุรกิจ ซึ่งความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ ควร มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นมีนิสัยรักการเรียนรู้ และ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถสร้างจุดต่างตามความถนัดและความหลากหลาย ตามพันธกิจและความเชี่ยวชาญภายใต้กลไก 5 แพลตฟอร์ม ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน 2) การพัฒนาและแสวงหาบุคลากร 3) ความเป็นนานาชาติ 4) การบริหารงานวิจัยและ นวัตกรรม และ 5) การสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นเพื่อความต้องการเด็กที่มีสมรรถนะค่อนข้างสูงไม่ว่าจะเป็นการคิด การแก้ไขปัญหา การ สื่อสาร การปรับตัว และการอยู่ร่วมกัน ดังนั้น ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อให้ตอบโจทยตลาดแรงงานใน ยุคดิจิทัล ควรส่งเสริมทักษะทางด้าน Hard skill และ Soft skill เพื่อเกิดการพัฒนาความสามารถ ทางด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี รวมถึงการเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการนำไปใช้ประกอบอาชีพ การสร้างมูลค่าให้อาชีพตามมาตรฐานของอาชีพ หรือทักษะใหม่ในการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล โดยการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ด้านหลักสูตรที่มีการบูรณาการทักษะด้านดิจิทัล ทั้งนี้ ทิศทางการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างแนวคิการนำนวัตกรรมการเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท ของแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

คำสำคัญ: การศึกษาไทย, ตลาดแรงงาน, ยุคดิจิทัล

Abstract

This article aims to examine the direction of Thai education through the lens of government policies and perspectives from educational and business experts. The study focuses on enhancing national competitiveness through the development and strengthening of human resource potential. The core objective is to nurture Thai citizens to be virtuous, competent and of high quality. Essential competencies include English and third-language communication skills, preservation of local languages, a passion for lifelong learning, and continuous self-improvement. Education must embrace individual strengths and diversify according to institutional missions and areas of expertise, guided by five strategic platforms: (1) enhancing the quality of teaching and learning; (2) developing and acquiring skilled personnel; (3) promoting internationalization; (4) managing research and innovation; and (5) creating collaborative platforms for higher education management. The overarching goal is to produce high-potential learners equipped with critical thinking, problem-solving, communication, adaptability, and interpersonal skills. Therefore, the direction of Thai education must align with the demands of the digital-era labor market by fostering both hard skills and soft skills, promoting socio-technological capabilities, and offering short-term, career-oriented programs. These initiatives aim to enhance occupational value in line with professional standards and cultivate new competencies for digital-age employment. The integration of digital skills into online learning platforms and curriculum development is essential. Moreover, educational innovation must be adapted to suit the specific context of each locality to foster a self-sustaining learning ecosystem.

Keywords: Thai education, labor market, the digital era

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 54 ให้ความสำคัญต่อการศึกษาโดยกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ข้อที่ 2. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ข้อที่ 3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นผู้เรียนให้มี

ทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา และความเชื่อมโยงของหมวดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่าหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้ง เป็นต้น และหมวดหมายที่ 12 ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นเป้าหมาย การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570), 2565: 129)

ซึ่งสอดคล้องกับโครงการวิจัยเรื่องการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในหลักการและเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ส่งเสริมปลูกฝัง แนวความคิด ความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมของทุกประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมบริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาในปัจจุบันก็คือพลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากการก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมืองของทุกประเทศ กระแสการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัจจัยการเปลี่ยนผ่าน เช่น การปฏิวัติ Arab Spring ผ่านการใช้เทคโนโลยี Social Media การก้าวขึ้นมาทางเศรษฐกิจของเอเชียหรือภาวะอากาศเปลี่ยนแปลงคนในโลกยุคใหม่ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้ หากสังคมหรือพลเมืองขาดความพร้อมในการก้าวผ่านก็จะทำให้ประเทศไม่สามารถเดินต่อไปได้จนเสี่ยงกับการเป็นรัฐที่ล้มเหลว ประเทศไทยก็ต้องก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 เช่นกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมคนไทย เพื่อการนำพาสังคมและประเทศไปสู่โลกที่ 1 จึงเป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ (Critical Point) ของชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั่นเอง (สุวิทย์ เมษินทรีย์ และคณะ, 2557: 20)

ปัจจุบันสังคมไทย ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยโดยเฉพาะหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ระบบดิจิทัล (digital) เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ก้าวทันกับความต้องการในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความสนใจใคร่จะศึกษาทิศทางการศึกษาไทยจากนโยบายของรัฐบาล และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา และด้านธุรกิจ เพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลในขณะนี้

เนื้อหา

คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี

ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ

วันนี้ ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในประเทศ ซึ่งถูกซ้ำเติมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ที่ทำให้กลายเป็นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง ที่แม้แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่และยังไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่ปัญหาสังคมและการเมืองยังคงยืดเยื้อ ฝงรากลึก และยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เศรษฐกิจของประเทศไทยกว่าร้อยละ 30.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ในภาคอุตสาหกรรม และมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ในไม่กี่หมวดสินค้า ในปัจจุบันภาคการส่งออกมีมูลค่าติดลบติดต่อกัน 3 ไตรมาส และยังมีแนวโน้มหดตัวต่อเนื่องมาจากทั้งปัจจัยภายในที่เน้นการรับจ้างผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นต้นถึงขั้นกลางที่ล้าสมัย ซึ่งกำลังถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่า และอ่อนไหวต่อการมาถึงของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Technology Disruption) รวมถึงปัจจัยภายนอกที่เกิดจากสภาวะการแข่งขันในภูมิภาคและสภาพเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าทั่วโลกการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดได้สร้างความท้าทายให้กับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และได้กลายเป็นตัวกำหนดภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลจะต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาจุดแข็งของประเทศ ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อสร้างประโยชน์ต่อคนทั้งประเทศ

อีกด้านหนึ่งของระบบเศรษฐกิจคือภาคการเกษตร ประชากรจำนวนไม่น้อยของประเทศไทยกว่า 10 ล้านคน หรือราว 1 ใน 3 ของกำลังแรงงาน อยู่ในภาคนี้ที่ทำงานหนักเพื่อเลี้ยงชีพ แต่กลับสะท้อนออกมาเป็นมูลค่าเพียงร้อยละ 7 ต่อ GDP ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการทำการเกษตรที่ยังคงพึ่งพาวิถีการธรรมชาติและมีประสิทธิภาพของผลผลิตต่ำแต่ค่าใช้จ่ายในการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้เกษตรกรไทยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละกว่า 3 แสนบาท

ด้านสังคม ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีคนสูงวัยมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการลดลงของสัดส่วนประชากรช่วงวัยทำงาน และมีแนวโน้มที่รัฐจะต้องให้การดูแลช่วยเหลือเพิ่มขึ้น

สัดส่วนของผู้สูงวัยที่มากขึ้นเป็นการเพิ่มแรงกดดันต่อฐานะทางการเงินการคลังของรัฐบาล ทั้งในเรื่องของสวัสดิการและงบประมาณด้านสาธารณสุข ขณะที่การสร้างทรัพยากรมนุษย์เพื่อมาทดแทนกลายเป็นความท้าทายจากการที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ในแต่ละปีมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง

นอกจากความท้าทายเชิงปริมาณแล้ว การศึกษาของประเทศไทยยังมีความท้าทายเชิงคุณภาพ ที่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนจบใหม่ไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับสายงาน หรือจำเป็นต้องทำงานในสายงานที่มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถทางวิชาชีพ

ในด้านการศึกษา รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศและการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของการเรียนและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ รัฐบาลจะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพให้มีรายได้จากวิชาที่เรียนโอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถตรงต่อความต้องการของการจ้างงาน และที่สำคัญที่สุดรัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย (คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 11 กันยายน 2566, 2566: 9-11, 17-18)

บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาด้านการศึกษาด้านธุรกิจ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 1

ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัย รักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยในประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาศักยภาพในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ข้างต้น จึงได้จัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ.2564 – 2570 ขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) โดยมีแนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ คือ แนวทางที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต แนวทางที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน และแนวทางที่ 3 การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง

- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา โดยมีแนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติคือ แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี และ แนวทางที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อ ภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ นวัตกรรม

- ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ โดยมีแนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ คือ แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา และแนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล

ภายใต้แผนด้านการอุดมศึกษาฯ ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาเอาไว้ในทุกมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน และเตรียมความพร้อมสู่โลกยุคดิจิทัลที่มีการแข่งขันสูง โดยพยายามส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม พัฒนางานวิจัยและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนที่ร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำงานไปพร้อมๆ กับการเรียนในชั้นเรียน

ปัจจุบัน อว. ได้ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปอุดมศึกษาและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อตอบรับกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล ทั้งแบบชั้นเรียน และออนไลน์ร่วมกับการจัดโครงการต่างๆ เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนฯ ในระดับต่างๆ รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมต่างๆ อาทิ

1) โครงการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Re-inventing University) : เป็นโครงการที่ สป.อว. ได้เริ่มดำเนินการนำร่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบันเพื่อต้องการให้สถาบันอุดมศึกษามีการปฏิรูประบบการบริหารปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันสมัยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม การผลิตกำลังคนคุณภาพสูง โดยการส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศตามจุดแข็งของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ สร้างจุดต่างตามความถนัดและมีความหลากหลายตามพันธกิจและความเชี่ยวชาญ ภายใต้กลไก 5 แพลตฟอร์ม ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 2) การพัฒนาและแสวงหาบุคลากร 3) ความเป็นนานาชาติ 4) การบริหารงานวิจัยและนวัตกรรม 5) การสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา

2) โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ : จัดทำขึ้นเพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงสำหรับอุตสาหกรรม New Growth Engine ตามนโยบาย Thailand 4.0 และการปฏิรูปการอุดมศึกษาไทย เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานสัดส่วนของวิชาการและวิชาชีพอย่างลงตัว สร้างโอกาสนักศึกษาได้เรียนรู้การปฏิบัติงานจริงที่ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน พร้อมเพิ่มอาชีพให้คนวัยทำงาน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (S-Curve) 2 รูปแบบ ในรูปแบบที่ 1 คือ First S-Curve เป็นการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยผลิต แต่กลุ่มอุตสาหกรรมปัจจุบันไม่เพียงพอที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้อย่างก้าวกระโดดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในรูปแบบที่ 2 คือ New S-Curve ซึ่งเป็นรูปแบบของการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อเปลี่ยนรูปแบบสินค้าและเทคโนโลยี ในอุตสาหกรรมอนาคตเหล่านี้ให้เป็นกลไก ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Growth Engines)

ของประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Workforce) สร้างคน สร้างงาน สร้างความเข้มแข็ง จากภายในบุคลากรในวิชาชีพด้านดิจิทัลให้มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอ โดยมีระดับการศึกษา 2 แบบ คือ (1) ปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา (Degree) และ (2) ประกาศนียบัตร (Non-Degree) โดยที่ระยะเวลาให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือรูปแบบการจัดการศึกษา

3) โครงการส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education หรือ CWIE) : เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาเชิงประสบการณ์ (Experiential Education) บนฐานสมรรถนะ (Competencies-based) ให้นักศึกษาได้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Workplace) เพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริงได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา (Ready to Work) โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายผลิตและสถานประกอบการฝ่ายผู้ใช้งาน (University-workplace Engagement)

4) ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit Bank) : คือการมีระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตและกลไกในการเทียบโอนความรู้ทักษะ หรือสมรรถนะที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์บุคคล สำหรับเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ซึ่งเชื่อมโยงกับธนาคารหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียน และสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขของระยะเวลาในการสะสมและระยะเวลาในการศึกษา และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาได้ทั้งนี้ ความรู้ ทักษะ หรือสมรรถนะดังกล่าว จะต้องมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าในศาสตร์นั้น รวมทั้งสามารถนำมาเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความจำเป็นที่จะต้องดัดแปลงการจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ online และเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ลดลงไปแล้ว แต่ด้วยความสะดวกสบาย การประหยัดทั้งทรัพยากรและเวลา ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบ online ยังคงมีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีทั้งใช้ควบคู่กับแบบชั้นเรียน หรือในบางรายวิชาอาจจะใช้แบบ online ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของอาจารย์และสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับการจัดการศึกษาแบบผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวทางและวิธีการวัดผลที่ไม่แตกต่างจากแบบชั้นเรียน แต่เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน สป.อว. จึงได้กำหนดเงื่อนไขการออกแบบการวัดและประเมินผลเพิ่มเติมสำหรับการศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีเกณฑ์ขั้นต่ำ ดังนี้

1) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยเสริมประสิทธิภาพในการประเมินผลที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ใน 4 ด้านตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล

2) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

3) มีการจัดรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากภาระงาน การประเมินจากกระบวนการทำงานของผู้เรียน ซึ่งอาจใช้เทคนิคการประเมินตนเองของผู้เรียน หรือให้เพื่อนในชั้นเรียนช่วยประเมินร่วมด้วย

ทั้งนี้ การวัดและประเมินผลไม่ว่าจะจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใด ต้องมุ่งพิจารณาที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลักว่าผู้เรียนได้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ วันนี้ นนทศิริ, (30 พฤศจิกายน 2566). ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 2

ทิศทางการจัดการศึกษาที่ผ่านมา เป็นการจัดการศึกษาแบบ passive เน้นความจำ การอ่านการเขียนจากตำราคืออดีต แต่ตอนนี้โลกในอนาคต เราต้องจัดการเรียนการศึกษาใหม่ เพื่อให้คนที่อยู่ในวัยเรียนสำเร็จการศึกษาออกไปมีสมรรถนะ ตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ก็ต้องเปลี่ยนจากเดิม การศึกษาในปัจจุบันยังไม่ตอบโจทย์ต่อตลาดแรงงาน แรงงานที่เราผลิตออกไป สมรรถนะเด็กยังขาด กระบวนการเรียนการสอนไม่ตอบโจทย์ ทำให้เด็กขาดทักษะหลายทักษะ ผู้ประกอบการทุกวันนี้ต้องการเด็กที่มีสมรรถนะค่อนข้างสูงไม่ว่าจะเป็น การคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การปรับตัว การอยู่ร่วมกัน ซึ่งมีในหลักสูตรมีแต่กระบวนการต่าง ๆ ไม่บ่มเพาะมากพอ

การจัดการศึกษาในยุคใหม่ต้องยึดเด็กเป็นตัวการ การศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น ให้เด็กเขาเอาปัญหาที่เจอมาเข้าสู่กระบวนการเพื่อที่จะแก้ไขปัญหา เป็นการจัดการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานชีวิตจริงของเขา ที่ผ่านมาระจัดการศึกษาในตำรา แต่มันไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่ถ้าเอาสถานการณ์ที่เขาเจอในแต่ละวันมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาเป็นการเรียนการสอนแบบเชิงรุก เรียนด้วยตัวของเขาเอง ครูอาจารย์จะต้องไม่ใช่แค่ผู้สอน จะต้องเป็นเทรนเนอร์ บอกเป้าหมายให้เขาเดินไปหาเป้าหมายด้วยวิธีของเขา นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด และการกำหนดเป้าหมาย อย่างวันนี้อยากเรียนอะไร ให้มาบอกครู ครูจะพาเรียน เราจะต้องกระตุ้นในเขาอยากรู้ ต้องโยนคำถาม เอาปัญหาที่เขาประสบให้ร่วมกันแก้ มันจะเป็น Active learning จะต่อยอดไปสู่ ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน เพราะฉะนั้น จะทำยังไงให้เขาประสบการณ์ชีวิตที่เขาเป็นตัวตั้ง วันนี้การเรียนหนังสือไม่จำเป็นต้องเป็นห้องเรียน สามารถเรียนที่ไหนก็ได้ ถ้าเด็กคนนีทำงานในบริษัทนี้ ให้เอา

ประสบการณ์ที่เขาทำงาน มาเชื่อมโยงกับการเรียน เป็นการศึกษาจากชีวิตจริง บนทักษะพื้นฐานที่ต้องมี เรียกว่า hart skill เพราะฉะนั้น แรงงานในอนาคต จะต้องมีความทักษะทางปัญญาที่แหลมคมการแก้ปัญหาที่เจอจนสุดท้ายแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การปรับตัว การเข้าใจความคิดผู้อื่นทำให้มี soft power ทางด้านบุคคล ทางด้านสังคม ทางกระบวนการ และทักษะทางดิจิทัล การประสมประสานการทำงาน เดียวนี้การศึกษาไทยก็ดี แต่ยังไม่ตอบโจทย์ประเทศไทย

การศึกษาคือการพัฒนาคนให้สมบูรณ์แบบ การศึกษาเป็นอย่างไร คนก็เป็นอย่างนั้น การศึกษาคือการเรียนรู้ เรียนรู้ในสิ่งที่ทำ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สร้างทักษะชีวิตให้เข้มแข็ง คุณภาพการศึกษาเกิดในห้องเรียน เช่นการที่ต้นไม้จะเจริญเติบโตได้ดี ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ต้องดี ถ้าครอบครัวดี การศึกษาดี สภาพแวดล้อมดี ตัวนักศึกษาจะดีไปด้วย สมใจ วิเศษ ทักษิณ, (13 ธันวาคม 2566). ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 3

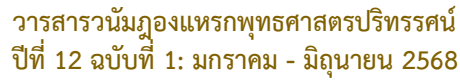
ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล คือ การส่งเสริม Hard skill and Soft skill กล่าวคือ

- กรณีของ Hard skill มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ ในการเป็นผู้ประกอบการ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ และใช้วิธีการได้อย่างเหมาะสม

- กรณีของ soft skill มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยีทั้งสองส่วนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแต่ละสายอาชีพให้ตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลในอนาคต จักรี ไชยพินิจ, (30 พฤศจิกายน 2566). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 4

ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล คือ การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเชิงปรัชญา ตลาดแรงงานยุคดิจิทัล กล่าวคือ ปัจจุบันความรู้มีมากมาย บุคคลสามารถเรียนรู้ตามปัญหาและความต้องการของปัจเจกบุคคล การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการศึกษาในอนาคตจำเป็นต้องจัดระบบการเรียนรู้เพื่อนำผลการเรียนรู้ด้วยตนเองมาสู่ระบบการศึกษา การเรียนในยุคดิจิทัลจะมีการใช้สื่อและเทคโนโลยี ยิ่งผู้เรียนกับผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน และเมื่อทุกคนมีอุปกรณ์ที่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา พวกเขาจะสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อนี้ การเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้น ๆ เพื่อการนำไปใช้ประกอบอาชีพ การสร้างมูลค่าให้อาชีพตามมาตรฐานของอาชีพ ตลอดจนการนำไปสู่การเทียบโอนในอนาคต

ตลาดแรงงานยุคดิจิทัล อนาคตตลาดแรงงานจะเข้าสู่อาชีพยุคใหม่ใน 3 กลุ่มหลัก คือ

1. Solf skill		
1.1 ความคิดสร้างสรรค์	1.2 Digital content	1.3 การจัดการความรู้
2. เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม		
2.1 เทคโนโลยีดิจิทัล	2.2 ปัญญาประดิษฐ์	2.3 อุตสาหกรรมอัตโนมัติ
3. สุขภาพ		
3.1 สุขภาพทางกาย จิตใจ	3.2 ความงาม	

ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไปจากจากยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นให้สิ่งปลูกสร้างและเครื่องจักรอีกต่อไป ทักษะใหม่ในการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล คือ ทักษะที่จับต้องไม่ได้ แต่เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและอาชีพยุคใหม่ คมกฤษ จันทร์ขจร, (23 พฤศจิกายน 2566). รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน วังจันทร์เกษม ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 5

ปัจจุบันดิจิทัลได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิถีชีวิตของทุกคน ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน และการศึกษาไทย จึงต้องปรับตัวเพื่อให้นักเรียนและนักศึกษามีความพร้อมทั้งทางทฤษฎี และทักษะทางดิจิทัลในการเข้าสู่ตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คือ

1. การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เป็นการนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน เช่น e-learning ทำให้นักเรียนและนักศึกษาสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์จะส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบที่ยืดหยุ่นและทันสมัย
2. การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เป็นการสร้างหลักสูตรที่มีการบูรณาการทักษะด้านดิจิทัลเพื่อตอบสนองตลาดแรงงาน เช่น การพัฒนาโปรแกรม การออกแบบเว็บไซต์ และการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติทักษะด้านดิจิทัลในสถานการณ์จริงผ่านโครงการสหกิจศึกษา
3. การพัฒนานวัตกรรม และส่งเสริมสตาร์ทอัพเป็นการสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยการให้ทุนการวิจัยและสนับสนุนโครงการนวัตกรรม การเชื่อมโยงนักศึกษากับผู้ประกอบการและนักลงทุนเพื่อสร้างโอกาสในการเริ่มต้นธุรกิจส่วนตัว
4. การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี เป็นการให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีในแบบที่ทันสมัย เช่น การทำงานในทีมที่มีการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร การสนับสนุนโครงการที่เน้นการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาทักษะสมัยใหม่ให้เกิดขึ้น
5. การเปิดโอกาสในการฝึกงานและประสบการณ์การทำงาน เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ทางการทำงานจริง สร้างโอกาสในการฝึกงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ทางดิจิทัล

6. การสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการการศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มีการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ชินโชติ มะเสริญ, (28 พฤศจิกายน 2566). นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ วังจันทร์เกษม ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 6

การขยายตัวของเทคโนโลยีและดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน กล่าวคือ แรงงานจะต้องมีทักษะเพิ่มเติมและต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ความสามารถเทียบเท่าบริบทปัจจุบัน เพื่อก้าวทันตามการพลวัตของโลกโดยพบว่า การศึกษาเป็นสิ่งบ่งชี้ความก้าวหน้าของประเทศ เพราะคนที่มีทักษะและสมรรถนะถือเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาไทยต้องมุ่งเน้นยกระดับบทบาทที่เข้มแข็งในการผลิตและพัฒนาากำลังคน เพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานด้วยการปลูกฝังทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digital Literacy) การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย รวดเร็ว และสร้างขีดความสามารถใหม่ทุกมิติในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าสิ่งที่องค์กรยุคใหม่มองหาในตลาดแรงงาน คือ ผู้มีทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล หากรู้แนวทางการใช้เครื่องมือทางเหล่านี้อย่างถูกต้องและปลอดภัยจะเป็นส่วนช่วยในการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพของงานได้เร็วขึ้น (Work less but get more impact) เพื่อผลักดันไปสู่เป้าหมายและตอบโจทย์ต่อตลาดแรงงานในปัจจุบัน และในอนาคตการมีความรู้พื้นฐานและการบูรณาการเทคโนโลยีและดิจิทัลร่วมในการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่นักเรียนนักศึกษาและครูเองจำเป็นต้องรู้และการนำเครื่องมือทางเทคโนโลยีมาปรับใช้ได้จริง เป็นสิ่งที่ต้องทำได้อย่างเกิดผล ทั้งนี้ ทิศทางการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างแนวคิดการนำนวัตกรรมการเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ และสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ปรากฏภาพของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศตลอดจนการลงทุนข้ามชาติ ในตลาดแรงงานจึงเต็มไปด้วยความหลากหลายทางชนชาติดังนั้น การมีความรู้ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร คือ สิ่งที่ได้ก๊วยเรียนและผู้ใหญ่วัยทำงานหลีกเลี่ยงไม่ได้หน่วยทางการศึกษาและผู้ปกครองจะต้องช่วยผลักดันให้เกิดการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างเกิดผลมากไปกว่านั้น ความรู้ความเข้าใจในสุขภาพ (สุขภาพกายและสุขภาพใจ) และการตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างยั่งยืน ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลเต็มไปด้วยการแข่งขันและนำไปสู่กระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์เพื่อสอดคล้องกับบริบทที่เกิดขึ้นการศึกษาต้องทำหน้าที่ชี้แนะให้เกิดการสร้างสมดุล

การศึกษาไทยต้องทำให้คนมีทักษะทั้ง Hard skills และ Soft skills เพื่อเร่งพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถ สมรรถนะสูงและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ หรือต่อ

ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ไม่ใช่เพียงแค่ว่าระดับพัฒนาเด็กนักเรียนแต่รวมไปถึงการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษาให้เป็น CFM (Coach/ Facilitator/ Mentor) ทั้งนี้ ภาครัฐ เอกชน และทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันเพื่อขับเคลื่อนทิศทางการศึกษาของประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0 สนั่น อังอุบลกุล, (4 มกราคม 2567). ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และประธานกรรมการบริษัท ศรีไทยซูเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน) ถนนราชพิธ แขวงวัดราชพิตร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ 7

จากประสบการณ์ในการสรรหาพนักงานกลุ่มนิสิต นักศึกษาจบใหม่ให้กับธุรกิจ ช่วงหลังจาก Covid-19 pandemic พบว่า การศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับความรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าเรื่องของทักษะ และความสามารถของนิสิต นักศึกษา ขณะที่ตลาดแรงงานภาคเอกชนต้องการ future workforce ที่มีทักษะพื้นฐานเพื่อการจ้างงาน (Employability Skills) ซึ่งประกอบด้วยทักษะเฉพาะสายงาน (Technical skill) เช่น Computer Programming, Engineering, Data Analysis เป็นต้น และทักษะที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา และการเข้าอกเข้าใจ สื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Human skill)ซึ่งไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น ความอยากรู้อยากเห็นและเรียนรู้ตลอดชีวิต (Curiosity and Life Long Learning) ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว (Resilience, Flexibility, and Agility) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและเป็นผู้ฟังที่ดี (Empathy and Active listening) รวมถึงการพึ่งพาตนเองและใส่ใจในรายละเอียด (Dependability and attention to detail) ทั้งนี้ ยังรวมถึงทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Technological literacy) และความสามารถในการนำเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงเกิดใหม่ตลอดเวลา มาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วงศกร ชัยรัตน์ถาวร, (30 พฤศจิกายน 2566). Manager – WFP & Talent Acquisition บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ถนนปูนซิเมนต์ไทย แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและด้านธุรกิจ สามารถวิเคราะห์ และนำเสนอหรือสะท้อนมุมมองที่ได้จากการค้นพบเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ดังนี้ 1. การพัฒนาศักยภาพคน สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน และส่งเสริมการสร้างเสริมบุคลากรให้มีคุณภาพสูง 2. การส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบกับส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ นวัตกรรม 3. การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ เพื่อให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ส่งเสริมการบริหารจัดการและธรรมาภิบาล สนับสนุนการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย สร้างความเชื่อมั่นหรือความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษา

ดิจิทัล 4. การจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางด้าน Hard skill และ Soft skill ส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและสตาร์ทอัพ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี ส่งเสริมการเปิดโอกาสในการฝึกงานและประสบการณ์การทำงาน และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการการศึกษา 5. ทักษะที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงานยุคดิจิทัล ประกอบด้วย การมีทักษะทางด้านปัญญาที่ฉลาดหลักแหลม ฉลาดคม ฉลาดฉลาดปราดเปรื่อง มีไหวพริบ มีปฏิภาณ มีสติปัญญา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม การปรับตัวเข้ากับองค์กร การเข้าใจความคิดของผู้อื่น รวมถึงทักษะทางด้านดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจในด้านสุขภาพ และการตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม 6. คุณลักษณะของแรงงานในอนาคต ควรประกอบด้วย (1) มีสมรรถนะสูง (2) มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การปรับตัว และการอยู่ร่วมกัน (3) มีความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ (4) มีทักษะพื้นฐานเพื่อการจ้างงาน (Employability Skills) เช่น ทักษะเฉพาะสายงาน (Technical skill) และทักษะที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนางานและการเข้าใจเพื่อนร่วมงาน การสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Human skill)

สรุป

ทิศทางการศึกษาไทยสิ่งสำคัญต้องสร้างผู้เรียนให้พร้อมทางด้านกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต และสามารถสร้างงานในอนาคตได้ ประกอบด้วย ประเด็นสำคัญ ดังนี้ ด้านความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน 1. ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม 2. ความต้องการทักษะแรงงานเปลี่ยนแปลงไปโดยเน้นทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และทักษะที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากขึ้น 3. แรงงานจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ทิศทางการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล คือ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และทักษะที่เกี่ยวข้องกับ AI ในทุกระดับการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความท้าทายที่ค้นพบจากการศึกษา เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีและการศึกษา การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และการปรับตัวของระบบการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้น จากการศึกษาทิศทางการศึกษาไทยเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลนี้ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังแรงงานให้มีทักษะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน 2. ส่งเสริมการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการศึกษา 3. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต และ 4. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ ภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันเพื่อขับเคลื่อนทิศทางการศึกษาของประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0 เพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ต่อไป

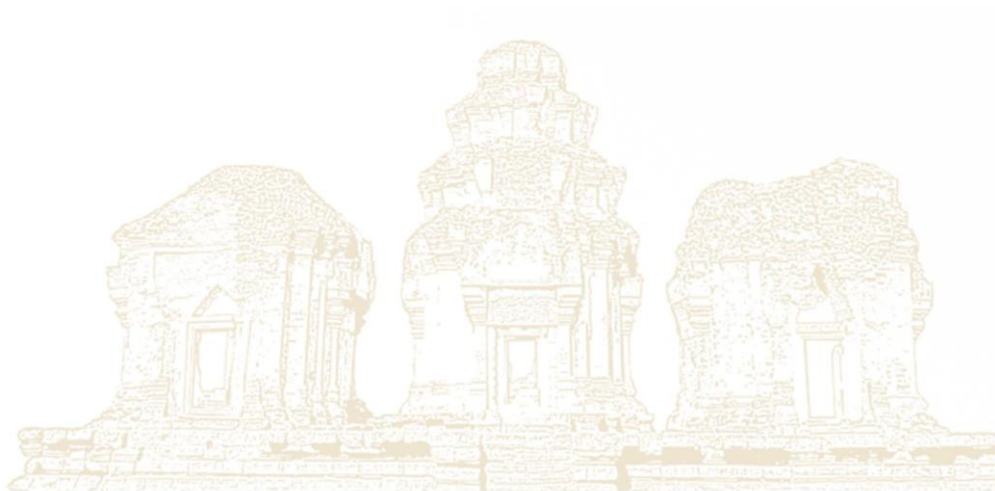
เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ จันทรขจร. (23 พฤศจิกายน 2566). รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 11 กันยายน 2566. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนพิเศษ. หน้า 1-41.
- จักรี ไชยพินิจ. (30 พฤศจิกายน 2566). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ชินโชติ มะเสรีฐ. (28 พฤศจิกายน 2566). นักวิชาการศึกษาคำนายการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ. หน้า 1-149.
- วงศ์กร ชัยรัตนถาวร. (30 พฤศจิกายน 2566). Manager – WFP & Talent Acquisition บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- วันนี นนท์ศิริ. (30 พฤศจิกายน 2566). ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กรุงเทพมหานคร.
- สมใจ วิเศษทักษิณ. (13 ธันวาคม 2566). ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- สนั่น อังอุบลกุล. (4 มกราคม 2567). ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์ และคณะ. (2557). “โครงการวิจัยเรื่องการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21”. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด. สัมภาษณ์.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

(ปรับปรุง เริ่มใช้ในการพิมพ์ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) พ.ศ. 2567)

1. สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

บัณฑิตศึกษา ห้อง 412 ชั้น 1 อาคารพระพรหมบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ 305 หมู่ 8 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000 รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ บรรณาธิการ โทร. 08-1725-8693, อ.ดร.ธนรัฐ สะอาดเอียด รองบรรณาธิการ โทร.086-4654195, พระปลัดกิตติ ยุติธโร, ผศ.ดร. ผู้ช่วยบรรณาธิการ โทร 087-9542055, อ.ดร.ภักขวัชร สุขเสน ผู้ช่วยบรรณาธิการ โทร.093-3845583

2. ขอบเขตวารสาร ประเภท การส่ง ตรวจสอบ การเตรียม และการคัดเลือกบทความ

วารสารนวมทองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์ มีขอบเขตวารสาร ประเภท การส่ง ตรวจสอบ การเตรียม และการคัดเลือกบทความตีพิมพ์ในวารสาร ดังนี้

2.1 ขอบเขตวารสาร

วารสารนวมทองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเน้นองค์ความรู้ในมิติศาสนา ปรัชญา การศึกษา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ และมานุษยวิทยา

2.2 ประเภทบทความ

วารสารนวมทองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1) บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ บทความที่เขียนขึ้นเป็นผลงานที่ได้จากการทำวิจัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน รูปแบบบทความวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วย ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียนบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หน่วยงานต้นสังกัด บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

2) บทความวิชาการ (Academic Article) ได้แก่ บทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ลักษณะวิเคราะห์ วิจารณ์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี หรือนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน รูปแบบบทความวิชาการโดยทั่วไปประกอบด้วย ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียนบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หน่วยงานต้นสังกัด บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ เนื้อหา สรุป และเอกสารอ้างอิง

3) บทความในลักษณะอื่น เช่น

(1) บทความพิเศษ (Special Article) ได้แก่ บทความที่นำเสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ อย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

(2) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ คือ การค้นหาจุดเด่นและจุดอ่อนของหนังสือเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นจุดอ่อน พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้เป็นจุดเด่นขึ้นมา เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

(3) บทความปริทรรศน์ (Review Article) ได้แก่ บทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ วารสาร จากผลงานหรือประสบการณ์ ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบกัน

(4) บทความปณิกกะ (Miscellany Article) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นต้น สำหรับรูปแบบบทความในลักษณะอื่นโดยทั่วไปมักใช้เช่นเดียวกับบทความวิชาการ

2.3 การส่งบทความ

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวณิฏโณงแหรงพุทศาสตรปริทรรศน์ ของบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Vanam_434 และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

2.4 การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์เตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ทั้งพิสูจน์อักษรก่อนส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็ว และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าผู้นิพนธ์บทความจะแก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

2.5 การเตรียมบทความ

บทความใช้แบบอักษร (font) ษนิตไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง สำหรับบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Time Ex Roman ขนาดอักษร 12 และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย ขนาด 3.81 ซม., ขอบด้านขวาและด้านล่าง

ขนาด 2.54 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้าทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2.6 การคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 รูป/คน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจาก กองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind peer review)

3. รูปแบบบทความวิจัย

รูปแบบบทความวิจัยประกอบด้วย ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียน บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หน่วยงานต้นสังกัด บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ชื่อบทความ (Article) ให้เขียนชื่อของบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (Name and Surname of Author) ให้เขียนชื่อผู้นิพนธ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 หน่วยงานต้นสังกัด (Affiliated agency) ให้เขียนว่าผู้นิพนธ์บทความมีหน่วยงานต้นสังกัดจากที่ใด (สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย) หรือกรณีเป็นนิสิต นักศึกษา ควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย ปีดำเนินการวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และตำแหน่งวิชาการของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมไว้เป็นเชิงอรรถแสดงไว้ตอนบนทางด้านขวาของหน้ากระดาษใต้ชื่อบทความที่เป็นภาษาอังกฤษ

3.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนให้ได้ใจความทั้งหมด บทคัดย่อของบทความไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง ให้มีเนื้อหาเขียนไว้ในบทคัดย่อที่สำคัญเพียง 3 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย เท่านั้น

3.5 คำสำคัญ (Keyword) คือ คำที่เขียนขึ้นให้ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา ปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ละคำเขียนคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;) ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ

3.6 บทนำ (Introduction) ข้อเขียนเบื้องต้นที่นำเข้าสู่เนื้อหา เขียนให้เห็นประเด็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัยว่ามีภูมิหลังอย่างไร ปัญหาดังกล่าวมีผู้เสนอแนวคิด ทฤษฎีไว้

อย่างไร มีประเด็นใดที่ยังมิได้คำตอบ หากวิจัยเรื่องนี้แล้วคาดว่าจะได้คำตอบปัญหานี้อย่างไร เขียนให้ชัดเจน มีข้อมูลที่เป็นเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนความเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล

3.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน ควรเขียนแยกกันให้เห็นเป็นข้อ ๆ

3.8 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด รูปแบบการวิจัย ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง (วิจัยเชิงปริมาณ) กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (วิจัยเชิงคุณภาพ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล (ถ้ามี) แต่ละประเด็นมีรายละเอียดชัดเจน

3.9 ผลการวิจัย (Result) เป็นการนำเสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ในการนำเสนอผลการวิจัย อาจใช้ภาพถ่าย ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิประกอบได้

3.10 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการอภิปรายผลการวิจัยเข้ากับหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อค้นพบการวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาการวิจัย หรือทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.11 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้นิพนธ์ควรเขียนให้ได้ทั้ง 3 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.12 การอ้างอิง (Reference) ใช้การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-Text Citation) ตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมาย วงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่าย ทันสมัย ถูกต้อง การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่มีใช้ภาษาอังกฤษ ให้ผู้นิพนธ์บทความแปลเป็นภาษาอังกฤษอย่างถูกต้อง เป็นรูปแบบเดียวกัน

4. รูปแบบบทความวิชาการ หรือบทความในลักษณะอื่น

รูปแบบบทความวิชาการโดยทั่วไปประกอบด้วย ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อผู้นิพนธ์บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หน่วยงานต้นสังกัด บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ เนื้อหา สรุป และเอกสารอ้างอิง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ขอบทความ ชื่อผู้นิพนธ์ หน่วยงานต้นสังกัด บทคัดย่อ คำสำคัญ ให้ปรับใช้ตามที่ได้แนะนำไว้ในบทความวิจัย ข้อ 3.1-3.5 โดยอนุโลม

4.2 บทนำ (Introduction) ข้อเขียนเบื้องต้นที่นำเข้าสู่เนื้อหา เป็นส่วนกล่าวนำ โดยอาศัยการทบทวนข้อมูลจากเอกสาร รายงานวิจัย และหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทความในเรื่องนี้ และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบ เขียนให้ชัดเจน โดยนำข้อมูลที่เป็นเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนความเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล

4.3 เนื้อหา (Content) คือ ส่วนเป็นเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ผู้นิพนธ์บทความต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีการกำหนดประเด็นและรายละเอียดชัดเจน น่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้นิพนธ์บทความเป็นสำคัญ

4.4 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้นิพนธ์บทความเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวม หรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

4.5 การอ้างอิง (Reference) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งได้นำเสนอไว้แล้วใน (ข้อ 3.12)

รูปแบบบทความวิจัย

1.5 นิ้ว หรือ 3.81 ซม.

(ชื่อบทความ)ภาษาไทย (พิมพ์ตัวหนา, 20 pt)
(ชื่อบทความ)ภาษาอังกฤษ (พิมพ์ตัวหนา, 18 pt)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ-นามสกุลผู้รับผิดชอบบทความภาษาไทย (14 pt)

Name and Surname of Author (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (14 pt)

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt) (ไม่เกิน 350 คำ).....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (16 pt)

(16 pt) (ไม่เกิน 350 คำ).....

Keyword:

บทนำ (ทุกหัวข้อให้ขีดซ้าย) (18 pt)

(16 pt)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

(16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt)

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt)

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt)

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(ไทย) (16 pt)

(อังกฤษ) (16 pt)

1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.

1.5 นิ้ว

หรือ

3.81 ซม.

1 นิ้ว

หรือ

2.54

ซม.

รูปแบบบทความวิชาการ

1.5 นิ้ว หรือ 3.81 ซม.

(ชื่อบทความ)ภาษาไทย (พิมพ์ตัวหนา, 20 pt)

(ชื่อบทความ)ภาษาอังกฤษ (พิมพ์ตัวหนา, 18 pt)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ-นามสกุลผู้รับผิดชอบบทความภาษาไทย (14 pt)

Name and Surname of Author (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (14 pt)

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt) (ไม่เกิน 350 คำ).....

คำสำคัญ : (ไม่เกิน 5 คำ)

Abstract (16 pt)

(16 pt) (ไม่เกิน 350 คำ).....

Keyword:

บทนำ (ทุกหัวข้อให้ขีดซ้าย) (18 pt)

(16 pt)

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(ไทย) (16 pt)

(อังกฤษ) (16 pt)

1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.

1.5 นิ้ว

หรือ

3.81 ซม.

1 นิ้ว

หรือ

2.54 ซม.

รูลแบบบทวการณหนังสือ

1.5 นว หรือ 3.81 ซม.

บทวการณหนังสือ (Book Review) (พมพทวหนา, 20 pt)

(ชอหนังสือ)ภาษาไทย (พมพทวหนา, 20 pt)

(ชอหนังสือ)ภาษาอังกฤษ(ถามี) (พมพทวหนา, 18 pt)

ผูเขียน: (ใสชอผูเขียนหนังสือ)

เวน 1 บรรทต

ผูแปล: (ถามีผูแปลใหใสชอผูแปล)

ชอ-นามสกุลผูพนธบทวการณหนังสือภาษาไทย (14 pt)

Name and Surname of Author (14 pt)

หนวยงานตนสังกัด (14 pt)

ภาพปกเลมหนังสือที่นำมาใช

วการณ

เวน 1 บรรทต

1.5 นว

หรือ

3.81 ซม.

บทนา (ททวขอใหชดช่าย) (18 pt)

(16 pt)

เนือหา (18 pt)

(16 pt)

บทวการณ (18 pt)

จุดเด่น (16 pt)

จุดอ่อน (16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(ไทย) (16 pt)

(อังกฤษ) (16 pt)

1 นว หรือ 2.54 ซม.

1 นว

หรือ

2.54 ซม.

5. การเขียนเอกสารอ้างอิง ตามแบบ APA ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (แทรกในเนื้อหา)

5.1 คัมภีร์พระไตรปิฎก:

พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า

รูปแบบ	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ
อ้างอิงจาก พระไตรปิฎก/ คัมภีร์	ตั้งในเวรณัฐสูตร(ที.สี.(ไทย) 9/246/83.) ที่ กล่าวว่า “หมู่วัตถุที่ประกอบกายทุจริต วจี ทุจริต และมโนทุจริตกล่าวร้ายพระอริยะ มี ความเห็นผิด...”	...ภิกษุในธรรมวินัยนี้สังัดจากกาม ทั้งหลาย บรรลุจุดตกตามที่ไม่ ทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิ์เพราะ อุเบกขาอยู่ เรียกว่า อธิจิตตสิกขา (อง.ตัก. (ไทย), 20/87/312)

5.2 หนังสือ และวารสาร:

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุ
ทั่วไปให้ใส่คำว่า พระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วย ฉายานาม (ชื่อภาษาบาลี) และพระภิกษุที่มีสมณ
ศักดิ์ให้ใส่ ชื่อสมณศักดิ์ ตามด้วยชื่อตัวในเครื่องหมายวงเล็บ ถ้าไม่ทราบชื่อตัวให้ใส่เฉพาะ ชื่อสมณศักดิ์

รูปแบบ	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ
ภาษาไทย	ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ (2561: 1) ให้ทัศนะว่า.....	 (ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, 2561: 1)
ภาษาอังกฤษ	Tongtip, (2018: 1) said that	 (Tongtip, 2018: 1)

2) กรณีผู้แต่งมี 2 คน

รูปแบบ	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ
ภาษาไทย	บรรจง โสดาดี และ ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม (2560: 5) ให้ทัศนะว่า.....	 (บรรจง โสดาดี และ ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม (2560: 5)
ภาษาอังกฤษ	Sodadee and Sa-ard-iam, (2017: 5) said that.....	 (Sodadee and Sa-ard-iam, 2017: 5)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป

รูปแบบ	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ
ภาษาไทย	ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และคณะ (2560: 5) ให้ ทัศนะว่า.....	 (ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และคณะ, 2560: 5)
ภาษาอังกฤษ	Sa-ard-iam et al. (2017: 5) said that.....	(Sa-ard-iam et al. 2017: 5)

5.3 สัมภาษณ์:

ชื่อ-นามสกุล. /(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)./ตำแหน่ง(ถ้ามี)./สถานที่สัมภาษณ์ เช่น
พระสมุห์หาญ ปญญารโธ, (17 มีนาคม 2562). เจ้าอาวาสวัดป่าอ้าเจียง หมู่ 14 ตำบลกระโพ

อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์.

PhraKrusuvithanphatthanabandhit. (10 May 2013). Voice-Rector. Interview.

5.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ชื่อ-นามสกุล. /(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./ (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น).จาก
<http://www.xxxxxxxx>. เช่น

สุนันทา เลาวัลย์ศิริ. (2553). ธาตุอาหารหลักของน้ำสกัดชีวภาพแบบเข้มข้นจากขยะ
ครัวเรือน.วารสารออนไลน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (17 มีนาคม 2562). จาก
http://www.journal.msu.ac.th/index.php?option=com_.

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). Positive Effect of Probiotic
Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model. (12
February 2014).
[http://jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;
jsessionid=1me6a81o04g7o.x-sgm-live-03](http://jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7o.x-sgm-live-03).

6. การเขียนเอกสารอ้างอิง (ท้ายบทความ)

6.1 หนังสือ:

ชื่อ-นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี))./เมืองที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

6.2. วารสาร:

ชื่อ-นามสกุล. /(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.

6.3 วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

ชื่อ-นามสกุล. /(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ระดับวิทยานิพนธ์,/ชื่อคณะ./ชื่อมหาวิทยาลัย.

6.4 สัมภาษณ์:

ชื่อ-นามสกุล. /(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)./ตำแหน่ง (ถ้ามี)./สัมภาษณ์

6.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ชื่อ-นามสกุล. /(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./ (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น). จาก
<http://www.xxxx>.

7. การเขียนภาพประกอบ (Figure) และตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น สำหรับ คำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพ
หรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

หนังสือขอเสนอบทความลงตีพิมพ์ “วารสารวรมานุกรณแห่งพุทธศาสตร์ปริทรรศน์”

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

(กรุณาส่งมาพร้อมกับบทความ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้าชื่อ ฉายา.....นามสกุล

ที่อยู่ติดต่อ เลขที่.....หมู่.....ซอย.....ถนน

แขวง/ตำบล เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์มือถือ.....Email.....

2. ข้อมูลบทความ

ลักษณะของบทความ () วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ อาจารย์ที่ปรึกษา.....

สังกัด/สถานศึกษา.....

ประเภท () บทความวิชาการ (Academic Article) () บทความวิจัย (Research Article)

ภาษาของบทความ () ภาษาไทย () ภาษาอังกฤษ

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

3. คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

1. บทความเป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความเป็นจริง

2. บทความนี้ไม่เคยลงพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นหรือในงานประชุมวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความคัดย่อ หรือฉบับเต็ม

3. ข้าพเจ้าได้รับทราบและจะดำเนินการตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้ายอมรับข้อกำหนดและนโยบายการพิจารณาตีพิมพ์บทความของวารสารวรมานุกรณแห่งพุทธศาสตร์ปริทรรศน์เรียบร้อยแล้ว และยอมรับการพิจารณาวินิจฉัยและการตัดสินใจของกองบรรณาธิการถือว่เป็นที่สุด

ลงนาม.....

(.....)

...../...../.....

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ (Publication Ethics)

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ (Author Ethical Responsibilities)

1. บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อนและไม่ส่งต้นฉบับ บทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. เนื้อหาของบทความจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร
3. บทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในบทความของตัวเอง ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น
4. ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องของบทความ ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหาตามแบบฟอร์ม (template) ของวารสาร
5. ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการและรับผิดชอบบทความจริง
6. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ และ/หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนจะต้องระบุในบทความ และแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
7. ผู้เขียนควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
8. การกล่าวขอบคุณในกิตติกรรมประกาศ ผู้เขียนควรขออนุญาตจากผู้ที่กล่าวขอบคุณเสียก่อน
9. บทความของผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. กรณีที่ผลงานเป็นการศึกษาวิจัยและทำการทดลองในคนหรือสัตว์ทดลอง โดยการทดลองในคนอาจส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรี สิทธิ ความปลอดภัย และสุขภาวะของคน ขอให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง ทั้งนี้ การอนุมัติให้ลงตีพิมพ์ขึ้นอยู่กับพิจารณาจากกองบรรณาธิการวารสารฯ ถือเป็นที่สุด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Editor Roles and Responsibility)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น
3. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้องและให้ผลที่น่าเชื่อถือ มีคุณค่าทั้งด้านวิชาการและสังคม
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง

6. เมื่อบรรณาธิการตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องระงับการประเมินและติดต่อผู้เขียน เพื่อพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธการตีพิมพ์การตีพิมพ์

7. บรรณาธิการมีเอกสิทธิ์ในการตอบรับหรือปฏิเสธการตีพิมพ์ และรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Reviewer Roles and Responsibilities)

1. ผู้ประเมินบทความต้องไม่เปิดเผยข้อมูลในบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หากผู้ประเมินบทความมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนผู้ประเมินบทความจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ และปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความควรรับประเมินบทความเฉพาะสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ และหากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ 305 หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเพา ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
โทร. (044) 142107, 142108 โทรสาร (044) 142108